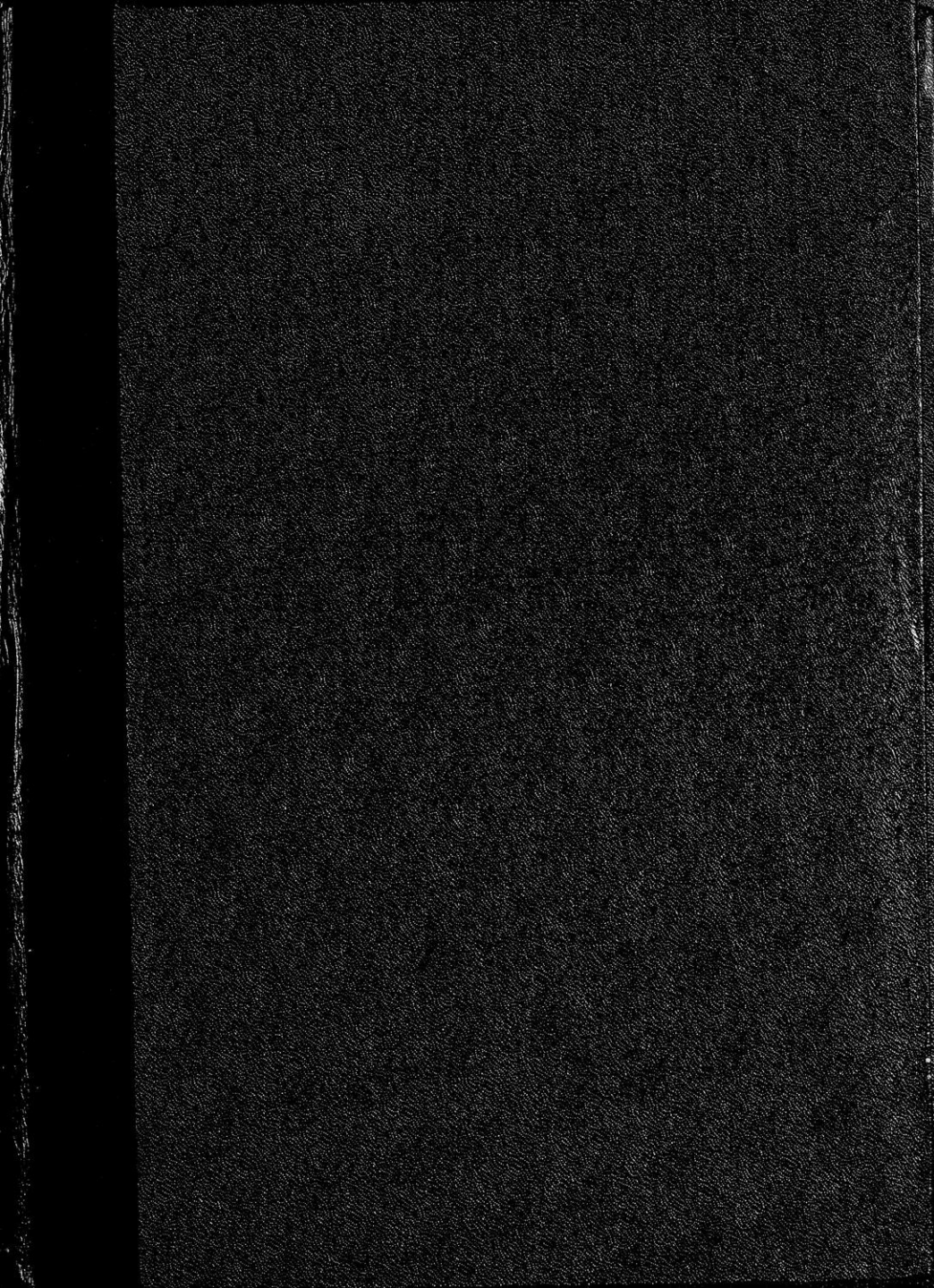
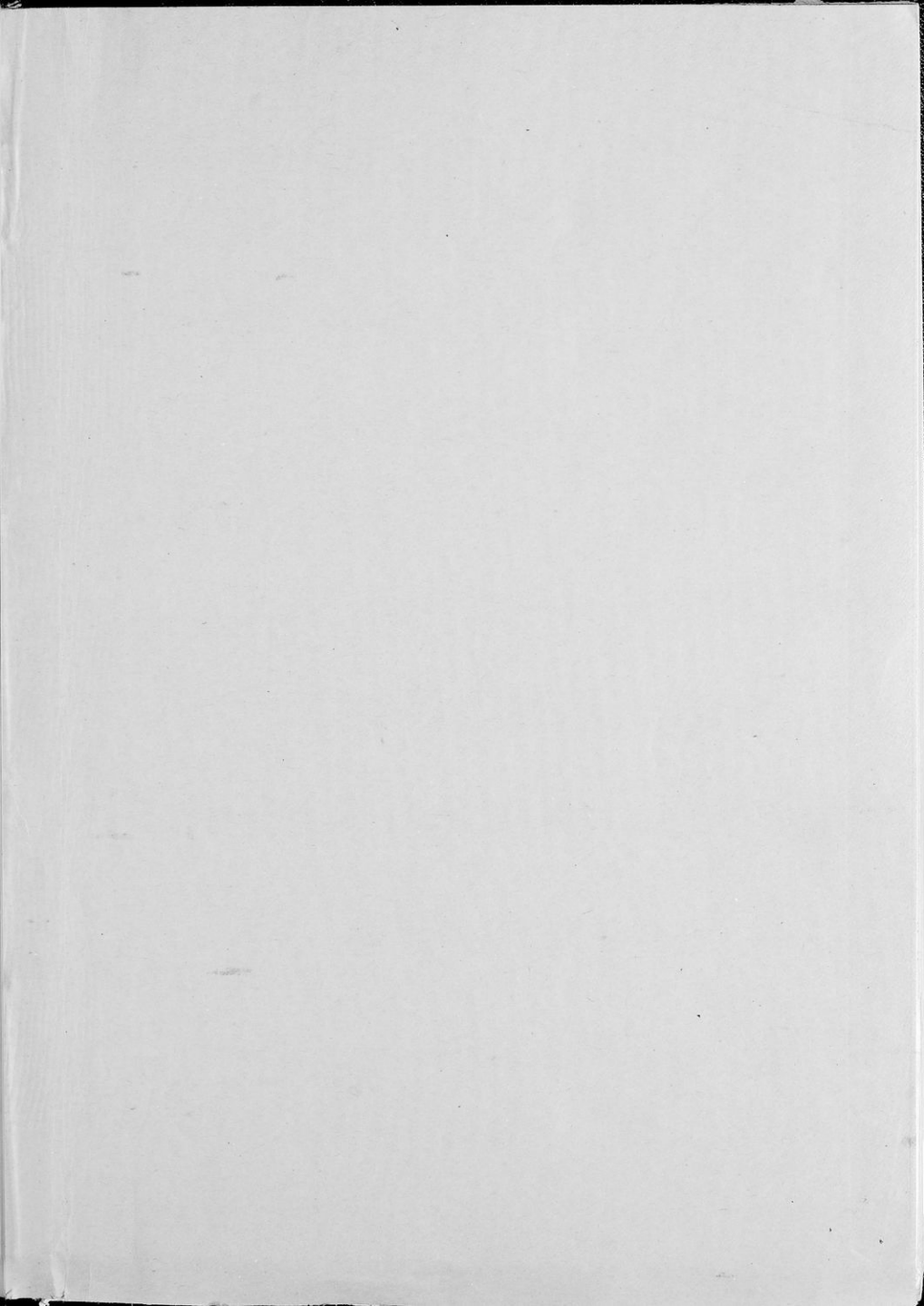

ΠΡΑΞΗ 1/1984

Σήμερα, 2 Ιανουαρίου 1984, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Ηλία Σπυρόπουλο.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Α. Αδσμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές. Χρήη γραμματέα έκανε η φιλόλογος Παρασκευή Παπαδημητρίου.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Φ. Βώρος, Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Β. Θεοδωρακόπουλος, γιατί είχαν κανονική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Εκκρεμότητες που κληρονομούμε από το 1983.
- ΘΕΜΑ 2ο - Πλαίσιο προγραμματισμού. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Ημερήσια διάταξη της Τετάρτης 4-1-84.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο - Οι εκκρεμότητες που κληρονομούμε από το έτος 1983 είναι οι εξής:

- Α.Π. της Ε' δέσμης.
- Εφαρμοσμένα Οικονομικά (κρίση).
- Κρίση Οικ. Γεωγραφίας Α' Λυκείου.
- Βιβλία Μουσικής και Καλλιτεχνικών

α) Περιμένουμε το φάκελο από την Δ/ση Εφ. Πρ. Μ.Ε. ώστε οι κ.κ. Στ. Παπασημακόπουλος και Κ. Φούσκας να κάνουν την εισήγησή τους.

- β) Σε συνεννόηση με τον κ. Βάζο το θέμα θα συζητηθεί την Τετάρτη 4/1/84.
- γ) Ο κ. Παπασημακόπουλος την Τετάρτη θα εισηγηθεί στο Τμήμα το θέμα.
- δ) Θα πρέπει η συζήτηση να γίνει με παρουσία του κ. Κακριδής.

ΘΕΜΑ 2ο

Διαπιστώνεται ότι φέτος μπορεί το Τμήμα έγκαιρα να γνωμοδοτήσει για ό,τι αφορά τη σχολική πράξη του 1984-5.

Αν το ΥΠΕΠΘ δεν επιφέρει δραστηκές μεταβολές στα προγράμματα Γυμνασίου και Γεν. Λυκείου, το Τμήμα θα είναι σε θέση:

- α) Να γνωμοδοτήσει για τον τρόπο εξέτασης των μαθητών στην Α' και Β' Λυκείου όπως και για τον τρόπο εξέτασης στις Πανελλαδικές.
- β) Να δώσει βελτιωμένα τα Α.Π. των ημερήσιων και εσπερινών Γυμνασίων και Λυκείων πριν από τα μέσα Μαρτίου.
- γ) Να καταρτίσει οδηγίες διδ/λίας Γυμνασίου και Λυκείου πριν από τα τέλη Μαΐου. Σημειώνουμε ότι οι δύο τελευταίες εργασίες πέρυσι δεν είχαν ολοκληρωθεί ούτε τον Αύγουστο.

ΘΕΜΑ 3ο - Θέματα Η.Δ. της 4-1-84

- 1) Κρίση διδ. βιβλίου Οικονομικών Ε' δέσμης. Εισηγητής κ. Βάζος
- 2) Τρόπος εξέτασης μαθητών Λυκείων. Εισηγητής Δ. Σακκάς.
- 3) Οικονομική Γεωγραφία Α' Λυκείου. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- 4) Α.Π. Ε' δέσμης. Εισηγητές: Στ. Παπασημακόπουλος, Κ. Φούσκας.

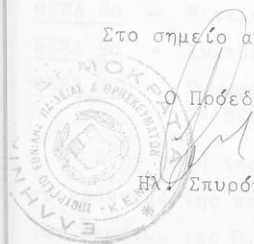
Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Π. Παπαδημητρίου

ΠΡΑΞΗ 2/1984

Σήμερα, 4-1-84, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδής, που απουσίαζε προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Α. Αδαμόπουλος, Σ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β΄ Ι. Σκορδύλης, Ειδικός Σύμβουλος, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Κυρ. Κατσιμάνης γιατί ήσαν σε κανονική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Κρίση διδ. βιβλίου, Εφαρμοσμένα Οικονομικά Ε' δέσμης. Εισηγητής Γ. Βάζος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Τρόπος εξέτασης μαθητών Λυκείου. Εισηγητής Δ. Σακκάς.
- ΘΕΜΑ 3ο - Οικονομική Γεωγραφία Α' Λυκείου. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Α.Π. Ε' δέσμης.
- ΘΕΜΑ 5ο - Ανάθεση συντάξεως Α.Π. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
- ΘΕΜΑ 6ο - Παράταση της ανάθεσης συγγραφής "Βιβλίου καθηγητή Νέων Ελληνικών". Εισηγητής Δ. Τομπαΐδης.
- ΘΕΜΑ 7ο - Πρόταση για συγκρότηση Επιτροπής κρίσης βιβλίου Ιστορίας Α Λυκείου. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 8ο - Μετεκπαίδευση καθηγητών Μουσικής. Εισηγητής Κ. Φούσκας.
- ΘΕΜΑ 9ο - Ανατύπωση βιβλίου, Λατινικά Γ' Λυκείου.
- ΘΕΜΑ 10ο - Γνωμοδότηση σε πρόταση για τον τρόπο διδ/λίας του κλασικού αθλητισμού στα σχολεία. Εισηγητής Ι. Σκορδύλης.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Στη συζήτηση των θεμάτων 1, 2 και 6 που προτάχθηκε, παραβρέθηκε ο κ. Φ. Κακριδής.

Πριν από την Η.Δ. ο Πρόεδρος λέγει: Τη χρονιά που πέρασε το Τμήμα έκανε το καθήκόν του με το παραπάνω. Ουσιαστικά πέρσι και πρόπερσι σταθήκαμε εμείς οι λίγοι στο πόστο μας και με πολλή πρωτοβουλία, επιμέλεια, ταχύτητα και επιτυχία βοηθήσαμε το Υπουργείο να ανανεώσει τα εκπαιδευτικά πράγματα της Μ.Ε. σε μεγάλο βαθμό. Ωστόσο, η νομοθετική εκκρεμότητα που υπάρχει και η σημερινή περιορισμένη σύνθεση του Τμήματος δε γίνεται να μην επηρεάσουν ανασταλτικά τους προγραμματισμούς μας για φέτος. Για τους πρώτους έξι μήνες του 1984 ας θέσουμε στόχους μετρημένους αφήνοντας το μακροπρόθεσμο σχεδιασμό στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, που υπολογίζουμε να ξεκινήσει μέσα στο καλοκαίρι. Θα δουλέψουμε σε δύο κατευθύνσεις:

1.- Η δουλειά που πάντα κάνουμε πρέπει να συνεχιστεί με τον ίδιο εντατικό ρυθμό. Έχουμε να προγραμματίσουμε νέες συγγραφές βιβλίων, ανανέωση ορισμένων ακόμα αναλυτικών προγραμμάτων και να ρυθμίσουμε το Ωρολόγιο Πρόγραμμα του 1984/5. Έχουμε ακόμα δεκαοχτώ βιβλία στα σκαριά (12 διδακτικά, 2 βιβλία του καθηγητή και 4 χχχχ ανανεώσει σε βάθος). Τα βιβλία αυτά θα χρειαστεί να κριθούν μέσα στους δύο ή τρεις επόμενους μήνες, και αυτή τη φορά η κρίση μας μπορεί να είναι κάπως ουσιαστικότερη.

2.- Μπορούμε να εκμεταλλευτούμε όσον καιρό μας περισσεύει για να "νοικοκυρέψουμε" ορισμένα αιώνια θέματα: (α) τα ΑΠ Γυμνασίου και Λυκείου (β) τις οδηγίες διδασκαλίας (γ) τις απόψεις μας για το εξεταστικό - και όταν λέω να νοικοκυρέψουμε ξέρω ότι αυτό σημαίνει κωδικοποίηση, συμπλήρωση, αναδιατύπωση, ακόμα και τροποποίηση όπου χρειάζεται.

Καλή δύναμη!

Ύστερα από τις γενικές σκέψεις που διατύπωσε ο κ. Κακριδής, είπε ο κ. Βύρος:

1.- Γενικότερες σκέψεις και προγραμματισμοί για το μέλλον ούτε άρχισαν ούτε θα τελειώσουν με τη νομική υπόσταση τούτου του θεσμού, συνδέονται με την πορεία της ελληνικής εκπαίδευσης. Κατά συνέπεια δε συμμερίζομαι την άποψη ότι οι σχεδιασμοί μας από σήμερα είναι αναγκαίο να περιορίζονται μόνο στο διάστημα ύπαρξης του ΚΕΜΕ ως θεσμού.

Βέβαια αντιμετωπίζουμε τα παρόντα αλλά προσβλέπουμε στο μέλλον, αυτό αντιφεγγίζει στο παρόν αναγκαία. Ούτε βήμα δεν μπορεί κανείς να κάνει χωρίς αναφορά στο μέλλον.

2.- Τις επιφυλάξεις που διατύπωσε ο κ. Κακριδής για το ασυμβίβαστο προσωπικής παρουσίας του εδώ και της από μέρους του συγγραφής του βιβλίου αρχαίων ελληνικών α' λυκείου δεν τις συμμερίζομαι. Φρονώ ότι μπορεί κανείς να είναι κριτής και κρινόμενος αν η βούλησή του προσδιορίζεται από ένα σταθερό κριτήριο: την εξυπηρέτηση της εκπαίδευσης με κριτήριο τις ανάγκες και τα διαφέροντα των μαθητών. Το κριτήριο αυτό νομίζω ότι βελτιώνεται με την καθημερινή συμμετοχή-παρουσία στο πεδίο των προβλημάτων, της μάχης. Δε θεωρώ λοιπόν ασυμβίβαστη την παρουσία του κ. Κακριδή εδώ για το λόγο ότι συγγράφει το βιβλίο των αρχαίων· αντίθετα τη θεωρώ χρήσιμη. Αυτά είναι ανεξάρτητα από το ότι διαφώνησα με την όλη εισήγηση του κ. Κακριδή για τα αρχαία όπως τα αντιλαμβάνεται και για την ανάθεση στον ίδιο και από το γεγονός ότι ως σήμερα δεν έχω καμιά ένδειξη που να κλονίζει την αρχική μου διαφωνία.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Βάζος λέγει: Με την ανασύνταξη των κεφαλαίων 8 και 9 του βιβλίου "Εφαρμοσμένα Οικονομικά" και την έγκρισή τους από τους τρεις κριτές που έχουν οριστεί με τη σχετική Υπουργική Απόφαση, ολοκληρώθη η διαδικασία συγγραφής του παραπάνω βιβλίου.

Με βάση τις εκθέσεις των κριτών εισηγούμαι στο Τμήμα την έγκριση του βιβλίου, με την προϋπόθεση ότι οι συγγραφείς θα συνεργαστούν με τον υπάλληλο του ΟΕΔΒ που θα οριστεί για την επιμέλεια της έκδοσης.

Σκοπός της συνεργασίας αυτής είναι ο εμπλουτισμός του βιβλίου με το αναγκαίο παραστατικό υλικό όπως π.χ. φωτογραφίες από ελληνικούς χώρους παραγωγής και τα νεότερα στατιστικά στοιχεία. Το υλικό αυτό θα το προσκομίσουν οι συγγραφείς στον ΟΕΔΒ και θα υποδείξουν την καταχώρησή του στα κατάλληλα σημεία του κειμένου.

Σκόπιμο θεωρώ να οριστεί από το Τμήμα Μ.Ε. ένας αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ εκπαιδευτικός, ο οποίος θα αναλάβει τη γενική επιμέλεια της έκδοσης του βιβλίου και την παρακολούθηση της έγκαιρης παράδοσης του υλικού από τους συγγραφείς στον ΟΕΔΒ.

Το Τμήμα ομόφωνα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Γ. Βάζου, τον οποίο ευχαριστεί για τη φροντίδα του και εισηγείται την εκτύπωση του βιβλίου, Εφαρμοσμένα Οικονομικά, από τον ΟΕΔΒ για να χρησιμοποιηθεί πρώτη φορά τη σχολική χρονιά 1984-85, για τους μαθητές της Ε' δέσμης.

ΘΕΜΑ 2ο

Στη συζήτηση του θέματος αυτού προσήλθε και ο κ. Φ. Βύρος.

Ο κ. Δ. Σακκάς λέγει: Από καιρό έχετε παρακληθεί να μου δώσετε σημείωμα σχετικό με την εξέταση-βαθμολόγηση των μαθητών, προκειμένου με βάση αυτά τα σημειώματα να διαμορφώσουμε ένα κείμενο που θα μας χρησιμεύσει για οδηγίες, σεμινάρια κτλ. Για να διευκολυνθείτε σας παραδίδω φωτοαντίγραφα από τρία κείμενά:

1.- Το κείμενο που δώσαμε τον περασμένο Ιούνιο στους εκπαιδευτικούς που ανέλαβαν να κάνουν τα σεμινάρια στους βαθμολογητές καθηγητές και στους ίδιους τους βαθμολογητές με θέμα "Αξιολόγηση-βαθμολόγηση των μαθητών".

2.- Απόσπασμα (το κεφ. ΙΔ') από την υπουργική απόφαση Γ2/1207/16-5-83 που αφορά τα εξεταζόμενα μαθήματα στις γενικές εξετάσεις και τον τρόπο εξέτασής τους.

3.- Το Π.Δ/μα αριθμ. 508/1977, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, που αφορά τις ενδοσχολικές εξετάσεις Γυμνασίου-Λυκείου.

Παρακαλώ να δείτε από τα κείμενα σε ότι αφορά το μάθημα στο οποίο έχετε αναλάβει ιδιαίτερη ευθύνη και να μου δώσετε ο καθένας σημείωμά σας, στο οποίο να αναφέρετε πώς πρέπει να διαμορφωθούν τελικά οι σχετικές οδηγίες για την εξέταση και τη βαθμολόγηση του μαθήματος της ειδικότητάς σας τόσο στις γενικές εξετάσεις όσο τις ενδοσχολικές εξετάσεις του Γυμνασίου και του Λυκείου.

Τα σημειώματά σας παρακαλώ να τα έχω ως το τέλος Ιανουαρίου, το πολύ ως τις 10 Φεβρουαρίου 1984.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Μέχρι σήμερα δεν εισηγήθηκα την ανατύπωση του παραπάνω βιβλίου για τους ακόλουθους λόγους:

Το τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ όταν καθιερώθηκε το "Πενθήμερο" περιέκοψε το μάθημα της Γεωλογίας-Ορυκτολογίας και το μάθημα της Οικονομικής Γεωγραφίας κατά 50%. Η λύση αυτή χαρακτηρίστηκε ως προσωρινή. Ατυχώς κατά την ανάπτυξη του ωρολογίου προγράμματος η προσωρινότητα έγινε μονιμότητα. Και εφέτος διδάσκεται μία ώρα το Α' τετράμηνο Γεωλογίας-
./.

Ορυκτολογία και το Β' τετράμηνο Οικονομική Γεωγραφία. Μαθήματα που διδάσκουν τους μαθητές για το άμεσο φυσικό και οικονομικό περιβάλλον τους παραγκωνίζονται και μειώνονται κατά 50% για να μη θιγούν άλλα που, ενώ είναι πτώματα τυμπανιαία, προσπαθούμε να τα στήσουμε όρθια και να τα επιβάλλουμε παρά τη γενική κατακραυγή. Είμαι η μειοψηφία και δε θα επιμείνω να επικρατήσει η γνώμη μου στο Τμήμα. Όμως αρνούμαι να εισηγηθώ ανατύπωση βιβλίου που θα διδαχτεί μισή ώρα ολόκληρη τη σχολική χρονιά ενώ και η μία ώρα θα ήταν λίγο αν διδαχτούν όλα όσα περιλαμβάνονται στο αναλυτικό πρόγραμμα.

Τουλάχιστον ας μάθουν τα ελληνόπουλα τις γεωλογικές δομές αυτού του τόπου τον υπόγειο πλούτο του, το καρπερό αλλά και το άγονο χώμα του και τις αιτίες της τέτοιας υπάρξεώς του, τις προοπτικές τέλος που έχει αυτός ο τόπος για την ευημερία του με όλα τα κακά του και τα καλά του όπως είναι οι σεισμοί, η ξεραήλα του, τα άφθονα νταμάρια του, τους λιγνίτες του και την τύρφη του, τα κρύα αλλά και τα υπέρθερμα νερά του και τις οικονομικές επεκτάσεις που υπάρχουν από αυτά.

Όσο για την οικονομική γεωγραφία με τα στοιχεία οικονομίας, όπως έχει το αναλυτικό πρόγραμμα που ποτέ δε διδάχτηκε γιατί μόλις έγινε η προσθήκη των οικονομικών εννοτήτων ελαττώθηκε στο μισό και οι προσθήκες καταργήθηκαν, ας μη διδαχτεί καθόλου. Διαφορετικά κινδυνεύουμε να μη διδάξουμε στους μαθητές τίποτα. Μια έρευνα που βρίσκεται σε εξέλιξη θα δείξει σίγουρα πως όταν διδάσκοντα~~ς~~ και τα δύο μαθήματα οι μαθητές ακούνε 7-8 διδασκαλίες από το καθένα. Δηλαδή ~~δε μαθαίνουν~~ ΤΙΠΟΤΑ. Με την ευκαιρία αυτή πληροφορώ το Τμήμα ότι ετοιμάζεται πρόγραμμα και ανάθεση για νέο βιβλίο Γεωλογίας-Ορυκτολογίας.

Ο κ. Κακριδής λέγει: Δεδομένου ότι (α) Η οικονομική γεωγραφία διδάσκεται στην Β' και Γ' Γυμνασίου σε όλα τα ελληνόπουλα. (β) οι οικονομικές έννοιες και μηχανισμοί διδάσκονται και στο Λύκειο, στους μαθητές της Γ' Λυκείου (Δ' δέσμη, Ε' δέσμη, αλλά και όλοι στο μέτρο που το μάθημα της Ιστορίας αποτελεί και οικονομική Ιστορία), και γ' η Γεωλογία-Ορυκτολογία δε διδάσκεται σε άλλη τάξη και σχετίζεται στενά με τις οικονομικές δυνατότητες της Ελλάδας-προτείνω να εισηγηθούμε:

α) Την κατάργηση του μαθήματος της Οικονομικής Γεωγραφίας στην Α' Λυκείου.

β) Τη διδασκαλία της Γεωλογίας-Ορυκτολογίας για μία ώρα όλο το χρόνο στην Α' Λυκείου - μακάρι, όταν έρτει η ώρα να αποφασίσουμε το Ω.Π. του 84/5 να μπορέσουμε να δώσουμε μισή ακόμα ώρα (2/1 ή 1/2).

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου.

Προτάσσεται το 6ο θέμα.

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει: Με την πράξη μας 82/1983 (Υπ. Απόφ. Φ.211. 39/Γ2/2567/19.10.83) αναθέσαμε τη συγγραφή του "Βιβλίου του καθηγητή Νέων Ελληνικών" Γυμνασίου-Λυκείου στους Δ. Καρβέλη, Κ. Μπαλάνια, Χ. Μηλιώνη, Γ. Παγανό, Ι. Παπακώστα και Ν. Γρηγοριάδη. Στη συγγραφική αυτή ομάδα προστέθηκε (ανεπίσημα) αργότερα ο Α. Κούσουλας. Η Ομάδας αυτή έχει αναλάβει να παραδώσει την εργασία της ως τις 15-1-84 "υπό τον όρο ότι θα απασχοληθούν αποκλειστικά με την εργασία αυτή" οι συγγραφείς. Είναι φανερό ότι ο όρος αυτός δεν εκπληρώνεται από την 1η Δεκεμβρίου κι εδώ, γιατί όλοι όσοι αποτελούν τη συγγραφική ομάδα έχουν γίνει σχολικοί σύμβουλοι και όλο το μήνα Δεκέμβριο ήταν απασχολημένοι με το σεμινάριο επιμόρφωσής τους και αργότερα θα απασχοληθούν με τα νέα καθήκοντά τους.

Για να μην πάει χαμένη η δουλειά που έχουν κάνει ως τώρα οι συνάδελφοι, προτείνω να παρατείνουμε την προθεσμία παράδοσης του έργου ίσα με το τέλος του Απρίλη 1984. Επίσης προτείνω να μετατραπεί η συγγραφή σε αμειβόμενη με το συνολικό ποσό των 300.000 δραχμών. Τέλος προτείνω να συμπεριληφθεί επίσημα στη συγγραφική ομάδα ο Α. Κούσουλας.

Η διαδικασία κρίσης του βιβλίου προτείνω να γίνει σύμφωνα με το νόμο 1304/82 (άρθρο 30) και να συμμετάσχουν σ' αυτήν οι εκπαιδευτικοί Διαλησμάς Στέφανος, ΔΕΠ Φίλος. Σχολής Πανεπ. Αθηνών, Σκλαβενίτης Γυμνασιάρχης 7ου Γυμν. Παγκρατίου, Κατσούλης Ηλίας, καθηγητής 17ου Λυκείου Παγκρατίου, Παπαδόπουλος Αναστάσιος, καθηγητής Λυκείου Φιλοθέης. Η κρίση και έγκριση θα ολοκληρωθεί μέχρι τις 20-5-84.

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Η εισήγηση του συναδέλφου κ. Δ. Τομπαΐδη δεν θα δημιουργούσε κανένα πρόβλημα, αν δεν περιλάμβανε την παράγραφο που αφορά την αμοιβή των συγγραφέων του βιβλίου. Με την παράγραφο αυτή ο κ. Τομπαΐδης φέρνει σήμερα το Τμήμα σε δύσκολη θέση και, υποθέτω, σε δύσκολη θέση θα φέρει και τους συγγραφείς όταν τους κοινοποιηθεί από το Υπουργείο η απόφαση. Κι αυτό, γιατί αμοιβή 300.000 για βιβλίο, όπως υπολογίστηκε, 200 σελίδων, ύστερα από τα γνωστά δεδομένα:

α) Οι συγγραφείς, έξι συνολικά, για το σκοπό αυτό επί τρεις περίπου μήνες ήταν αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ και θα παρέδιδαν το βιβλίο τον Ιανουάριο, ολοκληρωμένο.

β) Οι συγγραφείς, όταν έγινε η πρόταση απόσπασής τους, ήταν σε θέση να παραδώσουν πολύ γρήγορα το βιβλίο, καθώς η πολυετής ενασχόλησή τους με τη συγγραφή των αντίστοιχων βιβλίων του μαθητή (ιδιαίτερα των ερωτήσεων) ταυς έδωσε την πρώτη ύλη του νέου βιβλίου τους.

γ) Πρόσφατα το Τμήμα έλαβε γνώση υπουργικών αποφάσεων, με τις οποίες οριζόταν αμοιβή γύρω στις 300.000 για συγγραφή βιβλίων 200 σελίδων, χωρίς καμιά υπηρεσιακή διευκόλυνση στους συγγραφείς τους.

Προτείνω λοιπόν, ανεξάρτητα από τη χρησιμότητα και την ποιότητα της συγγραφής, να παρακληθούν οι συγγραφείς να ολοκληρώσουν και να παραδώσουν το συλλογικό έργο τους χωρίς πρόσθετη αμοιβή και η γνώμη που έχω γι' αυτούς με κίνει να πιστεύω ότι θα ανταποκριθούν πρόθυμα σ' αυτή την παράκληση.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Με ξένισε, παραγματικά, η πρόταση για αμοιβή των συγγραφέων του "βιβλίου του καθηγητή Νέων Ελληνικών" Γυμνασίου και Λυκείου,

Γιατί είναι ήδη από καιρό αποσπασμένοι γι' αυτή τη συγγραφή και η απόσπασή τους μόνο γι' αυτό το βιβλίο στοίχισε στο κράτος πολύ περισσότερα από ένα εκατομμύριο δραχμές.

Γιατί το βιβλίο το έχουν ήδη συγγράψει, εκτός ίσως από ένα μικρό μέρος, κατά τον καιρό της απόσπασής τους, η οποία άλλωστε συνεχίζεται.

Γιατί ως το τέλος σχεδόν Ιανουαρίου δε θα έχουν αναλάβει υπηρεσία και επομένως μπορούν σ' αυτό τον ελεύθερο χρόνο τους (χρόνος απόσπασης στο ΚΕΜΕ) να ολοκληρώσουν την εργασία τους.

Γιατί ακόμα κι αν δεν έχουν τελειώσει ως τις 20 με 25 Ιανουαρίου (που θα πρέπει να τελειώσουν, αφού εργάζονται γι' αυτό το σκοπό, επτά άνθρωποι και η προθεσμία παράδοσης του βιβλίου λήγει στις 15-1-84), θα μπορούσαν και ύστερα από το χρόνο αυτό να διαθέσουν κάποια απογεύματα ή Σαββατοκύριακα να τελειώσουν το βιβλίο (αν μάλιστα ως Σύμβουλοι Εκπαίδευσης στην Αττική, αυτό θα είναι πολύ εύκολο).

Γιατί η ομάδα αυτή έχει ευνοηθεί εξαιρετικά: είναι αποσπασμένη στο ΚΕΜΕ επί 6 περίπου χρόνια για την "κατ' αποκοπή" συγγραφή των βιβλίων των Νέων Ελληνικών - αυτό ήτανε λάθος και άδικο, γιατί και άλλοι εκπαιδευτικοί θα μπορούσαν να προσφέρουν - και από την απόσπασή της, αυτή έχει ωφεληθεί ποικιλότροπα (προβλήθηκε στο πανελλήνιο κτλ.) Ας

μη φανεί ότι μόλις τελειώνει η απόσπαση βρήκαμε άλλο τρόπο για τη συνέχιση της εύνοιας.

Για όλους τους παραπάνω λόγους η αμοιβή αυτή δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, δε στέκει ηθικά. Πιστεύω ότι και οι ίδιοι οι συγγραφείς δε θα τη δεχτούν. Αν εντούτοις δοθεί και οι συγγραφείς τη δεχτούν, φοβάμαι ότι θα θεωρηθεί σκανδαλώδης και θα προκαλέσει ερωτήματα που θα βλάψουν την υπόληψη των συγγραφέων, του ΚΕΜΕ ΚΑΙ του ίδιου του Υπουργείου Παιδείας.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

1.- Η αμοιβή που προτάθηκε είναι πενιχρή· είναι απλή αποζημίωση για οδοιπορικά έξοδα αν λάβουμε υπόψη ότι 7 άνθρωποι θα συναντηθούν 12-15 φορές σε κάποιο σημείο της Αθήνας (μετακινούμενοι από κάποιο σημείο της επικράτειας ή έστω της Αττικής). Και θα πάρουν περίπου 43.000 δραχμές, καθαρές από φόρους 30.000, δηλ. 2.000 δρχ. για κάθε τρίωρη συνεργασία και μετακίνηση.

2.- Εν τούτοις θα πρότεινα παράλληλα - και νομίζω το ήθος των ανθρώπων μου επιτρέπει να ελπίζω αποδοχή - να προσφέρουν δωρεάν την εργασία του ακολουθώντας ένα παράδειγμα που δεν σπανίζει σε τούτο τον χώρο, όπου και οι ίδιοι επάξια εργάστηκαν.

Ακολούθησε ψηφοφορία στην πρόταση του κ. Δ. Τομπαΐδη

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	ΟΧΙ
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΝΑΙ
Σπυρόπουλος	ΟΧΙ
Σακκάς	ΟΧΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Με ψήφους 5:3 το Τμήμα κάνει δεκτή την εισήγηση του κ. Τομπαΐδη.

Διευκρινίζεται ότι οι αρνητικές ψήφοι αφορούν μόνο το οικονομικό μέρος και ότι όσοι εψήφισαν ΝΑΙ θα έβλεπαν και αυτοί με ευχαρίστηση

την άρνηση των συγγραφέων να δεχτούν αμοιβή για ένα έργο που το μεγαλύτερο τουλάχιστον μέρος του έχει πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της υπηρεσιακής απασχόλησής τους στο ΚΕΜΕ.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Επισημαίνω ότι η τελική διατύπωση που πρότεινε ο κ. Κακριδής για το νόημα των 3 αρνητικών ψήφων (στο ζήτημα της αμοιβής) παραποιεί και μετατοπίζει (και υποβαθμίζει) τη δική μου πρόταση. Και εμμένω προσωπικά στην αρχική διατύπωση που έδωσα: ναι στην αποζημίωση, που τη θεωρώ και πενιχρή· ναι στη δωρεά από λόγους εκπαιδευτικής μεγαλοσύνης.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Φούσκας εισηγείται το περιεχόμενο Α.Π. των εξής μαθημάτων για την Ε' Δέσμη:

Μετά την παράκληση του κ. Προέδρου του Τμήματος να ελέγξω το φάκελο με τα στοιχεία των μαθημάτων της Ε' Δέσμης που μου δόθηκε και να επισημάνω τι υπάρχει και τι όχι σχετικά με το Α.Π. των μαθημάτων της Δέσμης αυτής, αναφέρω στο Τμήμα τα ακόλουθα:

1.- Για τα μαθήματα "Γενικής Παιδείας" (Θρησκευτικά, Φιλοσοφικά, Ιστορία, Αρχές πολιτικής επιστήμης-Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος, Ξένη Γλώσσα (για το 2ωρο), Φυσική Αγωγή), όπως και για το μάθημα "Νεοελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας" δεν υπάρχει ιδιαίτερο Α.Π.

2.- Για τα μαθήματα "Γενικής Ωφελιμότητας":

α) Υπάρχει κάποιο Α.Π. για τα εξής μαθήματα:

- Εφαρμοσμένα Οικονομικά
- Ξένη Γλώσσα (για το 3ωρο)
- Αρχές Λειτουργίας Γραφείου, και
- Κοινωνιολογία

β) Δεν υπάρχει καθόλου Α.Π. για τα μαθήματα:

- Περιβάλλον και υγεία, και
- Διαδικασίες παραγωγής και διοίκησης

Θεωρώ απαραίτητο, ύστερα απ' αυτά, να επισημάνω ότι:

1) Το Τμήμα μας πρέπει ν' αποφασίσει ότι για τα μαθήματα "Γενικής Παιδείας" και "Νεοελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας" της Ε' Δέσμης θα χρησιμοποιηθεί το ίδιο Α.Π. που χρησιμοποιείται για κάθε μάθημα της ομάδας αυτής και στις δέσμες Α', Β', Γ' και Δ'.

2) Τα Α.Π. των μαθημάτων "Γεν. Ωφελιμότητας": Εφαρμοσμένα Οικονομικά, Ξένη Γλώσσα (για το 3ωρο), Αρχές Λειτουργίας Γραφείου και Κοινωνιολογία δεν παρουσιάζουν πρόβλημα για την ώρα. Αργότερα ίσως χρειαστεί κάποια αναθεώρηση αυτών των Α.Π.

3) Για τα μαθήματα "Περιβάλλον και υγεία" και "Διαδικασίες παρα-

γωγής και διοίκησης" πρέπει να συνταχθεί Α.Π., αφού τα στοιχεία που υπάρχουν στο φάκελο (σημειώματα, προτάσεις, οδηγίες διδασκαλίας κτλ.) δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως Α.Π.

- 1.- Επιστομικές Οικονομικές
- 2.- Έλεος Γάμου (για το Διευτ.)
- 3.- Αρχική Διευθυντική Οικονομική
- 4.- Χειριστήριο
- 5.- Περιεχόμενα
- 6.- Διαδικασίες παραγωγής και διανομής

ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Μαθήματα

Σκοπός: Να βοηθήσει τους μαθητές που θα θέλουν να εργαστούν στο χώρο της οικονομίας, να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις, που έχουν σχέση με την εκπαίδευση.

Α Βαθμ:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ Ε' ΔΕΞΜΗΣ

- 1.- Εφαρμοσμένα Οικονομικά
- 2.- Ξένη Γλώσσα (για το 3ωρο)
- 3.- Αρχές Λειτουργίας Γραφείου
- 4.- Κοινωνιολογία
- 5.- Περιβάλλον
- 6.- Διαδικασίες παραγωγής και διοίκησης

1.- ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ώρες: 4

Σκοπός: Να βοηθήσει τους μαθητές που δε θα ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση, να αποκτήσουν τις απαραίτητες οικονομικές γνώσεις, που έχουν σχέση με την ενεργό ζωή.

Η ύλη:

- 1.- Βασικές έννοιες της οικονομίας.
- 2.- Ανάγκες, αγαθά, συντελεστές παραγωγής της οικονομίας.
- 3.- Ζήτηση και προσφορά αγαθών.
- 4.- Επιχείρηση.
- 5.- Συνεταιρισμοί.
- 6.- Οικονομικές συναλλαγές.
- 7.- Πιστωτικοί τίτλοι.
- 8.- Το χρήμα.
- 9.- Τράπεζες-ασφάλειες.
- 10.- Ο τόκος.
- 11.- Δημόσια έσοδα, δημόσιες δαπάνες.
- 12.- Διεθνείς συναλλαγές.
- 13.- Οικονομικά συστήματα.
- 14.- Δικαιώματα και υποχρεώσεις εργαζομένων.

ΕΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ

(Ώρες 3 την εβδομάδα)

I.- ΣΚΟΠΟΙ (κοινοί και για τις 2 γλώσσες)

1.- Γενικοί

- 1.1. Να ικανοποιηθεί, στο βαθμό του δυνατού, ο στόχος "προετοιμασία για την ενεργό ζωή".
- 1.2. Να εξασφαλίσουν οι μαθητές κάποια ελάχιστη πρακτική κατάρτιση για την εύρεση της πρώτης εργασίας.

2.- Ειδικοί

- 2.1. Να εφοδιάσει τους μαθητές με τις ειδικές τεχνικές και επαγγελματικές γνώσεις γενικής χρησιμότητας (οικονομικών συναλλαγών, τεχνολογίας κτλ.) στην επαγγελματική γλωσσική επικοινωνία και ορολογία.
- 2.2. Να διδάξει τους μαθητές τις ειδικές γνώσεις συγκεκριμένων επαγγελματικών τομέων, όπως της Γραμματειακής Τέχνης, Εμπορίας, Τουρισμού και Τεχνολογίας.

II.- ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ:

Στη φάση αυτή, ο καθηγητής θα ακολουθήσει την ύλη των διδακτικών βοηθημάτων, όπως αυτή αναπτύσσεται και εξελίσσεται σ' αυτή.

Επαγγελματικά Αγγλικά (ΕΑ)

Α' τμήση: (Περιγραφή της ύλης)

- 1.- Η ατομική επιχείρηση (A SOLE PROPRIETORSHIP)
(Μορφή, είδη, τρόποι συναλλαγής, ευθύνη)
- 2.- Η συνεταιριστική επιχείρηση (PARTNERSHIPS)
(Μορφές, διοίκηση, ευθύνη)
- 3.- Εταιρείες (CORPORATIONS)
(Γενική περιγραφή, διάρθρωση-λειτουργία)
- 4.- Στέλεχος επιχείρησης (WHAT DOES AN EXECUTIVE DO?)
- 5.- Διάρθρωση μιας επιχείρησης (LINE AND STAFF POSITIONS)
- 6.- Το Λογιστήριο μιας επιχείρησης (ACCOUNTING)
- 7.- Χρηματοδότηση-επιδότηση (CORPORATE FINANCE)
(Συμμετοχή σε μια επιχείρηση-κέρδη, υποχρεώσεις)
- 8.- Τράπεζες και επιχειρήσεις (BANKS AND BUSINESSES)
- 9.- Η έννοια του όρου MARKETING (WHAT IS MARKETING)
- 10.- Παραγωγή προϊόντων-σχεδιασμός (PRODUCT DEVELOPMENT AND PLANNING)
- 11.- Χονδρική πώληση (WHOLESALE)
- 12.- Λιανική πώληση (RETAILING)
- 13.- Καθορισμός τιμών (PRICING)
- 14.- Ηλεκτρονικοί υπολογιστές (COMPUTERS)
- 15.- Διεθνείς επιχειρήσεις (INTERNATIONAL BUSINESS)

TECHNICAL II:

Εισαγωγή στην εμπορική αλληλογραφία

INTRODUCTION FOR FOREIGN LETTERS

- Η δομή της Αγγλικής Επιστολής
- Η γλώσσα της Εμπορικής αλληλογραφίας
- Η συντακτική δομή του εμπορικού αγγλικού, συμπεριλαμβανομένου, ιδιαίτερα:

- Παραπομπή σημειώσεων που αναφέρονται και ανταλλάσσονται στην εμπορική αλληλογραφία-επιστολές.

- Χαρακτηριστικά της εμπορικής αλληλογραφίας και οι διαφορές της από την προσωπική αλληλογραφία.

Β' τμήμα - (ΕΑ2) - Γραμματειακή Τέχνη Ι

SECRETARIAL I:

(Πρακτική Γραφείου, καθήκοντα υπαλλήλων-OFFICE PRACTICE, CLERICAL DUTY)

- 1.- Συνέντευξη με το Διευθυντή προσλήψεων (Προσωπάρχη)
(AN INTERVIEW WITH THE EMPLOYMENT OFFICER)
- 2.- Αίτηση για πρόσληψη (LETTER OF APPLICATION)
- 3.- Συνέντευξη με το Διευθυντή προσωπικού
(AN INTERVIEW WITH THE PERSONNEL MANAGER)
- 4.- Το Τμήμα Διεκπεραίωσης (THE MAIL ROOM)
- 5.- Συνήθειες του Γραφείου (OFFICE FADS AND FASHIONS)
- 6.- Η τηλεφωνήτρια (THE TELEPHONIST)
- 7.- Οργάνωση Γραφείου-Ταξιθέτηση φακέλων-εγγράφων) (FILING)
- 8.- Υπάλληλος υποδοχής (THE RECEPTIONIST)
- 9.- Η αποθήκη γραφικής ύλης και υλικού γραφείου (THE STOCK ROOM)
- 10.- Οργάνωση και λειτουργία της Γραμματείας (SECRETARIAL SERVICES)
- 11.- Η χρησιμοποίηση των μηχανημάτων πολυγράφησης (THE USE OF COPYING EQUIPMENT)
- 12.- Ο χειρισμός μηχανημάτων αντιγράφων (THE USE OF DUBLICATING EQUIPMENT)
- 13.- Το Τμήμα μικροεξόδων γραφείου (PETTY CASH)
- 14.- Το Τμήμα μισθοδοσίας (THE WAGES DEPARTMENT)

Γ' τμήμα - (ΕΑ3) - Γραμματειακή Τέχνη ΙΙ

SECRETARIAL II:

Εισαγωγή στην εμπορική αλληλογραφία (WRITING BUSINESS LETTERS-AN INTRODUCTION FOR FOREIGN LEARNERS).

- Η δομή της Αγγλικής Εμπορικής επιστολής.
- Η γλώσσα της Εμπορικής αλληλογραφίας.
- Η ζωντανή γλώσσα του γραφείου της επιχείρησης-εντολές, απαιτήσεις προϊσταμένου, διορθώσεις.
- Προφορική ενημέρωση προϊσταμένου από γραμματέα και ανταλλαγή απόψεων οδηγίες, διορθώσεις-γράψιμο επιστολής.
- Κατανόηση της εμπορικής γλώσσας και ορολογίας μέσα από συνεχή εξάσκηση μαγνητοφωνημένων διαλόγων μεταξύ προϊσταμένου - γραμματέα.

- Συνεχής υπαγόρευση ορθογραφίας κειμένων εμπορικών επιστολών, συμπεριλαμβανομένων και των διευθύνσεων αποστολών, παραληπτών, προσφωνήσεων.
- Άσκηση στο γράψιμο εμπορικών επιστολών.
- Άσκηση στη μετάφραση από αγγλικά στα ελληνικά και αντίστροφα.

Γ' ΜΕΡΟΣ - (24) - Ενότητα II

ΕΝΟΤΗΤΑ II (ADMINISTRATIVE) : Η Διοίκηση

- 1.- Ο Καλλιστράτος Διοφάντης (AND DIOSTATHOS)
- 2.- Ο Κριμνογράφος (CRIMINOGRAPH)
- 3.- Διοίκηση του κλάδου εμπορίου (AND COMMERCE)
- 4.- Έργα στους τομείς δραστηριοτήτων (INDUSTRY)
- 5.- Διοίκηση των Λογιστικών και των Επικοινωνιών (ACCOUNTS, TELEVISION AND COMMUNICATIONS)
- 6.- Έργα για την άσκηση των εθνικών και των εθνικών (NATIONALITY)

Β' τρίμηνο - (ΕΑ2) - Εμπορία Ι

COMMERCE I: Εισαγωγή στη σύγχρονη εμπορική μονάδα - το πολυκατάστημα
(THE DEPARTMENT STORE)

- 1.- Η συνέντευξη για πρόσληψη (THE INTERVIEW)
- 2.- Το πολυκατάστημα - Γενική οργάνωση και ευκολίες
(THE DEPARTMENT STORE: LAYOUT AND FACILITIES)
- 3.- Πώς αρχίζει η μέρα στο πολυκατάστημα
(THE START OF THE TRADING DAY)
- 4.- Πώς γίνεται μια πώληση Ι (MAKING A SALE I)
- 5.- Πώς γίνεται μια πώληση ΙΙ (MAKING A SALE ΙΙ)
- 6.- Λογαριασμοί και πληρωμές (ACCOUNTS AND PAYMENTS)
- 7.- Η οργάνωση των βιτρινών (DISPLAY)
- 8.- Πωλήσεις και εκπτώσεις (SALES AND REDUCTION)
- 9.- Ασφάλεια (SECURITY)
- 10.- Παράδοση εμπορευμάτων (συσκευών) σε πελάτες, τοποθέτηση και συντήρηση
(DELIVERY, INSTALLATION AND SERVICES)
- 11.- Η ονομασία ενός εμπορεύματος και η σημασία του (WHAT'S IN A NAME?)
- 12.- Ένας τουρίστας πάει για ψώνια (A TOURIST GOES SHOPPING)
- 13.- Έλεγχος ποιότητας των εμπορευμάτων (QUALITY CONTROL)
- 14.- Αυτοεξυπηρέτηση στα καταστήματα τροφίμων
(THE SELF-SERVICE FOOD DEPARTMENT)

Γ' Τρίμηνο - (ΕΑ3) - Εμπορία ΙΙ

COMMERCE ΙΙ (ADVERTISING): Η Διαφήμιση

- 1.- Ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής (ART DIRECTOR)
- 2.- Ο Κειμενογράφος (COPY WRITER)
- 3.- Διεύθυνση του κύκλου εργασίας (NEW BUSINESS)
- 4.- Έρευνα στους τομείς δραστηριότητας (RESEARCH)
- 5.- Διευθυντής Λογαριασμών και Επιμελητής Προγραμμάτων
(ACCOUNT SUPERVISOR AND EXECUTIVES)
- 6.- Έρευνα για τη δυνατότητα χρησιμοποίησης των μέσων ενημέρωσης
(MEDIA RESEARCH)

- 7.- Αγορά χώρου και χρόνου στα μέσα ενημέρωσης (MEDIA BUYING)
- 8.- Καταλληλότητα χώρου και χρόνου για το συγκεκριμένο προϊόν (MEDIA PLANNING)
- 9.- Το καλλιτεχνικό STUDIO (ART STUDIO)
- 10.- Η παραγωγή του προγράμματος (PRODUCTION)
- 11.- Απασχόληση και υποχρέωση των καλλιτεχνικών συντελεστών
X (ART BUYING)
- 12.- MARKETING

B' τρίμηνο - (ΕΑ2) - Τουρισμός Ι

TOURISM I

Ναυλωμένα μεταφορικά μέσα, περιοδείες και εκδρομές με οργανωμένες ομάδες (CHARTERS, TOURS AND THE PACKAGE DEAL)

- 1.- Τουρισμός "επί πιστώσει" (GO NOW - PAY LATER)
- 2.- Ταξίδια και διασκέδαση
α) A GOLDEN CELEBRATION - β) A SENTIMENTAL JOURNEY - γ. FIRSTHAND INFORMATION
- 3.- Οργάνωση προγράμματος και ιδιορυθμίες στα δρομολόγια
REROUTING - RESCHEDNLING FLIGHTS - A FAMILY PLAN)
- 4.- Πρωτοτυπίες και πρωτόγνωρες εμπειρίες
WHEELING THROUGH EUROPE - ADVENTURES AND NEW FRONTIERS - JOINING YOUTH GROUPS
- 5.- Οργανωμένες εκδρομές και παράπονα πελατών
AN ESCORTED TOUR - ALL IN A DAY'S WORK
- 6.- Ο ρόλος του τουριστικού γραφείου και οι ειδικές περιπτώσεις πελατών.
THE AGENT'S SOLUTION - A SINGLES CLUB HOLIDAY - THE TIME OF MY LIFE.

Γ' τρίμηνο - (ΕΑ3) - Τουρισμός ΙΙ

TOURISM II:

Οι Διευθυντές, οι πράκτορες και το Τουριστικό Γραφείο
(MANAGERS, AGENTS AND THE AGENCY)

- 1.- Ο υποψήφιος τουριστικός πράκτορας (A PROSPECTIVE AGENT)
- 2.- Περιφερειακό συνέδριο των πρακτόρων-αντιπροσώπων του τουριστικού γραφείου (A REGIONAL MEETING OF ALAS)
- 3.- Ο ρόλος του τουριστικού πράκτορα (THE AGENT'S ROLE)
- 4.- Τουρισμός και Κυβερνητική πολιτική (TOURISM AND GOVERNMENT)
- 5.- Το δέλεαρ των τουριστικών διαφημίσεων (AN AD THAT ALLURES)
- 6.- Χιονοδρομίες (SKI) Το καλοκαίρι και το χειμώνα (SKIING IN SUMMER AND WINTER)
- 7.- Κρουαζιέρα στην Καραβαϊκή (CRUISING IN THE CARIBBEAN)
- 8.- Σύγχρονα Σαφάρι (MODERN SAFARIS)
- 9.- Αντιμετώπιση παραπόνων (HANDLING COMPLAINTS)
- 10.- Οργάνωση-διακανονισμός τουριστικών εκδρομών (TOUR ARRANGEMENTS)
- 11.- Στη διάρκεια της εκδρομής (ON TOUR)
- 12.- Τουριστικό ταξίδι στην Σοβιετική Ένωση (CURTAINS ARE OPENING)
- 13.- Φεστιβάλ και οργανωμένα τουριστικά ταξίδια (FESTIVAL PACKAGES)
- 14.- Οργανωμένα ταξίδια για ειδικά γεγονότα-εκδηλώσεις (SPECIAL EVENTS)
- 15.- Κάτι για τον καθένα (SOMETHING FOR EVERYONE)
- 16.- Αποτανθείτε στον τουριστικό πράκτορα (ASK YOUR TRAVEL AGENT)

Β' τρίμηνο - (ΕΑ2) - Τεχνολογία Ι

TECHNOLOGY I: Περιγραφή των επιμέρους λειτουργιών ενός εργοστασίου κατασκευής αυτοκινήτων.

"THE UNITED CAR COMPANY" - Τα μέρη του αυτοκινήτου - Περιήγηση του εργοστασίου (PARTS OF THE CAR - TOURING OF THE FACTORY).

Το Τμήμα κατασκευής μηχανών (THE ENGINE PLANT)

- Τα εσωτερικά μέρη του αυτοκινήτου (PARTS OF THE CAR: INTERIOR)
- Η μηχανή του αυτοκινήτου και πως εργάζεται (THE CAR ENGINE AND HOW IT WORKS)

Πως συναρμολογείται ένα αυτοκίνητο (THE PRESS SHOP AND HOW A CAR WORKS)

- Πως γίνεται η οδήγηση και πως λειτουργούν οι ταχύτητες (HOW TO DRIVE AND THE ROLE OF THE GEARBOX)

Το τμήμα βαφής (THE PAINT SHOP)

Διαδικασία βαφής (THE PAINTING PROCEDURE)

Τελική συναρμολόγηση του αυτοκινήτου

(FINAL CAR ASSEMBLY)

Γ' τρίμηνο - (ΕΑ3) - Τεχνολογία ΙΙ

TECHNOLOGY II: Δομικές, ηλεκτρικές και υδραυλικές κατασκευές και εγκαταστάσεις (BUILDING CONSTRUCTION, ELECTRICAL AND PLUMBING INSTALLATIONS)

Εξωτερικός σχεδιασμός ανέγερσης νοσοκομείου

EXTERNAL PLAN OF HOSPITAL BUILDING

Η επιτροπή σχεδιασμού (THE PLANNING COMMITTEE)

Κατασκευή: Μηχανήματα και εξοπλισμός-CONSTRUCTION: MACHINERY AND EQUIPMENT

Χτίσιμο (BRICKLAYING)

Εξωτερικές υδραυλικές εγκαταστάσεις (EXTERNAL PLUMBING)

Εσωτερικές υδραυλικές εγκαταστάσεις (INTERNAL PLUMBING)

Ηλεκτρική τροφοδότηση (ELECTRICITY SUPPLY)

Ηλεκτρικά κυκλώματα και ηλεκτρικές συσκευές (ELECTRICAL CIRCUITS AND APPLIANCES)

Ταβάνια, τείχοι και πατώματα

(CEILLINGS, WALLS AND FLOORS)

Εσωτερικό βάψιμο (INTERIOR PAINTING)

(π.χ. Συντονισμός: IMPHIMES)

Υπολογισμός: (ORDINATEURS)

Επισκευή αυτοκινήτου, μοτοκυκλάριου (VOITURES, MOTOS)

Αεροναυτική (AERONAUTIQUE)

Φωτογραφία (PHOTO) κ.α.

2.- Χημικά και φυσικά στοιχεία και υλικά

(π.χ. Βιοχημική ανάλυση υγρών)

Κινηματογράφος, μουσική, κ.α.

Ο. μηχανομηχανολογία στην

(MECHANICAL PLANT) κ.α.

Η επιστήμη των μηχανομηχανών

3.- Πηγές ενέργειας και θερμότητας

(π.χ. Άνθρακας (CHARCOAL) - κ.α.)

4.- Σφάλματα μηχανομηχανών και υλικά

(Turbine, μηχανομηχανή, σφάλματα κ.α.)

αεροναυτική

ΕΡΕΥΝΕΣ-ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙΣ-ΣΑΤΑΝΑ-ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

5.- Βιοχημική, φυσική και

μηχανομηχανολογία (MECHANICAL-ENGINEERING)

Αεροναυτική (AERONAUTICS)

Ραδιοφωνία-τηλεόραση (RADIO-TELEVISION)

6.- και 7.- τακτικές επιλογές

Επίσης επισημαίνεται ο αλληλοσχετισμός μεταξύ (COMMERCIAL)

COMMERCIAL) - Επιστήμη μηχανομηχανών και υλικά

1. Αρμόδια οργάνωση, συντονισμός (PEASONS CONSULT)

1.1. Επισκευή για τη δοκιμή μηχανομηχανών αεροναυτικής

(EN LIZANT DES REVOUS)

1.2. Οργάνωση υπηρεσιών μηχανομηχανών

(ORGANISATION DES ENTREPRISES)

Γ Α Λ Λ Ι Κ Α

Α' τμήμα

- 1.- Τεχνολογία και τομείς εφαρμογής της.
(π.χ. Τυπογραφία: IMPRIMERIE)
Υπολογιστές: (ORDINATEURS)
Μηχανές; Αυτοκίνητο, μοτοποδήλατο (VOITURE, MOTO)
Αεροναυτική (AERONAUTIQUE)
Φωτογραφία (PHOTO) κα.α)
- 2.- Κυριότερες εφαρμοσμένες τέχνες και επιστήμες.
(π.χ. Εικονογραφημένα σκίτσα (BANDE DESSINEE)
Κινηματογράφος, μουσική.
Οι μικρουπολογιστές στην εκπαίδευση
(MINICALCULATEURS DANS L' ENSEIGNEMENT)
Η επιστήμη των πληροφοριών (INFORMATIQUE) κα.α)
- 3.- Πηγές ενέργειας και τομείς χρησιμοποίησης.
(π.χ. Άνθρακας (CHARBON) - Πετρέλαιο (PETROLE) - Νέον (NEUF) κα.α
- 4.- Θέματα συγκοινωνίας και περιβάλλοντος.
(Ταξίδια, τουρισμός, θέματα αεροπλάνων, πλοίων, προστασίας του περιβάλλοντος)
TOURISMES-AVIONS-BATEAUX-ENVIRONNEMENT
- 5.- Επικοινωνία, δημόσια ενημέρωση
Δημοσιογραφία (REDACTEURS-REPORTERS)
Διαφήμιση (PUBLICITE)
Ραδιοφωνία-τηλεόραση (RADIO-TELEVISION)

Β' και Γ' τμήμα επιλογής

Τομέας εμπορικής αλληλογραφίας-γραμματειακής τέχνης (SECRETARIAT COMMERCIAL) - Σχετικές καταστάσεις επικοινωνίας

1. Δημόσιες σχέσεις, συνεντεύξεις (PRENDRE CONTACT)
- 1.1. Πληροφορίες για τη βοήθεια υπηρεσιακών περιοδικών.
(EN LISANT DES REVUES)
- 1.2. Οργάνωση υπηρεσιακών συναντήσεων
(ORGANISER DES ENTREVUES)

- 1.3. Επέκταση των αγοραστών
(OUVRIER DE NOUVEAUX MARCHES)
- 1.4. Διατήρηση των υπηρεσιακών επαφών (MAINTENIR LE CONTACT)
2. Απόδοση και συλλογή πληροφοριών στοιχείων (INFORMER ET S'INFORMER)
 - 2.1. Αναζήτηση προμηθευτών διαφόρων προϊόντων (TROUVER UN FOURNISSEUR)
 - 2.2. Αναζήτηση λεπτομερών πληροφοριακών στοιχείων (DEMANDES DES PRECISIONS)
- 2.3. Διαφοροποιήσεις υπηρεσιακών εντολών
(DEMANDER DES MODIFICATIONS)
- 2.4. Πρόταση για αγορές προϊόντων (PROPOSER DES MARCHES)
- 2.5. Αναζήτηση εργασίας (RECHERCHER UN EMPLOI)

Μετάδοση, λήψη, εκτέλεση μιας παραγγελίας
(PASSER, RECEVOIR EXECUTER UNE COMMANDE)

1. Προετοιμασία πωλήσεων εμπορευμάτων (PREPARER UNE VENTE)
 - 1.1. Παροχή γενικών εμπορικών όρων
(FOURNIR DES CONDITIONS GENERALES)
 - 1.2. Παροχή ειδικών εμπορικών όρων σχετικά με τιμές των εμπορευμάτων
(FOURNIR DES CONDITIONS PARTICULIERES SUR LES PRIX)
 - 1.3. Παροχή ειδικών εμπορικών όρων σχετικά με μεταφορές εμπορευμάτων
(FOURNIR DES CONDITIONS PARTICULIERES SUR LES TRANSPORTS)
2. Αναζήτηση τροποποιήσεων στις πωλήσεις μιας επιχείρησης
(DEMANDER DES MODIFICATIONS)
 - 2.1. Τροποποιήσεις των εμπορευμάτων παραγγελίας
(MODIFIER LA NATURE DES MARCHANDISES COMMANDEES)
 - 2.2. Τροποποιήσεις των όρων πληρωμής εμπορευμάτων
(MODIFIER LES CONDITIONS DE PAIEMENT)
 - 2.3. Τροποποιήσεις των όρων παράδοσης εμπορευμάτων
(MODIFIER LES CONDITIONS DE LIVRAISON)
3. Μετάδοση και παραδοχή μιας παραγγελίας (PASSER ET ACCEPTER UNE COMMANDE)
 - 3.1. Μετάδοση μιας παραγγελίας εμπορευμάτων από τον αγοραστή
(L'ACHETEUR PASSE LA COMMANDE)

3.2. Παραδοχή της παραγγελίας από τον πωλητή (LE VENDEUR ACCEPTE LA COMMANDE)

4. Εκτέλεση μιας παραγγελίας εμπορευμάτων (EXECUTER UNE COMMANDE)

4.1. Συνοδευτικά έντυπα παράδοσης εμπορευμάτων
(LES DOCUMENTS QUI ACCOMPAGNENT LA LIVRAISON)

4.2. Αλλαγή αρχικής παραγγελίας εμπορευμάτων
(UNE EXECUTION NON CONFORME)

Τομέας γραμματειακής τέχνης- Εμπορικής αλληλογραφίας II
(SECRETARIAT COMMERCIAL II)

Ιδιάζουσες περιπτώσεις εμπορικών συναλλαγών
(DES SITUATIONS DIFFICILES)

1. Διαφοροποίηση της παράδοσης από μια παραγγελία εμπορευμάτων
(ON N'A PAS LIVRE CE QUE J'AVAIS COMMANDE)

1.1. Αλλαγή ποιότητας στα εμπορεύματα μιας παραγγελίας
(CE N'EST PAS LA QUALITE PROMISE)

1.2. Αλλαγή ποσότητας στα εμπορεύματα μιας παραγγελίας
(IL N'Y A PAS LA QUANTITE VOULUE)

2. Θέματα μεταφορέως (TRANSPORTEURS)

2.1. Καθυστέρηση άφιξης εμπορευμάτων (LES MARCHANDISES N'ARRIVERONT JAMAIS)

2.2. Κίνδυνοι κακοποίησης εμπορευμάτων (CA VA ETRE A MOITIE CASSE)

3. Χρηματικά θέματα (QUESTIONS D'ARGENT)

3.1. Αλλαγή στη συμφωνημένη τιμή τιμολογίου εμπορευμάτων
(VOTRE FACTURE N'EST PAS CONFORME A NOS ACCORDS)

3.2. Τροποποιήσεις σε καθορισμένες πληρωμές εμπορευμάτων
(LE REGLEMENT N'A PAS ETE EFFECTUE COMME PREVU)

4. Θέματα ασφαλίσεων (ASSURANCES)

4.1. Πληρωμή ζημίας από ασφάλειες (L'ASSURANCE PAIERA SANS DOUTE)

4.2. Διακανονισμοί πληρωμής ζημίας (QUI VA PAYER LA CASSE')

5. Ενέργειες για εισαγωγές και εξαγωγές εμπορευμάτων
(OPERATION IMPORT-EXPORT)

5. Πληροφορίες για την κοινωνική και οικονομική κατάσταση μιας χώρας (π.χ. της Γαλλίας)
(ASPECTS SOCIO-ECONOMIQUES)

- 5.1. Πληροφορίες για τη γενική οικονομική κατάσταση (ECONOMIC GENERALE)
- 5.2. Η εμπορική μορφή μιας χώρας (π.χ. της Γαλλίας)
(LA FRANCE COMMERCANTE)
- 5.3. Η γεωργική μορφή (LA FRANCE AGRICOLE)
- 5.4. Η βιομηχανική μορφή (LA FRANCE INDUSRTIELLE)

Τομέας εμπορίας

- 1.- Θέματα εμπορικής αλληλογραφίας
(LA LETTRE COMMERCIALE)
- 2.- Έντυπα παραγγελίας και αποστολής εμπορευμάτων
(LES DOCUMENTS DE COMMANDE ET D'EXPEDITION)
- 3.- Σιδηροδρομικές μεταφορές (LES TRANSPORTS PAR CHEMIN DE FER)
- 4.- Θέματα υπηρεσίας χρηματικών συναλλαγών (COMPTABILITE)
- 5.- Θέματα επιταγών (CHEQUES)
- 6.- Θέματα τραπεζικών συναλλαγών (Πιστώσεις, εμπορικές πράξεις)
(BANQUES, CREDIT, EFFETS DE COMMERCE)

- 1.- Θέματα θαλασσίων μεταφορών εμπορευμάτων
(LES TRANSPORTS MARITIMES)
- 2.- Τελωνειακά θέματα εισαγωγές, εξαγωγές εμπορευμάτων
(LA DOUAYE, IMPORTATION, EXPORTATION)
- 3.- Ασφάλειες (ASSURANCES)
- 4.- Θέματα αεροπορικών μεταφορών εμπορευμάτων (LES TRANSPORTS AERIENS)
- 5.- Διαφήμιση προϊόντων (PUBLICITE)
- 6.- Πώληση εμπορευμάτων με τη βοήθεια της διαφήμισης
(LA VENTE PUBLICITAIRE)

Τουριστικός-ξενοδοχειακός τομέας

Καθήκοντα ξενοδοχειακού υπαλλήλου στο γραφείο υποδοχής ενός ξενοδοχείου
(A LA RECEPTION)

- 1.- Υποδοχή των τουριστών-πελατών (ACCUEILLIR)
- 2.- Παροχή πληροφοριών στους πελάτες (RENSEIGNER)
- 3.- Εξώφληση λογαριασμού και αναχώρηση των πελατών (PRESENTER LA NOTE
ET PRENDRE CONGE)

Καθήκοντα Ξενοδοχειακού υπαλλήλου στην τραπεζαρία του Ξενοδοχείου
(AU RESTAURANT)

- 1.- Υποδοχή των πελατών (L'ACCUEIL)
- 2.- Εξυπηρέτηση των πελατών (LE SERVICE)
- 3.- Εξώφληση λογαριασμών και αναχώρηση των πελατών (L'ADDITION ET LE DE'PART)

Εξυπηρέτηση των τουριστών-πελατών στους άλλους χώρους ενός Ξενοδοχείου
(DANS LES AUTRES SERVICES)

- 1.- Εξυπηρέτηση των πελατών στο μπάρ του ξενοδοχείου (AU BAR)
- 2.- Εξυπηρέτηση των πελατών στους χώρους διαμονής (DANS LES ETAGES)
- 3.- Εξυπηρέτηση των πελατών στην υπηρεσία τηλεφώνου
(AU STANDARD TELEPHONIQUE)

Ξενοδοχειακή αλληλογραφία (CORRESPONDANCE HOTELIERE)

- 1.- Αλληλογραφία για παροχή πληροφοριών στους πελάτες (RENSEIGNER)
- 2.- Αλληλογραφία σχετική με κρατήσεις, επιβεβαιώσεις, ακυρώσεις αλλά και τροποποιήσεις δωματίων
(RESERVER, CONFIRMER, ANNULER, MODIFIER)
- 3.- Αλληλογραφία για θέματα που προκύπτουν μετά τη διαμονή των πελατών στο ξενοδοχείο (CORRESPONDANCE APRES LE SEJOUR)
- 4.- Αλληλογραφία για ειδικές επαγγελματικές περιπτώσεις
(CAS PROFESSIONNELS)

Τομέας Τεχνολογίας (TECHNOLOGIC)

Ειδικές γνώσεις για τις μηχανές

- 1.- Πηγές ενεργείας μηχανών. Όργανα τροφοδότησης
(ENERGIE - ORGANES D'ALIMENTATION)
- 2.- Μετάδοση της κίνησης στις μηχανές (TRANSMISSION DU MOUVEMENT)
- 3.- Όργανα εντολών και ελέγχου. Συστήματα αυτορρύθμισης μηχανών.
(ORGANES DE COMMANDE ET DE CONTROLE. SYSTEMES A AUTO REGULATION)
- 4.- Ενημερωτικά στοιχεία από την επιστήμη των πληροφοριών. Μηχανικά συστήματα (INFORMATIQUE - MACHINES - SYSTEMES).

ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Ώρες : 2

1. Απώτερος στόχος του μαθήματος είναι η γενική κατατόπιση των μαθητών σε θέματα διοίκησης δημόσιων ή ιδιωτικών ιδρυμάτων, επιχειρήσεων, υπηρεσιών κ.τ.λ. Κεντρική θέση σε όλα αυτά κατέχει το γραφείο με τις πολλές και ποικίλες λειτουργίες.
2. Ειδικός στόχος του μαθήματος είναι η βασική θεωρητική κατάρτιση και πρακτική εξάσκηση των μαθητών στα ακόλουθα αντικείμενα, όπως λεπτομερέστερα περιγράφονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα : Οργάνωση γραφείου, Εμπορική Αλληλογραφία και Διοικητική Πρακτική, Οργάνωση Αρχείου, Δημόσιες Σχέσεις.
3. Βασικός τρόπος προσφοράς του γνωστικού αντικειμένου παραμένει ο παραδοσιακός τρόπος διδασκαλίας στην αίθουσα, με τη βοήθεια του σχολικού εγχειριδίου και άλλων κατάλληλων εποπτικών μέσων (διαγράμματα, υποδείγματα εγγράφων κ.τ.λ.). Όμως το μάθημα απαιτεί επισκέψεις σε πολλά και ποικίλα γραφεία, όπου οι μαθητές θα έρχονται σε άμεση επαφή με τις εφαρμοσμένες μορφές των όσων διδάσκονται:
4. Διδακτέα ύλη:

I. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

A. ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Έννοια, σημασία και κατηγορίες επιχειρήσεων

Το γραφείο στις σύγχρονες επιχειρήσεις.

Τα Τμήματα μιας μεγάλης σύγχρονης επιχείρησης - αρμοδιότητες

α. Τμήμα Διοικητικού

στ. Τμήμα μεταφορών

β. " Προσωπικού

ζ. " παραγωγής

γ. " Λογιστηρίου

η. " μελετών, ανάπτυξης

δ. " προμηθειών

θ. " Δημοσίων - σχέσεων

Β.- ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΜΙΑΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΠΙΧ/ΣΗΣ

Υπηρεσία προσωπικού

Η θέση του προσωπικού στην διαρθρωτική οργάνωση της επιχ/σης.

(Κατηγορίες-αρμοδιότητες)

Πρόσληψη προσωπικού (τρόπος και διαδικασία επιλογής)

Εκπαίδευση και εξέλιξη του προσωπικού

Γ.- ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Έννοια και λειτουργίες της διοίκησης

Μορφές οργάνωσης

Διακρίσεις τυπικής οργάνωσης

Συστήματα οργάνωσης

Αρχές και αδυναμίες οργάνωσης

Οργανογράμματα

Τμηματοποίηση της εργασίας

Δ.- ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Επιλογή τόπου και χώρου εγκατάστασης μιας επιχ/σης

Οργάνωση εσωτερικών χώρων (έπιπλα-φωτισμός-θέρμανση-εξαερισμός-
θόρυβος-χρώματα-)

Ε.- ΜΗΧΑΝΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Πλεονεκτήματα από την χρησιμοποίηση μηχανών στις σύγχρονες επιχ/σε

Κατηγορίες-είδη μηχανών γραφείου και επικοινωνίας.

ΙΙ.- ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

1.- Επικοινωνίες

2.- Έγγραφη επικοινωνιών

α) Έντυπα (μορφή-εμφάνιση) ε) Υπεύθυνη δήλωση

β) Εκθέσεις στ) Εξουσιοδότηση

γ) Αναφορά ζ) Βιογραφικό σημείωμα

δ) Αίτηση η) Τηλεγράφημα

θ) Τήρηση πρακτικών κ.λ.π.

Αλληλογραφία (έννοια-διακρίσεις-χρησιμότητα)

Εμπορική αλληλογραφία (έννοια-διακρίσεις-χρησιμότητα)

Εισερχόμενη αλληλογραφία-Εξερχόμενη αλληλογραφία

Εγκύκλιες επιστολές

Επιστολές προσφοράς εμπορευμάτων

" " υπηρεσιών

" αγοραπωλησίας εμπορευμάτων

" διακανονισμού λογαριασμών και συν/κών

" πληροφοριών

III.- ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Σκοπιμότητα ύπαρξης αρχείου

Συστήματα αρχειοθέτησης

Μέθοδοι αρχειοθέτησης

Υλικά-μέσα " - Εξοπλισμός αρχείου

Εγκαθάρτιση αρχείου - μέθοδοι εγκαθάρτισης

IV.- ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Δημόσιες σχέσεις (έννοια)

Διάκριση Δ.Σ. από άλλες παρεμφερείς λειτουργίες (προπαγάνδα-
διαφήμιση-μάρκετινγκ)

Μέσα Δ.Σ. (τύπος-ραδιόφωνο-τηλεόραση-κινηματογράφος και η συμβο-
λή τους στο έργο των Δ.Σ.

Υπηρεσία - τμήμα Δημοσίων σχέσεων

Η σημασία των Δ.Σ. στην οικονομική ζωή

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

Ώρες: 2

1.- Σκοπός του μαθήματος: (Ο ίδιος με το σκοπό διδασκαλίας του μαθήματος στη Δ' δέσμη)

2.- Διδακτέα ύλη:

Εισαγωγή

A.- Η κοινωνία της εποχής μας

1) Τύποι κοινωνικής οργάνωσης

α) Αγροτική και προβιομηχανική κοινωνία

β) Η βιομηχανική κοινωνία

2) Κοινωνία και κράτος

3) Κοινωνική διαστρωμάτωση-Κοινωνική κινητικότητα

α) Κοινωνική διαστρωμάτωση

β) Κοινωνική κινητικότητα

4) Κοινωνικοί θεσμοί

α) Μορφή και λειτουργία των κοινωνικών θεσμών

β) Μεταβολή και μετασχηματισμός των κοινωνικών θεσμών

B.- Το άτομο στην κοινωνία

1) Κοινωνικοποίηση και κοινωνικός έλεγχος

α) Κοινωνικοποίηση

β) Κοινωνικός έλεγχος

2) Κοινωνικές δομές και συμπεριφορά

3) Προσδιοριστικοί παράγοντες της κοινωνικής συμπεριφοράς

α) Νοοτροπίες

β) Στερεότυπα, πεποιθήσεις, προκαταλήψεις

4) Κοινωνική συμπεριφορά και τρόποι εκδήλωσής της

α) Κοινωνική στάση

β) Γνώμες - Κοινή γνώμη

5) Προβλήματα κοινωνικής προσαρμογής

Ανομία-αλλοτρίωση

6) Η αποκλίνουσα συμπεριφορά

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ

Ώρες: 1 την εβδομάδα

1.- Σκοπός του μαθήματος "Περιβάλλον και Υγεία" είναι να στρέψει το ενδιαφέρον του μαθητή στο βιολογικό, φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και να του δώσει χρήσιμες πληροφορίες και τρόπους σωστής χρήσης και αντιμετώπισης δυσμενών επιδράσεων του περιβάλλοντος προς αυτόν το ίδιο

2.- Διδακτέα Ύλη

Γενικά

Οι βασικές προϋποθέσεις της ζωής

Ο άνθρωπος δέσμιος του βιολογικού του οικοσυστήματος

Ερωτήσεις

Το βιολογικό περιβάλλον

Δημογραφία

Η αύξηση του ανθρώπινου πληθυσμού

το δημοκραφικό πρόβλημα της Ελλάδας

Αναπαραγωγή και ανάπτυξη του ανθρώπου

Οι γεννητικοί αδένες και η διαδικασία της αναπαραγωγής

Κυοφορία και Τοκετός

Η βρεφική και νηπιακή ηλικία

Η ψυχονοητική ανάπτυξη του παιδιού

Σχολική και εφηβική ηλικία

ανάστημα και βάρος

Η κρίση της εφηβείας

Ο γάμος, η οικογένεια και η παραγωγική εργασία

Επαγγελματικός προσανατολισμός

Το τέλος της επαγγελματικής στοδιοδρομίας και τα προβλήματα των γερατών

Τα μυστικά της καλής διατροφής

Τα διάφορα τρόφιμα

Θερμιδικά ισοδύναμα τροφής

Οι αρρώστιες και η επιδημιολογία τους

Γιατί και από τι αρρωσταίνουμε

Τα ατυχήματα

Τα λοιμώδη νοσήματα

Τα κρυολογήματα και οι επιπλοκές τους

Τα παιδικά λοιμώδη νοσήματα

Γένεση, ακμή και παρακμή των λοιμωδών νοσημάτων

Τρόποι μεταδόσεως των λοιμωδών νοσημάτων

Συμβίωση με οικόσιτα και άλλα ζώα

Ερωτήσεις

Το φυσικό περιβάλλον

Γενικά

Ο Ήλιος πατέρας της ζωής

α) Υπεριώδης ακτινοβολία

β) Η φωτεινή ακτινοβολία και το όργανο της όρασεως

Η ατμόσφαιρα

α) Βιολογικός κύκλος οξυγόνου και διοξειδίου του άνθρακα

β) Η πείνα των ιστών για οξυγόνο (Ανοξαιμία)

Το νερό

Ο κύκλος του νερού στη φύση

Μετεωρολογικό κλίμα

α) Το κλίμα της Ελλάδας

β) Η ζώνη ευεξίας

γ) Το κρυοπάγημα

δ) Η θερμοπληξία (ηλίωση)

Το Νερό και ο Άνθρωπος

α) Δίκτυα υδρεύσεως και αποχετεύσεως

β) Η αγάπη μας προς το υγρό στοιχείο

Ερωτήσεις

Το κοινωνικό περιβάλλον

Γενικά

Η κατοικία και οι χώροι εργασίας και αναψυχής του ανθρώπου

α) Οι χαρακτήρες της υγιεινής κατοικίας

β) Η αγροτική κατοικία

γ) Χώροι εργασίας και αναψυχής

Ρύπανση και μόλυνση του περιβάλλοντος

α) Ρύπανση της ατμόσφαιρας

β) Ρύπανση του εδάφους και των υδάτων

Υπερεκμετάλλευση και μετατροπή του περιβάλλοντος

α) Σπάταλη εκμετάλλευση και άνιση διανομή των φυσικών πόρων του πλανήτη μας

β) Υποβιβάζεται ποιοτικά το φυσικό μας περιβάλλον;

Ερωτήσεις

Πρώτες βοήθειες

Γενικά

Ανακοπή (σταμάτημα της αναπνοής)

Αιμορραγία

Καταπληξία (SHOCK)

Δηλητηριάσεις

Κατάγματα

Εγκαύματα

Διάγκωμα και φίδι (ή άλλα ζώα)

Λιποθυμία

Επίλογος

Ερωτήσεις

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ώρες: 4 την εβδομάδα

1.- Ετόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση του μαθητή με την οργάνωση και τους τρόπους λειτουργίας των κοινωνικών θεσμών, ιδρυμάτων υπηρεσιών, ιδιωτικών επιχειρήσεων κ.λ.π.

2.- Διδακτική μέθοδος είναι πρώτα η αυτοψία με παράλληλη ξενάγηση από ειδικούς. Έτσι ο μαθητής έρχεται σε άμεση επαφή με τους χώρους και τους ανθρώπους που εφαρμόζουν στην πράξη όσα ίσως ο ίδιος γνωρίζει θεωρητικά από τη σχολική διδασκαλία μαθημάτων όπως η φυσική, η χημεία, η βιολογία, αλλά και η αγωγή του πολίτη, η πρακτική οικονομία, οι αρχές λειτουργίας γραφείου κ.α. Ανάλογα με την περιοχή όπου εδρεύει το σχολείο - και ως περιοχή ορίζεται κύκλος με ακτίνα 50 χιλιομέτρων όπου θα περιλαμβάνεται οπωσδήποτε έδρα νομού - οι μαθητές επισκέπτονται και ξεναγούνται σε διάφορες υπηρεσίες, οργανισμούς και επιχειρήσεις, όπως ενδεικτικά αναφέρεται στον ακόλουθο πίνακα:

3.- Διδακτές Ύλη:

Αντικείμενο	Τα θέματα επίσκεψης-ξενάγησης τα ρυθμίζει	Σημειώσεις
Νομαρχία	Δ/ντής Νομαρχίας	Αποκέντρωση-Οργάνωση Υπηρεσιών, Προϋπολογισμός Δημόσια έργα κλπ.
Δημαρχείο	(ανπληρ.) Δήμαρχος	Τοπική αυτοδιοίκηση Υπηρεσίες (π.χ. καθαριότητας και οδοστρωμάτων) Ληξιαρχείο κλπ.
Εφορία/Δημόσιο Τμήμα	Διευθυντής	Έσοδα-τήρηση φακέλων, εντελλόμενα έξοδα, εκτίσεις, περιουσιακών στοιχείων κλπ.
Δασορχείο	Δασάρχης	Οργάνωση, εκτιμήσεις ζημιών, φυτώρια, ξύλευση, αεροφωτογράφιση κλπ.

Λιμεναρχείο/ Τελωνείο	Λιμενάρχης/ Αρχιτελώνης	Οργάνωση, αστυνόμευση, λαθρεμπόρια, κίνηση λιμένος κλπ.
Μεγάλη στρατι- ωτική μονάδα	Επιτελάρχης	Οργάνωση, τροφοδοσία, ασκήσεις ετοιμότη- τας, εκπ/ση, αποθήκες υλικού κλπ.
Νοσοκομείο	Αρχίατρος-Προϊ- στάμενος διοική-εξωτερική ιατρεία, χρηματοδότηση κλπ. τικών Υπηρεσιών	Κίνηση ασθενών, τροφοδοσία, φαρμακείο
Μητρόπολη	Πρωτοσύγκελλος	Διοικητικός μηχανισμός διαχείριση εκκλη- σιαστικής περιουσίας, κληροδοτήματα, φι- λανθρωπικά ιδρύματα.
Εργαστάσιο	Διοικητικός/ Αρχιεργάτης	Τεχνικά στοιχεία, οικονομικά στοιχεία, κατανομή εργασίας, συνδικαλισμός κλπ.
Ορυχείο/ Αλυκές	Διοικητικός/ Αρχιεργάτης	Τεχνικά στοιχεία, οικονομικά στοιχεία, κατανομή εργασίας, συνδικαλισμός κλπ.
Ναυπηγείο	Διοικητικός/ Αρχιεργάτης	" " " "
Αγροτικός συνεταιρισμός	Πρόεδρος	Παραγωγή και κατανάλωση, συνδιοίκηση, δ- χείριση προϊόντων-χρημάτων ΕΟΚ
Αγροτικές εγκα- ταστάσεις π.χ. Τεχνικός εκκοκιστήριο, συσκευαστήριο, σιλό	Διοικητικός/ Τεχνικός	Συγκέντρωση προϊόντων, τυποποίηση, πω- λήσεις, αποθήκευση κλπ.
Συγκοινωνιακό κέντρο π.χ. Κ.Τ.ΕΛ	Σταθμάρχης	Κίνηση
Σιδηροδρομικός Σταθμός		

Άλλοι οργανισμοί (π.χ. Τράπεζες, Βιοτεχνίες, Λαχαν.), αγορά, Έκθεση,
Ραδιοφ. Σταθμός, Εφημερίδα, Πρακτορείο Τύπου, Διυ-
λυστήριο...)

Ο παραπάνω πίνακας πρέπει να θεωρηθεί ενδεικτικός και μπορεί να τροποποιηθεί, να συμπληρωθεί κ.λ.π. ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες και δυνατότητες.

Το πρόγραμμα των επισκέψεων-ξεναγήσεων δεν μπορεί και δεν πρέπει να καλύψει μόνο του ολόκληρο το διδακτικό χρόνο του μαθήματος, γιατί τότε η γνωριμία με τα πράγματα μένει αόριστη και ξεχνιέται, και το κυριότερο περιορίζεται σε ό,τι ο καθένας μόνος είδε, πρόσεξε, κατάλαβε και συγκράτησε.

Έτσι, σε κάθε τετράωρο επίσκεψης-ξεναγήσης ορίζεται να αντιστοιχεί ένα τετράωρο συζήτησης, ανταλλαγής των κατασταλαγμένων κ.α. εντυπώσεων, συστηματοποίησης και καταγραφής των όσων οι μαθητές είδαν και έμαθαν στην επίσκεψη, σε ένα κοινό κείμενο 2-3 σελίδων που θα αποτελέσει και τη βάση για την τελική εξέταση του μαθήματος (για τον προφορικό βαθμό των τριμήνων φτάνει να αξιολογείται το ενδιαφέρον του μαθητή και η συμμετοχή τους στις συζητήσεις). Η συζήτηση θα γίνεται μέσα στην τάξη με βάση τις εμπειρίες (και τις σημειώσεις) των μαθητών από την επίσκεψη, και με την καθοδήγηση του καθηγητή. Οποιαδήποτε άλλα στοιχεία προσκομίστουν από τους μαθητές (ή και τον καθηγητή) π.χ. από τη μελέτη βιβλίων, ή άλλες έγκυρες πηγές, είναι ευπρόσδεκτα, αλλά δεν επιτρέπεται να επισκιάσουν (και πολύ λιγότερο να αναιρέσουν) την άμεση γνωριμία με τα πράγματα, που προηγήθηκε.

Ο τρόπος για τη γραπτή εξέταση του μαθήματος θα είναι ανάλογος με τον προβλεπόμενο για τα θεωρητικά μαθήματα από το Π.Δ. 508/77 και θα καθοριστεί αναλυτικά και έγκαιρα.

Σημείωση: Η παραπάνω οργάνωση του μαθήματος απαιτεί 10-15 επισκέψεις το χρόνο - κάτι απόλυτα εφικτό στα αστικά κέντρα, όπου προβλέπεται να λειτουργήσει ο νέος θεσμός. Πρόβλημα θα παρουσίαζαν ίσως τα αποκεντρωμένα σχολεία. Γι' αυτό σωστό θα ήταν ο προγραμματισμός των επισκέψεων να γίνεται έγκαιρα από τους Λυκειάρχες, που αυτοί μπορούν πιο εύκολα να συνεννοηθούν με τους επικεφαλής των υπηρεσιών, Ιδρυμάτων κλπ. για τις ημερομηνίες και τους ξεναγούς-ακόμα και να συνδυάσουν τις επισκέψεις δύο ή και περισσότερων σχολείων, αν τα αντίστοιχα τμήματα έχουν λόγους μαθητές

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει: Στην προηγούμενη συνεδρίαση του Τμήματος έγινε αποδεκτή η πρόταση να ασχοληθούμε κατά ειδικότητα, στη θεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων Ημερησίων και Εσπερινών Γυμνασίων και Λυκείων, ώστε η σχολική πράξη του 1984-5 να ξεκινήσει με όσο γίνεται λιγότερα προβλήματα και ατέλειες. Για να προχωρήσει και να ολοκληρωθεί η απόφασή μας αυτή, χρήσιμο είναι το κάθε μέλος του Τμήματος να αναλάβει την ευθύνη να παρουσιάσει μέσα σε διάστημα μηνός (αν από τα πράγματα για ορισμένα μαθήματα χρειαστεί κάπως περισσότερος χρόνος, αυτό θα εκτιμηθεί κατά περίπτωση) το θεωρημένο αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων της ειδικότητάς του. Συγκεκριμένα:

Ο συνάδελφος κ. Δ. Σακκάς θα αναλάβει το συντονισμό της προσπάθειας και θα συγκεντρώνει τελικά σε ενιαίο σώμα όλες τις εισηγήσεις των συναδέλφων.

Ο εισηγούμενος θα ασχοληθεί με τα προγράμματα Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας Γυμνασίου και Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας Λυκείου.

Οι κ.κ. Βαρουχάκης και Αδαμόπουλος θα ασχοληθούν με τα προγράμματα των Μαθηματικών και της Κοσμογραφίας. Επιπλέον ο κ. Αδαμόπουλος θα ασχοληθεί με το πρόγραμμα των Καλλιτεχνικών.

Ο συνάδελφος κ. Φ. Βώρος θα ασχοληθεί με τα προγράμματα Ιστορίας και Στοιχείων Δημοκρατικού Πολιτεύματος. Παράλληλα, σε συνεργασία με τον κ. Κατσιμάνη θα ασχοληθεί με το πρόγραμμα της Φιλοσοφίας.

Ο συνάδελφος κ. Ν. Παπαδόπουλος θα ασχοληθεί με τα προγράμματα της Ψυχολογίας και της Κοινωνιολογίας.

Ο συνάδελφος κ. Στ. Παπασημακόπουλος θα ασχοληθεί με τα προγράμματα των μαθημάτων του κλάδου Α4, όπως και με τα οικονομικά μαθήματα. Για τα προγράμματα Χημείας θα βοηθήσει τον Πρόεδρο του ΚΕΜΕ κ. Π. Σακελλαρίδη.

Ο συνάδελφος κ. Δ. Τομπαΐδης θα ασχοληθεί με τα προγράμματα των Νέων Ελληνικών και θα συντονίζει τα προγράμματα ξένων γλωσσών.

Ο συνάδελφος κ. Ι. Σκορδύλης θα ασχοληθεί με τα προγράμματα Φυσικής Αγωγής, όπως και με τα προγράμματα μαθημάτων που έχουν σχέση με την υγεία.

Ο εισηγητής κ. Κ. Κατσιμάνης θα ασχοληθεί με τα προγράμματα Φιλοσοφίας και Γαλλικής.

Ο εισηγητής κ. Β. Θεοδωρακόπουλος θα ασχοληθεί με τα προγράμματα Αγγλικής και Λατινικών.

Ο εισηγητής κ. Κ. Φούσκας θα ασχοληθεί με τα προγράμματα Θρησκευτικών, Μουσικής και Οικιακής Οικονομίας.

Τέλος θα παρακληθεί ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ κ. Π. Σακελλαρίδης να εισηγηθεί τη θεώρηση των προγραμμάτων Χημείας και ο Σύμβουλος Α' ΚΕΜΕ κ. Γ. Βάζος τη θεώρηση των προγραμμάτων ΣΕΠ.

Το Τμήμα, αποφαινεται ομόφωνα: δέχεται την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου στο σύνολό της.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

1.- Σε προηγούμενη συνεδρίαση (102/1983, θέμα 4ο) εισηγηθήκαμε τη συγγραφή του παραπάνω βιβλίου (ή τμήματος βιβλίου) στον κ. Α. Σταυριανό. Με την ίδια πράξη εισηγηθήκαμε τη σύνθεση Επιτροπής Κρίσης (την ίδια που έχει αναλάβει άλλο βιβλίο του ίδιου συγγραφέα, αποτελούμενη από τους: Γιάννη Γιαννουλόπουλο, καθηγητή ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, Χ. Ελευθεριάδη, Γ. Σμπιλίρη, εκπαιδευτικούς της Μ.Ε.).

2.- Ο συγγραφέας έστειλε αυτό το τμήμα συγγραφής (για α' τετράμηνο ή τρίμηνο της α' λυκείου). Επειδή η διαδικασία κρίσης επείγει προτείνω ανασύνθεση της Επιτροπής Κρίσης ως εξής: α) Ο Χ. Ελευθεριάδης, καθηγητής αγγλικής να παραμείνει· β) να προστεθούν οι: Ελένη Γιαννακούλου, καθηγήτρια Μ.Ε. που ασχολείται ειδικά με την Ιστορία, ο Ανδρέας Παπαευθυμίου, φιλόλογος αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ, μέλος της Ομάδας Ιστορίας και ο Γ. Λεοντσίνης, σχολικής σύμβουλος τώρα, διδάκτορας ιστορίας. Για τον τελευταίο έχω μια επιφύλαξη ότι αυτό τον καιρό θα συμβάλει κι αυτός στο να ξεκινήσει τη σταδιοδρομία του νέου θεσμού. Πληροφορούμαι όμως ότι είναι πρόθυμος να εργαστεί και πέρα από ωράριο εργασίας ειδικά για το θέμα που μας απασχολεί.

Κατά τα λοιπά όσα έχουν γραφεί στην πράξη 102/1983, θέμα 4ο.

Το Τμήμα δέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

ΘΕΜΑ 8ο

Ο κ. Φούσκας λέγει: Με το έγγραφο αρ. πρωτ. 11423/12-12-83 του Δ/ντή Γραφείου του Υφυπουργού κ. Π. Μώραλη διαβιβάζεται στο ΚΕΜΕ το υπόμνημα αρ. πρωτ. 136/29-11-1983 της ΕΚΜΔΕ, με την παράκληση να γνωμοδοτήσουμε σχετικά.

Οι Μουσικοί της ΕΚΜΔΕ αναφέρονται στην "πραγματική ανάγκη της επιμόρφωσης των Καθηγητών Μουσικής στα πλαίσια των ΣΕΑΜΕ" και στηρίζουν την πρότασή τους στα εξής επιχειρήματα: α) Οι Μουσικοί "δεν έχουν πάρει γενική και ειδική παιδαγωγική μόρφωση", που σημαίνει ότι είναι υποχρεωμένοι ή έχουν δικαίωμα - να την πάρουν. β) "Η επιμόρφωση και η συνεχής ενημέρωση των εκπαιδευτικών... είναι επιτακτική εκπαιδευτική ανάγκη" για όλους τους εκπαιδευτικούς και άρα και για τους Μουσικούς. γ) Οι εκπαιδευτικοί "των άλλων κλάδων... μπορούν να παρακολουθούν" τις διάφορες επιμορφώσεις που γίνονται στις ΣΕΑΜΕ, "γιατί έχει αποκλεισθεί ο κλάδος των Μουσικών από τη μετεκπαίδευση των ΣΕΑΜΕ;"

Η επιχειρηματολογία του Δ.Σ. της ΕΚΜΔΕ είναι αξιοπρόσεκτη και δικαιολογεί το αίτημα της Ενώσεως σχετικά με την ουσία του θέματος. Όμως από νομική πλευρά υπάρχει κάποιο πρόβλημα.

Σύμφωνα με το Π.Δ. 459/78 (ΦΕΚ 93 τ.Α') της 14-6-78 άρθρο 2 εδάφιο α και άρθρο 5 παρ. 2, το Π.Δ. 798/80 (ΦΕΚ 195 τ.Α') της 26-8-80 άρθρο 2 και το Π.Δ. 178/83 (ΦΕΚ 70 τ.Α') της 7-6-83 άρθρο 2 εδάφιο α οι καθηγητές της Μουσικής αποκλείονται από την επιμόρφωση σε ΣΕΑΜΕ "διαρκείας ενός πλήρους διδακτικού έτους". Συνεπώς το αίτημα των Μουσικών είναι αδύνατο να ικανοποιηθεί για παροχή σ' αυτούς επιμορφώσεως ετήσιας διάρκειας χωρίς τροποποίηση των σχετικών Π.Δ/των".

Είναι όμως νομικά δυνατό και οι Μουσικοί να έχουν κάποιο τύπο επιμορφώσεως σε τρεις περιπτώσεις: α) Οι πρωτοδιοριζόμενοι Μουσικοί μπορούν να έχουν επιμόρφωση "διαρκείας" μέχρι τριών μηνών" (Π.Δ. 459/78 άρθρο 2 εδάφ. β και Π.Δ. 178/83 άρθρο 2 εδάφ. β) (β) Οι "διατελούντες εν υπηρεσία" Μουσικοί μπορούν να έχουν επιμόρφωση "διαρκείας" μέχρι τριών μηνών" (Π.Δ. 459/78 άρθρο 2 εφ. στ και Π.Δ. 178/83 άρθρο 2 εδ. ε) ή γ) "διαρκείας μέχρις ενός μηνός" (Π.Δ. 459/78 άρθρο 2 εδ. 3 και Π.Δ. 178/83 άρθρο 2 εδ. στ). Οι τύποι αυτοί της επιμορφώσεως προβλέπεται

να παρέχονται στις ΣΕΑΜΕ για τους εκπ. λειτουργούς Μ.Ε. χωρίς διάκριση ειδικοτήτων.

Υστερα από αυτά, και επειδή στην ουσία συμφωνώ με το αίτημα των Μουσικών, εισηγούμαι:

1) Να κληθούν για επιμόρφωση μέσω ΣΕΑΜΕ Αθήνας 30 Μουσικοί από τους υπηρετούντες και για διάρκεια ενός μηνός. Οι γενικές διατάξεις των Π.Δ. 459/78, 798/80 και 178/83 να εφαρμοστούν αναλογικά και για τους Μουσικούς.

2) Η επιμόρφωση αυτή να λάβει χώρα κατά το διδ. έτος 1983-84 και συγκεκριμένα το μήνα Ιούνιο του 1984 - αν δεν παρακολουθούνται οι εξετάσεις των λοιπών επιμορφουμένων στη ΣΕΑΜΕ - ή κατά το διδ. έτος 1984-85 το μήνα Σεπτέμβριο του 1984, εφόσον τότε ελάχιστη ανωμαλία δημιουργείται στα σχολεία από την απουσία Μουσικών και εφόσον η ΣΕΑΜΕ υποθέτω ότι θα έχει περισσότερη ευχέρεια επιμορφώσεως.

3) Σε προσεχή αναθεώρηση της νομοθεσίας για τις ΣΕΑΜΕ προτείνω να εξετάστεί η δυνατότητα παροχής επιμορφώσεως ετήσιας διάρκειας μέσω ΣΕΑΜΕ και στις ειδικότητες οι οποίες τώρα αποκλείονται (Μουσικών, Οικ. Οικονομίας, Καλλιτεχν. Μαθημάτων).

Ακολούθησε συζήτηση. Ο π. Κων. Φούσκας μνημόνευσε το ενδιαφέρον του Τμήματος Μ.Ε. για τους Μουσικούς, όπως αυτό φαίνεται από την έγκριση πραγματοποιήσεως εφτά εβδομαδιαίων Σεμιναρίων για όλους τους Μουσικούς όλης της χώρας (πράξη /83), και ανέφερε ότι προετοιμάζεται από το ΕΚΜΔΕ Σεμινάριο για όλους κατά το θέρος του 1984.

Το Τμήμα αποφαινεται ομόφωνα: Η επιμόρφωση των καθηγητών Μουσικής να γίνει τον Σεπτέμβριο 1984. Η επιμόρφωση θα διαρκέσει 1 μήνα. Για το μέλλον το τμήμα εισηγείται τροποποίηση του σχετικού Π.Δ/τος.

ΘΕΜΑ 9ο

Με εισήγηση του κ. Θεοδωρακόπουλου το Τμήμα αποφαινεται ομόφωνα να προωθηθεί στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση το σχολικό εγχειρίδιο, Λατινικά Γ' Λυκείου για τους μαθητές της Γ' Λυκείου, σχολικού έτος 1984-85.

./.

ΘΕΜΑ 18ο

Ο κ. Ι. Σκορδίλης λέγει: Η Δ/ση Φυσικής Αγωγής με το έγγραφο Φ.61/7637/Γ4/678/15-3-83 μας διαβιβάζει απόσπασμα ομιλίας του επίτιμου Γεν. Επιθεωρητή Φυσ. Αγωγής κ. Τριαντάφυλλου Καρατασάκη, που πραγματοποιήθηκε προ διετίας στη σύνοδο της διεθνούς ολυμπιακής ακαδημίας στην Αρχαία Ολυμπία, και μας παρακαλεί να εξετάσουμε το θέμα και να γνωμόδο- τήσουμε γι' αυτό σχετικά.

Στο απόσπασμα αυτό της ομιλίας του κ. Τρ. Καρατασάκη αναφέρεται στην μέθοδο της ομαδικής διδασκαλίας του κλασικού αθλητισμού στα σχο- λεία και στα ενεργητικά αποτελέσματα μιας παρόμοιας μεθόδου, δηλαδή στην προσφορότερη διάδοση του αθλητισμού σε όλους τους μαθητές, στην ενθάρυνση των αδυνάτων, στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας και του ενδια- φέροντος όλων για την επιτυχία της τάξης.

Το κείμενο αυτό αναφέρεται κυρίως στη διοργάνωση απλών και προ- παρασκευαστικών αθλητικών διαγωνισμάτων, στον τρόπο εξαγωγής των ομα- δικών αποτελεσμάτων και στη διοργάνωση εσωτερικών αγώνων με συμμετοχή όλων των μαθητών κάθε τάξης.

Μολονότι οι απόψεις αυτές δεν αποτελούν καμιά ιδιαίτερη καινοτομία που θα καλύψει ή θα συμπληρώσει τη σύγχρονη διδακτική πρακτική της σχο- λικής Φυσ. Αγωγής, μολονότι στα σύγχρονα αναλυτικά μας προγράμματα και στις μεθοδολογικές οδηγίες προς τους Γυμναστές ιδιαίτερα προβάλλεται η ομαδική διδασκαλία και οι ομαδικοί αθλητικοί διαγωνισμοί, οι προ- τάσεις του κ. Τρ. Καρατασάκη είναι μεθοδολογικά και παιδαγωγικά σωστές και θα αξιοποιηθούν σε κάθε περίπτωση που κάτι παρόμοιο είναι δυνατό.

Με την ευκαιρία αυτή προτείνω να αποστείλουμε στον κ. Τρ. Καρα- τασάκη ευχαριστίες και το σχετικό απόσπασμα του πρακτικού μας.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ι. Σκορδίλη.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

Π ρ ά ξ η 3/84

Σήμερα, 9-1-84, ημέρα Δευτέρα και ώρα 10.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Ηλ. Σπυρόπουλο, ο οποίος προεδρεύει με εντολή του κ. Κακριδή ο οποίος απουσιάζει.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδ. Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης και Λ. Αδαμόπουλος γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Α.Π. Ε' δέσμης
2. Διδακτικά εγχειρίδια Μουσικής.
Εισηγητής: κ. Φ. Κακριδής.
3. Ανατύπωση διδ. εγχειρίδιου, Αρχές Πολιτικής Επιστήμης και Στοιχεία του δημοκρατικού πολιτεύματος.
Εισηγητής: κ. Φ. Κακριδής.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Στη συζήτηση του 2ου θέματος που προτάχθηκε παραβρέθηκε ο κ. Φ. Κακριδής.

ΘΕΜΑ 2ο:

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει:

Εισήγηση για τα βιβλία της Μουσικής

Έχουμε τέσσερα βιβλία από τους ίδιους συγγραφείς. Προορίζονται για την Α', Β', Γ' Γυμνασίου και την Α' Λυκείου. Θυμίζω ότι το Τμήμα μας είχε αποφασίσει η Μουσική να μη διδάσκεται και στο Λύκειο και ότι είναι το Υπουργείο που όρισε η διδασκαλία της να διατηρηθεί για μία ώρα κάθε δεκαπέντε. Για μας είναι πιστεύω θέμα συνέπειας να μη ζητήσουμε ανατύπωση για το βιβλίο της Α' Λυκείου, για το οποίο ισχύουν άλλωστε στο ακέραιο όσα αμέσως τώρα θα πω για τα υπόλοιπα βιβλία.

Τα βιβλία αυτά πρωτοκυκλοφόρησαν το 1979 (το 1983 έγινε η τέταρτη έκδοση) και δεν αμφιβάλλω ότι το Τμήμα θα ήταν περήφανο που για πρώτη φορά το μάθημα απόκτησε δικό του βιβλίο.

Όμως

Η ποιότητά τους είναι πολύ κάτω από το μέτριο - ντροπιαστική.

Δείγματα : Α' Λυκείου σελ. 84, 103

Β' Γυμνασίου σελ. 85-87

Α' Γυμνασίου σελ. 120: στην ερμηιάς τα μονοπάτια.

Γ' Γυμνασίου σελ. 115: στην Ελλάδα (με υπαινιγμό στον εμφύλιο).

Ευτυχώς τα βιβλία αυτά δε χρησιμοποιούνται, όσο ξέρω, καθόλου - οι μαθητές τα παίρνουν και τα πετούν. Οι συνάδελφοι της Μουσικής, εφόσον χρησιμοποιούν βιβλίο, συστήνουν δικά τους βιβλία, και οι μαθητές τα αγοράζουν από το ελεύθερο εμπόριο.

Σε αυτό έρχεται να προστεθεί ότι τα μισά και παραπάνω σχολεία μας δεν έχουν καθηγητή Μουσικής, κάτι που βέβαια δεν το παίρνει υπόψη

του ο ΟΕΔΒ όταν τυπώνει, πακετάρει και στέλνει βιβλία - ειρωνεία και ντροπή περισσότερο παρά βοήθεια.

Το να προσπαθήσουμε να ανανεώσουμε το Α.Π. και να αποκτήσουμε ένα ή περισσότερα βιβλία καλά και χρήσιμα είναι ένα - και το προσπαθούμε, όσο και αν δεν έχουμε στο ΚΕΜΕ ειδικό και τη μια φορά που δοκιμάσαμε βρήκαμε την προσπάθειά μας βραχυκυκλωμένη από άλλες πρωτοβουλίες, που δε φαίνεται να έχουν αποδώσει. Όμως άλλο είναι να ανατυπώνουμε στο μεταξύ, από καθαρή αδράνεια, βιβλία που φαίνεται να μην είναι τίποτα άλλο από χαρτί μελανωμένο με δαπάνη του δημοσίου. Το μόνο επιχείρημα που θα μπορούσε να ακουστεί είναι ότι "θα μας πουν" ότι σε μάθημα που είχε βιβλίο το καταργήσαμε χωρίς να βάλουμε άλλο στη θέση του. Προσωπικά δεν επηρεάζομαι καθόλου, ούτε πρέπει το επιστημονικό μας σώμα να επηρεάζεται, από το τί "θα μας πουν", όσο ξέρουμε ότι η απόφασή μας είναι σωστή. Προτείνω να ειδοποιήσουμε το ΥΠΕΠΘ ότι τα βιβλία της Μουσικής όλα δεν πρέπει να ανατυπωθούν.

Ο κ. Ηλίας Σπυρόπουλος - Σύμβουλος Β' ΚΕΜΕ λέγει:

Συμφωνώ απόλυτα με τον Πρόεδρο του Τμήματος κ. Φάνη Κακριδί ότι οι πολλές καα αθεράπευτες αδυναμίες του εγχειριδίου της Μουσικής πρέπει να οδηγήσουν το Τμήμα στη διατύπωση αρνητικής γνώματευσής, δηλαδή να μην ανατυπωθούν τα βιβλία αυτά.

Για ό,τι αφορά τις ευθύνες του Τμήματος για την αρχική έγκρισή τους, που είχε ως αποτέλεσμα τη σημερινή κατάσταση, πρέπει να θυμίσω τα εξής:

Σύμφωνα με εγκεκριμένο αναλυτικό πρόγραμμα, η συγγραφή των βιβλίων Μουσικής έγινε με τη δημοκρατικότερη μέθοδο, την προκήρυξη.

Αφού υποβλήθηκαν τα βιβλία, Επιτροπή Κρίσεως από ειδικούς έδωσε το δεύτερο βραβείο στα βιβλία που σήμερα κυκλοφορούν. Το Τμήμα, κατά τη συνεδρίαση για την έγκριση της πράξης της Επιτροπής, αν και δεν διέθετε κανέναν/ειδικό ανάμεσα στα μέλη του, αν και η εισήγηση του κ. Φούσκα ενέκρινε την πράξη της Επιτροπής, διαπιστώνοντας τη χαμηλή ποιότητα των βιβλίων δεν συμφώνησε με την κρίση των ειδικών της Επιτροπής

κρίσεως και γνωμοδότησε να δοθεί το τρίτο βραβείο στα βιβλία αυτά, ώστε από εκείνη κιόλας τη στιγμή να ανοίξει ο δρόμος για την αντι-κατάστασή τους. Αυτά για την ιστορία.

Για σήμερα, πιο συγκεκριμένα για το σχ. έτος 1984-85, προτείνω τα εξής: Να θέσουμε σε πιο σωστή βάση το όλο θέμα της διδασκαλίας της Μουσικής στα σχολεία. Η δημοσίευση αναλυτικών προγραμμάτων που καθορίζουν ως και τις παραγράφους των κεφαλαίων της διδασκτέας ύλης, και στη συνέχεια η έγκριση διδακτικών βιβλίων που ανταποκρίνονται σε αυτά, από τις διαπιστώσεις που έγιναν σε μερικά Γυμνάσια, καθιστούν και το μάθημα της Μουσικής "θεωρητικό". Όμως τόσο τα Καλλιτεχνικά όσο και η Μουσική πρέπει να έχουν όσο γίνεται μη θεωρητικό χαρακτήρα, γι' αυτό καλύτερη, πιστεύω, θα ήταν η μεθόδευση: όχι λεπτομερειακά αναλυτικά προγράμματα, αλλά απλώς ευρύ πλαίσιο προγραμμάτων, ώστε ο καθηγητής να προσαρμόζει τη διδασκαλία του στις ικανότητές του και στη δεκτικότητα της τάξης του. Παράλληλα όχι σχολικά εγχειρίδια, αλλά ο Διευθυντής του Γυμνασίου να φροντίζει ώστε οι μαθητές να εφοδιάζονται με τη μέθοδο των φωτοαντιγράφων με ό,τι ο καθηγητής του μαθήματος προτείνει ως βοηθητικό της διδασκαλίας του.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

Ύστερα από τον κ. Κακριδή και τις παρατηρήσεις που έκανε, συγκεκριμένες και ουσιαστικές επιθυμώ να πω:

1. Ευχαριστώ τον κ. Σπυρόπουλο που θύμισε το ιστορικό της έγκρισης των βιβλίων.
2. Υπενθυμίζω την αδυναμία που πολλές φορές σημειώσαμε: απουσία ειδικών ανθρώπων στην κρίση πολλών θεμάτων εδώ, κάποτε και από δυσκαμψία του νόμου.
3. Οι παρατηρήσεις - επισημάνσεις του κ. Κακριδή θα με οδηγούσαν σε συμφωνία με την πρότασή του.
4. Οι λεπτομέρειες όμως που πρόσθεσε ο κ. Φούσκας, που αποτελούν την πραγματική εισήγηση, με οδηγούν να ψηφίσω ανατύπωση των βιβλίων για όσες τάξεις τα χρειάζονται, με διόρθωση των ατελειών που έχουν επισημανθεί.

Ο κ. Σαγκκάς λέγει:

Το πρόβλημα του μαθήματος της Μουσικής βρίσκεται αλλού: στο γεγονός ότι το μάθημα διδάσκεται μόνο σε λίγα "τυχερά" και κατά κανόνα "εκλεκτά" σχολεία μεγαλουπόλεων και σ' αυτά διδάσκεται ως ιστορία της Μουσικής και θεωρία και όχι ως πράξη (ως μάθημα κάποιου μουσικού οργάνου). Επομένως στη χώρα μας η Μουσική παιδεία στη δημόσια εκπαίδευση είναι ανύπαρκτη. Ποιος ο λόγος τότε να μιλάμε για βιβλία; Τι θα υπηρετήσουν; Και αν έχουν λάθη και αν είναι κακής ποιότητας ποιος μαθητής να διαβάζει;

Αφού τέλος πάντων κακοδιδάσκεται η Μουσική σ' ορισμένα σχολεία και αφού γράφτηκαν κάποια βιβλία να μην κάνουμε βήματα πίσω και αφήσουμε τους μαθητές να περιέλθουν πάλι στους κερδοσκοπούς τους. Αυτά τα βιβλία να τα βελτιώσουμε. Και υπάρχουν εδώ στο ΚΕΜΕ και μουσικό αποσπασμένος, ο κ. Παπαζαρχής - αλήθεια γιατί δεν παραβρίσκεται στη συνεδρία, αφού συζητάμε θέμα μουσικής, πού είναι, τι κάνει τέλος πάντων εδώ στο ΚΕΜΕ, το κράτος τον πληρώνει, ποιες είναι οι ως τώρα υπηρεσίες του; και φιλόλογος, να αναλάβουν να δουν τα βιβλία και να τα βελτιώσουν.

Να σταλεί και ένα έγγραφο στον ΟΕΔΒ να αποστέλει τα βιβλία της Μουσικής μόνο στα γυμνάσια που έχουν μουσικό και όχι σ' όλα τα Γυμνάσια της χώρας.

Ο κ. Κωνσταντίνος Φούσκας λέγει:

Ευχαριστώ τον κ. Πρόεδρο του Τμήματός μας, γιατί υποβλήθηκε στον κόπο να εισηγηθεί για τα διδακτικά εγχειρίδια της Μουσικής, αν και φρονώ ότι η ευθύνη, και άρα και η αρμοδιότητα, γι' αυτήν την εισηγήση ήταν δική μου. Στο μάθημα της Μουσικής δεν είμαι "ο ειδικός", αλλά η Υπηρεσία με θεώρησε ως τον "πλησιέστερο συγγενή" και μου ανέθεσε την εκπροσώπησή του στο Τμήμα εδώ και 8 χρόνια περίπου. Με αυτό το "προσόν" του "φετού πατέρα" βλέπω το θέμα των σχολικών βιβλίων της Μουσικής διαφορετικά από ό,τι το είδε ο κ. Πρόεδρος και παρακαλώ να μου επιτραπεί να εκθέσω τις απόψεις μου.

Ο κ. Πρόεδρος εισηγείται την άμεση κατάργηση των βιβλίων της Μουσικής, στηρίζοντας την πρότασή του στα ακόλουθα επιχειρήματα:

α) Τα χρησιμοποιούμενα βιβλία της Μουσικής έχουν σοβαρά λάθη και αθεράπευτες ατέλειες· είναι απαράδεκτα για τη σημερινή Εκπαίδευση.

β) Κανένας από τους καθηγητές της Μουσικής δεν τα χρησιμοποιεί στο σχολείο και οι μαθητές τα πετούν.

γ) Όλοι, ειδικοί και μή, ζητούν την κατάργησή τους.

δ) Με την κατάργηση των βιβλίων της Μουσικής θα επιτευχθεί σημαντική οικονομία για το Κράτος, χωρίς να προξενηθεί ζημία στην Εκπαίδευση, αφού έτσι κι αλλιώς το μάθημα δε διδάσκεται σε όλα τα Γυμνάσια και στην Α' Λυκείου διδάσκεται κάθε 15 ημέρες.

Θα μου επιτρέψει ο κ. Πρόεδρος να παρατηρήσω ότι η επιχειρηματολογία του δεν είναι τόσο ισχυρή, ώστε να κλονίσει τη χρησιμοποίηση των σημερινών σχολικών βιβλίων Μουσικής εκδόσεως ΟΕΔΒ, και ότι οι πληροφορίες, στις οποίες βασίστηκε για να διατυπώσει την πρότασή του, δεν είναι όλες ακριβείς, για τους εξής λόγους:

α') Συμφωνώ και εγώ ότι τα σχολικά βιβλία της Μουσικής που χρησιμοποιούνται σήμερα έχουν λάθη και ατέλειες. Αλλά μήπως είναι μόνο αυτά; Θα τολμούσα να πω ότι όλα τα βιβλία μας έχουν λάθη και ατέλειες και γι' αυτό κάθε χρόνο τα αναθεωρούμε και τα διορθώνουμε και κάθε τόσο τα αντικαθιστούμε, επιδιώκοντας το καλύτερο. Τα πολλά λάθη των βιβλίων της Μουσικής, τα οποία πρώτος επισήμανα και ενημέρωσα γι' αυτά το Τμήμα το 1979, διορθώθηκαν σε βαθμό που τα βιβλία να θεωρούνται βιώσιμα. Τη σημερινή "νοσηρή" τους εμφάνιση τη θεωρώ εύκολα ιάσιμη και την παρουσία τους στην Εκπαίδευση ανεκτή σε βαθμό που ανεχόμαστε και άλλα βιβλία.

β') Αμφισβητώ την ακρίβεια του ισχυρισμού ότι κανένας από τους καθηγητές της Μουσικής δε χρησιμοποιεί τα σχολικά βιβλία για να κάμει το μάθημά του. Οι δικές μου πληροφορίες επιβεβαιώνουν την άποψη ότι τα σχολικά βιβλία της Μουσικής χρησιμοποιούνται από τους εδικούς καθη-

γητές στο μέτρο περίπου που χρησιμοποιούνται και βιβλία άλλων μαθημάτων από τους αντίστοιχους καθηγητές. Αλλά και αν υποθέσουμε - για μια στιγμή - ότι ο ισχυρισμός του κ. Προέδρου είναι ακριβής, πράγμα που θα σήμαινε ότι όλοι οι καθηγητές της Μουσικής είναι παράνομοι, φρονώ ότι δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αποδεικτικό στοιχείο για την κατάργηση των βιβλίων της Μουσικής. Μια παρανομία ποτέ δε νομιμοποιείται - τουλάχιστον θεωρητικά - και ποτέ δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως καθοδηγητική αρχή δικαίου για μελλοντική πορεία. Εξάλλου είναι γνωστό ότι οι μαθητές δεν έχουν συμπάθεια για κανένα σχολικό βιβλίο· τα χρησιμοποιούν που και που, γιατί αναγκάζονται, και στη μεγάλη τους πλειοψηφία τα πετούν επιδεικτικά και εκδικητικά στην αυλή του σχολείου ή στους δρόμους γύρω απ' αυτό, όταν τελειώνει το σχολ. έτος.

γ') Δε γνωρίζω να έφτασε στο ΚΕΜΕ μια έστω επίσημη αναφορά ή καταγγελία με απαίτηση την άμεση κατάργηση των σχολικών βιβλίων της Μουσικής. Προφορικές και ανεπίσημες υποδείξεις από το 1980 μιλούσαν για λάθη των βιβλίων που έπρεπε να διορθωθούν και διορθώθηκαν το 1981. Η επιστημονική και συνδικαλιστική "Ένωση καθηγητών Μουσικής Δημόσιας Εκπαίδευσης" (ΕΚΜΔΕ) με πρόσφατο έγγραφό της (διαβάζεται το έγγραφο αρ. πρωτ. 134/28-11-1983) ζητεί την αναθεώρηση του Α.Π. πρώτα "και την εν συνεχεία ανάθεση σε ομάδα εργασίας συγγραφής των καινούριων βιβλίων". Για εκπόνηση νέων Α.Π. και σ τ α δ ι α κ ή ανανέωση των διδακτικών βιβλίων του μαθήματος μιλάει και ο αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ μουσικό κ. Αθ. Παπαζαρχής στην αναφορά του με ημερομηνία 25-11-1983 (διαβάζεται η αναφορά).

δ') Η "οικονομία" που μπορεί να προέλθει από την κατάργηση των βιβλίων της Μουσικής είναι ή αμελητέα ή ανύπαρκτη. Αμελητέα είναι γιατί είναι μόλις το 1/150 της όλης δαπάνης εκδόσεως βιβλίων· και ανύπαρκτη είναι γιατί, αν καταργηθούν τα ισχύοντα βιβλία, θα γραφούν και θα τυπωθούν κάποια άλλα με την ίδια δαπάνη και επιπλέον τα νέα συγγραφικά δικαιώματα. Δηλαδή οικονομικό όφελος μ η δ έ ν.

Ύστερα από όλα και για όλα αυτά και ακόμη επειδή:

1) Το πρόβλημα της Μουσικής βρίσκεται κατά κύριο λόγο στην περιθωριακή θέση, την οποία το μάθημα έχει στο εκπαιδευτικό μας πρόγραμμα, 2) Το σύνδρομο των βιβλίων Μουσικής οφείλεται κύρια στο Α.Π. του μαθήματος, 3) Τα χρησιμοποιούμενα σήμερα βιβλία της Μουσικής είναι τα πρώτα που γράφτηκαν από τότε που υπάρχει ελληνική Εκπαίδευση και άρα δικαιούνται να αντιμετωπιστούν με κάποια επιείκεια, 4) Σε σύγκριση με τα ανεύθυνα και ανεξέλεγκτα βιβλία, τα οποία χρησιμοποιούνταν ως "ελεύθερα βοηθήματα" για το μάθημα πριν από το 1979, προέρχονταν από το ελεύθερο εμπόριο και εξυπηρετούσαν με χείριστο τρόπο τις οικονομικές απαιτήσεις ορισμένων καθηγητών της Μουσικής, τα βιβλία Μουσικής του ΟΕΔΒ είναι πολύ καλύτερα, και 5) Κατάργηση των βιβλίων της Μουσικής σήμερα χωρίς διάδοχη κατάσταση και χωρίς προετοιμασία για την αντικατάστασή τους θα φανέρωνε έλλειψη συνέσεως, απαράδεκτη για ένα Όργανο όπως το ΚΕΜΕ, και θα εξέθετε χωρίς λόγο την Ηγεσία του ΥΠΕΠΘ, π ρ ο τ ε ί ν ω :

1) Τη χρησιμοποίηση των βιβλίων Μουσικής για ένα ακόμη σχολ. έτος και άρα την ανατύπωσή τους από τον ΟΕΔΒ για το 1984-85, αφού γίνουν όλες οι διορθώσεις που στο μεταξύ επισημάνθηκαν.

2) Τη συγκρότηση Ομάδας Εργασίας για την εκπόνηση νέου Α.Π. και την έγκρισή του με τις νόμιμες διαδικασίες.

3) Τη συγγραφή νέων διδακτικών εγχειριδίων με το νέο Α.Π. και τ ό τ ε την αντικατάστασή αυτών που σήμερα χρησιμοποιούνται.

Ακολούθησε ψηφοφορία (ΝΑΙ ή ΟΧΙ για την ανατύπωση των βιβλίων Μουσικής).

Ψ η φ ο φ ο ρ ί α

Σκορδίλης	ΝΑΙ	με διορθώσεις
Τομπαΐδης	"	" "
Παπασημακόπουλος	"	" "
Παπαδόπουλος	"	" "
Βώρος	"	" "

Σπυρόπουλος

Σακκάς

Κακριδής

ΟΧΙ

ΝΑΙ με διορθώσεις

Ψηφίζω την πρόταση του κ. Φούσκα,
προσφέροντας στην ψηφοφορία την
ψήφο που θα έδινε ο ίδιος αν είχε
δικαίωμα ψήφου.

Το Τμήμα με ψήφους 7:1 προτείνει να σταλούν στον ΟΕΔΒ για ανα-
τύπωση τα βιβλία Μουσικής Α, Β, Γ Γυμνασίου και Α Λυκείου και συ-
μπεριλαμβάνεται επιτροπή από τους κ.κ. Κυρ. Κατσιμάνη, Κ. Φούσκα και Παπαζαρή,
να επιφέρει τις διορθώσεις μέχρι τις 15-3-84.

Το 3ο θέμα αναβάλλεται

ΠΡΑΞΗ 4/1984

=====

Σήμερα, 11-1-84 ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Φ. Κακριδή προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος, Σύμβουλος Β'.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Τομπαΐδης και Ν. Παπαδόπουλος, Σύμβουλοι Β', γιατί ήταν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Φυλλάδιο ΣΕΠ για τους μαθητές της Γ' Γυμνασίου. Εισηγητές: Γ. Βάζος, Ιουλία Τέττερη.
- ΘΕΜΑ 2ο - Ανακοινώσεις
- ΘΕΜΑ 3ο - Έκδοση του β' τεύχους σε 2 τεύχη των βιβλίων Μαθηματικά ΙΙ και Μαθηματικά Ι, Ανάλυση.
- ΘΕΜΑ 4ο - Αποστολή διορθώσεων του Α' τεύχους Βιολογία Γ' Λυκείου. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 5ο - Ανατύπωση του διδ. βιβλίου, Βιολογία Γ' Λυκείου. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 6ο - Τακτοποίηση υπηρ. θέματος των Σ. Φωτόπουλου και Α. Μπέτση. Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο Σύμβουλος κ. Βάζος, Πρόεδρος της Ομάδας ΣΕΠ, παρουσίασε το φυλλάδιο τονίζοντας ότι είναι η πρώτη φορά που οι μαθητές θα έχουν στα χέρια τους υλικό ΣΕΠ και αυτό θα είναι στήριγμα και για τον καθηγητή που εφαρμόζει το αναλυτικό πρόγραμμα ΣΕΠ της Γ' γυμνασίου.

Στη συνέχεια έλαβε το λόγο η κ. Τέττερη, μέλος της Ομάδας Εργασίας ΣΕΠ η οποία είπε ότι η απόφαση να εκδοθεί φυλλάδιο, για τους μαθητές στηρίχτηκε στα αιτήματα των καθηγητών που εφάρμοσαν το θεσμό κατά το προηγούμενο σχολ. έτος 1982-83, όπως διαπιστώθηκε από την αξιολόγηση της εφαρμογής που επεκολούθησε. Τα αιτήματα αυτά, βασικά ήταν:

- α) Αύξηση του χρόνου εφαρμογής ΣΕΠ.
- β) Παραγωγή ενημερωτικού υλικού ΣΕΠ.
- γ) Έκδοση εγχειριδίου για τους μαθητές.

Επειδή ο χρόνος εφαρμογής δεν ήταν δυνατόν να αυξηθεί, αποφασίστηκε ένα μέρος του αναλυτικού της γ', το σχετικό με την πληροφόρηση για συνέχιση των σπουδών μετά το γυμνάσιο, να εκδοθεί και για τους μαθητές η απλοποιημένη μορφή.

Έτσι και οι μαθητές θα είχαν τη βασική πληροφόρηση-ερέθισμα που θα τους παρακινούσε να αναζητήσουν εκτενέστερη ενημέρωση για τους τομείς που τους ενδιαφέρουν και θα υπήρχε η αντίστοιχη εξοικονόμηση χρόνου για να πραγματοποιηθούν και οι άλλοι στόχοι του ΣΕΠ εκτός από την πληροφόρηση.

Για συμπλήρωση της σχετικής ενημέρωσης υπάρχει στις βιβλιοθήκες των γυμνασίων ο Οδηγός Σπουδών, τεύχος Α' "Μετά το Γυμνάσιο" και τεύχος Β' "Μετά το Λύκειο".

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση των κ.κ. Γ. Βάζου και Ι. Τέττερη και προτείνει να εκδοθεί από τον ΟΕΔΒ το φυλλάδιο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού για τους μαθητές Γ' Γυμνασίου.

ΘΕΜΑ 2ο - Ανακοινώθηκε το περιεχόμενο των εγγράφων:

1) 49/84	4) 42/84	7) 51/84
2) 50/84	5) 46/84	8) 575/28-12-83
3) 45/84	6) 48/84	

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης λέγει: Από τα 4 βιβλία Μαθηματικών (β' τεύχη) ήδη έχει τελειώσει η εκτύπωση του ενός (Μαθηματικά Ι, τόμος Α', Άλγεβρα τεύχος Β') ενώ των άλλων ολοκληρώνεται σε 15-20 μέρες. Ειδικά τα βιβλία:

1.- Μαθηματικά Ι, τόμος Β', 2. Ανάλυση και

2.4 Μαθηματικά ΙΙ, τεύχος Β'

που υπολογίζεται να χρειαστούν για το "μέσο" σχολείο στις αρχές Φεβρουαρίου. Αν λάβουμε υπόψη το χρόνο αποστολής θα υπάρξει κενό που θα είναι σε βάρος της κανονικής διδασκαλίας του μαθήματος.

Εισηγούμαι λοιπόν την άμεση έκδοση σε δύο τεύχη του καθενός από τα παραπάνω βιβλία, ώστε να αποσταλεί άμεσα το τμήμα που είναι ήδη εκτυπωμένο.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ν. Βαρουχάκη.

Επίσης ο κ. Στ. Παπασημακόπουλος εισηγείται την τευχοποίηση της Φυσικής Γ' Λυκείου. Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Στ. Παπασημακόπουλου.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος εισηγείται να προωθηθεί στον ΟΕΔΒ και για
επισυναφθεί στο β' τεύχος ο κατωτέρω πίνακας των διορθωτέων του Α'
τεύχους.

./.

Διορθώσεις των Α' τευχών (Να επισυνεχθούν σε Α' τευχών στον ημερ.

- 11 αφαιρείται ο πίνακας
12 το κείμενο της λέξης I-2 θεωρείται κανονικό κείμενο
17 ο 4ος C της γαλακτόξης να γίνει HO-C-H
18 Εικ. I-10 όπου γαλακτόξη να γίνει γλυκόζη και όπου γλυκόζη γαλακτόξη
21 φεύγουν οι ερωτήσεις 1,2 και 4
25 II γραμμή από κάτω να γίνει: η συνένωση των αμινοξέων
26 13 γρ. α.κ. να γίνει: την οξείδωση της γλυκόξης
9 γρ. α.κ. να γίνει: αφυδρογόνωση της γλυκόξης
32 Διαγράφεται η ερώτηση I και μεταφέρεται στη σελίδα 52 η ερώτηση 5
33 4 γρ. α.κ. η λέξη καύση να γίνει οξείδωση
39 3 " " " ...αριθ 18(018) (γίνει βάρος 18
40 5 " " " διαγράφεται από τα φαινότυπαως χλωροφύλλη β.
41 Ε2 γρ.α.π. το 10 να γίνει 10-9
43 9 γρ.α.π. να γίνει: διφωσφοριβουλόξη
46 όπου υπάρχει NADH να γίνει NADH₂
εικ. I-32 να γίνει: $(2H) \frac{2}{2} H_2O$
49 Το κεφάλαιο I,5 θα μεταφερθεί αλλού
51 στο πείραμα το έμβryo (ή λαβή ή πατάτα) το βράζουμε
52 οι ερωτήσεις 3 και 14 διαγράφονται
60 19 γρ. α.κ. να γίνει: ...που γίνεται στα ζωα γεννητικά...
8 γρ. α.κ. να γίνει: 1) στη πρόταση τα ομόλογα
7 γρ.α.κ. να γίνει: ... συνάπτονται, τοποθετούνται δηλαδή...
6 γρ. α.κ. διαγράφεται " στο καθημερινό επίπεδο "
3 γρ. α.κ. θα γίνει: οι ζευγαρωμένες προς το τέλος της πρότασης.....
3 γρ. α.κ. διαγράφεται το " με την αντιπαράθεση των ομολόγων χρωμοσωμάτων
1 γρ. α.κ. να γίνει: ... κάποια τμήματα από.....
61 10 γρ. α.κ. να γίνει: χρωμοσωμάτων και ν'ανταλλάξουν μεταξύ τους κατά τον διαχωρισμό τους.
62 Το κεφάλαιο 2.21 διαγράφεται.
64 οι ερωτήσεις 8 και 9 μεταφέρονται στη σελίδα 72
66 8 γρ. α.κ. (F₁). Όταν μελετάμε τον τρόπο κληρονομικότητας μιας ιδιότητας μιλάμε για μονογονιδιασμό. Διαπιστώσα ο Μέντελ ότι όλα τα άτομα της F₁ είχαν ομόσημα.....
67 13 γρ. α.π. να γίνει: "κρυμμένη" στα άτομα της F₁.....
② 14 γρ. α.κ. να γίνει: στα άτομα των F₁ και F₂ γενιών.
71 3 γρ. α. π. να γίνει: ελέγχονται από δύο ζευγάρια γονιδίων που βρίσκονται σε διαφορετικά χρωμοσώματα (εικ. 2-13).
72 3 γρ. α. π. να γίνει: ζεύγη γονιδίων υπό τη προκάλεση ότι τα άτομα της F γενιάς ήταν ομόλογα.

μελός 73 17 γρ. κ. κ. να γίνει:..... Κάθε ζευγάρι γονιδίων διαχωρίζεται ανεξάρτητα από τα άλλα ζευγάρια, εκτός αν βρίσκεται στο ίδιο χρωμόσωμα οπότε δεν ισχύει ο νόμος του ελεύθερου συνδυασμού τους.

2 γρ. α.κ. να γίνει: ο BRIDGES, στη DROSOPHILA και πιθανόν σε άλλους οργανισμούς το φύλο.....

75 10 γρ. α. κ. διαγράφεται από " συγκεκριμένα βρέθηκε.....ως αρσενικό άτομο."

76 Προστίθεται η εξής υποσημείωση " Το λευκό χρώμα οφείλεται σ' ένα υπολειπόμενο φυλοσυνδεδετό γονίδιο λ. Το φυσιολογικό γονίδιο γιὰ το κόκκινο χρώμα οτιών είναι το Α .

78 7 γρ. α. κ. να γίνει: σ' ένα ολανδρινό γονίδιο οφείλεται η υπερτροφία των αυτιών. Γονίδια που δεν έχουν σχέση με τα φυλετικά χρωμοσώματα και που ελέγχουν τους χαρακτήρες

79 - η παράγραφος " Ορισμένους επίσης ως και με το περιβάλλον " διαμορφώνεται ως εξής, ορισμένους επίσης χαρακτηρίζουμε πολύ πιο συχνά στο ένα παρά στο άλλο φύλο. Τα γονίδια που ελέγχουν τους χαρακτήρες αυτούς ονομάζονται φυλοσυνδεδεμένα ελεγχόμενα δε από το φύλο ο τρόπος συμπεριφοράς τους. Η φαλκίρα π.χ. συναντιέται πιο συχνά στους άνδρες παρά στις γυναίκες. Αυτό σημαίνει ότι το αντίστοιχο γονίδιο στους άνδρες συμπεριφέρεται σαν επικρατές ενώ στις γυναίκες σαν υπολειπόμενο.
- 8 γρ. α.κ. να γίνει: δημιουργεί ανεστραμμένες πτέρυγεςστη

86 6 γρ. α.π. να γίνει: λύνεται συνδεδεμένα γονίδια π.χ. τα γονίδια αυτά του σταχτοριμού. λ.ν. ος του η έντα η ο νόμος

87 2 γρ. α.κ. να γίνει: ή χιασμάτια λαμβάνει αυτόματα και στα δύο φύλα (π.χ. άνθρωπος) ή μόνο στο θηλυκό (π.χ. DROSOPHILA) ή μόνο στο αρσενικό (π.χ. μεταξοκόπτης)

88 6 γρ. α.π. να γίνει: συνδεδεμένα η όχι και ακόμη γιὰ το έλεγχο του γονότυπου όταν γνωρίζουμε τον φαινότυπο.

13 γρ. α. π. να γίνει: .. με νέους φαινοτύπους σε πολύ μικρό ποσοστό εν σχέσει με τους αναμενόμενους φαινοτύπους στην F₂ γενιά.

94 Δεν απομνημονεύεται ο πίνακας

97 10 γρ. α. π. να γίνει: αυτοσωμικό επικρατές γονίδιο σε ετερόζυγη κατάσταση όπως π.χ.

100 - Πίνακας 2-37 Στη στήλη Αντιγόνα αντί AB να γραφεί A και B

- 6 γρ. α. κ. να γίνει: του όδτη από τον ορρό του όδτη αν βρεθούν.....

- Πίνακας 2-39 στη στήλη Ομάδα όδτη αντί --++ να γίνει ++++

103 10 γρ. α. π. να γίνει: ένα άλλο (το γλουταμινικό οξύ από γαλίνη).

114 3 γρ. α.κ. διαγράφεται το δηλ. . .

124 οι ερωτήσεις 4,7,8 και 10 να ερωτηθούν εκτός όλης.

127 8 γρ. α.κ. αντί κυτταροπλασμα να γραφεί κυτταροστόμα

156 στο διάγραμμα αντί συκέντρωση αντιβιοτικού να γίνει συκέντρωση αντισωμάτων.

166 3 γρ. α.κ. να γίνει: Είναι η επί τοις % αναλογία ενός αλληλομόρφου συγκεκριμένου γονιδίου σ' ένα πληθυσμό.

170 8 γρ. α.κ. να γίνει: ανδρείεις και βιοχημικές

80 3 γρ. α.κ. να συμπληρωθεί το χρώμα (εικ. 2-22). Τα γονίδια που συμβολίζονται με κεφαλαία γράμματα π.χ. Α, Β, Γ, δ θεωρούνται ότι (συμμερίζονται) πρόσθετικά γιὰ την εκδήλωση π.χ. του θύσου, ενώ τα ζευγάρια τους με μικρά γράμματα α, β, γ, δ θεωρούνται ουδέτερα. Ετσι ένα άτομο θάναί τόσο πιο φηλόσο περισσότερο "κεφαλαία" γονίδια έχει.

Σελίς 80-4 γρ. α. κ. να γίνει: τα συμβάλλοντα η προσθετικά η ενεργά γονίδια.
- ει. 2-22 4 γρ. α.κ. να γίνει: το χαμηλό ανδστήμα (ουδέτερα) τα α,β,γ,

*** 66

Σελίς 5 γρ. α. π. Οι οργανισμοί της κ.χ. βακτήρια διαμορφώνεται ως εξής
οργανισμοί που αναπαράγονται μονογον. Είναι εκείνοι που δεν διαδέχονται
διαφοροποιήματα φύλα δηλαδή αρσενικά και θηλυκά άτομα απ' ενός και ειδικά
γεννητικά κύτταρα απ' έτερου. Το νέο άτομο προέρχεται από τα κύτταρα του
μητρικού ατόμου. Μονογονία παρατηρείται σε βακτήρια, πρωτόζωα κατώτερα
μετέζωα και φυτά.

6 γρ. α.π. να γίνει: αν χρειάζονται δύο άτομα να συνεργαστούν προκειμένου
να ανταλλάξουν γονιμική υλικότητα για τη

8 γρ. α. π. να γίνει: φυτά και ζώα, μερικοί μύκητες, πρωτόζωα και βακτήρια

9 γρ. α.κ. να συμπληρωθεί: σε ένα νέο άτομο. Μια παραλλαγή από τον παραπάνω
περιγραφέντα τρόπο αμιγονικής αναπαραγωγής παρατηρείται σε
φυτικούς και ζωικούς οργανισμούς που παράγουν και τα δύο είδη
γαμετών. Τα άτομα αυτά ονομάζονται μόνιμα αν πρόκειται για αυτά
η ρεματρώδιστα αν πρόκειται για ζώα, είναι δε ικανά να αυτογε-
νιμοποιούνται με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός νέου ατόμου.

67 10 γρ. α.π. να συμπληρωθεί: ομοιομορφίας, που διατυπώνεται ως εξής " Τα άτομα
της P₁ γενιάς που προκύπτουν από τη διασταύρωση δύο ατόμων
αμιγών φυλών που διαφέρουν κατά μια ιδιότητα είναι ομοιόμορφα
μεταξύ τους".

17 γρ. α.π. να συμπληρωθεί: η νόμο του διαχωρισμού που διατηρώνεται ως
εξής "Όταν τα άτομα της P₁ διασταυρωθούν μεταξύ τους τότε δια-
χωρίζουν στους απογόνους τους τις ιδιότητες των γονέων τους
σύμφωνα με ορισμένες αριθμητικές αναλογίες".

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την πρόταση του κ. Παπασημακόπουλου.

ΘΕΜΑ 5ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος εισηγείται την ανάπτυξη του σχ. βιβλίου Βιολογία Γ' Λυκείου, για τους μαθητές Γ' Λυκείου, σχ. έτους 1984-85.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Στ. Παπασημακόπουλου.

./.

ΘΕΜΑ 6ο

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης λέγει: Δύο από τους συνεργάτες μου οι κ.κ. Σ. Φωτόπουλος και Α. Μπέτσης περιλαμβάνονται στους νέους Σχολικούς Συμβούλους και πρέπει να αναλάβουν τα νέα τους καθήκοντα, αφού διακοπεί η εδώ απόσπασή τους. Όμως στην τελευταία αυτή φάση της εκτύπωσης των βιβλίων Μαθηματικών, απασχολούνται μέρα και νύχτα με την επίμελεια της εκδόσεως και την διόρθωση των δοκιμών.

Προτείνω λοιπόν την παραμονή τους στο ΚΕΜΕ μέχρι να ολοκληρωθεί η έκδοση των βιβλίων καθώς και των τευχών Λύσεων, (δηλαδή το αργότερο ως το τέλος Φεβρουαρίου). Η παράταση αυτή πρέπει να γίνεται με υπηρεσιακή εντολή που να τακτοποιεί υπηρεσιακά τους δύο προαναφερόμενους.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ν. Βαρουχάκη.

Η Γραμματέας

ΔΗΜ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

Πράξη 5/1984

Σήμερα, 13.1.84 ημέρα Παρασκευή και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με εντολή του κ. Κακριδή προεδρεύει ο κ. Ν. Βαρουχάκης.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Ν. Βαρουχάκης, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Κ. Φούσκας, γιατί ήταν απασχολημένος σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Ανατύπωση διδ. εγχειριδίου, Αρχές πολιτικής επιστήμης και Στοιχεία του δημοκρατικού πολιτεύματος.
Εισηγητής : Φ. Κακριδής.
2. Α.Π. - Διδ. εγχειρίδια Ιστορίας Δέσμης Γ' Λυκείου.
Εισηγητής : Φ. Κακριδής.
3. Ανατύπωση διδ. εγχειριδίου, Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου.
Εισηγητής : Ν. Παπαδόπουλος.
4. Κρίση του βιβλίου, Μονοτονικό γραπτό φροντιστήριο του Δημ. Γ. Μιχαλόπουλου. Εισηγητής Κυρ. Κατσιμάνης.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

./.

Προτάσσεται το 4ο θέμα. "ΓΡΑΠΤΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ"

Ο κ. Κυρ. Κατσιμάνης λέγει: Από το ΥΠΕΠΘ μας διαβιβάστηκε η από 7/12/1983 αίτηση του κ. Δημ.Γ. Μιχαλόπουλου, εκδότη, με την οποία ζητεί να κρίνουμε το βιβλίο του κ. Β. Κυριακίδη "Υποδειγματικές εκθέσεις προκειμένου να εισαχθεί αυτό στις σχολικές ή δημοτικές βιβλιοθήκες και να χρησιμοποιηθεί από τους μαθητές.

Το βιβλίο περιλαμβάνει σε αφοριστικό ύφος 122 ολιγόστιχες αριθμημένες διαπιστώσεις και υποδείξεις για την έκθεση ιδεών. Οι υποδείξεις αυτές φανερώουν εξοικείωση με το θέμα, ταυτόχρονα όμως περιέχουν και αυθαίρετες απόψεις, ανακρίβειες, αντιφάσεις και πλατυασμούς. Επιπλέον δεν υπάρχει λογική διάρθρωση των αφορισμών, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται βάσιμες υπόνοιες ότι ο αναγνώστης-μαθητής περισσότερο θα μπερδευτεί παρά θα καθοδηγηθεί.

Στο βιβλίο υπάρχουν και πρότυπα αναπτύξεως συγκεκριμένων θεμάτων. Το περιεχόμενο της κάθε ανάπτυξης παρουσιάζει ενδιαφέρον, αλλά σε πολλές περιπτώσεις παρατηρείται έλλειψη πληρότητας.

Άσχετα από την όποια αξία βιβλίου, η αίτηση δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Ο κραυγαλέα φροντιστηριακός χαρακτήρας του (ο τίτλος "φροντιστήριο" υπάρχει στο εξώφυλλο) δε συνάδει προς την ευρύτερη τοποθέτηση του ΚΕΜΕ στα μαθητικά θέματα. Σε ό,τι αφορά τις εκθέσεις, ειδικότερα, πάγια θέση του υποφαινόμενου είναι να δίνεται στο μαθητή η ευκαιρία να εκφράζει αβίαστα κάθε φορά τις γνώσεις και την προσωπική του καλλιέργεια - όχι να αναπαράγει την ίδια ή παραμφερή έκθεση που διάβασε σε κάποιο βοήθημα.

Για όλους αυτούς του λόγους δε θεωρώ το βιβλίο κατάλληλο για εισαγωγή στις σχολικές ή δημοτικές βιβλιοθήκες και προς χρήση των μαθητών.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Κυρ. Κατσιμάνη.

Θ Ε Μ Α 1ο : Ανατύπωση διδ. εγχειριδίου, Αρχές Πολιτικής Επιστή-
μης και Στοιχεία του Δημοκρατικού Πολιτεύματος.

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει:

Εισήγηση για την ανατύπωση του βιβλίου Αρχές Πολιτικής Επιστήμης
και Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος των Μ. και Δ. Αποστολόπουλου.

Το βιβλίο είναι από τα πιο καλοτυπωμένα, χωρίς αυτό να σημαίνει, τόσο γρήγορα που τυπώθηκε, ότι δεν υπάρχουν λάθη. Έγινε μία θεώρηση από τους συνεργάτες μου και το διορθωμένο αντίτυπο παραδόθηκε στους συγγραφείς που πρόσθεσαν τις δικές τους βελτιώσεις. Προτείνω να ανατυπωθεί, όπως είναι (φυσικά με τις διορθώσεις) για το 1984/5. Είναι βιβλίο που προσωπικά το πιστεύω πολύ καλό και μυαλωμένο. Αν και δε χρησιμοποιήθηκε ακόμα αρκετά στο σχολείο, τα μηνύματα είναι καλά - και σπουδαίο "μήνυμα" θεωρώ ότι καμιά ακόμα εφημερίδα ή περιοδικό δε μας έχει επιτεθεί με την κατηγορία ότι εισάγουμε την Πολιτική στα σχολεία. - Βέβαια οι παρατηρήσεις που ακούστηκαν στην κρίση του βιβλίου σχετικά με την πληρότητα και την έκτασή του ισχύουν στο ακέραιο. Το βιβλίο είναι μικρό (άσχετο αν ένας καλός δάσκαλος μπορεί να αξιοποιήσει όσο θέλει τα πολιτικά κείμενα που περιέχονται) και οπωσδήποτε λείπουν τα κεφάλαια που θα συνέδεαν την πολιτική επιστήμη, τη λειτουργία της δημοκρατίας και τις διεθνείς σχέσεις με την καθημερινή ζωή του κάθε πολίτη - είναι κεφάλαια που και οι ίδιοι οι Αποστολόπουλοι μας τα είχαν υποσχεθεί, αλλά δε μπόρεσαν να τα δώσουν μέσα στις ασφυκτικές προθεσμίες που είχαν στη διάθεσή τους. Προτείνω να τους ζητήσουμε να συγκεκριμενοποιήσουν τις προτάσεις τους για τη συμπλήρωση του βιβλίου πριν τους αναθέσουμε τη συμπληρωματική συγγραφή.

Ακολούθησε συζήτηση

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

1. Μελέτησα αυτό το βιβλίο με την πρόθεση να καταγράψω τώρα συνολικά τις εντυπώσεις μου, γιατί κατά την αρχική κρίση είχαν διανεμηθεί τμήματα μόνο της συγγραφής και είχα επισημάνει λεπτομερειακά μόνο θέματα.

2. Από τις γενικές αυτές εντυπώσεις μεταφέρω στο Τμήμα μερικές από τον Πρόλογο και τις δυο πρώτες σελίδες, που νομίζω ότι τεκμηριώνουν την τελική κρίση μου.

3. Ο Πρόλογος - όπως και ο τίτλος - υπόσχεται να μας προσφέρει Αρχές της Πολιτικής Επιστήμης.

Περιμένουμε να διαβάσουμε κάτι για

- το αντικείμενο αυτής της επιστήμης
- τις μεθόδους που χρησιμοποιεί
- τα βασικά αξιώματά της
- κάποιους σημαντικούς σταθμούς της ή τις απόψεις κάποιων κορυφαίων εκφραστών της,

όλα αυτά διατυπωμένα με τρόπο συστηματικό και ευσύνοπτοι, ώστε να μπορούν να τα παρακολουθήσουν με κάποια ενάργεια οι μαθητές.

Αλλά τέτοια εικόνα δεν αποκόμισα προσωπικά από το α' μέρος του βιβλίου.

4. Ευκαιριακά, στη σελίδα του Προλόγου, σελ. 7 παρατηρώ:

- Στο στίχο 6 : οι συγγραφείς πληροφορούν ότι θα κατατοπίσουν "γύρω" από (δηλ. θα κινηθούν γύρω από το θέμα, δηλαδή δε θα μπουν στην ουσία· νομίζω ότι είναι ελικρινείς (όπως θα φανεί παρακάτω)· αλλά αυτό είναι η βούληση της Πολιτείας που παιδαγωγεί; Νομίζω όχι.

- Στο στίχο 7 : πριν από τους κανόνες υποθέτω ότι χρειαζόταν η λέξη θεσμός· δεν πρόκειται εδώ για την απουσία της μιας λέξης· μαζί με τον όρο για τους θεσμούς απουσιάζει η δυναμική υφή του πολιτικού φαινομένου, δυναμική που διαπιστώνεται ακριβώς από τη μελέτη δημιουργίας, λειτουργίας, μεταβολής των θεσμών.

- Είναι χαρακτηριστικό ότι στο στίχο 15 επαναλαμβάνεται εξίσου άνετα ότι θα δοθεί στους μαθητές πληροφόρηση "γύρω" από τις διεθνείς σχέσεις· πάλι να λείπει η ουσία και η δυναμική των θεσμών.

- Ανάμεσα στο στίχο 15 και το στίχο 20 έχω μια απορία επιστημολογική: οι διεθνείς σχέσεις και οργανώσεις αντιστοιχούν προς ακριβώς προς το δημόσιο διεθνές δίκαιο; (υποθέτω θα απαντήσουν σ' αυτό οι ειδικοί που ρώτησε επίσημα ο κ. Κακριδής). Προς στιγμή παραλληλίζω όσα γράφουν οι συγγραφείς στη σελ. 156, στους στίχους 13-14. Στο χώρο της Πολιτικής Επιστήμης έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια ένας κλάδος που ονομάζεται διεθνείς σχέσεις.

- Στους στίχους 14-15 μου πρόκυψε κι άλλη απορία: οι τίτλοι Πολιτική Επιστήμη, Συνταγματικό Δίκαιο, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο είναι παράλληλοι; ή οι δύο τελευταίοι υπάγονται στον πρώτο;

5.- Στις δύο πρώτες σελίδες του κυρίως κειμένου (σελίδες 11-12) παρατηρώ τα ακόλουθα:

- Η πρώτη παράγραφος πληροφορεί (καί με τον πλαγιόστιχο) ότι είναι αδιόκοπη η διαδικασία της πολιτικής κοινωνικοποίησης. Αναρωτήθηκα ως δάσκαλος μήπως χρειαζόταν πρώτα ανάλυση των όρων πολιτική και κοινωνικοποίηση. Είναι και οι δύο άγνωστοι. Κι αν υποθέσουμε ότι ο δεύτερος όρος θα διδαχτεί με την Κοινωνιολογία, αυτό θα συμβεί μήνες αργότερα και μόνο για τους μαθητές της δ' δέσμης (και ίσως της ε'). Επισημαίνω ότι ούτε στη συνέχεια του βιβλίου διευκρινίζονται αυτοί οι όροι, που είναι σημαντικοί για το συγκεκριμένο αντικείμενο.

Βέβαια για να διευκρινιστεί ο όρος πολιτική (ζωή) είναι ανάγκη να γίνει λόγος για πολιτική δυναμική, πολιτική δράση, πολιτική συνείδηση, πολιτική ιδεολογία, που δεν απαντούν στο βιβλίο, γιατί η υπόθεση η αρχική ήταν: θα μιλήσουμε γύρω από... από... από... όχι για το θέμα.

Έλπιζα να έβρισκα κάτι πιο δυναμικό στον ορισμό του πολιτικού κόσμου (που έχει καταχωριστεί στη σελ. 87, στίχους 15-18).

- Στη σελίδα 12 οι 3 πρώτοι στίχοι μήπως έχουν θέση πριν από τον πρώτο στίχο της προηγούμενης σελίδας; Αυτό που σχολιάζω τώρα είναι η οργάνωση της γραφής. Φαντάζομαι το κείμενο αυτό οργανωμένο έτσι περίπ. "Ο άνθρωπος γεννιέται μέσα σε κοινωνία· εκεί μαθαίνει αυτό κι αυτό κι αυτό... και έτσι κοινωνικοποιείται.

Μια από τις δραστηριότητες της κοινωνίας λέγεται πολιτική και αναφ

αναφέρεται στα ακόλουθα...

Η ενημέρωση του νέου ανθρώπου στην πολιτική ζωή αποτελεί την πολιτική κοινωνικοποίησή του...

6.- Στην ίδια σελίδα 12, στους στίχους 11-12 και 19 (και σε πλαγιόστιχο) βρίσκουμε τον όρο πολιτιστικό περιβάλλον και σε υποσημείωση την πληροφορία ότι περισσότερες πληροφορίες περιέχονται στο γλωσσάρι. Πραγματικά, στη σελ. 204, δεύτερη στήλη, διαβάζουμε: "πολιτιστικό περιβάλλον" το σύνολο των ιδεών, των πεποιθήσεων, των μύθων γύρω από τα πολιτικά φαινόμενα που έχει διαμορφώσει μια μικρή ή μεγάλη κοινωνική ομάδα".

7.- Νομίζω ότι οφείλω εδώ να σταματήσω για δυο λόγους: α) για να μη σας κουράσω περισσότερο (άλλωστε κι εγώ έχω πιεστικά έργα: ένα βιβλίο ιστορίας του Σταυριανού για την α' λυκείου και το βιβλίο Φιλοσοφίας των Ρούσσου-Κατσιμάνη για την τρίτη λυκείου), β) γιατί το συμπέρασμά μου είναι κιόλας πρόδηλο.

8.- Η άποψή μου είναι ότι το βιβλίο χρειάζεται νέα γραφή, από άλλο συγγραφέα, ίσως πλησιέστερο στη σχολική γλώσσα, ίσως πλησιέστερο στο αριστοτελικό αξίωμα που αναγράφεται στη σελ. 9 του βιβλίου μας: άνευ γαρ του καθόλου ουκ έστω επιστήμη λαβείν.

9.- Τι θα κάνουμε λοιπόν τώρα; Δεν ανήκω στους πεισματάρηδες που λένε: FIAT JUSTITIA ET PEREAT MUNDUS.

α) Η λογική της ανάγκης υποδεικνύει: ανατύπωση του βιβλίου με όποιες διορθώσεις μπορούν να γίνουν για το 1984-85.

β) Προκήρυξη διαγωνισμού για τη συγγραφή νέου βιβλίου με αναλυτικό πρόγραμμα: Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη:

- 1) Το πολιτικό φαινόμενο
- 2) Σελίδες από την ιστορία του πολιτικού στοχασμού
- 3) Στοιχεία της Πολιτικής Επιστήμης σήμερα
- 4) Πολιτική Κοινωνικοποίηση του ανθρώπου
- 5) Μορφές πολιτικών συστημάτων

./.

Η Ο.Ε. της Ιστορίας έθεσε υπόψη του Τμήματος ορισμένες διορθώσεις (παραστατικά).

Ο κ. Δ. Σακκάς λέγει: Σ' αυτή τη φάση δεν απομένει παρά μόνο η ανατύπωση του βιβλίου με κάποιες μικροδιορθώσεις και με την αφαίρεση του "Γλωσσάριου και Σημειώσεων", γιατί είναι πολύ φτωχό, εξηγεί όρους γνωστούς στους μαθητές και γι' αυτό δε χρειάζεται. Όμως για μένα το πρόβλημα παραμένει: Το βιβλίο, στην προσπάθεια των συγγραφέων να το κρατήσουν άχρωμο ιδεολογικά, είναι απονευρωμένο από τον παλμό του και στην πραγματικότητα με την "απολιτικότητα" του κάνει πολιτική, αλλά πολιτική αρνητική. Γενικά δεν προσφέρει τους αναγκαίους προβληματισμούς για μαθητές αυτής της ηλικίας και επομένως δεν μπορεί να ικανοποιεί. Τις αντιρρήσεις μου τις ανέπτυξα κατά την κρίση του βιβλίου στην πράξη 65/20-7-83 του Τμήματος και δε χρειάζεται να τις επαναλάβω εδώ. Πάντως υπάρχει θέμα συγγραφής άλλου βιβλίου για το μεθεπόμενο σχολικό έτος 1985-6.

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει: Νομίζω πως το πρώτο θέμα που πρέπει σήμερα να εξετάσουμε είναι το μέλλον του βιβλίου. Γιατί αν σκοπεύουμε να προκηρύξουμε τη συγγραφή ενός νέου βιβλίου για το μεθεπόμενο σχολικό έτος, δεν υπάρχει λόγος να κάνουμε σημαντικές αλλαγές στο βιβλίο των Δ. και Μ. Αποστολόπουλου (αναδιόρθωση ή συμπλήρωση τη ύλης ή μεγάλες ανακατατάξεις κτλ) για την ανατύπωσή του. Θα ήταν αρκετή η διόρθωση των λαθών.

Για το "Γλωσσάριο" πιστεύω πως προστέθηκε στο βιβλίο για να συμμεφωθούν τυπικά οι συγγραφείς σε σχετική υπόδειξή μας, και ότι μπορεί να λείπει χωρίς να ζημιωθεί το βιβλίο.

Ότι το βιβλίο πάσχει βασικά από το γεγονός ότι προσφέρει πολύ περιορισμένη (σε έκταση) διδακτέα ύλη, είναι κάτι που παρατηρήθηκε κιόλας και που το συμφέρωμαι κι εγώ. Ότι πρέπει να ζητήσουμε από τους συγγραφείς να το συμπληρώσουν με προσθήκη ορισμένων κεφαλαίων (στην περίπτωση που παραμεένει x το βιβλίο), το είπε κιόλας ο κ. Κακριδής.

Ορισμένα τμήματα του βιβλίου δίνουν την εντύπωση πως παρέχουν μια επίπεδη πληροφόρηση, χωρίς να προβληματίζουν το μαθητή και με τρόπο όχι συζητητικό. Ήδωλο που πιστεύω πως αυτό γίνεται σκόπιμα από τους συγγραφείς, θα έβλεπα πχ πιο χρήσιμη τη συζητητική και με τάσεις

προβληματισμού παρουσίαση των πραγμάτων, προπάντων για να αποφεύγεται η εντύπωση κάποιας δογματικότητας.

Η κριτική του βιβλίου που προηγήθηκε (από τον κ. Βώρο και την Ομάδα Εργασίας Ιστορίας) υπήρξε γενικά χρήσιμη, όπως και κάθε κριτική. Πιστεύω ότι οι συγγραφείς έχουν αρκετά να ωφεληθούν από αυτή. Μου έδωσε την εντύπωση ότι σε μερικά σημεία δεν υπήρξε μεγαλόκαρδη, γιατί περιορίστηκε σ' έναν αποκλειστικά φραστικό ή λεξιλογικό σχολιασμό του κειμένου του βιβλίου, σχολιασμό που - το πιστεύω απόλυτα - κανένα κείμενο δε γίνεται να τον αποφυγει, ιδίως από έναν κριτή που έχει τάσεις μικρολογίας.

Ακολουθεί ψηφοφορία.

Ψηφοφορία (ΝΑΙ ή ΟΧΙ στην ανατύπωση)

Σκορδύλης	ΝΑΙ
Τομπαζής	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΝΑΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακκάς	ΝΑΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Ομόφωνα εγκρίνεται η ανατύπωση του βιβλίου με διορθώσεις.

Η συζήτηση για την παραπέρα πορεία του βιβλίου αναβάλλεται.

ΘΕΜΑ 2ο

Οκ. Φ. Κακριδής λέγει:

Εισήγηση (ή παρέμβαση) στο θέμα Ιστορία δέσμης:

ΑΠ και διδ. Βιβλία

Το βασικό σκεπτικό μου για τη συζήτηση του θέματος περιέχεται στο υπηρεσιακό σημείωμά μου προς τον κ. Σπυρόπουλο (21.II.83 - διαβάστηκε στη συνεδρία της 23.II.83). Τώρα θα εκθέσω τις απόψεις μου στην ουσία του θέματος.

Σκεπτικό Το αντικείμενο "εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" αποφασίστηκε να περιέχεται στο ΑΠ Γ' Λυκείου για πρώτη φορά τότε που το πρόγραμμα χωριζόταν σε μαθήματα "κορμού" και μαθήματα "επιλογής". Κοντά στην "εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" υπήρχε απόφαση να διδασκεί και "εισαγωγή στην κλασική φιλολογία" (τό βιβλίο γράφτηκε, δεν ήταν καλό, απορρίφτηκε, και το θέμα ατόνησε!). Για την ιστορία εγκρίθηκε το βιβλίο της Αικ. Χριστοφιλοπούλου, που για ένα διάστημα καταταλαιπώρησε καθηγητές και μαθητές. Τη θέση του πήρε πρόσφατα ένα άλλο βιβλίο γραμμένο όχι πια από πανεπιστημιακούς, αλλά από δόκιμους συναδέλφους της έδρας, βιβλίο που δεν κρίθηκε ευνοϊκά από τό Τμήμα, αλλά ωστόσο προχώρησε στα σχέδια, όπου η επιτυχία του είναι αμφιλεγόμενη —βλ. συνεδρία 96/1983, όπου με ισχυρή πλειοψηφία αποφασίστηκε η (μικρή) διόρθωση και ανατύπωση του βιβλίου για το 1984/85. Αναρωτιέμαι (α) αν είναι σύμπτωση ότι δύο συνάδελφοι απότυχαν στη συγγραφή—μήπως δε φταίνε αυτοί, αλλά το αντικείμενο; και (β) αν η συστηματική μεθοδολογία αποτελεί διδακτικό αντικείμενο και μάλιστα στη Μ.Ψ. Έχοντας κάποτε ξεκινήσει στο Πανεπιστήμιο σεμινάρια "Ερμηνευτικής" (με παραδείγματα βέβαια!) γρήγορα κατάλαβα ότι το μάθημα εκτροχιάζεται εύκολα και κουράζει. Αντιστρέφοντας το κέντρο βάρους αποφάσισα τελικά να διδάσκω κείμενα και μόνο μέσα από το παράδειγμα να δίνω ευκαιρικά κανόνες και μεθόδους της ερμηνευτικής θεωρίας. Στη Γ' Λυκείου έχουμε αποφασίσει να διδάσκονται θέματα ιστορίας (από τις πηγές), και θα το εύρισκε πολύ σωστό αυτή η διδασκαλία να χρη-

σιμοποιείται και ως ευκαιρία από τους καθηγητές, όχι να διδάξουν θεωρητικά, αλλά να επιδείξουν πάνω στα πράγματα ορισμένους από τους βασικούς κανόνες και αρχές της ιστορικής μεθόδου. Αυτό φτάνει για τη Μέση Εκπαίδευση· η παραπέρα μεθοδολογική σπουδή και άσκηση είναι έργο των Πανεπιστημίων.

Ύστερα από αυτά προτείνω:

Γεωργίου

(α) Να καταργηθεί η "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" ως διδακτικό αντικείμενο της Γ' δέσμης, και να μη ανατυπωθεί το βιβλίο
(β) Να μελετηθεί αμέσως η συμπλήρωση του βιβλίου "Θέματα νεότερης ιστορίας" — ευκαιρία να τακτοποιηθεί και τό φάσμα: — με όσα κεφάλαια χρειάζονται για να κλυφθούν οι 25 ώρες που ως τώρα γέμιζε η μεθοδολογία. Χρονοδιάγραμμα:

- (1) Ανατύπωση των δύο τευχών Ιστορίας από τις πηγές ενοποιημένα σε ένα τεύχος Α' — Ιανουάριος '84 -
- (2) Μελέτη των θεμάτων (τι έχουμε τη στιγμή αυτή, και τι ακόμα μας χρειάζεται) και συγκεκριμένες προτάσεις — αναθέσεις συγγραφής — Ιανουάριος '84.
- (3) Κρίση συγγραφών και προώθησή τους στο τυπογραφείο ως "θέματα νεότερης ιστορίας" τεύχος Β' — Αύγουστος '84.
- (4) Έναρξη της σχολικής χρονιάς με το τεύχος Α' — Οκτώβρης '84.
- (5) Συνέχιση της σχολικής χρονιάς με το τεύχος Β' — Φλεβάρης/Μάρτης 1985.

Σημ. Η εκτύπωση του Β' τεύχους μπορεί να συμπέσει με την ανατύπωση του πρώτου ώστε πια τον Οκτώβρη του 1985 τα παιδιά να έχουν έτοιμο το ένα και ενιαίο βιβλίο.

Συμπληρωματικές προτάσεις

(1) - Θέματα νεότερης ιστορίας = Ιστορία από τις πηγές

Σκεπτικό Το σημερινό μας εγκεκριμένο πρόγραμμα του Λυκείου καλύπτεται στα 2/3 (Α' και Γ' τάξη) από Νεότερη Ιστορία, κάτι που δε γίνεται να μη θεωρηθεί υπερβολή. Από την άλλη, αν θελήσουμε να διδάξουμε, μέσα από τα συγκεκριμένα θέματα, μεθοδολογία, τότε (α) πρέπει να ξαναγυρίσουμε στο σωστό τίτλο

"Ιστορία από τις πηγές". (β) πρέπει να εισαγάγουμε (με τις νέες αναθέσεις;) θέματα αρχαίας και βυζαντινής ιστορίας -ίσως και να προγραμματίσουμε βαθμιαίο παραμερισμό ΝΕ θεμάτων που δεν έδειξαν να περπατούν.

Πρόταση (α) Μετονομασία, και (β) συμπλήρωση του θεματολογίου.

(2) Μεθοδολογική Εισαγωγή

Σκεπτικό Σε συζήτηση με την κ. Χ. Αργυροπούλου, που μου είπε ότι οι καθηγητές θεωρούν ότι η μεθοδολογία βοηθά και πλουτίζει τα μαθήματά τους (το βιβλίο τους δυσκολεύει!), οδηγήθηκα στην άποψη ότι μια σύντομη μεθοδολογική εισαγωγή (ως 20 σελίδες), που περισσότερο θα επισήμαινε παρά θα έλυσε τα μεθοδολογικά προβλήματα, μπορεί και πρέπει να συμπεριληφθεί στο βιβλίο της ιστορίας δέσμης. Προσωπικά δε θα το έκρινα σωστό η εισαγωγή αυτή να διδάσκεται χωριστά και μάλιστα πρώτη· μπορώ όμως να φανταστώ αναδρομές στην εισαγωγή κάθε φορά που η μελέτη των θεμάτων από τις πηγές έχει οδηγήσει σε μεθοδολογικό προβληματισμό.

Πρόταση Να δοθεί σε πολύ ικανό ιστορικό και δάσκαλο η αντίστοιχη ανάθεση.

Φ.Ι.Κ. 30.II.83

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Το ζήτημα για την Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές, όπως εμφανίζεται στην εισήγηση του κ. Κακριδής, παρουσιάζει τρεις πτυχές:

- 1.- Η χρησιμότητα του μαθήματος Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές.
- 2.- Ποιότητα και λειτουργικότητα του συγκεκριμένου βιβλίου.
- 3.- Άλλες ρυθμίσεις στην περίπτωση που δε θα ισχύει τούτο το πρόγραμμα και τούτο το βιβλίο κατά το 1984-85 και ύστερα.

Υπάρχει και μια τέταρτη πτυχή: ο σχολιασμός της εισήγησης· προτιμώ να τον αποφυγώ.

Θα περιοριστώ κατ' αρχή στο πρώτο σημείο τώρα.

Για να δειξω λοιπόν τη σκοπιμότητα αυτού του αναλυτικού προγράμματος θα αφηγηθώ με συντομία ένα ιστορικό περιστατικό κατ' ελάχιστον θα προσπαθήσω να επισημάνω τα στοιχεία αναγκαίας ανάλυσής του. Συγκεκριμένα:

α) Στις 2/15.5.1919, με τη σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου των 4 Μεγάλων (παρόντες ήταν τρεις), που είχε έδρα του το Παρίσι, τμήμα ελληνικού στρατού αποβιβάστηκε στη Σμύρνη για την τήρηση της τάξης, για προστασία των μειονοτήτων της περιοχής και με την προοπτική να προσαρτηθεί η περιοχή από τη Σμύρνη ως το Αϊβαλί (με ενδοχώρα 17.000 τ.χ.) στην' ελληνική Επικράτεια, αν θα ήταν καταφατικό προς αυτή τη λύση ένα δημοψήφισμα ύστερα από 5 χρόνια.

β) Ποια περιστατικά προηγήθηκαν;

- Ο α' παγκόσμιος πόλεμος, όπου η Ελλάδα είχε συμπολεμήσει με την ENTENTE και η Οθωμανική Αυτοκρατορία με της Κεντρικές Αυτοκρατορίες που νικήθηκαν.

- Το ότι στη διάρκεια αυτού του πολέμου οι Τούρκοι είχαν οργανώσει διώξεις σε βάρος και άλλων μειονοτήτων και των Ελλήνων και υπήρχε τώρα (1919) λόγος προστασίας τους.

- Το ότι από το 1844 επίσημα είχε καλλιεργηθεί ως κρατική ιδεολογία η Μεγάλη Ιδέα που ως εθνική ιδεολογία είχε γεννηθεί 4 αιώνες νωρίτερα.

- Το ότι από 25 αιώνες νωρίτερα ακμαίος και δημιουργικός ελληνισμός ζούσε στη Μικρασία και ειδικότερα στην περιοχή που ορίσαμε. Άρα για το συγκεκριμένο γεγονός είναι ανάγκη να ερευνηθεί το άμεσο και το απώτερο και το κίνητρο παρελθόν για να κατανοηθεί η πράξη της 2/15-5-1919.

γ) Ανάλογα μπορούμε να πούμε για το γεωγραφικό χώρο.

δ) Ανάλογες διερευνήσεις για τις προσδοκίες της ελληνικής πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας που ανέλαβε την επιχείρηση της 2/15-5-1919. Άρα θα μιλήσουμε και για τις δυνατότητες πρόβλεψης που εγκλείει η πολιτική απόφαση, όταν γίνεται ιστορική πράξη.

ε) Και βέβαια όλες τις συναφείς πληροφορίες θα τις αναζητήσουμε στις πηγές, που είναι ευνοϊκές ή δυσμενείς για πρόσωπα και γεγονότα. Θα χρειαστεί λοιπόν πολλή εργασία για κατανόηση των πηγών, εσωτερικώς και εξωτερικώς κριτική διασταύρωση των πληροφοριών που προσφέρουν, αναζήτηση των κινήτρων εκείνων που έγραψαν.

στ) Δε μπορούμε να διαχωρίσουμε τα όσα ακολούθησαν από: την τοπογραφία της περιοχής, γενικότερα τη γεωγραφική της θέση, την οικονομική σπουδαιότητά της, τις ανταπαιτήσεις άλλων χωρών, τη διπλωματία, τη στατιστική, την εθνολογία.

ζ) Τα θέματα αυτά οδηγούν ευθέως στα ερωτήματα:

- ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την ιστορική πορεία (το φυσικό περιβάλλον, οι ανάγκες των ανθρώπων, η οικονομία, η ιδεολογία κλπ.)
- αν υπάρχουν νόμοι που διέπουν την ιστορική ζωή, νόμοι ανάλογοι προς εκείνους που γνωρίζουμε ότι ισχύουν στη φύση.

(Λογούχαρη: η σοβιετική Ένωση βοήθησε την εθνική επανάσταση του Κεμάλ, γιατί ένωθε ενοχλητική τη διείσδυση αγγλων-γάλλων-ισπικών στη Μικράσια· και όλοι αυτοί βέβαια δεν είχαν πάει εκεί για τη σωτηρία των ψυχών των κατοίκων αλλά για οικονομική διείσδυση στην περιοχή - από τον έλεγχο στα Στενά ως την εξόρυξη πετρελαίου στη Μοσούλη).

- πώς φτάνουμε στην αντικειμενικότητα της ιστορικής κρίσης;
- τι σημαίνει αιτιότητα στην ιστορία;
- τι σημαίνει εξήγηση και ερμηνεία των ιστορικών πράξεων;
- τι σημαίνει αξιολογική κρίση; πώς και πόσο "νομιμοποιείται" στην παιδαγωγική πράξη;

Αναρωτιέμαι ύστερα απ' αυτά, που προκύπτουν από τη διευρεύνηση ενός μόνου περιστατικού (της απόβασης στη Σμύρνη):

- μήπως τέτοιες διερευνήσεις δε χρειάζονται;
- κι αν χρειάζονται πώς αλλιώς θα τις μάθουμε χωρίς την Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές;

Η Ομάδα Εργασίας της Ιστορίας λέγει:

1. Το μάθημα "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" διδασκεται για δεύτερη χρονιά στην Γ' Λυκείου στις δέσμες γ'- δ'.
2. Στη συνεδρία του τμήματος Μ.Ε του ΚΕΜΕ στις 23-11-83 συζητήθηκε το θέμα και πάρθηκε απόφαση για ανατύπωση του σημερινού βιβλίου (Γ. Γιαννέπουλου - Σ. Οικονομοπούλου - Χάτσουλάκου, Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές), για το σχολ. έτος 1984-85.
3. Απόφαση η Ο.Ε.Ι (4.1.83) πήρε εισήγηση (ή παρέμβαση) του κ. Θ. Κακριδιό με ημερομηνία 30.11.83, με την οποία προτείνεται παρά την πρώτη απόφαση του Τ.Π.Ε.
 - να μην ανατυπωθεί το βιβλίο και
 - να καταργηθεί το μάθημα ως διδακτικό αντικείμενο στις γ'- δ' δέσμες.
 Στη θέση του προτείνεται η συμπλήρωση του βιβλίου "Θέματα νεότερης ιστορίας" που θα καλύπτει όλο το φάσμα του διατιθέμενου διδακτικού χρόνου για την ιστορία δεσμών (4 έτες).
4. Η Ο.Ε.Ι με γραπτή εισήγηση της με ημερομηνία 26.10.83 έδωσε στο τμήμα Μ.Ε του ΚΕΜΕ συγκεκριμένες παρατηρήσεις-κρίσεις-προτάσεις για τη βελτίωση του σχολικού εγχειριδίου "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" για το σχολ. έτος 1984-85.
- 5α. Η Ο.Ε.Ι επικοινωνήσε με καθηγητές και μαθητές (Τ.Π.Α-Γ', Β-Δ ΕΛΜΕ Ανατολ. Αττικής, των ΕΛΜΕ Πειραιά του Πειραματικού Σχολείου Αθήνας κ.α.), έλαβε συλλογική μέτρηση (πρόχειρη έρευνα) και διαπίστωσε από τις παρατηρήσεις αυτές ότι το αντικείμενο του μαθήματος γίνεται αποδεκτό και παρουσιάζει πολύ ενδιαφέρον. Βιστώνει μια καινούργια οπτική θεώρηση της ιστορίας, αναπτύσσει προβληματική, αφυπνίζει και βοηθάει τους μαθητές να κατανοήσουν την ιστορική πραγματικότητα (παρόν, παρελθόν), να κρατούν συνειδητή στάση ως πολίτες να σκέφτονται ιστορικά, να στοχεύουν ^{πενήντα} (που αποτελεί, άλλωστε, το βασικό στόχο του μαθήματος της ιστορίας.

β. Το βιβλίο είναι ενημερωμένο και έχει στηριχτεί στην πιο σύγχρονη βιβλιογραφία με μύηση, κώδικα, τις αντιδογματικές και πολυφωνικές απόψεις της γαλλικής σχολής των *Annales*, χωρίς να αγνοεί τις άλλες σχολές-ρεύματα και τάσεις.

Έτσι ο προβληματισμός που προκύπτει από το βιβλίο είναι γόνιμος.

6. Το βιβλίο παρουσιάζει αναμφίβολα δυσκολίες που οφείλονται τόσο στο θεματικό του χαρακτήρα, όσο και στην έλλειψη ενημέρωσης των καθηγητών γύρω από τα θέματα που αναπτύσσονται, κι ακόμα γιατί το ελληνικό σχολείο δεν έχει απαλλαγεί από τη νοστροπία της απορνημμένου. Όπως ο καθηγητής σήμερα έχει στη διδασκαλία του πλούσια βιβλιογραφία σχετική με το αντικείμενο (CARR, WALSH, SCHAFER, ENCYCLOPÉDIE DE LA PLEIADÉ κ.α), και μπορεί να διευρύνει τις γνώσεις του (από όσα γνωρίζουμε οικιακοί καθηγητές έχουν δείξει έμπρακτα το ενδιαφέρον τους με την αγορά των σχετικών βιβλίων).

Πιστεύουμε ότι θα ήταν λάθος και μεγάλη απώλεια για το σχολείο να καταργηθεί το ιστορικό αυτό αντικείμενο, που έχει κάποιες απαιτήσεις, αλλά που προσφέρει κάτι ουσιαστικό και νέο στη θέληση της ιστορίας. Δε μη ξεχνάμε, εξάλλου, ότι και με την εισαγωγή των νέων (μοντέρνων) μαθηματικών και στη φυσική δημιουργήθηκε ανάλογος θόρυβος και αντίδραση. Αυτό όμως δε σημαίνει πως τα νέα αυτά αντικείμενα θα πρέπει να αποσυρθούν από το σχολείο.

7α. Η Ο.Ε.Ι σε επικοινωνία που είχε με το συγγραφέα κ. Γ. Γιαννόπουλο διαπίστωσε ότι ο συγγραφέας είχε την πρόθεση για διδασκαλία του βιβλίου, μέχρι να τον διαπείσει ο χρόνος. Έτσι, σε ότι τον και ειδικότερα (20) μέρες γίνονται παρεμβάσεις, αποκλειστικές, διορθώσεις, δίνονται παράδειγματα, αφαιρούνται περιττά στοιχεία, δίνεται πίνακας όρων κ. γίνονται υποσημειώσεις τους, δίνονται βιογραφικά σημειώματα διανοητών και ιστορικών κ.α. ώστε (πιστεύουμε ότι έτσι) θα γίνει το βιβλίο ευχρηστικότερο, νοητικότερο και καταλληλότερο για τη διδακτική πράξη.

Γι' αυτό και επαναπροτείνουμε (βλέπε και πρώτη εισήγηση της Ο.Ε.Ι της 26.10.63) αναμεταβάλλοντας την ανατύπωση του βιβλίου για το σχολ. έτος 1964-65.

β. Η Ο.Ε.Ι απόσπασε τη διαβεβαίωση και την υπόσχεση από το συγγραφέα κ. Γιαννόπουλο ότι θα μπορέσει να δώσει μελλοντικά ένα καλύτερο νέο, πιο μεθοδικό και απλό με το σκεπτικό ότι:

1. Το σημερινό βιβλίο γράφτηκε κάτω από την πίεση του χρόνου.
2. Η εμπειρία του και η πληροφόρηση του από κολυδριόμους συναδέλφους και μαθητές του καθοδηγήσαν στο να συνειδητοποιήσει το επάγγελμα, στο οποίο πρέπει να αναγραφεί το βιβλίο.

δ. Με αφορμή την πρόταση του κ. Κακριδή να ενταχθεί το συγκεκριμένο αντικείμενο στα θέματα νεότερης ιστορίας=ιστορία από τις πηγές, γιατί μέσα απ' αυτά διδασκείται η μεθοδολογία της ιστορίας, έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

α. Η ιστορία από τις πηγές δεν καλύπτει το στόχο και την προβληματική του βιβλίου Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές, γιατί το τελευταίο προσφέρει μια πολυφωνική, αφυπνήστικη προβληματική, διακρίνει προλήψεις, προκαταλήψεις και όγκο, τισμούς (βλ. σ. 14-17 "ο ιστορικός", σ. 38-42 "ο ρόλος της προσωπικότητας στην ιστορία" σ. 71-73 "χρησιμότητα της ιστορίας" κ.α.).

β. Το μάθημα "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" δεν είναι μόνο μεθοδολογία, α. δίνει και άλλα στοιχεία που λείπουν από το σχολείο όπως τα θεωρητικά προβλήματα της ιστορίας, τα μεθοδολογικά προβλήματα και τις βοηθητικές Επιστήμες. Έτσι ο μαθητής και κυρίως ο πολίτης ευαισθητοποιείται στο αντικείμενο της ιστορίας που δεν είναι κάτι που βρίσκεται μακριά, έξω και πέρα από εμάς, αλλά που είναι η ζωντανή πραγματικότητα, η ίδια η ζωή, την οποία μαθαίνει να ερμηνεύει και να κατανοεί.

γ. Η κατάρτιση του αντικειμένου σημαίνει πιστωδισμό στις παρατακτικές και ασυνδέτες γνώσεις που μέχρι τώρα έδινε το ελληνικό σχολείο. Αλλά κατά τον Ηράκλειτο "πολυμάθηξεν ού διδάσκει".

9. Η Ο.Ε.Ι προτείνει την παραμονή του αντικειμένου "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" και την άμεση προώθηση του υπάρχοντος βιβλίου με τις βελτιώσεις του συγγραφέα ^{για} ανατύπωση για το σχολ. έτος 1984-85.-

Τα μέλη της Ο.Ε.Ι

1. Αργυροπούλου Χριστίνα
2. Παπευθούλου Ανδρέας.-

[Handwritten signatures]

Η συζήτηση του θέματος διακόπτεται, προκειμένου τα μέλη του Τμήματος να ενημερωθούν για το περιεχόμενο εισήγησης του κ. Φ. Κακριδής.

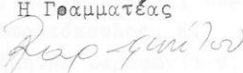
Στο σημείο αυτό αποχωρεί ο κ. Κακριδής.

ΘΕΜΑ 3ο

Με εισήγηση του κ. Παπαδόπουλου, το Τμήμα ομόφωνα αποδέχεται να σταλεί στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση με τις διορθώσεις για το σχ. έτος 1984-85 η Κοινωνιολογία.

Ο Πρόεδρος

Ηλ. Παπαδόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαφραωνίτου

Εντός (3) ετών από την ημερομηνία αυτή, ο κ. Γ. Βόζας, Διευθυντής του Τμήματος, θα υποβάλει στην Ε.Ε.Ε.Ε. την πρόταση για την ανατύπωση της Κοινωνιολογίας για το σχ. έτος 1984-85.

Εάν κατά την προτεινόμενη προθεσμία η Ε.Ε.Ε.Ε. δεν αποφασίσει για την ανατύπωση της Κοινωνιολογίας, η Ε.Ε.Ε.Ε. θα υποβάλει στην Ε.Ε.Ε.Ε. την πρόταση για την ανατύπωση της Κοινωνιολογίας για το σχ. έτος 1984-85.

Ο κ. Γ. Βόζας λέγει: Τα μέλη του Τμήματος για την 1^η φορά του 1984-85 αποφασίζουν να υποβάλουν στην Ε.Ε.Ε.Ε. την πρόταση για την ανατύπωση της Κοινωνιολογίας για το σχ. έτος 1984-85.

Από τα μέλη του Τμήματος της Ε.Ε.Ε.Ε. θα υποβληθεί στην Ε.Ε.Ε.Ε. η πρόταση για την ανατύπωση της Κοινωνιολογίας για το σχ. έτος 1984-85.

Το Τμήμα θα υποβάλει στην Ε.Ε.Ε.Ε. την πρόταση για την ανατύπωση της Κοινωνιολογίας για το σχ. έτος 1984-85. Η Ε.Ε.Ε.Ε. θα αποφασίσει για την ανατύπωση της Κοινωνιολογίας για το σχ. έτος 1984-85.

Τα μέλη του Τμήματος θα υποβάλουν στην Ε.Ε.Ε.Ε. την πρόταση για την ανατύπωση της Κοινωνιολογίας για το σχ. έτος 1984-85.

ΠΡΑΞΗ 6/1984

Σήμερα, 16-1-1984, ημέρα Δευτέρα και ώρα 10.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάζουσών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Ν. Βαρουχάκη.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. ΗΛ. Σπυρόπουλος, Φ. Βάρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημανιδόπουλος, Δ. Τομπαζής, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδικός Σύμβουλος, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακιάς, ΗΛ. Σπυρόπουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

Πέντε (5) ενότητες Α.Π. ΣΕΠ Α' Γενικού Λυκείου. Εισηγητής Γ. Βάζος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο κ. Γ. Βάζος λέγει: Το μάθημα του ΣΕΠ για την Α' τάξη των Γενικών Λυκείων έχει προγραμματιστεί να αρχίσει την εβδομάδα από 23 Ιανουαρίου.

Λόγω φόρτου εργασίας της Ομάδας ΣΕΠ το πρόγραμμα δεν είναι έτοιμο για να περάσει ολόκληρο από το Τμήμα Μ.Ε.

Το ΥΠΕΠΘ έδωσε τη λύση να σταλούν προσωρινά με μορφή εγκυκλίου οι πρώτες 5 ενότητες ώστε να μη δημιουργηθεί πρόβλημα στα Σχολεία. Γι' αυτό παρουσιάζουμε σήμερα στο Τμήμα Μ.Ε. τις πρώτες 5 ενότητες μέχρι να ετοιμαστεί το πλήρες πρόγραμμα.

Το περιεχόμενο των 5 ενότητων έχει ως εξής:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Σ.Β.Π. Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΛΑΜΙΑΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σ.Β.Π. για την Α΄ τάξη του Γενικού Λυκείου σχεδιάστηκε με κεντρικό στόχο να βοηθήσει τους μαθητές να αναγνωρίσουν κάποιες από τις παραμέτρους που ορίζουν το χαρακτήρα της υγής ζωής από το σχολικό χώρο, και να προβληματιστούν για τις ποιότητες που πρέπει να έχει το άτομο για να μπορέσει να λειτουργήσει με επιτυχία μέσα στον κόσμο του ενήλικου.

Το σημείο εκκίνησης του προγράμματος είναι ο σχολικός χώρος όπως τον βιώνουν οι μαθητές. Σε αρεστήρα αυτόν θα επιχειρηθεί μια πρώτη συλλογιστική προσέλαση προς τους όρους της ζωής μετά το σχολείο, και θα ακολουθήσει μια σειρά δοκιμών για τους τρόπους με τους οποίους οι μαθητές θα μπορούσαν να αποκτήσουν κάποιες από τις δεξιότητες τις παραπάνω για τον ενήλικα και μάλιστα τον εργαζόμενο ενήλικα. Το πρόγραμμα ολοκληρώνεται με δείγματα οργάνωσης και λειτουργίας του κοινωνικοοικονομικού χώρου καθώς και με προβληματισμό πάνω στη σχέση του εργαζόμενου με το επάγγελμα του.

Η αποτελεσματικότητα αυτού του προγράμματος θα εξαρτηθεί κυρίως από το χειρισμό του, κι αυτό γιατί ο σωστός χειρισμός θα είναι το κλειδί για την επιθυμητή μάθηση. Αν δηλαδή θέλουμε να προετοιμάσουμε τους μαθητές για το ρόλο του ενήλικου, δεν εμβαίεμε αποτελεσματικούς όγκους τους ότι πρέπει να προετοιμαστούν, ή πώς πρέπει να προετοιμαστούν, αλλά δίνοντάς τους τις ευκαιρίες μέσα από την ίδια την διαδικασία του μαθητή τους γι' αυτή την προετοιμασία. Αυτό σημαίνει πως μέσα από τις συζητήσεις και τις δραστηριότητες του προγράμματος οι μαθητές θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να σχηματίζουν και να διατυπώνουν πειρίες ελεύθερα και αβίαστα χωρίς να φέρνουν να μαντέψουν τη "σωστή" πορεία και χωρίς να αισθάνονται ότι κάτι πρέπει να πουν και κάτι να ποιήσουν. Θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να λειτουργήσουν για κάποιες δραστηριότητες σαν ομάδα, ξεπερνώντας για λίγο έστω, το ανταγωνιστικό κλίμα που ίσως υπάρχει στην τάξη. Ο καθηγητής θα τους βοηθήσει όσο πιο αποτελεσματικά όσο πιο πολύ μπορέσει να λειτουργήσει ο ίδιος σαν μέλος της τάξης που συζητά μαζί με όλους και ανάμεσα τους κάποιο πρόβλημα, παρά στον παραδοσιακό ρόλο απέναντι στην τάξη και πάνω στην έδρα.

Καλό θα είναι επίσης στο τέλος κάθε ενότητας να συζητά για λίγο με τους μαθητές πάνω στο περιεχόμενο και τη μεθοδολογία της ενότητας π.χ. για ποιο σκοπό νομίζουν οι μαθητές πως ασχολήθηκαν με κάποια συγκεκριμένη δραστηριότητα, αν έμαθαν κάτι απ' αυτή τη δραστηριότητα, και αν θα είχαν οι ίδιοι να σκεφτούν κι άλλους τρόπους που τα ήταν ίσως καλύτεροι για την επίλυση του ίδιου σκοπού.

Γι' ένα λόγο αυτό το πρόγραμμα, όπως άλλωστε και τα προηγούμενα του Γυμνασίου, είναι όχι μόνο ένα περιεχόμενο αλλά και ένας συνδυασμός τρόπων λειτουργίας μέσα στην τάξη, ίσως κατά κύριο λόγο το δεύτερο.

Γι' αυτό ο καθηγητής μελετώντας το πρόγραμμα μπορεί να δοκιμάσει παραλλαγές στο περιεχόμενο των επιμέρους εννοιών ανάλογα με την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του σχολείου, του προσπαθώντας όμως πάντα να μένει πιστός στο στόχο και να μην απομακρύνεται από την προτεινόμενη αντίληψη συνεργασίας με τους μαθητές.

Ε Ν Δ Τ Η Τ Α

Ερώτηση: Να εξετάσουν οι μαθητές τις ομοιότητες και τις διαφορές της ζωής στο σχολείο και της ζωής μετά απ' αυτό, κυρίως από την άποψη των απαιτήσεων που επιβάλλονται αντίστοιχα στο άτομο, και να αποφασίσουν τρόπους προετοιμασίας τους μέσα στο σχολείο για τη ζωή μετά απ' αυτό.

Απάντηση: Ο καθηγητής δίνει στους μαθητές τους δυο παρακάτω πίνακες και ζητάει να συνθέσουν τα καθένα από τα δυο πρόσωπα ρόλους (1) με τα αντίστοιχα στοιχεία που υποτίθεται πως πρέπει να έχει το καθένα. Μπορεί να υπάρχουν στοιχεία που να ταυρίζουν και στα δυο πρόσωπα.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Α΄

ΠΡΟΣΩΠΑ - ΠΡΟΛΟΙ : α) Ο μαθητής, β) Ο ενήλικος

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Β΄

Σ Τ Ο Ι Χ Η Ι Α

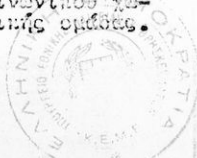
1. Να είναι επιμελής
2. Να έχει πρωτοβουλία
3. Να είναι υπάκουος
4. Να εισάγει νεωτερισμούς
5. Να μην εισάγει νεωτερισμούς
6. Να μην έχει αντιρρήσεις
7. Να είναι μεθοδικός
8. Να είναι τακτικός
9. Να μπορεί να αντιμετωπίσει απρόβλεπτες καταστάσεις
10. Να προγραμματίζει
11. Να ζητάει οδηγίες
12. Να δίνει οδηγίες
13. Να τηρεί τις εντολές
14. Να μοιράζεται τη γνώση του με το διπλανό
15. Να εξηγεί
16. Να αποφασίζει για τον εαυτό του
17. Να συντηρεί άλλους

18. Να είναι ευγενικός
19. Να διαπερνάει τις εξωτερικές υποθέσεις του σπιτιού
20. Να ζητάει άδεια για κάτι που θέλει να κάνει
21. Να αποφασίζει για άλλους
22. Να εγχειρίσει
23. Να ζητάει συμβουλές
24. Να κρίνει
25. Να οργανώνει
26. Να έχει ενόχους
27. Να συζητάει τα προβλήματα του σπιτιού
28. Να ρυθμίζει οικονομικά δέματα
29. Να έχει όπλο του απόψεως
30. Να διαλέγει τους φίλους της οικογένειάς.

Όταν γίνει η σύνθεση, ο καθηγητής ζητάει να εντοπίσουν ποια στοιχεία είναι κοινά και ποια ξεχωριστά για καθένα από τα δυο πρόσωπα-ρόλους, ώστε να εντοπιστεί τι αναμένεται από το άτομο που ανήκει στον κόσμο του γυμνασίου. Ο καθηγητής θα ρωτήσει στη συνέχεια αν αισθάνονται πως το σχολείο πήρα από τη συγκεκριμένη γνώση που τους προσφέρει, πόνοι κάτι για να τους προετοιμάσει για το ρόλο του ενήλικου. Σε τι τους βοηθάει, σε τι όχι, και πως θα μπορούσε να τους βοηθήσει πιο αποτελεσματικά.

Μπορούν εδώ να απομονωθούν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που θεωρούνται απαραίτητα για το ρόλο του ενήλικου και ο καθηγητής να ζητήσει να αποφασίσουν οι μαθητές και να συζητήσουν στο επόμενο μάθημα τρόπους με τους οποίους το σχολείο, μέσα από ορισμένες δραστηριότητες, θα τους δώσει τις ευκαιρίες να προετοιμαστούν κατάλληλα για τη ζωή μετά απ' αυτό.

ημ. 1 : Ρόλος είναι τα πρότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς που υπαγορεύουν προς όλην την ομάδα να επιβάλλουν κανονιστικά όλα όσα όντως πρόσωπα τις καθιερωμένες απαιτήσεις και προσδοκίες, όπως αυτές απορρέουν κυρίως από την κυρίαρχη κοινωνία και ειδικά από την ιδιαιτερότητα κάθε κοινωνικού χώρου - π.χ. οικογένεια, σχολείο, εργαστήριο - ή κάθε κοινωνικής ομάδας.

Πυνόητο είναι πως ο καθηγητής δεν θα πρέπει να δημιουργήσει στους μαθητές ενδοακρινείς προσδοκίες ότι οι προτάσεις που θα διατυπωθούν θα ναι και υλοποιήσιμες, τουλάχιστον στο κοντινό μέλλον. Μπορούν όμως να χρησιμοποιηθούν σαν όροι ενός "Συμβολαίου Μάθησης" (2) για τις δραστηριότητες του Σ.Ε.Π. μέσα στο πρόγραμμα.

Επίσης θα πρέπει να έχει υπόψη του ο καθηγητής ότι οι ποιότητες οι τίτλοι των δυο ρόλων όπως θα περιγραφούν από τις εμπειρίες των μαθητών, πιθανόν να είναι επηρεασμένες από την ατμόσφαιρα του συγκεκριμένου Σχολείου - κλίμα αυταρχικό ή φιλελεύθερο - καθώς και από τις ιδιομορφίες του κοινωνικού περιβάλλοντος από το οποίο προέρχονται οι μαθητές.

ΑΛΛΑΓΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ:

Ο καθηγητής ζητάει από τους μαθητές να του πουν χαρακτηριστικές προτάσεις στις οποίες ένας λόγος ή μια ενέργειά τους αντιμετωπίζεται από ως μεγάλους-γονείς, συγγενείς, καθηγητές-με τη φράση "περίμενε πρώτα μεγαλώσεις" ή "είσαι μικρός, δεν είναι δουλειά σου" ή "δεν είναι έργο σου για αυτό, δεν ξέρεις ακόμα".

Από τις απαντήσεις των μαθητών θα φανούν οι διαφορετικοί ρόλοι του μαθητή και του ενήλικου όπως προσδιορίζονται από τον περίγυρο. Ο καθηγητής τότε θα ζητήσει να εντοπίσουν οι μαθητές συγκεκριμένα καθήκοντα και χαρακτηριστικά του ενήλικου τα οποία δεν απαιτούμε συνήθως από το μαθητή, π.χ. βέβαια αυτό να σημαίνει πως δεν θα έπρεπε να το απαιτούμε. Όταν γινενταυθούν αυτά, ο καθηγητής θα ρωτήσει να του πουν αν αιτιάζονται πως Σχολείου τους βοηθάει να αποκτήσουν τις ποιότητες τις αναγκαίες για να αλλάξουν το ρόλο του ενήλικου. Σε τι τους βοηθάει, σε τίποτι, και πως οτείνουν οι ίδιοι να τους βοηθήσει.

Ο καθηγητής θα ζητήσει να είναι οι προτάσεις συγκεκριμένες και να ζητηθούν από την τάξη από την άποψη της σκοπιμότητας της μιας, από την άποψη της δυνατότητας υλοποίησής της, π.χ. εργασία σε ομάδες, κίνηση στην κριτική των κειμένων, ανάγνωση εφημερίδας.

μ. 2: Συμβολαίο μάθησης είναι το σχέδιο πάνω στο οποίο ύστερα από συζήτηση καταλήγουν διδάσκων και διδασκόμενος σχετικά με το αντικείμενο της διδασκαλίας, την οργάνωση, τις μεθόδους και την αξιολόγηση, ενός συγκεκριμένου προγράμματος.

Ε ν δ τ η τ α

όγος: Να ενθαρρυνθούν οι μαθητές να συζητήσουν για τη σχολική πραγματικότητα και να διατυπώσουν τυχόν προτάσεις για αλλαγή της σε κάποια μέρα.

ύδοση: Ο καθηγητής δίνει στους μαθητές σε φωτοτυπία τη γελοιογραφία που υπάρχει στο τέλος της ενότητας και ζητάει να γράφουν:

Ποιος είναι ο ενήλικος που ταίριαζε τον μικρό

Τι σκέφτεται ο ενήλικος

Τι σκέφτεται ο μικρός

Από ύδοση μερικές απαντήσεις από μαθητές, ο καθηγητής θα ρωτήσει σκεπτόνται οι ίδιοι οι μαθητές για τη γελοιογραφία. Τι νομίζουν ότι περιγράφει η γελοιογραφία; Αυτό που περιγράφει βρίσκουν ότι ανταποκρίνεται στην προσωπική τους σχολική εμπειρία; Σε ποιά βαθμό ανταποκρίνεται;

Εάν βρίσκουν ότι ανταποκρίνεται, ο καθηγητής θα ρωτήσει αν θα ήθελαν να αλλάξει και τι. Θα επανορθώσει συζήτηση στην οποία οι μαθητές ενθαρρυνθούν από τον καθηγητή να εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις τους.

Μπορεί να ζητήσει ο καθηγητής τελικά να του δώσουν εικονογραφικά την αλλαγή που θα πρότειναν, δηλαδή να αλλάξουν τη γελοιογραφία έτσι που να απεικονίζει τη δική τους άποψη για την επιθυμητή διαδικασία της άσκησης. Αν κάποιος μπορεί να το σκεφαστούν, ακόμα καλύτερα, αλλιώς α το περιγράφει η τάξη με λόγια.

Από το βιβλίο του Εύσταθιου Μητροπούλου, "Της Κουλτούρας",
GUTENBERG, 1983

η Ενότητα α

Στόχος: Να καταλάβουν οι μαθητές ότι εκτός από τις ειδικές δεξιότητες τις απαραίτητες για την άσκηση της κάθε επιμέρους εργασίας, υπάρχουν και οι γενικές δεξιότητες που χρειάζονται για την άσκηση σχεδόν όλων των εργασιών.

Εξόφληση: Ο καθηγητής δίνει τον πίνακα Α' με τα επαγγέλματα και ζητάει να πουν οι μαθητές τις γνώσεις ή την εκπαίδευση που πρέπει να έχει κανείς να ασκήσει το κάθε επάγγελμα.

Στη συνέχεια δίνει τον πίνακα Β' και ζητάει να συνδυάσουν οι μαθητές κάθε επάγγελμα του πίνακα Α' με τις δεξιότητες από τον πίνακα Β' που θεωρούν απαραίτητες ή χρήσιμες για την επιτυχή άσκηση του αντιστοιχείου επαγγέλματος.

Απ' αυτό θα φανεί ότι υπάρχουν δεξιότητες κοινές για όλα τα επαγγέλματα. Θα συζητήσει με τους μαθητές με ποιους τρόπους είναι δυνατό να εκθέσει κανείς αυτές τις δεξιότητες. Μπορεί να τον βοηθήσει το σχολείο; Η οικογένεια; Ο φιλικός κύκλος;

Π Ι Η Α Κ Α Σ Α :

α. Διευθυντής	ε. Δημοσιογράφος
β. Γιατρός	στ. Ιερατικός αυτοκινήτων
γ. Αγγειοπλάστης	ζ. Δάσκαλος
δ. Διευθυντής	η. Οδηγός ταξί

Π Ι Η Α Κ Α Σ Β :

1. Να ακούει προσεκτικά	8. Να παρατηρεί
2. Να εξηγεί	9. Να έχει υπομονή
3. Να προβλέπει	10. Να συνεργάζεται
4. Να θυμάται	11. Να είναι φιλικός
5. Να δίνει οδηγίες	12. Να είναι συνεπής
6. Να παρακολουθεί τις εξελίξεις στη δουλειά του	13. Να μη θυμώνει
7. Να συνδυάζει	14. Να εκφράζεται με σαφήνεια προφορικά
	15. Να εκφράζεται με σαφήνεια γραπτά

Β ν δ τ η τ α

Σχολείο : Να ακουθούν οι μαθητές να ακούν με προσοχή και να εκφράζονται απρόβλεπτα και σαφήνεια.

Διδασκαλία : Θα χρειαστούν μερικές σειρές καρτών που θα έχουν όλες το ίδιο π.χ. ή σπίτι, ή τοπίο με θάλασσα, ή τοπίο με δέντρα και σπίτι, ή ένας πύργος ή κάποιο άλλο. (Αντί για κάρτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν και φωτογραφίες από περιοδικά από κοπούν και κολληθούν σε χαρτόνι).

Ο καθηγητής αφού διαλέξει το θέμα, π.χ. τοπίο με θάλασσα, θα βρει 5 καρτποστάλ που θα παρουσιάζουν 4-5 διαφορετικά τοπία με θάλασσα, θα προμηθευτεί 6-8 αντίτυπα από την καθεμιά. Άτσι θα σχηματίσει 3 σετ διαφορετικών καρτών.

Στην αρχή του μαθήματος ο καθηγητής κρατά όλα τα σετ. Παίρνοντας κάρτα καλεί ένα μαθητή και ζητά από την κοινότητα λίγο να την περιγράψει στην τάξη όσο πιο πιστά μπορεί. Επαναλαμβάνει το ίδιο με την ίδια κάρτα αλλά άλλο μαθητή. Ο δεύτερος μαθητής μπορεί να έχει κρατήσει ένα από την τάξη την ώρα της πρώτης περιγραφής για να μην την έχει ακούσει. Αφού βάλει την κάρτα στο σετ που ανήκει δίνει σε κάθε τετράδα θρανίων (ανάλογα με το μέγεθος της τάξης) από ένα σετ και τους ζητά να εντοπίζουν την κάρτα της περιγραφής.

Θα ακολουθήσει συζήτηση για τις αιτίες της αδυναμίας από κάποιους εντοπίζουν την κάρτα.

Είναι η ασαφής περιγραφή που τυχόν έγινε; Η έλλειψη προσοχής στην άσκηση; Ή μήπως φταίνει και τα δυο; Οι δυο μαθητές που έκαναν τις περιγραφές θα έκαναν διαφορετικά τις περιγραφές τους αν ήξεραν τη συνέχεια της κήτης.

Μπορεί να συνεχίσει ο καθηγητής διαβάζοντας ένα κείμενο και ζητώντας συνέχεια να διηγηθούν οι μαθητές αυτό που άκουσαν. Το κείμενο να είναι κατά πρόταση περιγραφή γεγονότος (π.χ. ατύχημα) ή τοπίου.

θα συζητήσει στο τέλος ο καθηγητής με τους μαθητές πιθανούς λόγους για τους οποίους κάποιος δεν ακούει με προσοχή ή δεν εκπράγεται ή σαγηνεύει, καθώς και προτεινόμενους τρόπους θεραπείας αυτού του προβλήματος.

Π Ε Ν Ο Τ Η Τ Α

Λόγος : Να ασκηθούν οι μαθητές : α) Να ακούει με προσοχή,
β) Να διατηρούνται σε κατάσταση ετοιμότητας.

Ενδυνάμωση: Ο καθηγητής θα εξηγήσει στην τάξη ότι γι' αυτή τη διδακτική θα θα επεξεργαστούν ένα θέμα ομαδικά. Το θέμα θα είναι η σύνθεση μιας ιστορίας.

Ένας μαθητής θα αρχίσει να ομιλάει με λόγια μια ιστορία. Θα πρέπει να ξεκαθαριστεί ότι δε θα πρόκειται για διήγηση μιας ιστορίας που ήδη ξέρει, αλλά για δημιουργία μιας ιστορίας εξ αρχής. Αφού πει δυο-τρεις φράσεις, ο καθηγητής δίνει το λόγο σ' άλλον να συνεχίσει και έτσι σε άλλον μέχρι που κάποιος να τελειώσει την ιστορία με κάποιο τρόπο.

Θα ακολουθήσει συζήτηση στην οποία οι μαθητές θα περιγράψουν την εμπειρία τους απ' αυτή τη δραστηριότητα, θα πουν τι τους δυσκόλεψε, τους ικανοποίησε η συνέχεια που δινόταν στις φράσεις τους, αν είχαν μετράει κάποια άλλη συνέχεια ή κάποιο άλλο τέλος.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα να σταλούν στον ΟΕΔΒ οι 5 ενότητες του Α.Π. ΣΕΠ Α' Λυκείου για εκτύπωση για το τρέχον σχ. έτος.

Ο Πρόεδρος

Ν. Βαρουχάκης

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΠΡΑΞΗ 7/1984

Σήμερα, 18-1-84, ημέρα Τετάρτη και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας Εισηγητές, και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, Φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Ν. Παπαδόπουλος γιατί ήταν ασθενής.

Θέματα Ημερήσιας Διάταξης

1. Βιβλία Ευγενιδείου. Εισηγητής : Π. Σακελλαρίδης
2. Αοφ. Διδ. Εγχειρίδια Ιστορίας Δέσμης. Εισηγητής : Φ. Κακριδής
3. Ανακοινώσεις

Ετην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θέμα 2ο: Γίνεται συζήτηση πάνω στην εισήγηση των κ.κ. Φ. Κακριδή, Φ. Βώρου και της Ο.Ε. Ιστορίας.

Ο κ. Δ. Τομπαΐδης λέγει :

Συμφωνώ με τον κ. Βώρο, σε όσα στην ουσία της λέει η εισήγησή του: ότι δηλαδή, με σφοδρή κάποιο ιστορούμενο γεγονός (είτε "κείμενο ιστορικό" το πούμε, είτε "θέμα ιστορικό" ή "ιστορία από τις πηγές"), μπορούμε με ενάργεια και με την αναγκαία εποπτικότητα να μιλήσουμε για κάθε ενδιαφέρουσα και αξιοποιήσιμη παράμετρο του γεγονότος : για τα χωροχρονικά στοιχεία του, για τους κοινωνικοοικονομικούς όρους, για το συσχετισμό του με άλλα γεγονότα κτλ. Θεωρώ πολύ εύγλωττο το ότι ο κ. Βώρος, για να μας δείξει τη χρησιμότητα των διαφόρων στοιχείων που παρέχει το βιβλίο, αναγκάστηκε να καταφύγει στην εξιστόρηση ενός γεγονότος, και εκεί, επί-τόπου, να μας αναλύσει τη λειτουργία τους. Νομίζω πως και στην περίπτωση της διδασκαλίας δε χρειάζεται τίποτα περισσότερο

Να μιλάμε όμως για μεθοδολογικά ζητήματα ιστορίας, χωρίς εντοπισμό και προσγείωση πάνω στα ιστορικά θέματα, είναι κάτι με καθαρά θεωρητικό χαρακτήρα. Αυτό είχε γίνει στο παρελθόν και ήταν ίσως δικαιολογημένο τότε, γιατί αποσκοπούσε στον να "γεμίσει" το πρόγραμμα "επιλογής", το οποίο διαφοροποιούνταν ποιοτικά από το πρόγραμμα "κορμού". Οι όροι εκείνοι έχουν εκλείψει και δεν είναι σωστό να διατηρούμε τα στοιχεία που τους υπηρετούσαν.

Για λεπτομέρειες, όπως είναι τα περιεχόμενα ενός βοηθήματος με τη μορφή που διαγράφουμε εδώ καθώς και ο τρόπος επεξεργασίας των θεμάτων κ.ά., θα περιμένω να ακούσω σχετική εισήγηση από την Ο.Ε. Ιστορίας.

Ο κ. Σακκάς λέγει:

Το μάθημα, "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς τα εμπρός στα αναλυτικά προγράμματά μας. Όχι απλώς γιατί είναι καινούργιο μάθημα, αλλά γιατί τα περισσότερα από τα θέματά του είναι θέματα ιστορικού και κοινωνικού προβληματισμού που από τη φύση τους εύλογα προκαλούν το ενδιαφέρον των μαθητών αυτής της ηλικίας (17-18 χρονών

μαθητών μάλιστα που οδεύουν προς σπουδές φιλολογικού-νομικού-οικονομικού-κοινωνικού κύκλου. Και αυτή είναι η βασική μου απορία και αντίθεση: Να καταργήσουμε ένα μάθημα στο οποίο οι μαθητές θα ακούσουν και θα συζητήσουν αντικείμενα τόσο ουσιαστικά για το σκεπτόμενο άνθρωπο της εποχής μας, όπως είναι: η αιτιότητα στην ιστορία, Κοινωνία και άτομο, ο ρόλος της προσωπικότητας και των μαζών, παράγοντες του ιστορικού γίνεσθαι. Αποτελεί το μάθημα ένα προοδευτικό άνοιγμα, μια όσση, να την εξαλείψουμε; Ξεκίνησε κάτι το νέο με προβλήματα βέβαια. Η σύνεση επιβάλλει να το αφήσουμε να δοκιμαστεί - και νομίζω καθηγητές και μαθητές δέχονται το μάθημα ευνοϊκά - και να προσπαθήσουμε από τις εμπειρίες που έχουμε να το βελτιώσουμε όχι να το καταργήσουμε.

Ο κ. Πρόεδρος του Τμήματος υποστηρίζει ότι δε χρειάζονται δύο βιβλία για το μάθημα της επιλογής. Αρκεί ένα βιβλίο, το οποίο στην εισαγωγή του να περιλαμβάνει ορισμένη ύλη από την "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές". Το θέμα δεν είναι αν θα υπάρχουν δύο ή ένα βιβλίο, αλλά αν δεχόμαστε να διδάσκονται στους μαθητές κεφάλαια όπως τα παραπάνω που ανέφερα. Φοβάμαι ότι η πρόταση του κ. Κακριδή εξαφανίζει μια τέτοια δυνατότητα και σ' αυτό μάλλον στοχεύει.

Το επιχείρημα πάλι ότι οι καθηγητές δεν μπορούν να διδάξουν το μάθημα δεν είναι σοβαρό. Φιλολόγοι το διδάσκουν. Και αν δεν είναι σε θέση να κατανοήσουν και να αναπτύξουν τέτοια θέματα ιστορικού προβληματισμού πως θα μπορούν να γίνονται αποδεκτοί από μαθητές τόσο ώριμους, όπως είναι οι μαθητές της Γ' Λυκείου, και να στέκονται στο σχολείο; Έπειτα οφείλουν να καταβάλουν και προσπάθεια. Η πολιτεία τους περιόρισε το ωράριο διδασκαλίας σε εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο, ακριβώς για να μπορούν να μελετούν και να ετοιμάζονται καλύτερα.

Το πρόβλημα δε βρίσκεται στην κατάργηση του μαθήματος, αλλά στην καταλληλότητα του βιβλίου. Γιατί πράγματι το βιβλίο παρουσιάζει προβλήματα, διδακτικής φύσης στο α' μέρος, επιστημονικής στο γ' μέρος, που δυσχεραίνουν τη διδασκαλία του και την απόδοση των μαθητών στις εξετάσεις.

Δεδομένου ότι υπάρχει χρόνος για την εκτύπωση του βιβλίου, αφού στην αρχή του νέου διδακτικού έτους 1984-5 μπορεί να χρησιμοποιηθεί το άλλο βιβλίο επιλογής, η πρότασή μου είναι να αναλάβουν οι συγγραφείς του βιβλίου, σ' ένα διάστημα π.χ. ως το τέλος Απριλίου ή και Μαΐου ακόμα, να βελτιώσουν ουσιαστικά το βιβλίο. Ο συγγραφέας του πρώτου μέρους ιδιαιτέρως να απαλείψει το κεφ. "Η νέα ιστορία" (σελ. 42-7), γιατί είναι γρίφος και απαιτεί σκέτη απομνημόνευση και να το αντικαταστήσει με μια κατανοητή παράγραφο. Επίσης να διακρίνει ει δυνατόν με αρίθμηση τους παράγοντες που κινούν το ιστορικό γίνεσθαι (σελ. 27-35), γιατί όπως είναι αναπτυγμένη η ύλη σε τόσες σελίδες χωρίς υπότιτλους ή πλαγιότιτλους ο μαθητής δυσκολεύεται να βγάλει άκρη. Αν θα μπορούσε να προσθέσει και άλλη συναφή και ενδιαφέρουσα ύλη, θα έκανε το βιβλίο πιο χρήσιμο (π.χ. κάποια ανάπτυξη του θέματος ο οικονομικός παράγοντας και οι ιδέες ως κίνητρα ιστορίας). Να εξεταστεί το ενδεχόμενο το "Παράρτημα" να πάει στην αρχή του πρώτου κεφαλαίου γιατί ανασφύρεται στην πράξη που κάνει απείρως ευκολότερη τη θεωρία που ακολουθεί. Πολύ ενδιαφέρον θα ήταν και θα βελτίωνε σημαντικά το βιβλίο αν έμπαινε κι ένα άλλο ιστορικό παράδειγμα από την νεότερη ιστορία, σαν αυτό που ανέλυσε ο κ. Βώρος ή κάποιο άλλο. Επίσης το Γ' μέρος ("Βοηθητικές επιστήμες της Ιστορίας", σελ. 100-117) καλό θα είναι να παραλειφθεί, γιατί προσφέρει εξειδικευμένη γνώση κατά επιστημονικό τρόπο όχι ικανοποιητικό, που δεν προβληματίζει σε τίποτα και δεν κινεί το ενδιαφέρον των μαθητών.

Ο κ. Α. Αδαμόπουλος λέγει: Η διδασκαλία της μεθοδολογίας της Ιστορίας είναι χρήσιμη γιατί δημιουργεί τον απαραίτητο προβληματισμό πάνω στα θέματα της Ιστορίας. Δεν πρέπει όμως η μεθοδολογία να διδάσκεται σαν ξεχωριστό ανεξάρτητο μάθημα, αλλά ευκαιριακά κατά τη διδασκαλία των σχετικών ιστορικών γεγονότων. Έτσι το μάθημα θα είναι πιο ζωντανό και πιο ενδιαφέρον.

Γενικά είμαι αντίθετος με την τάση που έχουμε να δίνουμε έμφαση στο θεωρητικό μέρος των διαφόρων μαθημάτων, και αυτό δυστυχώς δεν γίνεται μόνο στο μάθημα της Ιστορίας. Έτσι τα διάφορα μαθήματα γίνονται πιο "δύσπεπτα" και απωθούν το μαθητή αντί να προκαλούν το ενδιαφέρον του.

Συμφωνώ λοιπόν και εγώ με την άποψη να επισυναφθούν τα σχετικά με τη μεθοδολογία της Ιστορίας στο βιβλίο "Θέματα Νεώτερης Ιστορίας" και να διδάσκεται ευκαιριακά κατά τη διδασκαλία των διαφόρων ιστορικών γεγονότων.

Ο κ. Κακριδής λέγει: Θυμίζω πριν από την ψηφοφορία ότι η πρότασή μου δεν καταργεί την ύλη (και τους προγραμματισμούς) της ιστορικής μεθόδου που προτείνω να συμπεριληφθεί σ' ένα κεφάλαιο του αφηγηματικού βιβλίου, αλλά μόνον την υπάγει στο ίδιο της το αντικείμενο, τα ιστορικά γεγονότα που μόνο με τη βοήθεια τους αξίζει και μπορούμε να εξετάσουμε τη μέθοδο στην εφαρμογή της.

Επίσης ο κ. Βώρος ανακεφαλαιώνει την εισήγησή του πριν από την ψηφοφορία και προτείνει την διδασκαλία του βιβλίου "Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές" για το 1984-85.

Ψηφοφορία

Σκορδύλης	προ. Βώρου
Τομπαΐδης	" Κακριδή
Παπασημακόπουλος	" "
Βώρος	" Βώρου
Σπυρόπουλος	" Κακριδή
Βαρουχάκης	" "
Σακκάς	" Βώρου
Κακριδής	" Κακριδή

Το Τμήμα με ψήφους 5:4 εγκρίνει την πρόταση Κακριδή.

Ο Πρόεδρος διευκρινίζει ότι με την απόφαση του Τμήματος τροποποιείται παλαιότερη απόφασή μας σχετικά με το Α.Π. και την κατανομή της ύλης Ιστορίας δέσμης και παρευδοκιμείται πρόσφατη απόφαση του Τμήματος για ανατύπωση του βιβλίου, Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές.

Παρακαλούμε την Ο.Ε. της Ιστορίας να μελετήσει το γρηγορότερο την ανάθεση συγγραφής ενός κεφαλαίου εισαγωγής στις ιστορικές σπουδές, κεφαλαίου που θα ενταχθεί στο β' τεύχος της Ιστορίας δέσμης για το 1984-85 του οποίου το ακριβέστερο περιεχόμενο θα συζητηθεί σύντομα από το Τμήμα. Ο κ. Βώρος λέγει: Ο κ. Φ. Κακριδής στο εισηγητικό του κείμενο, α' σελίδα γράφει ότι: "Ο λόγος της επαναφοράς του ζητήματος είναι η ισχνή πλειοψηφ-
..//

φία της πράξεως 96/83". Αναρωτιέμαι τώρα αν με τη μετακίνηση της ψήφου του νοιώθει πιο ισχυρή την πλειοψηφία και πιο σωστές τις διαδικασίες.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος εισηγείται την ανατύπωση των διδ. βιβλίων, Χημεία Α, Β, Γ Λυκείου Π. Σακελλαρίδη, του Ευγενιδείου Ιδρύματος.

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει: Το ΥΠΕΠΘ, με εισήγηση του Προέδρου του ΚΕΜΕ υποθέτω, ζήτησε ήδη από το Ευγενίδειο να ανατυπωθούν τα βιβλία της Χημεία του Λυκείου και το βιβλίο Περιβάλλον και Υγεία που χρησιμοποιούμε στην Ε' δέσμη. Τυπικά η ενέργεια του Υπουργείου είναι πρόωρη. Έπρεπε να προηγηθεί συζήτηση στο Τμήμα και εμείς να εισηγηθούμε την ανατύπωση, με εισήγηση του Προέδρου ή του κ. Παπασημακόπουλου. Όμως την καταλαβαίνουμε τη σπουδή του ΥΠΕΠΘ, που προσπαθεί να έχει φέτος τον Ιούνιο όλα τα βιβλία της ερχόμενης χρονιάς στις αποθήκες του. Προτείνω να σταρίξουμε την ενέργεια του Υπουργείου με το να εισηγηθούμε σήμερα την ανατύπωση των παραπάνω βιβλίων. Έτσι κι αλλιώς άλλη λύση δεν υπάρχει - και αυτό με ανησυχεί. Θα περίμενα, ύστερα από τις περσινές συζητήσεις στο Τμήμα, το θέμα της Χημείας να έχει κινηθεί με μεγάλη ταχύτητα: καινούργια ΑΠ και άμεσες αναθέσεις ή έστω προκηρύξεις, να αποχτήσει επιτέλους το ελληνικό δημόσιο δικά του βιβλία. Δεν έγινε αυτό, αλλά το θέμα το χειρίζεται ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ και δεν το βρίσκω σωστό να παρέμβω.

Συμπληρωματικά - και λυπούμαι γι αυτό - πληροφορώ το Τμήμα ότι και η ανάθεση που δώσαμε στη Διδα Καλλιμάνη και τον κ. Πλατανίτη δε φαίνεται να προχωρεί. Η δ. Καλλιμάνη δεν προχωρά, όσο ξέρουμε, στη συγγραφή, όσο και αν το υποσχέθηκε και στον Υφυπουργό κ. Μώραλη που κάποια στιγμή έκρινε σκόπιμο να παρέμβει. Προτείνω να ανατυπωθεί για του χρόνου και το βιβλίο των Αρχών λειτουργίας γραφείου.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φ. Κακριδή.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο εισηγητής π. Κων/νος Φούσκας ανακοινώνει:

- α) Το περιεχόμενο του εγγράφου αρ. πρωτ. 7/4-12-83 του Συνδέσμου Καθηγητριών Οικιακής Οικονομίας, το οποίο αναφέρεται στη μη εκπροσώπηση του κλδδου στην Επιτροπή για τη μελέτη θεμάτων "σχολικής υγιεινής, θεμάτων διατροφής κτλ."
- β) Τις απόψεις της καθηγήτριας Οικ. Οικονομίας κ. Ασπασίας Παπαγεωργίου για το Α.Π. του μαθήματος.
- γ) Το περιεχόμενο της κοινής επιστολής των καθηγητριών Ο. Κοκκέβη, Κ. Κοκολάκη-FADEL, Μ. Χασαπίδου, Φ. Δεκαβάλα προς τον Υφυπουργό Εθν. Παιδείας κ. Π. Μώραλη, η οποία αναφέρεται στο πρόβλημα συγγραφής του βιβλίου Οικ. Οικονομίας Α' Γυμνασίου που τους ανατέθηκε, λόγω τροποποίησης του σχετικού Α.Π.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

Πράξη 8/1984

Σήμερα, 20.1.84 ημέρα Παρασκευή και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή, προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσας και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Ν. Παπαδόπουλος, γιατί ήταν ασθενής.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Προκηρύξεις για υποβολή βιβλίων από το ελεύθερο εμπόριο για τη σχολική χρήση. Εισηγητές κατά ειδικότητα.
2. Συμπήρωση ανασθέσεων συγγραφής νέων βιβλίων (για ορισμό αποζημίωσης). Εισηγητές κατά ειδικότητα.
3. Οδηγίες για εγκύκλιο σχετικά με την Χημεία και τη Φυσική.
Εισηγητής : Στ. Παπασημακόπουλος.
4. Πειραματική εφαρμογή γλωσσικής διδασκαλίας.
Εισηγητής : Δ. Τομπαΐδης.
5. Συγκρότηση Ο.Ε. για την εκπόνηση νέου Α.Π. Μουσικής.
Εισηγητής : Κ. Φούσας.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Κ. Φούσκας λέγει: Για το μάθημα της Οικ. Οικονομίας:

1) Για την Α' τάξη Γυμνασίου έγινε επίσημη ανάθεση συγγραφής βιβλίου. Η προθεσμία τελειώνει στις 31-1-1984. Νομίζω ότι πρέπει να περιμένουμε το αποτέλεσμα της αναθέσεως και έπειτα να φέρουμε το θέμα στο Τμήμα.

2) Για τις τάξεις Β' και Γ' Γυμνασίου προσφέρθηκε χθες (19-1-84) μια συγγραφέας βιβλίων Οικ. Οικονομίας να παραχωρήσει δωρεάν τα βιβλία της στο Δημόσιο υπό ορισμένους όρους. Θεωρώ απαραίτητο να εξεταστεί η πιθανότητα της αποδοχής της δωρεάς και άρα να μην αποφασίσουμε τώρα για πρόσκληση ενδιαφέροντος ειδικά για τα βιβλία της Οικ. Οικονομίας των τάξεων Β' και Γ' Γυμνασίου.

Επίσης οι κ.κ. Α. Αδαμόπουλος, Ν. Παπαδόπουλος, Τρ. Τριανταφύλλου, Ευθ. Γκούμα εισηγούνται ότι πρέπει να γίνει πρόσκληση ενδιαφέροντος αντίστοιχα για τα βιβλία των Καλλιτεχνικών, Γερμανικής, Αγγλικής και Γαλλικής γλώσσας.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση των κ.κ. Κ. Φούσκα, Α. Αδαμόπουλου, Ν. Παπαδόπουλου, Τρ. Τριανταφύλλου και Ευθ. Γκούμα.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει ότι τα βιβλία : α) Ιστορία Βυζαντινή - Μεσαιωνική, Β' Γυμνασίου και β) Ιστορία Β' Λυκείου, παραμένουν σε εκκρεμότητα. Τα βιβλία, "Ιστορία του Νεοελληνικού κράτους και του Σύγχρονου κόσμου της Α' Λυκείου και "Ιστορία Νεότερη - Σύγχρονη - Ελληνική - Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια" Γ' Γυμνασίου του Βασ. Κρεμμυδά δεν έχουν καμία ορατή δυσχέρεια.

Ο κ. Φούσκας λέγει ότι μένει σε εκκρεμότητα το βιβλίο "Θέματα Χριστιανικής Ηθικής Γ' Λυκείου.

Στη συνέχεια ο κ. Κ. Φούσκας λέγει: Με την υπουργική απόφαση αρ. Φ. 211.12/1/Γ2/74/11-1-1984 ανατέθηκε η συγγραφή του βιβλίου της Γ' τάξεως Λυκείου "Θέματα Χριστιανικής Ηθικής" στους κ.κ. Ν. Νησιώτη, Γ. Διλμπόη και Ν. Μαρκαντώνη.

Επειδή 1) ο καθηγητής κ. Ν. Νησιώτης με επιστολή του (16-1-84) γνωρίζει ότι αδυνατεί να συμπράξει στη συγγραφή του βιβλίου, 2) ο κ. Ν. Μαρκαντώνης τοποθετήθηκε ως Σχολ. Σύμβουλος στην Κρήτη και έχει αντικειμενική δυσκολία να συνεργαστεί, και άρα 3) από τα πράγματα αποδεικνύεται αδύνατη η συγγραφή του βιβλίου με την σύνθεση της Α' αναθέσεως,

Ε ι σ η γ ο ύ μ α ι

να γίνει νέα ανάθεση συγγραφής του βιβλίου της Γ' Λυκείου "Θέματα Χριστ. Ηθικής" στους εξής συγγραφείς:

1) Γεώργιο Μαντζαρίδη, Καθηγητή Θεολογικής Σχολής Παν/μίου Θεσ/κης ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΘΕΣ., τηλ. (031) - 941.816 (οικίας) και 991.318 (γραφείου).

2) Βασ. Γιούλτση, Καθηγητή Θεολογικής Σχολής Παν/μίου Θεσ/κης, Φιλιππουπόλεως 57 Αμπελόκηποι - 561 23 ΘΕΣ/ΝΙΚΗ, τηλ. (031) 730.385 και 992.513.

3) Ιωάννη Πέτρου, Λέκτορα Παν/μίου Θεσ/κης, Λεωφ. Μ. Αλεξάνδρου 61 546 42 ΘΕΣ/ΝΙΚΗ, τηλ. (031) - 811.221 (οικίας) και 991.643 (γραφείου).

4) Νικ. Τζουμάκα, Θεολόγο-καθηγητή 5ου Λυκείου Θεσ/κης-συγγραφέα, οδ. Μαρμαρά 2-Καλαμαριά-551 32 ΘΕΣ/ΝΙΚΗ, τηλ. (031)-419.349.

Την Επιτροπή Κρίσεως εισηγούμει ν' αποτελέσουν οι:

α) Αλ. Παπαδερός, Δρας Θ.-Ειδ. Σύμβουλος ΥΠΕΠΘ, Λαμάρεως 127-116 32 ΑΘΗΝΑ, τηλ. 32.47.408 (γραφείου), 75.18.025 (οικίας).

β) Γεώργ. Διλιμπόης, Σχολ. Σύμβουλος, Λακεδαιμόνος 12-115 23 ΑΘΗΝΑ τηλ. 64.46.301 (οικίας).

γ) Χρ. Γκότσης, Θεολόγος-τ. Λυκειάρχης, Πίνδου 25-112 55 ΑΘΗΝΑ.

Προθεσμία συγγραφής του βιβλίου, μέχρι 31-3-1984.

Ο κ. Δ. Τομπαΐδης λέγει: Στην πράξη μας αριθμ. 2/84 δώσαμε παράταση στην ανάθεση συγγραφής του "Βιβλίου-καθηγητή Νέων Ελληνικών" και προτείναμε να συμμετάσχουν στην κρίση, σύμφωνα με το νόμο 1304/82 (άρθρο 30), οι εκπαιδευτικοί Σ. Διαλησμάς, Δ. Σκλαβενίτης, Η. Κατσούλης και Α. Παπαδόπουλος. Σήμερα πρέπει να ορίσουμε την αμοιβή των τεσσάρων κριτών, για να εκδοθεί η σχετική υπουργική απόφαση. Προτείνω λοιπόν, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση και την έκταση της δουλειάς, να τους δοθεί ως αποζημίωση το ποσό των 100.000 δραχμών κατανεμόμενο εξίσου.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα τις εισηγήσεις των κ.κ. Κ. Φούσκας και Δ. Τομπαΐδη.

ΘΕΜΑ 3ο

Το 3ο θέμα αναβάλλεται για να συνεννοηθεί ο κ. Παπασημακόπουλος με την Διοίκηση.

./.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Δ. Τομπαζίδης λέγει: Με την υπουργική απόφαση αριθ. Γ2/ 3859/8-12-83, που εκδόθηκε ύστερα από σχετική εισήγησή μας (πράξη 103/25-11-83), εγκρίθηκε η πειραματική εφαρμογή για φέτος της γλωσσικής διδασκαλίας σε ορισμένα γυμνάσια της χώρας. Μέσα σ' αυτά περιλαμβάνονταν και το 1ο Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού, όπου δεν μπορέσαμε τελικά να κάνουμε την πειραματική εφαρμογή. Γι' αυτό προτείνω να συμμετάσχει στο πρόγραμμα, αντί για το σχολείο αυτό, το 30ο Γυμνάσιο Κυψέλης (Βελβενδού 47).

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Δ. Τομπαζίδη.

./.

ΘΕΜΑ 5ο

Ο κ. Φούσκας λέγει: Μετά την απόφαση του Τμήματος Μ.Ε. (πράξη 3/1984) για ανατύπωση με διορθώσεις των βιβλίων Μουσικής, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν κατά το σχολ. έτος 1984-85, και τη διαπίστωση της ανάγκης εκπονήσεως νέου Α.Π. του μαθήματος,

ε ι σ η γ ο ύ μ α ι

1) Την άμεση συγκρότηση Ο.Ε. από ειδικούς, οι οποίοι μέσα σε τακτή προθεσμία θα συντάξουν νέο Α.Π. του μαθήματος της Μουσικής για τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου και την Α' τάξη του Λυκείου. Μόνο έτσι μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα έχουμε καινούρια βιβλία για το σχολ. έτος 1985-86.

2) Ο χρόνος που πρέπει να δοθεί στην Ο.Ε. θα είναι δύο μήνες από την ημέρα κοινοποίησής της αποφάσεως, δηλαδή περίπου μέχρι το τέλος Μαρτίου 1984.

3) Η Ο.Ε. προτείνω να συγκροτηθεί από τους:

- α) Ι. Μάντακα, Δ/ντή Μουσικού Τμήματος Παν/μίου Θεσ/κης, Χαλκιδικής 80- Θεσ/κη, τηλ. (031) 830-983.
- β) Μιχ. Αδάμη, Συνθέτη-καθηγητή Κολλεγίου Αθηνών, τηλ. 65.90.657.
- γ) Στέφ. Βασιλειάδη, Συνθέτη-καθηγητή Κολλεγίου Αθηνών, τηλ. 65.24.500
- δ) Αθ. Παπαζαρή, καθηγητή Μουσικής-Πρόεδρο ΕΚΜΔΕ-αποσπασμένο στο ΚΕΜΕ, ως σύνδεσμο του ΚΕΜΕ.
- ε) Ανδρ. Γλυνιά, καθηγητή Μουσικής-Γραμματέα ΕΚΜΔΕ, Ηπείρου 22-104 33 Αθήνα, τηλ. 82-13-114.
- στ) Δημ. Κανάρη, καθηγητή Μουσικής, Νίκαια, τηλ. 43.12.505.

Αμοιβή και για τους 4 συγγραφείς ορίζεται το ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) δρχ., κατανεμόμενο ισομερώς.

Βλ. σχετικά και την απόφαση 108/12-12-83 του Τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Κ. Φούσκα.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 9/1984

Σήμερα, 23-1-1984, ημέρα Δευτέρα και ώρα 10.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή, προέδρ ει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίζης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Δ. Τομπαΐδης, γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση, Ν. Παπαδόπουλος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Συμπλήρωση αναθέσεων συγγραφής των βιβλίων: α) Ιστορία Βυζαντινή-Μεσαιωνική" Β' Γυμνασίου, β) Ιστορία Β' Λυκείου. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Οδηγίες διδ/λίας των Ιστοριών Θουκυδίδη, Β' Λυκείου. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Έγκριση πράξεως Επιτροπής βελτιώσεων του διδ. βιβλίου, "Οιδίπους Τύραννος" Γ' Λυκείου. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Αναφορά για τον πραγματικό πυρπολητή στο Αρκάδι. Εισηγητής Φ. Βώρος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

./.

Προτάσσεται το 2ο θέμα.

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Στο τεύχος "Οδηγίες για τη διδακτέα ύλη και τη διδασκαλία των μαθημάτων στα Α' και Β' τάξεις Γενικού Λυκείου", που ύστερα από γνωμοδότηση του Τμήματος, έχει σταλεί στους καθηγητές των Λυκείων για το σχ. έτος 1983-84, στην παράγραφο που αναφέρεται στα Αρχαία Ελληνικά της Β' Λυκείου, στο σημείο 4 (Θουκυδίδη Ιστορία) αναγράφεται: "Για τις ενότητες που θα διδασχούν από την Ιστορία του Θουκυδίδη...κτλ. θα σταλεί έγκαιρα ειδική εγκύκλιος".

Ακριβώς αυτή την υποχρέωση ερχόμαστε να εκπληρώσουμε με την εισήγηση που ακολουθεί. Λοιπόν,

α) Σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα, το νέο βιβλίο "Θουκυδίδη Ιστορίων Βμ. Τσαγκαράκη-Βμ. Φραγκίσκου θα διδύσκειται από 1 Φεβρουαρίου ως το τέτου διδαντικού έτους, δύο ώρες την εβδομάδα με τη διδασκαλία της Αντιγόνης) Όμως, επειδή κατά τις εκτιμήσεις του ΟΕΔΒ είναι αδύνατο να ολοκληρωθούν οι εργασίες εκτύπωσης και διανομής του βιβλίου στους μαθητές ως την 1 Φεβρουαρίου (αν και το βιβλίο είχε δοθεί για εκτύπωση από το Σεπτέμβριο) προτείνω να αναβληθεί η έναρξη διδασκαλίας του και να τροποποιηθεί το ωράριο διδασκαλίας Αρχαίων Ελληνικών Β' Λυκείου από 1 Φεβρουαρίου ως εξής:

1) Σοφοκλή Αντιγόνη, 5 ώρες την εβδομάδα τον Φεβρουάριο, 2 ώρες την εβδομάδα από 1 Μαρτίου ως το τέλος του διδαντικού έτους.

2) Θουκυδίδη Ιστορία, ώρες 3 (τρεις) την εβδομάδα, από 1 Μαρτίου ως το τέλος του διδαντικού έτους.

β) Το βιβλίο Θουκυδίδη Ιστορία θα διδασχτεί ως εξής:

I) Εισαγωγή: Βίος και έργο του Θουκυδίδη και τοποθέτησή του μέσα στην εποχή του και στην αρχαία ελληνική ιστοριογραφία. Το γενικό διάγραμμα της ιστορίας του. Οι χαρακτηριστικές αρετές του Θουκυδίδη ως ιστορικού και ως λογοτέχνη και η σημασία του έργου του. Για τη διδασκαλία της εισαγωγής θα διατεθούν οι δύο πρώτες διδακτικές ώρες. Καλό είναι ο καθηγητής να μελετήσει τις σελ. 55-58 και 63-71 του τόμου Εισαγήσεις Β' ΚΕΜΕ.

II) Κείμενο: Θα διδασχτούν, με τη σειρά που έχουν στο βιβλίο, οι διδακτικές ενότητες: Βιβλίο Α', Κεφ. 1-8, 20-22 (από μετάφραση), 89-97 και Βιβλίο Γ', Κεφ. 70-81 και 82-84 (από μετάφραση). Στα κεφάλαια που θα διδασχτούν από μετάφραση (Βιβλ. Α', κεφ. 20-22, Βιβλ. Β', κεφ. 82-84) θα ακολουθηθεί, με ορισμένες προσαρμογές, η μεθοδολογία διδασκαλίας αρχαίας ελληνικής γραμματικής από μετάφραση. Των υπόλοιπων κεφαλαίων θα γίνει η γλωσσική, πραγματολογική, νοηματική, λογική και αισθητική επεξεργασία, όπως στα λοιπά κείμενα της Β' Λυκείου. Αν οι διαθέσιμες διδακτικές ώρες δεν επαρκούν για την ολοκλήρωση διδασκαλίας του βιβλίου, θα διατεθεί μια διδακτική ώρα, για να δοθεί στους μαθητές με περιεκτική αφήγηση το περιεχόμενο των ενοτήτων που δεν διδόχτηκαν. Ως κωνονικός ρυθμός διδασκαλίας κρίνεται η επεξεργασία περίπου 10 στίχων, αρχαίου κειμένου κατά την αρχαία νόημα (Βιβλίο Α', κεφ. 1-8, 20-22), ή μετάφραση κειμένου (Βιβλίο Γ', κεφ. 70-84).

III) Συνολική θεώρηση: Ύστερα από την ολοκλήρωση της ερμηνευτικής εργασίας, θα γίνει συνολική θεώρηση του έργου. Με βάση τη διδασκαλία που έγινε στην τάξη, οι μαθητές θα κληθούν να εκθέσουν το περιεχόμενο και τις σημαντικότερες ιδέες που διδόχτηκαν και να διατυπώσουν γενικές κρίσεις για την αξία του Θουκυδίδη ως ιστορικού και λογοτέχνη. Για τη συνολική θεώρηση θα διατεθούν 1-2 διδακτικές ώρες.

IV) Τέλος, για πληρέστερη ενημέρωση και προπάντων για την καλύτερη αξιοποίηση του νέου διδακτικού βιβλίου παραθέτουμε, προσαρμοσμένο από το ΚΕΜΕ στη σημερινή σχολική πράξη, σημείωμα των συγγραφέων του βιβλίου, που έχει ως εξής:

A.- Γενική Εισαγωγή

Το βιβλίο αποτελείται από τρεις ανεξάρτητους θεματογραφικά κύκλους. Η Γενική Εισαγωγή του βιβλίου εκτός από τις πληροφορίες που παρέχει σχε-

τικά με τη ζωή, την εποχή και το έργο του Θουκυδίδη συνδέεται, ανάλογα με την περίπτωση, με τα πραγματολογικά και ερμηνευτικά στοιχεία των θεματικών κύκλων. Ο παιδευτικός στόχος είναι η οργανική σύνδεση της Γενικής Εισαγωγής με το περιεχόμενο των ενοτήτων, όπου αυτό προσφέρεται για επανάληψη και εμπέδωση, ώστε να λειτουργεί ως χρηστικό όργανο και πεδίο αναφοράς για την καλύτερη κατανόηση των κειμένων. Επειδή στο σχολιασμό δε γίνεται ιδιαίτερη μνεία στις γλωσσικές και υφολογικές ιδιομορφίες του Θουκυδίδη, ο διδάσκων θα χρειαστεί να παραπέμπει τους μαθητές στο σχετικό κεφάλαιο της Γενικής Εισαγωγής.

Β.- Ειδικές Εισαγωγές

Οι ειδικές εισαγωγές που προηγούνται κάθε θεματικού κύκλου στοχεύουν στο να πληροφορήσουν ειδικότερα και να προϋδεώσουν τους μαθητές πάνω στον προβληματισμό που προκύπτει από τη θεματική και τις ιδιαιτερότητες των θεματικών κύκλων. Η παιδαγωγική αντίληψη που διαπνέει τη Γενική Εισαγωγή εφαρμόστηκε και στις Ειδικές Εισαγωγές. Το ιδιαίτερο όμως στοιχείο που ο διδάσκων θα χρειαστεί να παρατηρήσει και να μεταδώσει στους μαθητές έγκειται στην προσπάθεια να τοποθετηθούν και να ερμηνευθούν τα κείμενα, όσο αυτό μπορεί να γίνει, στο πλαίσιο της ιδεολογίας του Θουκυδίδη και τη ιστορικής πραγματικότητας που αντανακλάται μέσα απ' αυτά.

Γ.- Κείμενα

Ο χωρισμός των κειμένων σε θεματικές ενότητες υπαγορεύτηκε από την ανάγκη να κατευθυνθεί η διδακτική πορεία, να σχηματιστεί εξωτερικά και νοηματικά η ιστορική αφήγηση και να μετριάσθούν οι εντυπώσεις που προκαλεί ένα συνεχές και μάλιστα δυσπροσπέλαστο αρχαίο κείμενο· ακόμη, να εξοικειωθεί ο μαθητής, με την έμμεση βοήθεια των προτιθέμενων γλωσσικών, πραγματολογικών-ερμηνευτικών και εικαστικών στοιχείων, σ' ένα τρόπο προσέγγισης που διευκολύνει την κατανόηση κινώντας συγχρόνως το ενδιαφέρον. Το ίδιο άλλωστε σκοπό εξυπηρετούν οι τίτλοι των ενοτήτων και οι πλαγιότιτλοι των κεφαλαίων.

Δ.- Λεξιλόγιο

Οι λέξεις δίνονται με την ιδιαίτερη σημασία που έχουν στο υπό μελέτη κείμενο. Βασικές σημασίες ή συγγενείς σημασιολογικά αποχρώσεις των κατα-

χωρημένων στο υπόμνημα λημμάτων μπορεί να βρει ο χρήστης, δάσκαλος και μαθητής στο Γενικό Λεξιλόγιο στο τέλος του βιβλίου. Ενίοτε βασικές σημασίες δίνονται και στο γλωσσικό υπομνηματισμό των κειμένων. Όσες λέξεις θεωρήθηκαν κατά τεκμήριο γνωστές περιέχονται μόνο στο Γενικό Λεξιλόγιο που έτσι γίνεται χρηστικό μέρος του βιβλίου. Στις περιπτώσεις αμφιλεγόμενης ερμηνείας λέξεων ή εκφράσεων, προτιμήθηκε η ερμηνεία εκείνη που κατή γνώμη των συγγραφέων θεωρήθηκε προσφορότερη για την κατανόηση.

Ε.- Πραγματολογικά-ερμηνευτικά στοιχεία

Πέρα από τις αρχαιολογιστικές πληροφορίες, τα πραγματολογικά-ερμηνευτικά στοιχεία σκοπό έχουν να εξοικειώσουν τους μαθητές σ' ένα επιστημονικό τρόπο σκέψης και ερμηνείας των ιστορικών φαινομένων και παράλληλα να καταδείξουν τη διαχρονική αξία του Θουκυδίδη ως μελετητή της ιστορίας. Επίσης μέσα από τα σχόλια επιχειρείται επισήμανση και ανάλυση θεμάτων που εκ πρώτης όψεως θα περνούσαν απαρατήρητα και που ωστόσο έχουν καίρια σημασία για την κατανόηση της εσωτερικής συνοχής των γεγονότων. Το ότι κρίθηκε παιδαγωγικά σκόπιμο να παρεμβάλλονται κατά διαστήματα και ανάλυση με τα ερεθίσματα που έδινε το περιεχόμενο ερωτήσεις, εξυπηρετεί τη σκοπιμότητα που εκτέθηκε πιο πάνω. Οι ερωτήσεις έχουν συνήθως δύο σκέλη. Στο πρώτο τίθεται το πρόβλημα με τους απαραίτητους συνειρμικούς κώδικες ώστε να κατευθύνεται κατά κάποιο τρόπο και να υποβοηθείται η σπάντηση στο δεύτερο ζητείται η διερεύνηση του προβλήματος. Οι απαντήσεις δίνονται κατά την κρίση του διδασκοντος προφορικά ή γραπτά, ιδίως αυτές με ανεκεφαλαιωτικό χαρακτήρα. Για τις τελευταίες αυτές ειδικότερα θα χρειαστεί οπωσδήποτε η βοήθεια του διδασκοντος που πρέπει να έχει προλείψει το έδαφος με τις αναγκαίες επισημάνσεις στην πορεία της διδασκαλίας, ώστε η επεξεργασία των ερωτήσεων από τους μαθητές να γίνεται σε οικείο επίπεδο. Διευκρινίζεται ότι κατά κανένα τρόπο δεν είναι δεσμευτικές οι ερωτήσεις αυτές τον καθηγητή. Αυτός τελικά θα κρίνει αν κάποια ερώτηση δεν χρειάζεται να συζητηθεί, οπότε την αντικαθιστά με δική του (ή δικές του) ερωτήσεις.

ΣΤ.- Βιολογικό υλικό (Φωτογραφίες, χάρτες, σχεδιαγράμματα)

Συνδέεται απόλυτα με το περιεχόμενο και συνεπικουρεί στην κατανόηση των πραγμάτων. Ο καθηγητής, από το πρώτο μάθημα, καλό είναι να υπογραμμίζει το ενδιαφέρον που έχει το υλικό αυτό.

Ζ.- Μεταφράσεις

Τα δυσκολότερα μέρη των ενοτήτων τόσο από γλωσσικής πλευράς όσο και από πλευράς περιεχομένου (Ιστορική μέθοδος του Θουκυδίδη, "Παθολογία" του Πολέμου) κρίθηκε σκόπιμο να δοθούν σε μετάφραση. Τα κεφάλαια αυτά πρέπει να μη παραλείπονται, αλλά να εντάσσονται απαραίτητα στη διδασκαλία του θεματικού κύκλου, επειδή συνιστούν το θεωρητικό επιστέγασμα της ιστορικής αφήγησης που έχει προηγηθεί. Κατά την επεξεργασία των μεταφράσεων καλό είναι να επισημαίνει ο διδάσκων αντιστοιχίες (λέξεων ή εκφράσεων) του νέου με το αρχαίο κείμενο, ώστε να καταφανεί κυρίως στα κεφάλαια αυτά η πυκνότητα του Θουκυδίδειου ύφους.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου.

Θ Ε Μ Α 1ο:

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Όταν με ερώτημα της Διοίκησης την περασμένη βδομάδα συζητήθηκαν οι εκκρεμότητες "συγγραφών που έχουν ανατεθεί σε διάφορους ειδικούς", παρακάλεσα να δοθεί αναβολή ως τη σημερινή συνεδρίαση για δυο βιβλία: Ιστορία Β' Γυμνασίου και Ιστορία Β' Λυκείου. Ο λόγος της αναβολής ήταν να έχουμε, εγώ και τα άλλα μέλη της Ομάδας Εργασίας της Ιστορίας, την πιο πρόσφατη ενημέρωση από τους συγγραφείς και να εκτιμήσουμε την κατάσταση, ώστε να προχωρήσουμε σε τεκμηριωμένη εισήγηση.

Τώρα μπορώ να σας πω τα εξής:

α. Για τη Β' Γυμνασίου. Το νέο βιβλίο Ιστορίας το έχουμε αναθέσει στους: Α. Σαββίδη και Γεωργία Ξανθάκου. Τώρα πληροφορούμαι από την κ. Ξανθάκου ότι ο πρώτος συνεργάτης, ειδικός βυζαντινολόγος παραιτήθηκε από τη συνεργασία για λόγους που αγνώω.

β. Για τη Β' Λυκείου. Η συγγραφή του νέου βιβλίου έχει ανατεθεί σε διάφορους συγγραφείς, ειδικούς κατά θέμα. Η παρούσα εικόνα:

- (1) Έχουμε τη συγγραφή ενός κεφαλαίου από τον κ. Ορφανουδάκη.
- (2) Επίσης ένα κεφάλαιο από τον κ. Μαρκιανό Σοφοκλή. Εκκρεμεί ένα δεύτερο από τον ίδιο.
- (3) Οι κ. Γ. Κοντογιώργης και Αίνος Μπενάκης υπόσχονται να δώσουν τα αναμενόμενα κεφάλαια ως τις 15.2.84.
- (4) Ο κ. Βερέμης έλειπε στο εξωτερικό και πρόσφατα ανέλαβε υπηρεσία στο Οικον. Τμήμα της Νομικής Σχολής και αντιμετωπίζει οξύ το πρόβλημα προοπτικής προετοιμασίας για τα νέα καθήκοντά του. Ζητεί παράταση για μήνες ή αντικατάστασή του.

Για τους υπόλοιπους συνεργάτες του βιβλίου: Ι. Ζηζιούλα, Καρτσώνη Α., Ν. Ντόκο, Γ. Φάκαλο, Α. Σταυριανό, Κ. Βεργόπουλο θα ενημερώσουν το Τμήμα οι συνάδελφοι Χριστίνα Αργυροπούλου και Ανδρέας Παπαευθυμίου με όσα στοιχεία πρόσφατα γνωρίζουν.

Εδώ παρακαλώ να παρεμβληθούν τα ενημερωτικά στοιχεία των συναδέλφων: Χρ. Αργυροπούλου και Ανδρέα Παπαευθυμίου. (παραστα...

././.

Η προσωπική μου εκτίμηση για τις δύο περιπτώσεις είναι:

α) Για το πρώτο βιβλίο, της β' γυμνασίου, να αναζητηθεί και δεύτερος συνεργάτης για τη θέση του Α. Σαββίδη. Και τότε θα εξετάσουμε και το θέμα ανατύπωσης του βιβλίου που έχουμε τώρα και που δεν είναι από τα προβληματικά στη σχολική πράξη.

β) Για το δεύτερο βιβλίο, της β' λυκείου, η γνώμη μου είναι από τώρα να εισηγηθούμε την ίδια λύση του 1983-84, δηλαδή: ανατύπωση των βιβλίων Κ. Καλοκαιρινού και Νεότερη Σύγχρονη Ιστορία, τεύχος α'.

Στις προτάσεις αυτές άγομαι και από την εκτίμηση που προκύπτει από το σημερινό έγγραφο του Υφυπουργού κ. Π. Μώραλη που ορίζει τελευταία προθεσμία για αποστολή των βιβλίων στον ΟΕΔΒ την τελευταία μέρα του Φλεβάρη 1984.

Παρ' όλα αυτά δεν έχω αντίρρηση - και για λόγους προσωπικής ευαισθησίας απέναντι σε φίλους και συνεργάτες - να αναβληθεί η λήψη απόφασης ως την προσεχή Παρασκευή, 27-1-84.

Η Ο.Ε. της Ιστορίας ζητεί αναβολή για 1 εβδομάδα, προκειμένου να επικοινωνήσουν για μια φορά ακόμα με τους συγγραφείς για να ενημερωθούν.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων του ΥΠΕΠΘ με το έγγραφό της αρ. Φ.211.17/10/Γ2/186 διαβιβάζει την πράξη 1/20-1-84 της Επιτροπής κρίσης που συγκροτήθηκε με τη Φ.211.13/22/Γ2/3775/16-2-83 υπουργική απόφαση για τις βελτιώσεις κτλ. του διδακτικού Εγχειριδίου "Οιδίπους Τύραννος" του Σοφοκλή, όπως και ένα αντίτυπο του βελτιωμένου βιβλίου, σφραγισμένο και υπογραμμένο.

Υπενθυμίζω ότι, ύστερα από γνωμοδότηση του Τμήματος για τον εκσυγχρονισμό του παραπάνω διδακτικού εγχειριδίου και με πρότασή του, συγκροτήθηκε Επιτροπή κρίσης. Το μέλος της Επιτροπής Δαβίδ Αντωνίου, φιλόλογος αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ, με ιδιαίτερο ζήλο, αξιοποιώντας την κατάρτισή του, έφερε σε πέρας έγκαιρα και με επιτυχία το έργο που η σχετική υπουργική απόφαση ανέθεσε και τα λοιπά μέλη της Επιτροπής κρίσης, αφού θεώρησαν την εργασία (ιδιαίτερα ο συνάδελφος κ. Β. Θεοδώρακόπουλος και κατόπι ο υποφαινόμενο), με την υπ' αριθμ. 1/20-1-84 πράξη τους ομόφωνα θεώρησαν τον εκσυγχρονισμό του βιβλίου ικανοποιητικό. Εις-σηγούμαι λοιπόν να εγκρίνει το Τμήμα την πράξη της Επιτροπής.

Το Τμήμα, ύστερα από διευκρινιστική συζήτηση, αποφαινεται ομόφωνα: Εγκρίνει την πράξη της Επιτροπής κρίσεως για τον εκσυγχρονισμό του διδακτικού εγχειριδίου "Σοφοκλή Οιδίπους Τύραννος" της Γ' Λυκείου και αποστέλλει το παραπάνω διδακτικό βιβλίο για εκτύπωση στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

1.- Από καιρό πολύ έχω αυτή την εκκρεμότητα μου ήταν αδύνατο να την αντιμετωπίσω, γιατί προϋπόθετε προσεκτική έρευνα (για ένα θέμα επιστημονικά σεβαστό, υπηρεσιακά δεύτερο) σε περίοδο εντονότατης προσπάθειας για επιείγοντα υπηρεσιακά μας ζητήματα όπως συγγραφή και κρίση βιβλίων, οργάνωση σεμιναρίων, εισηγήσεις σε επιμορφωτικά σεμινάρια σ' όλη την επικράτεια.

2.- Πρόσφατα μόνο μπόρεσα να μελετήσω το φάκελο και να επισκεφτώ και την Εθνική Βιβλιοθήκη αναζητώντας κάποιο ειδικό βοήθημα. Το θέμα έχει ως εξής:

α) Από πολύ νωρίς (1867) οι ανταποκρίσεις για το ολοκαύτωμα του Αρκαδίου ανέφεραν επώνυμα από τα Ανώγια Μυλοποτάμου Ρεθύμνου, ως τον άνθρωπο που πυροδότησε την πυριτιδαποθήκη (εφημ. ΑΥΓΗ, φύλλο 1823, Αθήνα 1866).

β) Το 1938 ο μητροπολίτης Κρήτης Τιμόθεος Βενέρης, στο βιβλίο του το Αρκαδί δια των Αιώνων υποστήριξε την άποψη ότι "κατά τας κρίσεις... ταύτας στιγμάς... ο ήρωας Κωνστ. Γιαμπουδάκης... εξεκένωσε την πιστόλα του. και εγένετο πάραυτα η έκρηξη (σελ. 268-69 του βιβλίου). Σε άλλες σελίδες του συγγράμματος (358-60) ο μητροπολίτης Τιμόθεος εξηγεί τους λόγους που το οδήγησαν σε αυτή την εκδοχή (μαρτυρίες ανθρώπων της δεύτερης γενιάς και ένα λαϊκό τραγούδι που κυκλοφορούσε ύστερα από το ολοκαύτωμα) και παρασιωπά το όνομα του Εμμ. Σκουλά.

γ) Γύρω από το όλο ζήτημα υπάρχει αμφισβήτηση. Και τις θέσεις του μητροπολίτη αμφισβήτησε και ο κρητικός ερευνητής (πρώην καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας) Νικόλαος Τωμαδάκης, κρίνοντας το βιβλίο του Τιμ. Βενέρη στην Επετηρίδα της Εταιρείας Κρητικών Σπουδών, τόμο Β', σελ. 247-250.

δ) Ο Μιχ. Γ. Σκουλάς, γόνος της οικογένειας του Εμμ. Σκουλά με αναφορά του (όπου επισυνάπτει όλα τα τεκμήρια που στηρίζουν την αποδοχή του Εμμ. Σκουλά ως πυροπολητή του Αρκαδίου) ζητεί αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας.

ε) Από τη μελέτη του υλικού άγομαι προσωπικά στο συμπέρασμα ότι είναι πολύ ισχυρότερα τα τεκμήρια που θεμελιώνουν την εκδοχή ότι ο Εμμ. Σκουλάς, ο δάσκαλος από τα Ανώγια ήταν ο αληθινός πυροπολητής. Όμως νομίζω ότι η δική μου έρευνα (στο περιθώριο άλλωστε των υπηρεσιακών μας αναγκών και των

επίσημων μου σχολιών) δεν είναι επαρκής για να αντρίψει μια εκδοχή που έχει στο μετοξύ συνοδευτεί και από πρόξεις επίσημης καθιέρωσης (έχει στηθεί ανδριόντος ή κάποιο μνημείο του Γιομπουόκη κι έχουν γίνει τελετές κάτω στην Κρήτη).

στ) Αλλά και το χρέος μας για αναζήτηση της ιστορικής αλήθειας και απόδοσης δικαιοσύνης δε μετριόζεται με οποιεσδήποτε προφύσεις. Γι' αυτό λοιπόν (σφού η έρευνα αυτή δεν ανήκει στο έργο μας ούτε στις δυνατότητές μας) προτείνω μια ολοκληρωμένη διερεύνηση να γίνει από ερευνητή κρητικό, πιθανότατα ως μεταπτυχιακής έρευνα στην Κρήτη. Εκεί ο ερευνητής θα έχει πολύ περισσότερες δυνατότητες να προσεγγίσει την ιστορική αλήθεια και να τη στηρίξει πειστικά.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φ. Βάρου.

ΘΕΜΑ 5ο

Ανακοινώθηκε το περιεχόμενο των εξής εγγράφων:

α)	181/18-1-84	ε)	219/20-1-84
β)	222/20-1-84	στ)	20-1-84
γ)	221/20-1-84		
δ)	220/20-1-84		

Τέλος ο Προεδρεύων κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Επειδή το Τμήμα στην περιοχή ευθύνης του θεωρεί τον εαυτό του υποχρεωμένο να γνωμοδοτήσει έγκαιρα για το σύνολο του προσχεδίου του Νέου Νόμου, παρακαλεί τον κ. Πρόεδρο του ΚΕΜΕ να δώσει εντολή ώστε όλο το μέλη του Τμήματος να έχουν ολοκληρω το σώμα του προσχεδίου τις ομέσας προσεχείς ημέρες. Με τον τρόπο αυτό θα μας δοθεί η δυνατότητα να βοηθήσουμε από την πλευρά μας για τη βελτίωση του σημαντικώτατου αυτού κειμένου, τόσο στο σύνολό του όσο και στις επιμέρους διορθώσεις του.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Η Γραμματέας
Δ. Ζαροφωνίτου
Δ. Ζαροφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 10/1984
=====

Σήμερα, 25-1-1984, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10.30 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ ΣΥΝΕΔΡΗΣΕ στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογειών 396 Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή, προεδρεύει ο κ. Ηλίας Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Παπαδόπουλος, Α' Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Δ. Τομπαΐδης, γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
=====

ΘΕΜΑ 1ο - Α.Π. ΣΕΠ Α' Γεν. Λυκείου. Εισηγητής Γ. Βάζος.

ΘΕΜΑ 2ο - Γνωμοδότηση για το σχέδιο Π.Δ/τος "Περί διορισμού και τοποθέτησης διδ. προσωπικού Μ. Εκπ/σης. Εισηγητής Δ. Σακκάς.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

./.

ΘΕΜΑ 2ο

Προτάσσεται το 2ο θέμα. Ο κ. Δ. Σακκάς λέγει:

Η Διεύθυνση Προσωπικού Μ.Ε. του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με το έγγραφο Δ2/1275/19-1-1984 απέστειλε στο ΚΕΜΕ Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος που αφορά τον τρόπο διορισμού και τοποθέτησης του διδακτικού προσωπικού Μέσης Εκπαίδευσης για σχετική γνωμοδότηση σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.186/1975.

Το σχέδιο εισάγει κοινωνικά κριτήρια στις τοποθετήσεις των διοριζομένων. Αυτή είναι μια σημαντική του αρετή. Αρετή του είναι και το γεγονός ότι είναι γραμμένο σε ικανοποιητική νεοελληνική γλώσσα. Γενικά το σχέδιο Π.Δ.τ είναι συνταγμένο με πολλή επιμέλεια και σε σωστές βάσεις, ώστε να μην έχω να παρατηρήσω τίποτε το ουσιαστικό. Εισηγούμαι λοιπόν να γίνει δεκτό με τις εξής δευτερεύουσας φύσης παρατηρήσεις μου:

Άρθρο 2, παρ. 6. Οι εξαιρέσεις στην προτεραιότητα διορισμού που προβλέπονται με το άρθρο 45 του Ν.309/1976 (θύματα πολέμου-μιας ορισμένης πλευράς κτλ.) πρέπει να καταργηθούν. Και δυστυχώς στο σχέδιο Νόμου για τη "Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης" βλέπω ότι διατηρούνται. Ο νέος στην ηλικία του διορισμού του είναι ενήλικας (24 χρονών και πάνω) και ανεξάρτητος και φορολογικά δε θεωρείται προστατευόμενο πρόσωπο. Αν χρειαζόταν να υπάρχουν εξαιρέσεις στην προτεραιότητα διορισμού αυτές θα έπρεπε να είναι σαν εκείνες που προβλέπονται με το άρθρο 4 αυτού του σχεδίου (παντρεμένοι με παιδιά κτλ.).

Άρθρο 2, παρ. 6 και άρθρο 4, παρ. 5. Σίγουρα θα υπάρξει καταστρατήγηση. Θα μεταβάλλονται τα κριτήρια και δε θα υποβάλλονται υπεύθυνες δηλώσεις από τους διοριζόμενους, τη στιγμή μάλιστα που δε θα γνωρίζουν πότε θα διοριστούν για να υποβάλουν αυτές τις δηλώσεις 40 τουλάχιστο μέρες πριν από το διορισμό τους, όπως ορίζει η παρ. 5 του άρθρου 4 του σχεδίου (σελ. 6)

Άρθρο 4. Όπου απαντά ο όρος "ο διοριζόμενος" καλύπτει και τη "διοριζομένη";

Άρθρο 4, παρ. 1 και όπου αλλού απαντά. Η έκφραση "νεοδιοριζόμενος" δεν είναι σωστή. Να γραφεί απλώς "διοριζόμενος".

Άρθρο 4, παρ. 3 (σελ. 6) αντί "φθίνουσα σειρά" να γραφεί "φθίνουσα σειρά".

Επίσης στον τίτλο του Π.Δ/τος αντί "Περί διορισμού" κτλ. να γραφεί
"για το διορισμό και την τοποθέτηση" κτλ.

Ακολούθησε συζήτηση και τέλος το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του:

- α) Το έγγραφο Δ2/1275/19-1-84 της Διευθ. Προσωπικού Μ.Ε. και το συνημμένο σ' αυτό σχέδιο Π.Δ/τος "Περί διορισμού και τοποθέτησης διδακτικού προσωπικού Μέσης Εκπαίδευσης",
- β) Το άρθρο 2 του Μ.186/1975,
- γ) Την εισήγηση του κ. Δ. Σακκά, και
- δ) Τη συζήτηση που ακολούθησε,

α π ο φ α ί ν ε τ α ι :

Εισηγείται να προωθηθεί προς δημοσίευση το σχέδιο Πρ. Δ/τος, αφού ληφτούν υπόψη οι πρᾶτηρήσεις του εισηγητή. Επιπλέον, για να αποφευχθεί ενδεχόμενη καταβολή της παρ. 6 του άρθρου 2 και της παρ. 5 του άρθρου 4, να οριστεί ότι όλοι οι προς διορισμό προ του επικείμενου διορισμού τους υποβάλλουν δήλωση στην οποία αναφέρουν αν παραμένουν τα ίδια ή έχουν μεταβληθεί τα κριτήρια για το διορισμό και την τοποθέτησή τους που είχαν δηλώσει αρχικά. Για να γίνει όμως αυτό χρειάζεται να γνωρίζουν πότε θα γίνει ο διορισμός τους, αλλιώς και όσα διαλαμβάνει η παρ. 5 του άρθρου 4 δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστούν.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Βάζος λέγει:

Στην αρχή της εισήγησης ο κ. Βάζος ανέφερε ότι για πρώτη φορά εισάγεται ο ΣΕΠ στην Α' Γενικού Λυκείου, και για το λόγο αυτό δε δίνει έμφαση στην πληροφόρηση που γίνεται κυρίως στη Β' Γενικού Λυκείου.

Στη συνέχεια έλαβε το λόγο η κ. Τέττερη που τόνισε ότι επειδή η Α' τάξη Γενικού Λυκείου δεν είναι τάξη μετάβασης σε μιαν άλλη εκπαιδευτική βαθμίδα, για το λόγο αυτό κύριος στόχος του αναλυτικού προγράμματος Σ.Ε.Π. της τάξης αυτής δεν είναι η πληροφόρηση αλλά η προσφορά βοήθειας στο μαθητή να ανιχνεύσει μερικές από τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για τη ζωή έξω από το σχολείο, ιδιαίτερα την επαγγελματική.

Προβάλλονται επίσης τρόποι ανάπτυξης των δεξιοτήτων αυτών μέσα στη σχολική πραγματικότητα και εξετάζεται αν το σχολείο με τη σημερινή του μορφή προετοιμάζει τους μαθητές για τη ζωή μετά από αυτό.

Γίνεται επίσης προσπάθεια να ασκηθούν οι μαθητές στη συνεργασία μεταξύ τους και να μάθουν να αξιοποιούν τον ελεύθερο χρόνο τους.

Επειδή για πρώτη φορά εφαρμόζεται ο θεσμός στην Α' Γενικού Λυκείου η εφαρμογή του πρώτο χρόνο είναι πειραματική. Μετά το τέλος της εφαρμογής θα γίνει αξιολόγηση.

Ακολούθησε συζήτηση

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος, Σύμβουλος ΚΕΜΕ λέγει:

Έχω να κάνω τις εξής παρατηρήσεις για μια καλύτερη κατά τη γνώμη μου μορφή του κειμένου και σε ορισμένα σημεία και του περιεχομένου.

Σελ. Ι, σειρά 5. "ποιότητες" - Νομίζω ότι καλύτερα είναι να μπει το προϋποθέσεις. Είναι ουδέτερο.

"σειρ. 12: Να προστεθεί πριν τις δεξιότητες και ο όρος "ικανότητες", γιατί η έννοια των δεξιοτήτων είναι γενικά συνδεδεμένη με τη σωματική συμμετοχή κυρίως, ενώ οι ικανότητες έχουν αναφορά κυρίως στη νοητική συμμετοχή και νομίζω ότι οι συντάκτες θέλουν και στα δυο ν' αναφερθούν. Μάλλον είναι σκόπιμο να γίνει αυτό, γιατί αλλιώς θα υπάρξει κίνδυνος δημιουργίας προκατάληψης σε σχέση με τα χειρωνακτικά επαγγέλματα.

"σειρ. 6 από τέλος: αντί "για" - να μπει "σε"

Σελ. 2, τέλος: αντί "αντίληψη" μέθοδο.

Σελ. 3: Το "οι μαθητές" δεν υπάρχει λόγος να επαναλαμβάνεται.

Σελ. 8 τέλος: Κάποια αλλαγή στη σύνταξη.

Σελ. 17: Έχω τη γνώμη ότι η ενότητα αυτή είναι χαμηλότερη γενικά για το επίπεδο των μαθητών αυτής της ηλικίας. Υπάρχει και κάποια προκατάληψη στα παιδιά για τέτοιου είδους ασχολίες. Όμως δε θα έμεινα να φύγει οπωσδήποτε, αφού πρόκειται για δοκιμαστική εφαρμογή. Συνιστώ πάντως περισσότερη προσοχή κατά την αξιολόγηση που υποθέτω ότι θα γίνει με το τέλος της χρονιάς.

Σελ. 20: (δ): "Γνωριμίας με διαφορετικές αντιλήψεις". Νομίζω καλύ-
τερα "Γνώσης διαφορετικών αντιλήψεων".

Σελ. 23: Και αυτή η ενότητα ταιριάζει πιο πολύ σε μαθητές Γυμνασίου.

Υπάρχουν πολλά θετικά στοιχεία στο κείμενο, όπως στη σελ. 25 η
προετοιμασία των μαθητών και με βάση ερωτηματολόγιο κτλ. Γενικά βρίσκω
το κείμενο πολύ καλό, πρωτότυπο σε θεματολογία και σε μέθοδο.

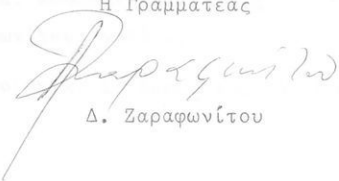
Προβληματίζει και βοηθάει στην ωρίμανση της κρίσης, σε έρευνα για συλ-
λογή πληροφοριών και στη λήψη ωριμότερων αποφάσεων.

Μετά από τη συζήτηση που έγινε το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα να
σταλεί στον ΟΕΔΒ για εκτύπωση το Α.Π. ΣΕΠ Α' Λυκείου, για τους μαθητές
Α' Λυκείου, σχ. έτους 1984-85.

Ο Πρόεδρος

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαφωνίτου

ΣΗΜΑΤΑ ΕΠΕΡΧΟΜΕΝΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

1. Γενική αρχή αναθέσεων συγγραφέων των βιβλίων

Κατασκευαστή Β' Γυμνασίου, Β) Ιστορία Β' Γυμνασίου

Εισηγητής : Σ. Ζάρας

2. Έγκριση των Β' τεύχους βιβλίου Γ' Λυκείου για Β' Λυκείου

Εισηγητής : Στ. Παπασημαδάκου

3. Ανατέμηση διδ. βιβλίων

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε η παρουσία και τριμελή-
θηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίασης, να ληφεί άμεσα την
εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Πράξη 11/1984

Σήμερα 27.1.84 ημέρα Παρασκευή και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ι. Σκορδίλης, Ν. Παπαδόπουλος, Δ. Σακκάς.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Συμπλήρωση αναθέσεων συγγραφής των βιβλίων: α) Ιστορία Βυζαντινή-Μεσαιωνική Β' Γυμνασίου, β) Ιστορία Β' Λυκείου.
Εισηγητής : Φ. Βώρος.
2. Έγκριση του Β' τεύχους Φυσικής Γ' Λυκείου (Α, Β δέσμη).
Εισηγητής : Στ. Παπασημακόπουλος.
3. Ανατύπωση διδ. βιβλίων.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο : Συμπλήρωση αναθέσεων συγγραφής των βιβλίων : α) Ιστορία Βυζαντινή - Μεσαιωνική Β' Γυμνασίου, β) Ιστορία Β' Λυκείου.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

1. Η συγγραφή του βιβλίου Ιστορία Ρωμαϊκή και Βυζαντινή της Β' Γυμνασίου είχε ανατεθεί στον κ. Αλ. Σαββίδη, Ειδικό βυζαντινολόγο, και στην κ. Γεωργία Ξανθάκου - Νίκα, φιλόλογο, τώρα σχολική σύμβουλο. Πρόσφατα πληροφορήθηκα από την κ. Ξανθάκου ότι εκείνη έχει ετοιμάσει - σε κάποια, σχεδόν τελική, μορφή - μερικά κεφάλαια αλλά ο κ. Σαββίδης έχει εγκαταλείψει τη συνεργασία για λόγους που αγνώ και που δε μας ενδιαφέρουν νομίζω τώρα.

2. Κατ' αρχή προκύπτει θέμα συμπληρωματικής ανάθεσης και προτείνω για τη θέση του κ. Αλ. Σαββίδη του κ. Ζαχαρία Ορφανούδση, σχολικό σύμβουλο. Με προοπτική να ετοιμάσουν τη νέα συγγραφή ως τις αρχές του Οκτώβρη 1984, ώστε να τυπωθεί άνετα για το 1985 - 86.

Στην πρόταση αυτή άγομαι από τη συνεκτίμηση δυο παραγόντων : τη στενότητα χρόνου τώρα και την ύπαρξη ενός βιβλίου Ιστορίας Ρωμαϊκής και Βυζαντινής, που είναι αρκετά καλογραμμένο κι ευπαρουσίαστο και δεν έχει προκαλέσει επικρίσεις από πουθενά· ούτε έχει μεγάλη ηλικία (τρία χρόνια είναι σε χρήση).

Τι λόγο θα είχαμε να φτάσουμε στον Οκτώβρη ασθμαίνοντας με ένα καινούριο τεύχος κι ένα άλλο προσδοκώμενο, που και τα δυο αθροιστικά θα είμαστε σε αδυναμία να εκτιμήσουμε πριν σταλούν στα σχολεία πόσο επάξια αντικαθιστούν το προκάτοχο βιβλίο. Και οφείλουμε αυτή τη φορά να έχουμε κατά νου ότι χρειάζεται ένα καλύτερο βιβλίο για να αντικαταστήσει το υπάρχον καλό βιβλίο.

Σημειώνω ακόμη ότι η συγγραφέας και ο προτεινόμενος δεύτερος συνεργάτης, είναι σχολικοί σύμβουλοι και δύσκολα θα πρότεινε κανείς να αποσπαστούν ολικά ή μερικά από τα κύρια έργα τους αυτή την ώρα που ο νέος θεσμός τους χρειάζεται με πλήρη απασχόληση για να σταδιοδρομήσει.

3. Στο παρελθόν συχνά εγώ ο ίδιος εισηγήθηκα λύσεις "κυνηγητού και συμπλήρωσης του πλοίου εν πλώ " αλλά επρόκειτο για περιπτώσεις που δεν είχαμε προκάτοχο βιβλίο παραδεκτό ή δεν είχαμε καθόλου (Γενική Ιστορία Γ' Λυκείου και Ιστορία από τις πηγές της Γ' Λυκείου).

4. Συμπληρωματικά σημειώνω ότι την ώρα αυτή έχουμε δυο άλλες "αναμονές" (Α. Σταυριανού, Ιστορία για την Α' Λυκείου, Β. Κρεμμυδά, Ιστορία για τη Γ' Γυμνασίου), που αυτές και ευοίωνες φαίνονται και έχουμε λόγους ουσιαστικούς να τις "κυνηγήσουμε", έγκαιρα να τις προωθήσουμε, γιατί θα καλύψουν υπαρκτές αδυναμίες (επιστημονικές ή διδακτικές) των προκάτοχων βιβλίων.

5. Το βιβλίο Θεματική Ιστορία της Β' Λυκείου έχει ανατεθεί σε διάφορους συγγραφείς κατά ειδικότητα. Είναι το πρώτο βιβλίο αυτής της μορφής. Η συγγραφή κεφαλαίων του έχει ανατεθεί στους:

Σοφοκλή Μαρκιανό (αρχαία ιστορία)

(1) Ι. Ζηζιούλα - Α. Μπενάκη - Γ. Ξανθάκου

(2) Δ. Φάκαλο

(3) Κ. Ντόκο

(4) Ζ. Ορφανουδάκη

(5) Α. Καρτσώνη

(6) Γ. Κοντογιώργη (τουρκοκρατία)

(7) Κ. Βεργόπουλο (νεότερη ελληνική ιστορία)

(8) Θ. Βερέμη

(9) Α. Σταυριανό (ιστορικός χώρος ανατολικής Μεσογείου, ειδικότερα της Βαλκανικής τους τελευταίους αιώνες).

6. Για την πορεία συγγραφής γνωρίζω τα εξής:
εκκρεμούν όλες οι μονογραφίες εκτός από τις τρεις του Σ. Μαρκιανού, Ζ. Ορφανουδάκη, Γ. Κοντογιώργη. Γι' αυτό εισηγούμαι: (α) Να ανατυπωθεί το βιβλίο Κ. Καλοκαιρινού για το Σεπτέμβρη 1984 ως Γενάρη 1985. Για τη συνέχεια θα μεριμνήσουμε με νεότερη εισήγηση, που θα αναφέρεται σε συμπληρωματική ανάθεση και σε νέες προθεσμίες για τα βιβλία Ιστορίας Β' Γυμνασίου και Β' Λυκείου. Για όλα αυτά είναι ομόφωνη η γνώμη της Ομάδας Εργασίας της Ιστορίας.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

Θ Ε Μ Α 2ο : Έγκριση του Β' τεύχους Φυσικής Γ' Λυκείου (Α, Β' δέ-
σμη).

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει:

Για το δεύτερο τεύχος του βιβλίου Φυσικής της Γ' Λυκείου (Α και Β' Δέσμη) έχω να εισηγηθώ τα ακόλουθα:

Οι συγγραφείς δεν το παρέδωσαν έγκαιρα (31 Αυγούστου). Η παράδοση έγινε κατά τμήματα και άρχισε τον Σεπτέμβριο. Συνεχίστηκε Οκτώβριο και Νοέμβριο και ένα μικρό μέρος στο τέλος γράφτηκε τέλη Δεκεμβρίου.

Από τους κριτές κ.κ. Αντωνίου και Νταϊλιάνη έχουμε εκφρασμένη θε-
τική γνώμη για όλο το β' τεύχος εκτος από το τελευταίο τμήμα που δεν
είδαν καθόλου (προοπτικές της Φυσικής). Οι παραπάνω κριτές έκαναν τις
παρατηρήσεις τους τις οποίες έλαβαν υπόψη, όπως δήλωσαν, οι συγγραφείς.
Ο τρίτος κριτής (κ. Ευθυμίου) διαφώνησε στην διαταγή της ύλης της θερ-
μοδυναμικής. Την ίδια διαφωνία έμαθαν είχαν και οι δυο άλλοι κριτές
αλλά τελικά πείσθηκαν. Οι παρατηρήσεις της κ. Ευθυμίου μου υποβλήθηκαν
για όλο το Β' τεύχος, πλην του τελευταίου τμήματος που κανείς από τους
κριτές δεν είδε, αλλά δεν λήφθηκαν υπόψη από τους συγγραφείς.

Παρόλο που οι διαδικασίες, εξαιτίας της χρονικής πίεσης και της
ανάγκης με κάθε τρόπο να έχουμε βιβλία για τους μαθητές δεν ακολουθήσαν
αυστηρά. Εισηγούμαι την έγκριση, για εκτύπωση του β' τεύχους διατηρώ-
ντας τις επιφυλάξεις μου και για τους τύπους και για την ουσία, ιδιαι-
τερα στο τελευταίο τμήμα που μόνο εγώ το είδα.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Στ. Παπασημακό-
πουλου.

Προοπτικές της Φυσικής

Από τη μελέτη της ύλης, έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχουν τέσσερις διαφορετικοί τύποι συμπεριφοράς που πιστεύεται ότι προκαλούνται από τέσσερα διαφορετικά είδη δυνάμεων.

- Την ισχυρή πυρηνική δύναμη που είναι η ισχυρότερη από όλες και που εξασκείται π.χ. μεταξύ των πρωτονίων και των νετρονίων που συγκροτούν τον πυρήνα.
- Την ηλεκτρομαγνητική δύναμη που εξασκείται ανάμεσα σε σώματα που φέτουν ηλεκτρικό φορτίο. Σ' αυτήν οφείλεται π.χ. η συγκρότηση του ατόμου.
- Την ασθενή πυρηνική δύναμη στην οποία οφείλεται η διάσπαση των σωματιδίων, όπως είναι η β διάσπαση των πυρήνων.
- Τη βαρυτική δύναμη που εξασκείται μεταξύ των μαζών και που είναι υπεύθυνη π.χ. για τις κινήσεις των άστρων.

Αν στη βαρυτική δύναμη αποδώσουμε τιμή 1, τότε η ασθενής πυρηνική δύναμη έχει τιμή 10^{28} , η ηλεκτρομαγνητική δύναμη έχει τιμή 10^{38} και η ισχυρή πυρηνική δύναμη έχει τιμή 10^{40} .

Από την εποχή του Εμπεδοκλή που πρώτος μίλησε για τα βασικά συστατικά τα οποία πίστευε ότι συγκροτούν το σύμπαν (αήρ, ύδωρ, πυρ, γη), το όνειρο του ανθρώπου είναι η κατανόηση του πολύπλοκου χαρακτήρα της φύσης με όσο το δυνατό λιγότερους ενοποιούς όρους. Από την άποψη αυτή, στην ιστορία της Φυσικής στέκουν μαζί τρία ονόματα, NEWTON, MAXWELL, EINSTEIN ως οι μεγαλύτεροι συνθέτες και ενοποιοί όλων των εποχών. Πριν 300 περίπου χρόνια ο NEWTON ταύτισε και ενοποίησε τη γήϊνη βαρύτητα (τη δύναμη που κάνει τα μήλια να πέφτουν) με την ουράνια βαρύτητα (τη δύναμη που συγκροτεί τους πλανήτες σε τροχιά γύρω από τον ήλιο). Διακόσια χρόνια αργότερα ο MAXWELL ενοποίησε τις δυνάμεις του ηλεκτρισμού. Το 1905 ο EINSTEIN ενοποίησε το χώρο και τα χρόνο και 11 χρόνια αργότερα κατάφερε να δείξει ότι η νευτωνική βαρύτητα είναι εκδήλωση της τολμηρής αυτής ενοποίησης.

Το μεγάλο όνειρο των Φυσικών είναι η ενοποίηση των δυνάμεων της φύσης. Πρόσφατες θεωρίες έχουν ενοποιήσει την ασθενή πυρηνική δύναμη και την ηλεκτρομαγνητική σε μια δύναμη, την ηλεκτρασθενή. Η θεωρία που περιγράφει τις αλληλεπιδράσεις μέσω της ισχυρής πυρηνικής δύναμης είναι η κβαντική χρωματοδυναμική (QCD). Νέες δισοφιλείς θεωρίες όπως οι μεγάλες ενοποιημένες θεωρίες (GUTS) προσπαθούν να συζεύξουν την κβαντική χρωματοδυναμική με τις ηλεκτρασθενείς δυνάμεις. Μια από τις συνέπειες των GUTS ΕΙΝΑΙ ότι το πρωτόνιο διασπάται σε χρόνο 10^{32} έτη (μια χρονική περίοδος πολύ μεγαλύτερη από την ηλικία του σύμπαντος). Ίσως η διάσπαση του πρωτονίου επηρεάζεται από την παρουσία μαγνητικών μονοπόλων. Υπάρχουν τέτοια μονόπολα; Η δομή της ύλης δεν είναι αυτή που ξέραμε πριν από 25 χρόνια. Τα πρωτόνια και τα νετρόνια δεν είναι πλέον στοιχειώδη. Έχουν δομή. Αποτελούνται από QUARKS και ως τώρα εξ υποψήφια είδη QUARKS έχουν επισημανθεί. Σήμερα πιστεύεται ότι τα QUARKS μαζί με τα εξ λεπτόνια (E, VE, μ , ν_μ , T, ν_T) είναι τα βασικά δομικά συστατικά της ύλης. Ενεργούν ως σημειακές πηγές πεδίων δυνάμεων και δεν υπάρχει προς το παρόν ένδειξη ότι αυτά τα σωματίδια μπορούν να διαιρεθούν περαιτέρω. Είναι επομένως αυτά τα τελικά στοιχειώδη σωματίδια της ύλης;

Αυτά είναι μερικά από τα ερωτηματικά στα οποία καλείται σήμερα να δώσει απάντηση η σύγχρονη φυσική. Ο δρόμος προς την κατανόηση των μυστικών της φύσης είναι μακρύς και τραχύς. Θα χρειαστεί και υλική υποδομή (ήδη είναι υπό σχεδιασμό κυκλικός επιταχυντής σωματιδίων ακτίνας 41 KM) και υφιλού επιπέδου πλασματικής παιδείας για να συνεχιστεί η πορεία του ανθρώπου προς τη γνώση. Ευχή και προσδοκία των σύγχρονων και των μελλοντικών γενεών είναι η γνώση αυτή να χρησιμοποιηθεί για το καλό της ανθρωπότητας.

Θ Ε Μ Α 3ο : Ανατύπωση διδ. βιβλίων.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου να σταλεί στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση το εγχειρίδιο της Φυσικής Γ' Λυκείου και οι λύσεις των ασκήσεων της Φυσικής Γ' Λυκείου.

Στη συνέχεια ο κ. Αδαμόπουλος λέγει:

Εισηγούμαι την ανατύπωση του βιβλίου "Καλλιτεχνικά μαθήματα Α' Λυκείου" με την παράκληση η αρμόδια υπηρεσία να λάβει υπόψη της ότι υπάρχουν πολλά Λύκεια στα οποία δε θα διδαχθεί το μάθημα από έλλειψη διδακτικού προσωπικού. Γι' αυτό δε θα πρέπει να εκδοθούν αντίτυπα του βιβλίου για όλους τους μαθητές της Α' Λυκείου.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Α. Αδαμόπουλου.

Ο Πρόεδρος

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφονίτου

Πράξη 12/1984

Σήμερα, 30.1.84 ημέρα Δευτέρα και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή, προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφονίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Α. Αδαμόπουλος, γιατί βρίσκεται σε κανονική άδεια και Ν. Παπαδόπουλος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Εποπτικά μέσα διδασκαλίας για τα σχολεία Μ. Γενικής Εκπ/σης.
Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
2. Κατάσταση συγγραφέων των βιβλίων της Ιστορίας.
Εισηγητής : Φ. Βώρος.
3. Οδηγίες για τα μαθήματα του κλάδου Α4 (δέσμες).
Εισηγητής : Στ. Παπασημακόπουλος.
4. Α.Π. των σχολείων Μέσης Γενικής Εκπ/σης.
5. Ανατύπωση βιβλίων.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Σχετικά με το έγγραφο ΣΤ 23145/2-12-1983 έχω να εισηγηθώ τα ακόλουθα:

Το εποπτικό μέσα διδασκαλίας χρησιμοποιούμενα σε όλα τα μαθήματα με κατάλληλο τρόπο πετυχαίνουν την εφαρμογή των σχολικών προγραμμάτων κατά τον καλύτερο τρόπο.

Η μεθόδευση της προμήθειας των Εποπτικών Μέσων Διδασκαλίας θα πρέπει να γίνει με τον ακόλουθο τρόπο:

1. Αποστολή στο ΚΕΜΕ από την αρμόδια υπηρεσία, πίνακα του αριθμού των σχολείων ΜΕ με τον αριθμό των Τμημάτων για κάθε τάξη.
2. Σύσταση Επιτροπής με πρόεδρο μέλος του ΚΕΜΕ και μέλη καθηγητές: 1 θεολόγο, 1 φιλόλογο, 1 Μαθηματικό και 2 Α4 από τους αποσπασμένους στο ΚΕΜΕ.

Η επιτροπή μέχρι το Μάιο θα καθορίσει: α) το είδος των εποπτικών μέσων, β) τον αριθμό, γ) τα απαιτούμενα ανταλλακτικά.

Όλα αυτά θα γίνουν με βάση τα νέα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία. Η αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ θα πρέπει να βοηθήσει την Επιτροπή αποστέλλοντας και άλλο υλικό που έχει.

3. Η Επιτροπή θα συνάξει επίσης: α) Κανονισμό παραλαβής, παραδόσεως και συντήρησης των εποπτικών οργάνων, β) Μεθοδολογικό τεύχος χρησιμοποίησης των οργάνων αυτών στις αίθουσες διδασκαλίας. Οι σύμβουλοι εκπαίδευσης των σχολείων της περιοχής του ΚΕΜΕ ή και άλλων θα προσφέρουν τις καλές τους υπηρεσίες για την πειραματική μελέτη των οδηγιών του Μεθοδολογικού αυτού τεύχους που θα πρέπει να παραδοθεί στο ΥΠΕΠΘ μέχρι τις 20-1-1985.

Ακολούθησε συζήτηση.

Ο κ. Βώρος είπε τα εξής:

Η προσωπική εμπειρία μου από την εκπαιδευτική κίνηση στη χώρα μας και αλλού είναι ότι:

α. Η εκπαιδευτική τεχνολογία και η εποπτική διδασκαλία αποτελούν σήμερα ένα σημαντικό σκέλος στήριξης της όλης εκπ/κής προσπάθειας.

β. Σε διάφορες χώρες έχουν ιδρυθεί ειδικά ινστιτούτα για την προώθηση της εκπ/κής τεχνολογίας και των μέσων εποπτικής διδασκαλίας.

γ. Σε μας έχουν γίνει πολλές προσπάθειες αξιέπαινες αλλά ασυντόνιστες.

Φρονώ λοιπόν ότι είναι ανάγκη να γίνει τώρα το οργανωτικό - συντονιστικό βήμα και να γίνει από μας. Γιατί, αν αρνηθούμε με τις αυτή την ευθύνη, ποιος φορέας ελπίζουμε ότι μπορεί να την επωμιστεί;

Καταφάσκω την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου και προσωπικά θα συμβάλω με μερικές σελίδες που θα αναφέρονται στην ιστορία.

Ο κ. Ηλίας Σπυρόπουλος είπε: Άκουσα την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου και την παρέμβαση του κ. Βώρου. Νομίζω ότι μπορούμε να αξιοποιήσουμε τα θετικά σημεία και των δύο και να καταλήξουμε στα εξής:

1. Το Τμήμα δεν έχει τους ειδικούς και τα μέσα για να δώσει τις τεχνολογικές προδιαγραφές των εποπτικών μέσων διδασκαλίας. Όμως, με προϋπόθεση τη συνεργασία με τις αρμόδιες Διευθύνσεις του ΥΠΕΠΘ, μπορεί, μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του να γνωμοδοτήσει: α) για τα εποπτικά όργανα που χρειάζονται σε κάθε μάθημα κάθε βαθμίδας και κάθε τάξης, β) για τον τρόπο αξιοποίησής τους, ώστε να συμβάλουν στην επιτυχία των σκοπών του κάθε μαθήματος.

2. Για να γίνει αυτό, το Τμήμα καλό είναι να συγκροτήσει Ομάδα Εργασίας, με την εξής σύνθεση: Πρόεδρος ένας Σύμβουλος του Τμήματος. (νομίζω ότι τη στιγμή αυτή καταλληλότερος είναι ο κ. Σκορδίλης, που θα βοηθηθεί από έναν εισηγητή του Τμήματος) και μέλη: 1 αποσπασμένος καθηγητής στο ΚΕΜΕ για κάθε κλάδο (μόνο για τα μαθήματα του κλάδου Α4 2 καθηγητές) και 1 Σχολικός Σύμβουλος από αυτούς που υπηρετούν στο λεκανοπέδιο για κάθε κλάδο. Η Επιτροπή αυτή να έχει την ευχέρεια να επικοινωνεί με κάθε φορέα που μπορεί να συμβάλει στο έργο της.

3. Η Επιτροπή θα συγκροτηθεί ύστερα από πρόταση του Τμήματος, που πρέπει να γίνει μέσα σε 15 ημέρες. Έργο της θα είναι: α) Να παραδώσει ως τα τέλη Ιουνίου 1984 πλήρη κατάσταση^{των} κάθε είδους εποπτικών οργάνων για όλα τα μαθήματα των τάξεων σχολείων Μ.Ε., και β) Να παραδώσει ως τα τέλη Δεκεμβρίου 1984 φυλλάδιο με γενικές και ειδικές οδηγίες αξιοποίησης και χρήσης των εποπτικών οργάνων, που θα περιλαμβάνονται στην προηγούμενη κατάσταση.

Το Τμήμα, ύστερα από διευκρινιστική συζήτηση, αποφασίζει ομόφωνα: δέχεται την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου, όπως αυτή τελικά διαμορφώθηκε στην παρέμβαση του κ. Σπυρόπουλου.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

Στο ερώτημα που διατύπωσε ο κ. Σπυρόπουλος στην προηγούμενη συνεδρίαση ανταποκρίνομαι με το ακόλουθο προοίμιο:

1. Η συγγραφή βιβλίων ιστορίας έχει δυσχέρειες εγγενείς (επιστημονικές, παιδαγωγικές, συνειδησιασκές και άλλες). Κατά συνέπεια, η μη έγκαιρη ανταπόκριση κάποιου, δε σημαίνει κατ'ανάγκη ασυνέπεια.

2. Συχνές υπήρξαν οι περιπτώσεις που πήραμε έγκαιρα τις συγγραφές, αλλά δεν ακολούθησε κρίση καταφατική. Θυμίζω την περίπτωση του τεύχους β' της Ιστορίας από τις πηγές (γ' Λυκείου)· υποβλήθηκαν 5 μονογραφίες, το Τμήμα αποδέχτηκε να προωθηθούν στον ΟΕΔΒ δυο μόνο (Κοντογιώργη - Βώρου). Κατά συνέπεια, έχουμε πολλές αρνητικές εντυπώσεις που δε σημαίνουν όμως ασυνέπεια των συγγραφέων.

Ύστερα από αυτά οφείλω να προσθέσω ότι ενδέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις να μην έχει λειτουργήσει και σωστή επικοινωνία ή συνεννόηση. Λογουχάρη, ο κ. Θ. Βερέμης έλειπε στην Αμερική ως τα Χριστούγεννα 1983 και η επικοινωνία μαζί του δεν ήταν εύκολη· ενώ εκείνος πολύ πριν φύγει στην Αμερική είχε αποδειχτεί να γράφει κάτι. Κάποιο χαρακτήρα ασυνέπειας εντοπίζω σε δυο μόνο περιπτώσεις· πρόκειται για τον τέταρτο συγγραφέα της Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας γ' λυκείου, που γράφτηκε τελικά από τρεις, και τον ένα συγγραφέα της Ιστορίας β' γυμνασίου (που τελικά δε γράφτηκε). Αλλά και σ' αυτές τις περιπτώσεις δεν μπορώ με βεβαιότητα να καταλογίσω ασυνέπεια· μπορεί να ήταν και άλλου είδους δυσχέρεια (οικογενειακή, συνειδησιακή ή άλλη).

Ο κ. Ηλίας Σπυρόπουλος - Σύμβουλος Β' ΚΕΜΕ λέγει: Ευχαριστώ το συνάδελφο κ. Φ. Βώρο για την ενημέρωση. Από αυτήν φαίνεται, νομίζω, καθαρά ότι:

α) Οι ασφυκτικές προθεσμίες των 3-5 μηνών για τη συγγραφή υπεύθυνων εκσυγχρονισμένων βιβλίων οδηγεί ή στην εγκατάλειψη της προσπάθειας των συγγραφέων ή σ'ένα σήριαλ αναβολών κατάθεσης του έργου ή αναγκάζει το Τμήμα να μη κρίνει το βιβλίο κατάλληλο για σχολική χρήση

β) Η μέθοδος συγγραφής κατ'ανάθεση (και όχι με προκήρυξη), προϋποθέτει ότι οι συγγραφείς που προτείνονται παρέχουν όλες τις απαραίτητες εγγυήσεις, ώστε έγκαιρα να δώσουν βιβλίο επιστημονικά άρτιο και διδακτικώς πρόσφορο.

Όμως το Τμήμα μας ως τώρα γνωμοδότησε να ανατεθεί συγγραφή βιβλίων βασικών μαθημάτων είτε σε ασφυκτικές προθεσμίες είτε σε συγγραφείς σχετικά άπειρους είτε και τα δύο μαζί, κι έτσι διαπιστώσαμε ότι χάθηκε πολύτιμος χρόνος και ταλαιπωρήθηκαν χωρίς αποτέλεσμα οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου. Είχαμε βέβαια μια ισχυρή δικαιολογία: δεν υπήρχαν κατάλληλα βιβλία ούτε για τα νέα μαθήματα (Κοινωνιολογία, Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας, κτλ.) ούτε για τα παραδοσιακά (παράλαβαμε, το 1976, πανάρχαια σχολικά εγχειρίδια για όλα τα μαθήματα). Σήμερα όμως, ύστερα από πολύχρονες κοπιαστικές προσπάθειες, η κατάσταση έχει αλλάξει προς το καλύτερο, όπως ενδεικτικά μπορούμε να πούμε:

α) Τα διδακτικά βιβλία Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας των τριών τάξεων του Γυμνασίου και των τριών τάξεων του Λυκείου, που εξασφαλίστηκαν με ευθύνη του Τμήματος, με αναλυτικά προγράμματα και προδιαγραφές που το Τμήμα κατάρτισε, με ικανούς συγγραφείς που το Τμήμα πρότεινε, με την βοήθεια των Επιτροπών κρίσης που το Τμήμα συγκρότησε, καλύπτουν ικανοποιητικά τις διδακτικές ανάγκες του μαθήματος.

β) Για όλες τις τάξεις Γυμνασίου και Λυκείου (και για τις θέσεις) έχουμε πλήρη συνεπή σειρά εκσυγχρονισμένων βιβλίων Μαθηματικών, που αντικατέστησαν όλα τα παλιά εγχειρίδια, που το ένα αγνοούσε το περιεχόμενο του άλλου.

γ) Για όλα τα κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας από μετάφραση (συνολικά 12) για το 1984-85 έχουν εξασφαλιστεί ικανοποιητικά σχολικά εγχειρίδια.

δ) Ακόμα και για τα νέα μαθήματα δέσμης έχουμε στείλει βιβλία ευρύτερα (Κοινωνιολογία, Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας, Λατινικά κτλ) και καθώς και για τα περισσότερα λοιπά μαθήματα βρισκόμαστε σε κατάσταση πολύ καλύτερη απ'ό,τι όταν ξεκινήσαμε την προσπάθεια, νομίζω

ότι στον προγραμματισμό μας πρέπει να αποφύγουμε - κατά το μέτρο του δυνατού - αναθέσεις του τύπου που παραπάνω έχω περιγράψει. Αντίθετα υποχρέωσή μας είναι να φροντίσουμε να απαλλαγεί το Υπουργείο από την "αιμοληψία" που υποχρεώνεται να κάνει από το Ευγενίδειο Ίδρυμα, όπως και να βελτιώσουμε όσα νέα βιβλία ξεκίνησαν φέτος την πορεία τους στη σχολική πράξη, σύμφωνα με τις εμπειρίες των συναδέλφων που τα χρησιμοποιούν στη διδασκαλία τους, είτε αυτά έρχονται κατ'ευθείαν στο ΚΕΜΕ είτε διαβιβάζονται μέσω της αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει:

1. Τα κεφάλαια 7 και 8 δεν θα διδαχτούν.
2. Σε όλα τα σχολεία θα πρέπει να διδαχτεί η ανόργανη Χημεία μέχρι τη σελίδα 72 και ακολούθως η οργανική Χημεία.
3. Τα σχολεία που με την άφιξη της οδηγίας αυτής έχουν ξεπεράσει τη σελίδα 72 θα διακόψουν αμέσως την ανόργανη Χημεία και θα κάνουν οργανική μέχρι το τέλος και φυσικά με τη σειρά του βιβλίου.

Για τη Β' Λυκείου

Όλα τα σχολεία που μέχρι τις 20 Ιανουαρίου έχουν ξεπεράσει τη σελίδα 34 του σχολικού βιβλίου της Χημείας θα διακόψουν την ανόργανη και θα αρχίσουν Οργανική (από το δεύτερο μέρος). Σε περίπτωση που την παραπάνω ημερομηνία κάποιο σχολείο δεν έφτασε στην σελίδα 34, θα συνεχίσει την ανόργανη ώσπου να φτάσει στο όριο αυτό και στη συνέχεια θα κάνει Οργανική Χημεία στο Λύκειο.

Σε όλες τις Τάξεις τα βιβλία Φυσικής θα διδαχτούν σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες που δόθηκαν ιδιαίτερα στη Γ' Λυκείου η Φυσική θα διδαχτεί απαραίτητα με τη σειρά των κεφαλαίων των τεύχων που αποστάληκαν. Είναι ευνόητο ότι στο τέλος κάθε κεφαλαίου θα προτείνονται στους μαθητές οι ανάλογες ασκήσεις του βιβλίου ή και άλλες παρόμοιες σύμφωνα με την πρωτοβουλία του καθηγητή.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Στ. Παπασημακόπουλου.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει: Σχετικά με το μάθημα της "Νεοελληνικής γλώσσας και γραμματείας" για το επόμενο έτος 1984-85 θα έχουμε μια αλλαγή στο αναλυτικό πρόγραμμα (και στα διδακτικά βιβλία). Όπως είναι γνωστό, η Ομάδα Εργασίας Θεσσαλονίκης έχει αναλάβει να ετοιμάσει το νέο αναλυτικό πρόγραμμα και τα σχετικά βιβλία μαθητή και καθηγητή στο τέλος Μαρτίου 84.

Επομένως θα πρέπει να περιμένουμε για το νέο αναλυτικό πρόγραμμα του γυμνασίου ως τότε.

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει: Το αναλυτικό πρόγραμμα των Μαθηματικών για το σχ. έτος 1984-85 παραμένει αμετάβλητο ως προς το περιεχόμενο. Ειδικά στη Γ' Λυκείου, 1η Δέσμη το ωράριο διαμορφώνεται από την αρχή του σχολικού έτους κατά κλάδους ως εξής:

Άλγεβρα : Ώρες 3

Αν. Γεωμετρία-Ανάλυση : Ώρες 5

Ο κ. Β. Θεοδωρακόπουλος λέγει: Για τα Λατινικά της 3ης Δέσμης στο σχολικό έτος 1984-85 θα ισχύσει το Α.Π. που ισχύει για το μάθημα αυτό κατά το σχολ. έτος 1983-84.

Ο κ. Φούσκας λέγει:

Α.Π. Θρησκευτικών για το 1984 - 85

α) Για όλες τις τάξεις Γυμνασίου και για τις Α' και Β' Λυκείου θα ισχύσουν τα ίδια Α.Π., όπως σωστά σημειώνεται στο "σώμα" των Α.Π., το οποίο πρόκειται να δημοσιευτεί.

β) Για τη Γ' Λυκείου γράφεται καινούριο βιβλίο, με βάση το νέο Α.Π. που εκπονήθηκε και εγκρίθηκε από το ΚΕΜΕ στις 12-12-1983. Η προθεσμία συγγραφής του βιβλίου τελειώνει στις 31-3-1984. Αν η ανάθεση αποδειχθεί καρποφόρα και αν το βιβλίο εκτυπωθεί έγκαιρα, τότε κατά το σχολ. έτος 1984-85 θα ισχύσει για τη Γ' Λυκείου το νέο πρόγραμμα.

Α.Π. Μουσικής για το 1984 - 85

Για όλες τις τάξεις Γυμνασίου και την Α' Λυκείου θα ισχύσει το ίδιο Α.Π.

Α.Π. Οικ. Οικονομίας για το 1984 - 85

α) Για τις τάξεις Β' και Γ' Γυμνασίου θα ισχύσει το ίδιο Α.Π.

β) Για την Α' τάξη Γυμνασίου γράφτηκε κιόλας καινούριο βιβλίο με βάση νέο Α.Π. Το βιβλίο είναι υπό κρίση. Αν κριθεί κατάλληλο, τότε κατά το σχολ. έτος 1984 - 85 θα ισχύσει για την Α' Γυμνασίου το νέο Α.Π.

Ο κ. Βώρος λέγει:

Ιστορία και Αγωγή του Πολίτη ή Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη

1. α' γυμνασίου : ανατυπώνεται το περυσινό βιβλίο.
2. β' γυμνασίου : το ίδιο.
3. γ' γυμνασίου : (1) ως προς την Αγωγή του Πολίτη, το ίδιο.
(2) ως προς την Ιστορία (αναμονή να δούμε τι έχει γράψει ο Β. Κρεμμυδάς).
4. α' λυκείου : αναμονή κρίσης των νέων βιβλίων.
5. β' λυκείου : ανατυπώνεται το βιβλίο Βυζαντινής Ιστορίας για το διάστημα ως το Γενάρη 1985* άρα, ως τότε το ίδιο πρόγραμμα.
6. γ' λυκείου : (1) Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη: ανατυπώνεται το περυσινό. (2) Γενική Ιστορία : το ίδιο. (3) Ισθρία από τις πηγές : τό ίδιο.
(4) Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές : εκκρεμεί απόφαση της Διοίκησης* αν δε γίνει ανατύπωση του περυσινού βιβλίου, τότε θα εισηγηθούμε νέο πρόγραμμα και συγγραφή ανάλογη.

Για όλες τις περιπτώσεις εκτός : 3(2), 4α και 6(4) ισχύουν τα περυσινά προγράμματα, αφού ανατυπώνονται τα ίδια βιβλία.

Για την περίπτωση 5 ισχύει το περυσινό βιβλίο ως προς το σκέλος Βυζαντινή Ιστορία (ως το Γενάρη 1985).

Για τις περιπτώσεις που εκκρεμούν από μας οριστική απάντηση μπορεί να δοθεί ως το τέλος του Φλεβάρη 1984.

ΘΕΜΑ 5ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Έχοντας υπόψη την όλη πορεία συγγραφής νέων βιβλίων ιστορίας και τη δυνατότητα έγκαιρης παραγωγής βιβλίων ως το Σεπτέμβριο 1984 προτείνω να ανατυπωθούν τα εξής δυο βιβλία:

α. Ι. Τσακτσίρα, Μαρίας Θεοκάρου και Ζαχαρία Ορφανουδάκη Ιστορία Ρωμαϊκή και Βυζαντινή για τους μαθητές της Β' Γυμνασίου 1984-85.

β. Κ. Καλοκαιρινού, Ιστορία Ρωμαϊκή και Βυζαντινή για τους μαθητές Β' Λυκείου (ως το Γενάρη του 1985).

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Ηλ. Σπυρόπουλος

Δ. Ζαραφωνίτου

Handwritten signature of D. Zafaronitou

ΠΡΑΞΗ 13/1984

Σήμερα, 3-2-84, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδής, προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπατζής, Σύμβουλοι Β΄ Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφονίου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Α. Αδαμόπουλος, γιατί βρίσκεται σε κανονική άδεια και Ι. Σκορδύλης.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Ανακοινώσεις
- ΘΕΜΑ 2ο - Συμπληρωματική αμοιβή συγγραφέων διδ/κών βιβλίων. Εισηγητές: Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Στ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Αναλυτικά προγράμματα.
- ΘΕΜΑ 4ο - Τρόπος γενικών εξετάσεων Ιουνίου. Εισηγητές κατά ειδικότητα.
- ΘΕΜΑ 5ο - Ανάθεση σχεδίων για τη Βιολογία Γ' Λυκείου. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

./.

ΘΕΜΑ 1ο

Ανακοινώθηκε το περιεχόμενο των εξής εγγράφων;

- 1) 259/23-1-84
- 2) 341/26-1-84
- 3) 408/31-1-84
- 4) 342/26-1-84
- 5) 340/26-1-84
- 6) 417/31-1-84
- 7) 418/31-1-84
- 8) 258/23-1-84
- 9) 260/23-1-84
- 10) 261/23-1-84
- 11) 407/31-1-84
- 12) 357/27-1-84
- 13) 339/26-1-84
- 14) 376/27-1-84

Επένδυση	350.000
Εκσυγχρονισμός	350.000
Εκσυγχρονισμός	350.000
Εκσυγχρονισμός	350.000
Εκσυγχρονισμός	350.000
Εκσυγχρονισμός	350.000
Εκσυγχρονισμός	350.000
Εκσυγχρονισμός	350.000

./.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Οι συγγραφείς του διδακτικού εγχειριδίου "Θουκυδίδης Ιστορία" της Β' Λυκείου κ.κ. Εμμ. Τσαγκαράκης και Εμμ. Φραγκίσκος με επιστολή τους της 24-1-1984 ζητούν να αναμορφωθεί η αμοιβή τους για τη συγγραφική εργασία τους από 200.000 (όπως ορίζει η σχετική υπουργική απόφαση) σε 350.000 δρχ. και αναφέρουν πειστικούς, κατά τη γνώμη μου, λόγους για να υποστηρίξουν το αίτημά τους (αντίγραφο της επιστολής θα επισυναφθεί στα πρακτικά). Ο Πρόεδρος του Τμήματος καθηγητής κ. Φ. Κακριδής με ιδιόγραφο σημείωμα του πάνω στην επιστολή γράφει: "δίκιο είναι - μπορούμε να το προτείνουμε" και ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ κ. Π. Σακελλαρίδης προσθέτει: "Ναι".

Σύμφωνα με τα παραπάνω, και αφού πήρα υπόψη μου: α) Τον αριθμό (τελικό) των σελίδων του βιβλίου, όπου διαπιστώνουμε αύξησή τους, απόλυτα όμως ~~xx~~ δικαιολογημένη, σε σχέση με τον αριθμό σελίδων της ανάθεσης, β) την πολύ ικανοποιητική ποιότητα του βιβλίου, γ) το ότι στους συγγραφείς αυτούς η υπηρεσία δεν έκανε καμιά άλλη διευκόλυνση, καθώς δεν υπηρέτούν στο Δημόσιο, εισηγούμαι στο Τμήμα να προτείνει την αύξηση της αμοιβής τους από 200.000 σε 300.000 δραχμές.

Ακολούθησε ψηφοφορία.

Ψηφοφορία

Τομπαζδης	350.000
Παπασημακόπουλος	350.000
Παπαδόπουλος	300.000
Βώρος	300.000
Βαρουχάκης	350.000
Σακκάς	350.000
Σπυρόπουλος	300.000

Το Τμήμα με ψήφους 4:3 προτείνει να δοθεί στους συγγραφείς του διδ. εγχειριδίου "Θουκυδίδης Ιστορία" Β' Λυκείου το ποσόν των 350.000 δρχ.

Στη συνέχεια ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

./.

1.- Με προγενέστερη απόφασή μας έχουμε εισηγηθεί να ανατεθεί στον κ. Λευτέρη Σταυριανό η συγγραφή μιας "γενικής θεώρησης της ανθρωπίνης ιστορίας" για την α' τάξη του λυκείου. Εισηγηθήκαμε επίσης να δοθεί στο συγγραφέα αποζημίωση 100.000.

2.- Σήμερα όμως που γνωρίζω ότι ο συγγραφέας είναι ανάγκη να πραγματοποιήσει και ένα ταξίδι από Αμερική για τις απαραίτητες εδώ συνεννοήσεις, νομίζω ότι ο διπλασιασμός της αρχικής αποζημίωσης είναι πολύ δίκαιος.

3.- Επιπλέον φρονώ ότι η ποιότητα της εργασίας, που την έχω κιόλας δει, και η ποιότητα της εικονογράφησης που συνοδεύει τη συγγραφή δικαιολογούν την πρότασή μου και θα μας δικαιώσουν αν γίνουμε ακόμη πιο δαφιλείς, μολονότι γενικά εισηγούμαστε χαμηλές αποζημιώσεις.

Ακολούθησε συζήτηση.

Ο κ. Σακκάς διερωτήθηκε γιατί, αφού ο κ. Σταυριανός είναι τόσο αξιόλογος επιστήμονας και θα προσφέρει, πιστεύω, έργο ποιότητας και μάλιστα σε μια περιοχή τόσο ευαίσθητη και τόσο δύσκολη (ανάλογο βιβλίο δεν έχει ξαναγραφεί) δεν έγινε εισήγηση για την αμοιβή του με ένα ικανοποιητικό ποσό, δεδομένου μάλιστα ότι διδάσκει σε πανεπιστήμιο των ΗΠΑ και υποβάλλεται για τη συγγραφή του βιβλίου σε πρόσθετα έξοδα.

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει: Δεν υπάρχει εκμέρους μου αντίρρηση να δοθεί το ποσό αυτό, αλλά έχουμε υποχρέωση προς το ΥΠΕΠΘ, από τη στιγμή της ανάθεσης, με τα δεδομένα της να προτείνουμε το ποσό αμοιβής. Το να παρουσιάζουμε στο Τμήμα προτάσεις ανάθεσης λέγοντας ότι ο συγγραφέας δεν επιθυμεί αποζημίωση και ύστερα από μήνες να ερχόμαστε να προτείνουμε στο ΥΠΕΠΘ δίκαιη και λογική αμοιβή που όμως εμείς δεν επιτρέψαμε να προγραμματίσει, είναι κάτι που κατά τη γνώμη μου δεν θα είναι καλό να επαναληφθεί.

Ακολούθησε ψηφοφορία.

Ψηφοφορία

Τομπαΐδης	200,000
Παπασημακόπουλος	"
Παπαδόπουλος	"
Βώρος	"

Βαρουχάκης	200.000
Σακκάς	"
Σπυρόπουλος	"

Το Τμήμα ομόφωνα αποδέχεται να δοθεί στον κ. Σταυριανό το ποσό των 200.000 δρχ.

Στη συνέχεια ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Για τη συγγραφή του βιβλίου Φυσικής Α' Λυκείου έχω να πω τα ακόλουθα: Από τους δύο συγγραφείς ο ένας αμοιβεται με 200 χιλιάδες. Ο άλλος ο Π. Κόκκοτας, αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ δε θα έπαιρνε χρήματα σύμφωνα με την αρχική μας πρόταση. Επειδή ο κ. Κόκκοτας έγινε Σ. Σύμβουλος και διακόπηκε η απόσπασή του στις 16 Ιανουαρίου το αργότερο, είχα προτείνει σε προηγούμενη συνεδρίαση να λάβει 25% της αμοιβής σύμφωνα με σχετική συνεννόηση που έκανα με τον κ. Πρόεδρο του τμήματος. Η πρότασή μου αυτή απορρίφθηκε. Ήδη επανέρχομαι, ύστερα από συνεννόηση με τον κ. Πρόεδρο του Τμήματος και ζητώ την εξολοκλήρου αποζημίωση για τον Π. Κόκκοτα με το δικαιολογητικό ότι από την πρώτη μέρα της αναθέσεως θα έπρεπε να διακοπεί η απόσπαση επειδή παρακολουθούσε σεμινάρια. Την πρότασή μου την κάνω ύστερα από συνεννόηση με τον ίδιο τον ενδιαφερόμενο.

Ακολούθησε συζήτηση.

Ο κ. Βώρος λέγει: Φρονώ ότι: και ύστερα από την εκπνοή της προθεσμίας συγγραφής βιβλίων συχνά οι συγγραφείς απασχολούνται για την έκδοση των βιβλίων τους:

- αυτό επικαλέστηκαν-ανάμεσα σε άλλα- και οι συγγραφείς του βιβλίου Θουκυδίδη και δικαιώσαμε το αίτημά τους πριν από λίγο,

- αυτό συνέβη με τους ιστορικούς και παρατάθηκε η απόσπαση ενός για να παρακαλουθήσει το επίπονο έργο της έκδοσης των βιβλίων,

- αυτό συνέβη με τους μαθηματικούς και συνέχισαν πολύ μετά την εκπνοή της προθεσμίας συγγραφής την παρακολούθηση έκδοσης των βιβλίων τους,

- αυτό συνέβη και με τους φυσικούς και γνωρίζουμε προσωπικά (τουλάχιστο εγώ και ο κ. Σπυρόπουλος) ότι συνέχιζαν να συνεδριάζουν γύρω από ένα γραφείο του ΟΕΔΒ για διόρθωση των τυπογραφικών δοκιμών.

Κατά συνέπεια δεν υπάρχει για μένα θέμα αιτιολόγησης της απόσπασης του κ. Κόκκοτα ως την έναρξη του σεμιναρίου σχολικών συμβούλων και κατά τη γνώμη μου δικαιούται την αποζημίωση των 2/3 των 200.000 δρχ. γιατί η ανάθεση έγινε την τελευταία, έρα του Οκτώβρη 1983 με προθεσμία την 31-1-1984 και ο κ. Κόκκοτας από 1-12-1983 έχει επιστρέψει στα υπηρεσιακά του έργου.

Ανεξάρτητα απ' αυτό φρονώ ότι μπορεί ο κ. Κόκκοτας να παρατηθεί από οποιαδήποτε αποζημίωση (τώρα που κατέλαβε υψηλή θέση στη εκπ/κή λειτουργία) ακολουθώντας το παράδειγμα - που πολλές φορές εκδηλώθηκε γύρω από τούτο το τραπέζι.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Σε συνεδρίαση του Τμήματος που συζήτησε πρότα-ση αμοιβής των ως πρόσφατα αποσπασμένων στο ΚΕΜΕ εκπαιδευτικών για τη συγγραφή βιβλίου για τους καθηγητές σχετικό με τη διδασκαλία των "Κει-μένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας" αντιτάχτηκα στην πρόταση αμοιβής, γιατί αυτοί οι άνθρωποι επί πολλά χρόνια ήταν αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ και είχαν ποικιλότροπα ωφεληθεί. Και γιατί επιπλέον την εργασία αυτή τουλάχιστο στο μεγαλύτερο μέρος της την είχαν ετοιμάσει στο χρόνο της απόσπασής τους.

Η περίπτωση του κ. Κόκκοτα είναι κάπως διαφορετική. Στο ΚΕΜΕ ήταν αποσπασμένος μόνο για δύο χρόνια για να γράφει βιβλία σε μάθημα ποθ πα-ρουσιάζει δυσκολίες. Δυστυχώς η εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου είναι αθεμελίωτη, ώστε να μη μας επιτρέπει να την αποδεχτούμε. Προτείνει μάλιστα την πλήρη αμοιβή του κ. Κόκκοτα, παραβλέποντας ότι στο διάστημα όλου του Νοεμβρίου και ως τις 6 Δεκεμβρίου που ήταν αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ ασχολούταν βέβαια με τη συγγραφή του βιβλίου και ότι από 22 Δεκεμβρί-ου (τέλος σεμιναρίου) ως τις 16 Ιανουαρίου (χρόνος ανάληψης της υπηρε-σίας ως Συμβ. Εκπαιδ.) πάλι ήταν εκτός υπηρεσίας, δηλαδή ελεύθερος ^{vol} απα-σχολείται με τη συγγραφή. Αφού η εισήγηση δεν πείθει, πώς να δεχτούμε την αμοιβή του συγγραφέα; Οπωσδήποτε όμως θα διέθεσε ένα χρόνο για τη συγγραφή του βιβλίου πέρα από το χρόνο της απόσπασής του. Η αμοιβή του θα πρέπει να είναι ανάλογη μ' αυτό το χρόνο.

./.

στο ΚΕΜΕ, θα πρέπει λογικά να αφαιρεθούν οι αποδοχές του για όσο διάστημα του χρόνου συγγραφής ήταν αποσπασμένος που κατά την εκτίμησή μου το υπολογίζω σε 2 μήνες. Το υπόλοιπο ασφαλώς το δικαιούται αλλά νομίζω ότι δεν θα πρέπει να το διεκδικήσει.

Ακολουθεί ψηφοφορία.

ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ

Τοματῆδης	100.000
Παπασημακόπουλος	200.000
Παπαδόπουλος	100.000
Βώρος	140.000
Βαρουχάκης	πρότασή του, όπως είναι
Σακκάς	100.000
Σπυρόπουλος	100.000

Με ψήφους 5:2 το Τμήμα προτείνει να δοθεί στον κ. Κόκκοτα το ποσό των 100.000 δραχ.

ΘΕΜΑ 3ο

Αναβάλλεται.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Σακκάς παρακάλεσε να έχει τα σχετικά σημειώματα για τη βαθμολογία των μαθητών στις γενικές εξετάσεις τουλάχιστο ως τις 10 Φεβρουαρίου, ώστε με βάση αυτά να βελτιωθεί και να λάβει τελική μορφή το κείμενο που δόθηκε στους βαθμολογητές τον περασμένο χρόνο, προκειμένου να αποσταλεί στη Διοίκηση έγκαιρα για να το αναπαραγάγει.

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Θα τεθούν για απάντηση 4 θέματα με δύο τουλάχιστο ερωτήσεις το καθένα. Τα θέματα θα πρέπει να εξετάζουν την μνήμη κατά 50%. Κατά 25% θα πρέπει να εξετάζουν την ικανότητα του μαθητή να επιλεγεί από μια ενότητα ορισμένα τμήματα που έχουν κοινά χαρακτηριστικά τα οποία θα αναφέρονται στην ερώτηση. Τέλος 25% θα πρέπει να εξετάζουν την κρίση του μαθητή που θα προκύπτει από τη γνώση μεγάλων τμημάτων του σχολικού βιβλίου και απλές στοιχειώδεις γνώσεις άλλων θετικών επιστημών.

Σως παραπάνω προτάσεις έχω λάβει υπόψη: α) την ύλη του μαθήματος Βιολογίας Β' Δέσμης, β) το ότι η διδασκαλία του έγινε από καθηγητές που είχαν προμηθευτεί το βιβλίο συγχρόνως με τους μαθητές.

ΘΕΜΑ 5ο

Ύστερα από σχετικές συνεννοήσεις εισηγούμαι στο τμήμα την ανάθεση των σχεδίων μακεττών κτλ. του βιβλίου Βιολογία Γ' Λυκείου (β' τεύχος) στον γραφίστα κ. Γιάννη Κωνσταντινίδη.

Η Επιτροπή παραλαβής της εργασίας του θα αποτελείται από τους κ.κ. Σουρμελή, Πρόεδρο του ΟΕΔΒ, Στ. Παπασημακόπουλο, Σύμβουλο Β' ΚΕΜΕ και Μουσταφέλο.

Το ποσό της αμοιβής του θα είναι 50.000 δρχ.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Στ. Παπασημακόπουλου

Στο σημείο αυτό τελείωσε η συζήτηση των θεμάτων.

Ο Πρόεδρος

Ηλ. Στυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

25.1.84

Συμπροσώπων

(Παρατίθεται υπογραφή για το πρωτότυπο)

Ναι

25.1.84

Αθήνα, 24 Ιανουαρίου 1984

Προς τον αξιότιμο

Πρόεδρο του Ε.Ε.Ε.Ε.

Καθηγητή κ.Θάνη Κακριδή

Αγία Παρασκευή

κ. Συμπροσώπων
27-1-84

Κύριε Πρόεδρε

Με την περάτωση της εκτύπωσης του βιβλίου μας "Θουκυδίδης Ιστορία", για τη Β' Ανταίεση, θεωρούμε αναγκαίο να θέσουμε υπόψη σας ορισμένες σκέψεις σχετικά με τα συγγραφικά δικαιώματά μας.

1^{ον}. Σύμφωνα με την ανάθεση συγγραφής, η έκταση του βιβλίου ορίζεται σε 4 τυπογραφικά φύλλα. Στο σύνολο των τυπογραφικών αυτών, κατά το έργο της ανάθεσης, αντιστοιχεί ποσό αμοιβής 200.000 δρχ. αμοιαιστικά και με ίση διανομή για τους δύο συγγραφείς. Τελικά το βιβλίο, με τη μορφή που υποβλήθηκε και εγκρίθηκε, ξεπέρασε κατά την εκτύπωση τα 7 τυπογραφικά. Βάσει αυτού, νομίζουμε ότι η διαφορά που παρουσιάστηκε στον όγκο του βιβλίου είναι εύλογο να εκφράσει αναλογικά και τη χρηματική αποζημίωση, με προσαύξηση δηλαδή της αρχικής αμοιβής κατά ποσοστό 75%. Κατά συνέπεια η αρχική αμοιβή πρέπει να διαμορφωθεί στο ποσό των 350.000 δρχ.

2^{ον}. Η παραπάνω αναθεώρηση επιβάλλεται όχι μόνο ως απόρροια υπολογισμού των καθαρών αριθμών, αλλά και από το μέγεθος του πνευματικού και -γιατί όχι- του χειρωνακτικού μόχθου που συνεπαγόταν η συγραφή, στην πρώτη και δεύτερη μορφή της, η άμεση παρακολούθηση και επίστασία της έκδοσης. Συγκεκριμένα: α/ Μετά την έγκριση των προτάσεών μας για τη δομική αναμόρφωση του βιβλίου, χρειάστηκε ένας ολόκληρος μήνας υπερεντατικής δουλειάς, προκειμένου να προσαρμοστεί το βιβλίο στους νέους όρους. β/ Παρά τη συνεργασία και συμπαράσταση του αρμόδιου για το βιβλίο μας προσωπικού του Ο.Ε.Δ.Β., το γεγονός ότι επί τέσσερις μήνες αντιμετωπίσαμε ένα τυπογραφείο που δυσχέραινε αντί να διευκολύνει το έργο μας, έκανε ώστε ο κόπος που καταβλήθηκε στην τυπογραφική επιμέλεια του βιβλίου να προσαυξηθεί σημαντικά σε βάρος των επαγγελματιών μας υποχρεώσεων. γ/ Η σημειωθεί, τέλος, ότι η οικονομική επιβάρυνση για την προετοιμασία και κατάθεση των αντιτύπων του βιβλίου / έξοδα δακτυλογράφησης, φωτοτυπήσεων, φωτογραφίσεων, αγοράς διαφανειών, σχεδιάσεων κλπ. / έχει μειώσει κατά 10% περίπου το προβλεπόμενο από την υπουργική απόφαση ποσό αποζημίωσης.

το γεγονός ότι στοιχειοθετήθηκε
χήμας μεγαλύτερο του συνήθους/26 τετρ./

3^{ον}. Δεδομένου ότι οι συγγραφείς, σύμφωνα με τα ισχύοντα, μόνο ύστερα από μία πενταετία θα αρχίσουν να εισπράτουν κάποια ανάξια λόγω ποσοστά, ενώ στο μεταξύ οι διάφοροι επιτήδευοι θα έχουν επωφεληθεί και εκ του ασφαλούς κερδοσκοπήσει σε βάρος της πνευματικής μας εργασίας - τα σχετικά προμηνύματα έφτασαν ήδη στις στήλες του τύπου -, νομίζουμε ότι το δίκαιο και η ηθική επιβάλλουν να βρεθεί ανταπόκριση το αίτημά μας και να ικανοποιηθεί πριν από την υπογραφή της τελικής σύμβασης με το Δημόσιο.

Βέβαιοι ότι θα προβείτε στις αναγκαίες υπηρεσιακές ενέργειες και θα εισηγηθείτε τη θετική αντιμετώπισή του, διατελούμε

Με τιμή

Εμμ. Κ. Τσαγκαράκης

Εμμ. Π. Θραγκίσκος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 14/1984
=====

Σήμερα, 6-2-84, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή, Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή, προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδύλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφώνιτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Α. Αδαμόπουλος, γιατί είναι σε κανονική άδεια, Δ. Σακκάς γιατί ήσαν στη ΣΕΛΜΕ Τριπόλεως, Ν. Παπαδόπουλος, γιατί ήταν στο ΥΠΕΠΘ.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
=====

ΘΕΜΑ 1ο - Αναλυτικά προγράμματα

ΘΕΜΑ 2ο - Ύλη προπαρασκευαστικών μαθημάτων που διδάχθηκε μέχρι 15-12-1983. Εισηγητής Δ. Σακκάς.

ΘΕΜΑ 3ο - Σεμινάρια γαλλικής γλώσσας. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Εκτός Η.Δ. ο κ. Σκορδύλης λέγει: Σύμφωνα με την πρόσφατη απόφαση του Τμήματος, που μου ανατέθηκε ο συντονισμός των εργασιών της αναφερόμενης ομάδας εργασίας, παρακαλώ τους κ. συνεισέχοντες όλων των ειδικοτήτων να υποδείξουν μέχρι τις 10-2-84 δύο πρόσωπα, ώστε έγκαιρα να προβούμε στη συγκρότηση της ομάδας.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Πρόεδρος παρακάλεσε τα μέλη του Τμήματος να καταθέσουν σημειώματα σχετικά με τα Α.Π.:

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει: Με αρχική μας οδηγία του Σεπτεμβρίου 1983 προβλέπεται αλλαγή του ωραρίου στους δύο κλάδους των Μαθη/κών τις Γ' Λυκείου, 1ης δέσμης από 1ης Μαρτίου ως εξής:

Άλγεβρα: από 4 ώρες σε 3

Ανάλυση: από 4 ώρες σε 5

Ύστερα από την κυκλοφορία των υπολοίπων τευχών των βιβλίων, με βάση την ως τώρα πορεία της διδασκαλίας, για την ορθολογικότερη κάλυψη της υπόλοιπης ύλης το ωράριο από 1ης Μαρτίου πρέπει να διαμορφωθεί ως εξής:

Άλγεβρα: ώρες 2

Ανάλυση: ώρες 6

Εισηγούμαι την άμεση ενημέρωση των διδασκόντων για την τροποποίηση αυτή.

Το Τμήμα δέχεται την εισήγηση του κ. Βαρουχάκη στο σύνολό της.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει: Ο κ. Σακκάς μου έδωσε το εξαιρ. επείγον έγγραφο της Δ/σης Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. αριθμ. Γ2/259/27-1-84 που αφορά τη διδαγμένη ύλη των προπαρασκευαστικών μαθημάτων ως τις 15-12-83. Όπως παρατήρησε και ο κ. Σακκάς, τα στοιχεία είναι ικανοποιητικά, εκτός από εκείνα που δείχνουν ότι ορισμένα μαθήματα (Χημεία και Ιστορία) δε διδάχτηκαν καθόλου ως τις 15-12-83 σε λίγα ευτυχώς λύκεια. Σας θέτω υπόψη τα παραπάνω στοιχεία και παρακαλώ τους αρμόδιους να πάρουν θέση απέναντι στο ερώτημα του ΥΠΕΠΘ που ζητεί "περαιτέρω οδηγίες διδασκαλίας". (Διαβάζει τα στοιχεία που είναι συνημμένα στο παραπάνω έγγραφο του ΥΠΕΠΘ).

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση, αποφαινεται ομόφωνα:

1.9 Διαπιστώνει ότι σε σύγκριση με τα προηγούμενα σχολικά έτη σε γενική κλίμακα υπάρχει ικανοποιητική πρόοδος στα ποσοστά της ύλης που διδάχτηκε στα λύκεια.

2.- Για τις λίγες και μεμονωμένες περιπτώσεις όπου παρατηρήθηκε μηδενική ένδειξη στη διδασκαλία ορισμένων μαθημάτων (Χημεία, Ιστορία) η διοίκηση, όπως αναφέρεται στο έγγραφό της έχει ήδη κάνει τις απαραίτητες ενέργειες και νομίζουμε ότι αυτές είναι αρκετές.

3.- Άλλη ρύθμιση θα χαλάρωνε το ρυθμό διδασκαλίας στη συντριπτική πλειοψηφία των λυκείων, όπου τα πράγματα βρίσκονται σε πολύ καλή κατάσταση.

4.- Φυσικά, θα επανέλθουμε στο θέμα, αν τα δεδομένα των στοιχείων που θα μας κοινοποιήσει η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων στις αρχές Μαρτίου (όπως σημειώνει στο έγγραφό της) μας οδηγήσουν σε πρόταση διαφορετικής ρύθμισης.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει: Η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων Σ.Ε.Δ.Π. του ΥΠΕΠΘ, με το έγγραφό της αρ. Γ3/2108/18-1-1984 μας στέλνει το από 5-12-83 έγγραφο καθηγητών Γαλλικής Ηπείρου, με το οποίο ζητούν την έγκριση για τη διεξαγωγή σεμιναρίου διάρκειας μιας εβδομάδας, κατά το τελευταίο δεκαήμερο του Ιουνίου 1984.

Έχοντας υπόψη τις πραγματικές ανάγκες για επιμόρφωση των καθηγητών που διδάσκουν Γαλλικά στα σχολεία της Ηπείρου, προτείνω την έγκριση για τη διεξαγωγή σεμιναρίου από 25 έως 30 Ιουνίου 1984 στα Ιωάννινα, εφόσον έγκαιρα εξασφαλιστούν οι εξής προϋποθέσεις:

1.- Να οριστεί οργανωτική επιτροπή του σεμιναρίου αυτού, με μέριμνα του Δ/ντή Μ.Ε. Ιωαννίνων.

2.- Να καταρτιστεί το πρόγραμμα εργασιών του σεμιναρίου και να υποβληθεί για έγκριση στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να συνεργαστεί ο Σχολικός Σύμβουλος Γαλλικής της περιοχής.

3.- Να προταθούν οι επιστήμονες που θα αναλάβουν τις εισηγήσεις του σεμιναρίου.

4.- Να οριστεί από το Τμήμα το μέλος του Τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ που θα κάνει την εισαγωγική ομιλία.

Στην ίδια επιστολή τους οι καθηγητές Γαλλικών Ηπείρου ζητούν να λειτουργήσει Τμήμα Γαλλικής στη ΣΕΑΜΕ Ιωαννίνων το σχ. έτος 1984-5. Αλλά για το θέμα αυτό το Τμήμα μας γνωμοδότησε κατά τη συζήτηση του θέματος "Λειτουργία ΣΕΑΜΕ ακαδ. έτους 1984-5".

Το Τμήμα αποφαινεται ομόφωνα: Δέχεται την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου στο σύνολό της.

Στο σημείο αυτό τελείωσε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Προεδρεύων

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

Πράξη 15/1984

Σήμερα, 8.2.84 ημέρα Τετάρτη και ώρα 09.00. το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή, προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Ειδηγτές και η γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Α. Αδαμόπουλος (κανονική άδεια), Φ. Βώρος, Στ. Παπασημακόπουλος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Πρόταση για συγκρότηση επιτροπής κρίσης βιβλίων διδασκαλίας.
Εισηγητής : Δ. Τομπαΐδης.
2. Οδηγίες για την εξέταση - αξιολόγηση των μαθητών στο μάθημα της Κοινωνιολογίας.
Εισηγητές : Ν. Παπαδόπουλος και Ο.Ε. Κοινωνιολογίας.
3. Ανακοινώσεις.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Προτάσσεται το 3ο θέμα. Ανακοινώθηκε το έγγραφο αριθμ. 456/84.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει: Τα βιβλία "Γλωσσικής διδασκαλίας του γυμνασίου" - που, όπως είναι γνωστό δοκιμάζονται φέτος πειραματικά σε ορισμένα γυμνάσια της χώρας -, βιβλίο μαθητή και βιβλίο καθηγητή, θα υποβληθούν στο τέλος του Μάρτη 84 και πρέπει να μεθοδεύσουμε την κρίση τους. Προτείνω να γίνει η κρίση σύμφωνα με το άρθρο 30 (παρ. 4) του Ν.1304/82 και να συμμετάσχουν σ' αυτήν οι εξής:

- α) Χαραλαμπίδης Αγαθοκλής, Δέκτορας του ΑΠΘ.
- β) Γρηγοριάδης Νικόλαος, Σχολικός σύμβουλος στη Λάρισα.
- γ) Καραμπάγια Μελπομένη, φιλόλογος καθηγήτρια του Πειραμ. Σχ. Πανεπ. Αθήνας, και
- δ) Γκάγκαλη Ιωάννα, φιλόλογος καθηγήτρια του γυμνασίου Νέας Πεντέλης.

Για την αμοιβή των παραπάνω προτείνω το ποσό των 120.000 δραχμών με ίση κατανομή.

Η προθεσμία για την κρίση είναι 15-4-1984.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Δ. Τομπαΐδη.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει: Η εισήγηση μου έχει κυρίως ενημερωτικό χαρακτήρα. Γιατί τα επιμέρους σημεία του θέματος θίγονται στις δύο γραπτές εισηγήσεις των μελών της Ομάδας Εργ. της Κοινωνιολογίας, των κ.κ. Γκιζελή και Παπαευθυμίου. Η Ομάδα θεώρησε σκόπιμο προτού προβεί στην τελική σύνταξη κειμένου για την εξέταση - αξιολόγηση των μαθητών να θέσει υπόψη των μελών του Τμήματος τις πρώτες συγκεκριμένες βέβαια απόψεις της. Σ' αυτές υπάρχουν ορισμένες απόψεις διαφορετικές και βέβαια εύκολο θα μου ήταν να κάνω ο ίδιος μια συνόψιση και ένα τελικό κείμενο, αλλά δεν το θεώρησα σωστό. Ας ακουστούν στο Τμήμα οι δυο εισηγήσεις που έγιναν πρώτα αντικείμενο συζήτησης στην Ομάδα και μετά γράφτηκαν με τη μορφή που υποβάλλονται στο Τμήμα. Έτσι η ΟΕΚ έκανε ό,τι μπορούσε και

προσωπικά ως υπεύθυνος της ΟΕΚ και μέλος του Τμήματος είμαι πρόθυμος να προβώ στη σύνταξη του τελικού κειμένου, αφού αξιοποιήσω και τις απόψεις, των μελών του Τμήματος σ' αυτό το λεπτό θέμα.

Σημειώνω πάντως ότι δε συμφωνώ με την άποψη ότι τα δύο κείμενα μπορούν να δοθούν συμπληρωματικά. Απ' το κείμενο του κ. Παπαευθυμίου χρειαζόμαστε μόνο, επί του παρόντος εννοώ, το Γ' μέρος και από το κείμενο της κ. Γκιζελή οπωσδήποτε τα αρχικά σημεία και μερικά από τα όσα επιμέρους αναφέρει, αφού βέβαια αυτά συνταιριαστούν με τα αντίστοιχα του κ. Παπαευθυμίου.

Ακολουθούν οι αισηγήσεις των μελών της Ο.Ε. της Κοινωνιολογίας:

./.

Αγ. Πάραςμειν, 20.1.1984

Μαρία Ερσφιας Κοινωνιοδοξίας - Α. Παπαευθυμίου

ΠΕΙΣΗΓΗΣΗ

Είμα: "Αξιοδοξηση-βαθφοδοξηση των μαθητών"

στο μάθημα της Κοινωνιοδοξίας δ' δέοτης - Σχολ. Έτος 1983-84

Α' Μέρος

1. Το πρόβλημα της αξιοδοξησης των μαθητών είναι, όπως όλοι νομίζουμε, αυανόνδε και παρουσιάζει ποσάδες δυσχέρειες στην επίλυσή του. Θα έπρεπε μεσάριε να το συνδέουμε, χωρίς διαταμμό, με το όσο γήγισμα της αξιοδοξησης της επηαιδευτικής μας πραγματιόντητας* δε μπορούμε να μιλάμε ξεχωριστά, όσο για την περίπτωση του μαθητή, έστω κι αν αποτερεί την ελκικό στόχο της επηαιδευτικής μας διαδικασιών. Έτσι, είναι α-όξηση να διερευνηθούν ευστηματικά και να αξιοδοξηθούν οι αναλυτικά προγράμματα, να βαθτωθούν τα διδακτικά εφχει οδία και οι μέθοδοι διδασκασιών και να ξενιγίσει ένα σύρ-όνο, ευστηματικό και οδοαδρωμένο πρόγραμμα επηόρρωσης του διδακτικού προσωπικού, όπως προβάλεται ήδη στο σχέδιο έργου για τη "δωμή και δειτουργία της πρωτωβάθμιας και υπορωβάθμιας επηαιδευσης", (ανγί-309). Μόνο έτσι θα μπου έτοι στόχοι και νέα κριτήρια για την αξιοδοξηση του μα-ατή και την όσο επηαιδευτική πρακτική.

2. Ιδιαίτερα στο μάθημα της Κοινωνιοδοξίας είναι ανάγκη να υπάρξει ασφά και οδοαδρωμένο πλαίσιο αναλυτικού προγράμματος και να διαφραθούν οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του μαθήματος κι οσώμοι της κάθε διδακτικής ενόττητας. Των εοιωνθ βαθβαριστούν οι ανάδεες προϋποθέσεις και γίνων

πρώτη πράξη, τότε θα μπορούμε να μιλάμε για μια αξιολόγηση αξιών.

3. Ωστόσο είναι ανάγκη, εφόσον των πανελλαδικών εξετάσεων 'αίον Ιουνίου 1984, να δοθούν ευμενιστικές κατευθύνσεις, που θα βοηθήσουν τους συναδέλφους που διδάσκουν το μάθημα να ωφεληθούν από την αποστολή που έχει τους μαθητές να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των εξετάσεων. Πριν απ' αυτά κρίνεται ευόπιμο να δοθούν ευμενιστικές επισημάνσεις:

α. Το σχολικό εγχειρίδιο παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες συγκρότησης ύλης, δυσνόητοι ή αμειψιγνόητοι όροι, έλλειψη βιωσιμότητας της ύλης, έλλειψη ερωτήσεων κρίσεων και προβλημάτων, έλλειψη επαρκών παραδειγμάτων, επαναλήψεις, λογικά λάθη κ.α.). Είναι ανάγκη οι συγγραφείς να επιφέρουν ορισμένες αλλαγές, ώστε το βιβλίο να γίνει ευχρηστότερο και ποιοτικότερο για τη διδακτική πράξη.

β. Το μάθημα δε διδάσκεται από ειδικευμένο διδακτικό προσωπικό και αυτό δημιουργεί, αναπόφευκτα, διάφορες σημαντικές δυσκολίες στη διδακτική διαδικασία. Η πρόβλεψη και η οργάνωση δέσμιων κοινωνιοδότησεων στο νέο νόμο είναι, νομίζουμε, το πρόβλημα.

γ. Το γεγονός ότι τη φετινή χρονιά δεν υπήρξε δυνατότητα να πραγματοποιηθούν σεμινάρια για την κοινωνιοδότηση δημιουργεί, ίσως, μια πρόσθετη δυσκολία. Η παρήγορη επίδειξη είναι η διεξαγωγή προσεχώς των συνεδρίων, που διδάσκουν το μάθημα όπως όλοι γνωρίζουμε, που μελώνει τα πολλαπλά προβλήματα.

Β' 1. Το μάθημα της Κοινωνιοδότησης δημιουργήσε με την εισαγωγή του στα Λύκεια από το σχολ. έτος 1982-83 μέσα νέας μορφασίας και μενίστριας, ο άγνωστος ως τώρα χώρος, που ελέγχει η επιστήμη, απή, οι προβληματοδότης που μετάνειν, ο έλεγχος των δεξιών και η άσκηση κριτικής γύρω απ' αυτούς και τις συνεπιδράσεις που οντοει με μέσα, ωφελος αναπροσανατολισμού και ανα

αποδοτικότητα των βόσκων της παιδείας και της ελληνικής
παιδείας. Η λογανοδογία ως μεθόδους δημιουργεί νέες
φύλακες και εισάγει νέες προοπτικές για μια κριτική
αποδοτική και δυναμική αντιμετώπιση των προβλημάτων
της ζωής. Η ιδιαιτερότητα των μεθόδων δημιουργεί και την
ανάγκη της ιδιαίτερης αξιολογικής ^{οι ανανεωτικές μέθοδοι} αντιμετώπισης του. Η νέη
ιστορική ωριμότητα των μεθόδων ή προβληματική, που
αναπτύσσεται στην τάξη, και όλα προϊόντα που
με τον διαδοχόν οδηγούν αβυσσώς σε μια συνολική
παιδαγωγική και έδαφος των προβλημάτων και
των μεθόδων, που παρουσιάζει και αναπτύχει το
μέγεθος. Έτσι αναπτύσσεται η κριτική συνέχηση και διεκδικείται ο ορίζων ^{της}

2. Στην απόφαση του κ. Υπουργού Παιδείας Γ2/1207/16.5.83
π. 18' απρ. 7 που αφορά την οργάνωση και τη διεξαγωγή των
επιμορφωτικών εφοδίων τον 1983 αναφέρεται:

"Κατά των εφοδίων στα μεθήματα της Ιστορίας, της
Λογανοδογίας και της Ανθρωποδογίας-Βιοδογίας δίνονται με
διαπραγματεύσεις τέσσερα (4) ζητήματα και αιτούνται απ' α
τά μπορεί να αναπτυχθεί σε δύο διαφορετικές ερω-
σεις. Με τα ζητήματα αυτά ελέγχεται κατά πόσο οι
εξεταζόμενοι έχουν κατανοήσει τα αντίστοιχα θέματα
και είναι ικανοί να τα ελέγξουν με βοήθειες
και πληρότητα, μεθόδους και η ικανότητα της να
κρίνουν γεγονότα, πρόσωπα ή μετεταβάσεις".

3. Η γενική κατεύθυνση, που έχει δώσει ήδη το σχολείο
είναι να αναπτύσσεται η κριτική ικανότητα των με-
θόδων. Αυτό αποτελεί, έδαφος, το γινόμενο στη βοήθειά του
των μεθόδων δημιουργία των μεθόδων και στις μεθόδους και
μεθόδους εξέτασης. Τέλος, το όραμα όλων μεθόδων είναι να
αναπτύσσεται το σχολείο και ο μεθόδους από τη βοήθειά
ελεγχόμενη της σφύρας αποκλεισμένης.

4. Οι αρχές για αντικειμενικότερη αξιολόγηση την μεαδητή δι-
κώδηται στις εισαγγελίες την Β' Πανελληνίου Επιμορφωτικού
κεντρίου της ΟΛΜΕ στο Βόλο στις 25-27 του Μάρτη 1983 (βλ.
ΕΛΤΙΟ ΟΛΜΕ τ. 557, Απρίλης 1983).

5. Τέλος, το σεμινάριο για τους βαθμοδομητές, που οργανώ-
ε για την καλύτερη αντιμετώπιση των πανελλαδικών εξετάσε-
ων Ιαν-Ιουνίου 1983 έδειξε πως μπορεί να υπάρξει μια εν-
ια αντίληψη - όπως τουλάχιστο προωπηνά μπορεί να ε-
χθώ ^(την εμπειρία μου) από βγα δύο βαθμοδομητές κέντρα που συζητήσα-
αν προβληματιστήκαμε μαζί με τους συνάδελφους
μέρες στις μαθητές, που αναλαμβάνουν την επι-
η βαθμοδότησης των γραπτών δοκιμών των μαθητών. Κι
ακόμα η εμπειρία της τριτοβάθμιας είναι ένας άκ-
βασικός άξονας μαθοδότησης των μαθητών - βαθ-
μομητών.

Γ' Τι ελέγχουμε με την αξιολόγηση στο μάθημα της
Κοινωνιολογίας.

Αποτίσαντας και το μάθημα της Κοινωνιολογίας μέσα
στο όλο πλαίσιο της σημερινής μας σχολικής πραγματικότητας
και συσχετίζοντάς το στο βαθμό που είναι δυνατό με
τα άλλα ευδιδασκόμενα μαθήματα και ιδιαίτερα με
το μάθημα της Ιστορίας μπορούμε να πούμε πως ελέ-
με με την αξιολόγηση:

α. Κάποιες γνώσεις που αποκτήσε ο μαθητής μελετώντας
το σχολικό εγχειρίδιο και κάποιες εμπειρίες του
β. τη δυνατότητα την μαθητή να παρουσιάζει το ζητη-
μενο με δική του φρασεολογία και την ικανότητά του να
ρόγοι επηρεάζει.

γ. την ικανότητά του να κρίνει, να συλλογίζεται και
τιμωριώνει τη γνώση, τον με πειστική και επιδεή επιχειρημά-
και με κάποια παραδοχήματα.
δ. την αναγνώριση των αιτίων, των μεντήρων και των σ

πριμένων κοινωνιολογικών δεδομένων ή των ανθρωπίνων πραγ-
ματων, που μινών πάσις διαδικασίες, δημιουργούν μεταβολές
πράγας.

ε. την ικανότητά του να διατυπώνει με βεβαιότητα και ακρί-
βεια τις εκθέσεις του

στ. τη συνέπεια των λεγομένων και τη λογική συλλογισμό-
ρή του.

Δ' Επιπλέον επισημαίνεται ότι:

1. Πιο υπένδυση αξιοζήτηση θα παύουν, όπως είναι επόμενο,
παιδαγωγοί που διδάσκουν το μεαδ, κτ.

2. Η έγκαιρη και σωστή οργάνωση των εξετάσεων και
βαθμοδότησης των γραπτών δομημένων, όπως και η ενη-
μέρωση των βαθμολογητών, είναι μέτρα που θα βοηθή-
σουν σημαντική τη διαδικασία.

3. Οι ^{χαρακτηριστικές} δομές που δόθηκαν στους βαθμοδοτητές πέρσι εφ-
αρμοσόν αρνητά και παρό είναι να φοιτηδοσύν θέτος,
εάν θέλουμε εκπαιδευτική με συμπληρωματική παρο-
μοιότητα βιοτεία και βαλτιωδόν με την επιχείρηση της
εργινής χρονιάς.

ΚΕΜΕ, 20.184.

Επικριτής

Προς το Ξεῖμα Μ.Ε..

ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ - ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

Το μάθημα της Κοινωνιολογίας αποβλέπει μια περιοχή εξαιρετικά πρόσφορη για να αναπτυχθεί μεγάλο φάσμα ικανοτήτων των μαθητών. Για την αξιολόγηση, λοιπόν, του μαθητή γενικά και της επίδοσής του ειδικότερα ισχύουν και για το μάθημα αυτό όλες οι γενικές αρχές που εφαρμόζονται και στα υπόλοιπα - παλαιότερα - μαθήματα.

Ειδικότερα όμως με τη διόρθωση-ραδιολόγηση των φραγμών αναφέραμε, πρώτον, τα παραπάνω τρία βασικά χαρακτηριστικά της κοινωνιολογίας ως επιστήμης και ως μεθόδου. Διόντιο-εμφανισαμε το αναλυτικό τη πρόγραμμα :

1. Η Κοινωνιολογία είναι επιστήμη και μάθημα με κενρό και πολυποίκιλο αυτινέμνω
ρί'ων και κ θεωρητική της βάρη — της οποίας στοιχεία εμφανί-
ζονται στο διδασκινό β' β'ίο — παρουσιάζει ευρύτητα, πολυπλοκότητα,
πολυδιάταση αλλά και εξαίρετική δυναμική. Ακριβώς για το λόγο αυτό
η Δημιουργική υποδομή θεωρητικών γνώσεων είναι απαραίτητη προϋπό-
θεση για τη μη παρανόηση της από τον διδασκόμενο.

2. Η Κοινωνιολογία είναι επιστήμη γενική, που προϋφίσκει το αντικείμενό της με αυστηρά συστηματικές και λεπτομερείς μεθόδους. (Η διάσταση αυτή δεν παρουσιάζεται, να την ώρα, μέσα στις προόδους του σχολικού μαθήματος αλλά διευκρινίζει να επηρεάζει τις αρχές ^{των} διαδικασιών του μαθήματος ^{και} ^{της} αξιολόγησης των γνώσεων του μαθητή.

3. Η Κοινωνιολογία είναι επιστήμη και μάθημα κρίσης, γιατί μόνο η κρίση στάση απέναντι στα συμπεράσματα των κοινωνιολογικών ερευνών μπορεί να προσδώσει με κάποια αβρότητα την κοινωνιολογική γνώση.

4. Η Κοινωνιολογία είναι επιστήμη της οποίας το αντικείμενο είναι τα ίδια τα κοινωνικά φαινόμενα της καθημερινής ζωής, σε όλα τα μέρη, τις ηλικίες και τις εκφάνσεις τους. Γι' αυτό η εχέμυθωτική κατ'όρθον με τη συνημιμένη γνώση της πραγματικότητας είναι αρνητική και η μανόττητα "δύνδεσης της θεωρίας με την πράξη", απαράιτητη.

Από τα είδη αυτά χαρακτηριζομένη απορείουν ^(ζέσπερι αυτάρικα) οι απαιτήσεις που πρέπει να έχει ο βαθμολογικός από τα φραπτό, που αποτελούν και τα κριτήρια με την ασφαλή αξιολόγησή τους :

1. Σαφής και σε βάθος γνώση του αντικείμενου.
2. Κριτική μανόττητα και μανόττητα υποστήριξης των απόψεων.
3. Συνειδησιμότητα, μεθοδικότητα στους συλλογισμούς
4. Ικανότητα σύνδεσης θεωρητικών γνώσεων και εμπειρικής αίσθησης.

Τα κριτήρια αυτά οδηγούν στις παρακάτω συνημιμένες προτάσεις - οδηγίες :

1. Η επεξεργασία των θεμάτων πρέπει να αποδεικνύει γνώση της ύλης που περιέχεται στο διδακτικό βιβλίο. Γνώση έξω από το διδακτικό βιβλίο βαθμολογείται με μια ως δυο μονάδες επιπλέον, εφόσον ελεγχθεί ότι είναι επιστημονικά καταξιωμένη. Στην αντίθετη περίπτωση δεν επιδρά ούτε θετικά ούτε αρνητικά στη βαθμολογία.

2. Όταν στην επεξεργασία ενός θέματος υποβίχονται έννοιες που δε ζητούνται από την ερώτηση αλλά ανήκουν, αντίθετα, σε βαθμώς διαφορετικές γνωστικές περιοχές, δε λαμβάνονται υπόψη στη βαθμολογία, είτε είναι σωστές είτε όχι.

3. Όταν ολοκληρωθεί η επεξεργασία είναι σωστός "επὶ θέματος" και χωρίς καμία λογική σχέση με το ζητούμενο, τότε σκόνη το θέμα βαθμολογείται με τη μονάδα.

4. Όταν ο μαθητής, για να "υποστηρίξει" τις γνώσεις του, φέρει επισημειωμένο παράδειγμα από τα κοινωνικά φαινόμενα της καθημερινής ζωής (που δεν περιέχεται στο διδακτικό βιβλίο) το φραπτό του βαθμολογείται με μια ως δυο μονάδες επιπλέον. Ανεπίσημο ή ανεπισημειωμένο παράδειγμα δε λαμβάνεται υπόψη στη βαθμολογία.

5. Όταν το θέμα απαιτεί σύμπτωση δύο κοινωνικών φαινομένων, βαθμολογείται με την ανώτατη βαθμολογία το γραπτό που δείχνει ότι ο μαθητής κατέχει τόσο τη θεωρητική, γνωστική βάση των φαινομένων όσο και την ικανότητα να βρει τις ομοιότητες και τις διαφορές των δύο φαινομένων. Η απουσία του παράγοντα "γνώση" επιδρά δυσμενέστερα στη βαθμολογία από την απουσία του παράγοντα "κρίση".

6. Ερωτήσεις του καλούν το μαθητή να εκφράσει κάποια "προτίμηση" του σχετικά με κοινωνικά φαινόμενα, καταστάσεις, κοινωνικούς ρόλους, θεσμούς κτλ., κατ'αυτόνα αποφεύγονται. Αν όμως τυχόν, η ίδια η προτίμηση του μαθητή δεν πρέπει να χαμβάνεται υπόψη, αλλά πρέπει να θεωρείται από το βαθμολογητή μόνο ως αφορμή για να αναπτύξει ο μαθητής τις γνώσεις του, την κριτική του ικανότητα, την ικανότητα σύνδεσης θεωρίας και εμπειρίας κτλ. Για την αξιολόγηση όλων αυτών ισχύουν όλα αναφερόμενα περάσματα.

7. Τέλος, όπως ισχύει και για τα άλλα μαθήματα, ένα θέμα βαθμολογείται με την ανώτατη βαθμολογία όταν, πέρα από τις άλλες αρετές που ^{έχει} παρουσιάζει: "αίψοφο στην πληρότητα, στην αιτιολόγηση και στη διατύπωση".

Ακολουθήσε συζήτηση.

Ο κ. Σακκάς διαβάζει σχετικό με το θέμα σημείωμα του κ. Βώρου που έχει ως εξής:

Από τα δύο σημειώματα:

1.- Εκείνο της δεσποινίδας Γκιζελή περιέχει μια ωραία προσπάθεια από τη φύση (την επιστημονική υφή) της Κοινωνιολογίας να βγάλει μια δεοντολογία για τις εξετάσεις και την αξιολόγηση των μαθητών· κινείται σε άλλο στόχο, παραβλέπει την εκπαιδευτική πράξη.

2.- Εκείνο του κυρίου Παπαευθυμίου περιέχει διάφορα από την ιστορία του ζητήματος αλλά με τις παρ. Γ' και Δ' επιστρέφει στην πραγματικότητα. Νομίζω ότι αυτό αποτελεί βάση σκέψεων και οδηγιών από δω και πέρα για τα δέοντα να γίνουν ως τον Ιούνιο του 1984. Στην παρ. Γγ θα πρόσθετα: "και με συγκεκριμένα παραδείγματα".

3.- Και τα δύο σημειώματα μπορούν να είναι χρήσιμα για τους μέλλοντες να μελετήσουν και να βαθμολογήσουν

Η παράγραφος που αναφέρεται στον τρόπο εξέτασης της Ιστορίας (χωριστή από Κοινωνιολογία και Ανθρωπολογία-Βιολογία) νομίζω είναι σκόπιμο να συμπληρωθεί ως εξής:

"Και να ερμηνεύουν τα κίνητρα των προσώπων ή να αναζητούν τα αίτια γενεσιουργά των καταστάσεων και γεγονότων".

Για Κοινωνιολογία και Ανθρωπολογία-Βιολογία είναι ανάγκη (παιδαγωγική και επιστημονική) να διατυπωθούν χωριστές παράγραφοι. Το επιβάλλει η φύση των επιστημών αυτών.

Το θέμα θα ολοκληρωθεί σε επόμενη συνεδρίαση, ύστερα από πρόταση του Προεδρεύοντος, να παρουσιαστεί στο Τμήμα ενιαίο κείμενο, με τη φροντίδα του κ. Σακκά.

Ο Προεδρεύων

Η Γραμματέας

Ηλ. Σπυροπούλος

Δ. Ζαραφωνίτου

ΠΡΑΞΗ 16/1984

(2)
Σήμερα, 10-8-1984, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδασόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδύλης, Ειδ. Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφώνιτου, φιλόλογος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Γνωμοδότηση για το σχέδιο Π.Δ/τος, Καθορισμός καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των Σχ. Συμβούλων του Ν.1304/82. Εισηγητής Δ. Σακκάς.
- ΘΕΜΑ 2ο - Α.Π. ξένων γλωσσών (Ε' δέση). Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος. Συνεισηγητές: Τρ. Τριανταφύλλου, Ευθ. Γκούμα.
- ΘΕΜΑ 3ο - Συμπληρωματική ανάθεση συγγραφής Ιστορίας Β' Λυκείου. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Ανατύπωση βιβλίου Μουσικής της Α' Γυμνασίου. Εισηγητής Φούσκας

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

./.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
2ο ΛΥΚΕΙΟ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

Αθήνα 9 Δεκεμβρίου 1985

Αριθμ. Πρωτ. 1463.

Προς

το ΥΠ.Ε.Π.Θ

Δ/νση Εφαρμογής Προγ/των Σ.4
Τμήμα Α

Εφ'οτι 15, Αθήνα

*

Η αγάπη για την πατρίδα μου από παιδί μου το
πλάκωσα για τους μαθητές που με υιοθέτησαν και
μέχρι να σας γράψω σχετικά με το πρόβλημα της ζήτη-
σεως στη 5η Δέση.

Είπα απλά ότι και οι μαθητές της Γαλλικής
γίνεσαι - πρώτοι - χειροποιήσαμε την δημοφιλία αυτής
της Δέσης για τους φίλους να ευνόητους πόρτοι: περισ-
σότερες ώρες διδασκαλίας για καλύτερο αποτέλεσμα μά-
θησης και έπειτα κρίση της ζήτησης γίνεσαι από τους
μαθητές σε ειδικές εφαρμογές κύρους μας.

Όμως μετά από μια σύσκεψη που είχα με τους
μαθητές μου είδαμε ότι η υπόθεση της ζήτησης γίνε-
ται στη 5η Δέση να μην συντάσσεται στην πραγματική
εφαρμογή της.

Γιαυτό τον λόγο και επειδή:

• πρέπει να αυξήσουμε όχι μόνο τους μαθητές της 5ης
Δέσης στο Γυμνάσιο αλλά και στο Λύκειο, στον
Εργαστήριο και στην επαγγελματική

• τα παιδιά της 5ης Δέσης διπλώνουν λίγο περισσότερο
από το (στην τάξη μας, σε όλο το 22 μαθητές, υπάρχουν
απορροφούμενοι, 1 παρέρμεν με παιδί και 2 εργάσιμοι)
• οι μαθητές που παρακολουθούν την 5η Δέση έχουν
έντονα - ένα επίπεδο στη ζήτηση γίνεσαι μέχρι η ναρκω-
τική μερίδα

• η επιθυμία εποχή μας τώρα περισσότερο παραμένει
προσέγγιση επιχειρηματίων τις εφές στο σπίτι;
Πούρον, τα ξενοδοχεία βιβλία επιθυμούντας - και όχι
καμίνι παύειας - βόρην των κυρίων πόσους
π.χ. Albouette III = 615 εφ. } ΓΡΑΙ
le français de l'hôtellerie et du tourisme = 640 εφ. }
Tourisme I = 450 εφ. }
Tourisme II = 450 εφ. } ΑΤΙ
French English for Business (έναντα) = ;
και επίσης δεν ξέρουμε την αξία του)
να δίνονται διπλάν στον μαθητή αυτόν.

Διότι, το περιεχόμενο του Α' βιβλίου για το Α' επίπεμο
είναι πιο προσιτό και να ανακατασκευάζει τις αλλαγές
με μαθητή.
Αυτά πιο επιχειρηματίες προσέγγιση - για την Γαλλική
έκδοση καλλιεργούν - να συνεχίσουν οι μαθητές της 5ης δε-
κατής το βιβλίο γεν. παιδείας για να συνεχίσουν οι μόνες
της, να μαθηθούν έτσι το πια και να είναι σε θέση
διδάσκουν το βιβλίο επιλογής τους παρά το Β' & Γ' επίπεμο.
Η αμέλεια να ικανέ, η διδασκαλία του βιβλίου Albouette
δίνει φως την διδακτορία ο μαθητής να παρα-
ίει μέχρι την διανομή των Χριστουγέννων.
Ελπίζοντας οι θα σπουδάζετε για το πρόβλημα μας - αν
βέβαια αξόν υπό άρκει το Β' επίπεμο - κυρίως
την επόμενη σχολική χρονιά και ότι θα έχετε πιο
απλή ανάρτηση με μέρους σας,
ας ευχαριστούμε με την προσέγγιση.

Με ευγένεια
Edm Nika
Nika

Καθημερινά Γαλλική
Στ. Νικη Κορυβαλλίου
Υαφρίν 15.

β) Το υπόμνημα των Σχολικών Συμβούλων Γαλλικών κ.κ. Κουρκουτζί-
δου και Αθ. Πάτσα, που έχει ως εξής:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Κ. Ε. Μ. Ε.
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 362
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ 2-287 Αθήνα 6 Φεβρουαρίου 1984

Σοφία Κορμιοπούλου
Αδελφά Πατέρα
Σχολική Σύμβουλος Μ.Ε.
Γαλλικών

Προς
Ιο Κ.Ε.Μ.Ε.
Λύμια Μ.Ε.
Μεσοτείχια 396
Αφία Παρεκκλήση

* Θέμα: Διαπιστώσεις από τη διδασκαλία Γαλλικής γλώσσας
τους μαθητές της 5ης Σέκτας της Γ' τάξης Γενικού
Γυμνασίου.

Ύστερα από την ανάλυση των νέων μας μαθησόντων ως
Σχολικών Συμβούλων και γνωρίζοντας πολύ καλά τα προβλήματα
διδασκαλίας που αντιμετωπίζουμε κατά το γρήγορο βιοτικό έτος
1983-84 από τα βιβλία Γαλλικής που χρησιμοποιούν οι μαθητές
της 5ης Σέκτας της Γ' τάξης Γενικού Γυμνασίου μας αναγκάσαμε
να εγείναι:

Δεχόμαστε ότι η διδασκαλία της Γαλλικής γλώσσας σε
βασικές εθνικές γλώσσες συμπληρωμένη επαγγελματική εκπαίδευση
δε βοηθάει μερτωμένα τους μαθητές που παρακολουθούν την
5η Σέκτα στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Η λύση.
Για όσους αυτή δε είναι αποδεκτή μερτωμένη εφόσον το επίπεδο
γνώσεων των μαθητών στη Γαλλική γλώσσα είναι οπωσδήποτε
περισσότερο από ικανοποιητικό.

Είπαμε βέβαια ότι τα βιβλία της 5ης Σέκτας που χρησι-
μοποιούνται σήμερα από τους μαθητές αναπροσέχονται στις
σύγχρονες Μεθοδολογικές αρχές και η διδασκαλία τους είναι

ενδιαφέροντα και εύχρηστη. Το γλωσσικό όργανο περιχόχεται των βιβλίων αυτών απευδύνεται σε κοινό που το επίπεδο γνώσεων του δε πρέπει να είναι πορὶ υψηλότερο από εκείνο των μαθητῶν των φροντιστῶν της χώρας μας και Γαλλίας γλώσσα.

Επειδὴ φροντίζουμε να έχουμε πραγματικὰ βιβλία με τα μέχρι σήμερα δεδομένα και κατὰ συνέπεια το επίπεδο γνώσεων των μαθητῶν των Σκολλείων με ὅλην σχεδόν της χώρας και Γαλλίας γλώσσα (απὸ τα χειρότερα ας πούμε μέχρι και τα πιο προ-μαρτυρικά κυρίως) καὶ τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν μαθητῶν και μαθητριῶν στο μάθημα των Γαλλικῶν, εἰκόνη με τις υπάρχοντες κατὰ τόπο συνθήκες και αὐτὰς επειδὴ οι μαθητῶν που διδάσκουν Γαλλικὰ στους μαθητῶν της 5ης τάξης της Γ' τάξης Γενικοῦ Λυκείου ὅλων των Γενικοπολιτικῶν ἑλλείψεως και ὅλην σχεδόν της χώρας από και ἔσχατος, των ἑλλείψεως διδασκαλίας ἔτος 1983-84 απευδύνονται και συνεχίζουν μέχρι σήμερα να απευδύνονται σε μια για επί-λπι των ποιητικῶν προβλημάτων που αντιμετωπίζουν στη διδασκαλία τους με τα βιβλία Γαλλικῶν της 5ης τάξης, πιστεύουμε πως δε ήταν αναγκαίη η επανεξέταση των δέσμευς της διδασκαλίας των μαθητῶν των Γαλλικῶν της 5ης τάξης αὐτῶν ἐκεί, ὥστε η παρεχόμενη γνώση στους μαθητῶν να είναι ουσιαστικὴ και χρήσιμη για την οποιαδήποτε επαγγελματικὴ τους επιλογή μετὰ των αποφο-ρμῶν τους από το λύκειο.

Σας παρατίθουμε αναλυτικὰ σημαντικὰ δυσχερείς των μαθητῶν προβλημάτων στην πρώτη της εφαρμογῇ της διδασκαλίας της Γαλλικῆς γλώσσας στην 5^η τάξη της Γ' τάξης Γενικοῦ Λυκείου:

— Οι μαθητῶν που παρακολουθοῦν την 5^η τάξη είναι συνήθως οι πιο αδύνατοι και δεν είναι δυνατό να ανταποκριθῶν στην ὅλη που τους παρέχεται από τα ἑμπειρικά για το

αρχικά έως 1983-84 βιβλία ως 5^{ος} δέξας.

— Οι μαθητές που τελειώνουν τη Β' τάξη Τεχνικού Σχολείου (δεν αναφερόμαστε στον μαθητή των Προτύπων και Πειραματικών Σχολείων) γράφουν με τις καλύτερες συνθήκες διδασκαλίας στο μέσο των CAPELLE II (το βιβλίο αυτό διδασκείται στο Πύκτιο και η ετήσια είναι καθορισμένη σύμφωνα με τη Φ.211.22/10/72/2075/11-8-1983 Απόφαση του 4. Υπουργικού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Στη Γ' τάξη Πυκτίου οι μαθητές ως 5^{ος} δέξας αλλάζουν σχολική βιβλία, με επιπλέον διαφορετική μεθοδολογία, (ΑΛΟΥΕΤΤΕ III) για το 1^ο ετήσιο υποχρεωτικά και συνεχίζουν στα άλλα δύο ετήσια με ένα από τα τέσσερα βιβλία εξειδικευμένων τομέων επιλογής. Τα Γαλλικά ως 5^{ος} δέξας καλύπτουν 3 διδακτικές ώρες εβδομαδιαίως, ενώ παράλληλα διδάσκεται το CAPELLE II γραμματική (πρωτεύεται η ολοκλήρωση του βιβλίου στη Γ' τάξη Πυκτίου) ενώ 2 ώρες εβδομαδιαίως σύμφωνα με το πρόγραμμα κοινής διδασκαλίας όλων των μαθητών της Γ' τάξης Πυκτίου, ανεξάρτητα από τη δέξας.

— Σε μερικά Πύκτια του Γεωγραφικού Ακτίου και, συχνότερα, σε επαρχιακά Πύκτια οι μαθητές της Γ' τάξης Πυκτίου δεν έχουν βελτιωθεί ούτε το CAPELLE I ή έχουν διδαχθεί το πρώτο μέρος μαθήσεως του CAPELLE II επειδή το επιβάλλον έδαφος λόγω συνθηκών διδασκαλίας (π.χ. ανεπαρκείς περιουσίες διδασκόντων πριν από άλλους διδακτικούς προωθητικούς ή από άδεια μαθητών ή μαθητριών για διάφορους λόγους).

— Σε ορισμένα, απομακρυσμένα συνθήκες, επαρχιακά Πύκτια η Γαλλική γλώσσα διδάσκεται για πρώτη φορά και έχουν έτσι μαθητές αρχάριους στη Γ' τάξη Πυκτίου. Αυτό συμβαίνει επειδή στα Σχολεία (Γυμνάσιο - Πύκτιο που συστεγάζονται και είναι απομονωμένα) ως εξειδίκευση, πω-αυτομάτως δεν υπάρχει ποτέ μαθητρίδες Γαλλικών ή οι μαθητές δε διδάσκονταν καμία άλλη γλώσσα.

— Καταλήφοντας δε πρέπει να αναφερθούμε ότι διατηρούμε
για τους μαθητές αγορά βιβλίων μέσα σε μια μόνο
εχονομική χρονιά που είναι και η τελευταία (η ύλη που διδάσκουμε
από το κάθε βιβλίο είναι ελάχιστη). Η υποχρεωτική αγορά αυτών
των βιβλίων προκύπτει διάφοροι αιτιώδεις (έλλειψη δίδωσαν
εδναγίας να αγοράσουν επί άλλοι τα αγοράσαν επειδή δεν
ήταν δυνατό να είχαν διαγραφεί). Έτσι διευκολυνόμενα πρόσδεκα
πρόσδεκα σε διδασκαλία. Ενώ γίνεται τον τελευταίο καιρό
προσέδοτα να βρεθεί τρόπος για διαρκή χορήγηση βιβλίων
και τα βιβλία να γίνουν γλώσσα και το ΥΠΕΘ πως είναι
δυνατό να τους υποχρεώσουν σε μια τέτοια δαπάνη;

Όλα τα παραπάνω στοιχεία που είναι διατελεσμένα με
από τη εχονομική πραγματικότητα πιστεύουμε πως θα τα θέλετε
υπόψη και δε πρέπει να ανέλθε το θέμα της διδασκαλίας
των μαθημάτων των Γαλλικών στον 5^ο χρόνο της Γ' τάξης
Γενικής Σχολικής Είσης, ώστε να δοθεί η καλύτερη δυνατή λύση
για ουσιαστικότερη κατάρτιση των μαθητών.

Οι Σχολικοί Σύμβουλοι Μ.Ε.
Γαλλικών

Σοφία Κουρμπανίδου Ακρυνίδου
Αδριάν Γάβρα Φάβρα

γ) Το υπόμνημα της αποσπασμένης στο ΚΕΜΕ καθηγήτριας Γαλλικών
κ. Κ. Κουρουπού, που έχει ως εξής:

τη δημιουργία της Σχολής Δόξης. Από την αρχή έως και την έκ-
σταση πολλών προτάσεων γιατί και η επιλογή των μελών
δεν έγινε με διαφανή τρόπο, δηλαδή με βάση τις πραγμα-
τικές γνώσεις των μελών και γιατί οι μελέτες δεν συμπε-
ρίφεραν έγγραφα.

Προκαθόντας λοιπόν να βρούμε μια λύση για τα προβλή-
ματα αυτά της Σχολής Δόξης αναφερόμενη σε τα Γαλλικά και Επεί-
δη διαπιστώσαμε ότι:

1.- Η Σχολή Δόξης συστάθηκε από γέννηση και

απόστολος μελών.

2.- Οι μελέτες της Σχολής Δόξης, όπως και οι μελέτες

έχουν γίνει στη βάση των δεδομένων της Σχολής Δόξης
και όχι της Δόξης. Έχουν γίνει με βάση τις δυνατότητες
στην περιοχή της Δόξης και όχι της Σχολής Δόξης. Έχουν
τελειώσει όλα τα πρώτα βήματα. Είναι λοιπόν δυνατό να
κατασκευαστούν εκπαιδευτικά βήματα, γιατί τα βήματα
αυτά εκπαιδευτικά σε αυτά και προηγούμενα μελέτες Δόξης
σε μελέτες που έχουν ήδη γίνει τα πρώτα βήματα
("CERTIFICAT").

3.- Οι μελέτες της Σχολής Δόξης αλληλοεπηρεάζονται και
Δόξης. Η αλληλοεπηρεάζονται και αλληλοεπηρεάζονται
σε αυτά αλλά αλληλοεπηρεάζονται, γιατί όλες οι μελέτες αλληλοεπηρεάζονται
από την άλλη και οι μελέτες δεν μπορούν να τα
στηρίξουν στην άλλη να προσαρμοστούν.

Έτσι κι αν με τις μελέτες Δόξης τελειώσει το βήμα
τους, τότε και σύμφωνα με τα γράμματα σε γράμματα στα

Προτάσεις για τα Γαλλικά της 5ης Δέσμης.

Οι καθηγητές της Γαλλικής δεχτήκαμε με μεγάλη ικανοποίηση τη δημιουργία της 5ης Δέσμης. Από την αρχή όμως παρουσιάστηκαν πολλά προβλήματα γιατί και η επιλογή των βιβλίων δεν έγινε με ρεαλιστικό τρόπο, δηλαδή με βάση τις πραγματικές γνώσεις των μαθητών και γιατί οι μαθητές δεν ενημερώθηκαν έγκαιρα.

Προσπαθώντας λοιπόν να βρούμε μία λύση για τα προβλήματα αυτά της 5ης Δέσμης αναφορικά με τα Γαλλικά και επειδή διαπιστώνουμε ότι:

- 1.- Η 5η Δέσμη συγκεντρώνει κατά γενικό κανόνα τους πιο αδύνατους μαθητές.
- 2.- Οι μαθητές της Γ' Λυκείου, στην καλύτερη περίπτωση, έχουν φτάσει στη μέση του δεύτερου βιβλίου της σειράς CAPELLE ή όποιας άλλης σειράς. Συχνά όμως και ιδιαίτερα στην επαρχία για διάφορους λόγους τα παιδιά δεν έχουν τελειώσει ούτε το πρώτο βιβλίο. Είναι λοιπόν αδύνατο να παρακολουθήσουν οποιοδήποτε 3ο βιβλίο, γιατί τα βιβλία αυτά απευθύνονται σε πολύ πιο προχωρημένους μαθητές δηλ. σε μαθητές που έχουν ήδη πάρει το πρώτο τους δίπλωμα ("CERTIFICAT").
- 3.- Οι μαθητές της 5ης Δέσμης αλλάζουν μέθοδο ξαφνικά στην Γ' Λυκείου. Η αλλαγή μεθόδου δεν επιτρέπεται και πολύ σωστά σε καμία άλλη περίπτωση, γιατί κάθε μέθοδος διαφέρει πολύ από την άλλη και οι μαθητές δεν μπορούν από τη μία στιγμή στην άλλη να προσαρμοσθούν.
Έστω κι αν με τις αυξημένες ώρες τέλειωναν το 2ο βιβλίο τους, κάτι που σύμφωνα με τη γνώμη μας, θα γινόταν στο

έλος του 2ου τρίμηνου, θα έπρεπε να συνεχίσουν με το 3ο βιβλίο της ίδιας σειράς.

Η πέρα της μιάς επιλογή ανάμεσα στα 4 άλλα βιβλία:

α) LE FRANÇAIS DU SECRETARIAT COMMERCIAL, β) INTRODUCTION DU FRANÇAIS COMMERCIAL, γ) LE FRANÇAIS DE L'HOTELLERIE ET DU TOURISME, δ) LE MACHIN I, LE MACHIN II, θα αναστάτωνα τα προγράμματα των σχολείων. Με την Γ2/2563/28-9-83 Δ/γή αποφύγαμε την αναστάτωση.

Και πάλι όμως τα θεωρούμε δύσκολα για το επίπεδο αυτών των μαθητών ιδιαίτερα το MACHIN I ετ II.

Τα δυο βιβλία αυτά, δηλ. το ALOUETTE III και το βιβλίο της επιλογής είναι πολύ ακριβά και υπάρχουν πολλοί μαθητές που δεν μπορούν να τ'αγοράσουν.

Οι καθηγητές δεν είναι έτοιμοι να τα διδάξουν, χρειάζονται ειδικά για το ALOUETTE II, που δεν έχει βιβλίο για τον καθηγητή, οπωσδήποτε σεμινάρια, που δεν έχουν γίνει μέχρι σήμερα, παρόλο που οι προδιαγραφές του αναγγέλλουν την εμφάνισή του για το Σεπτέμβριο του 83. Επίσης το βιβλίο ασκήσεων που αναφέρεται στην Δ/γή Γ2/2949/20-10-83 δεν βρίσκεται στο εμπόριο.

Για να τ'αποδείξουμε αυτά, σας αναφέρουμε μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα:

Ιο. Δύκειο Ν. Φιλαδελφείας: Ι4 μαθητές. Καθηγήτρια κ. Καραβάσιλη. Παιδιά χαμηλού επιπέδου, μέχρι σήμερα κοντεύουν να τελειώσουν το Ιο "MAGAZINE".

Ι2ο Δύκειο Αθηνών: 3 μαθητές, παρακολουθούν οι 2. Πολύ χαμηλό επίπεδο. Η καθηγήτρια κ. Αδαμαντίδου προσπαθεί ως τώρα να τους φέρει σε κάποιο ικανοποιητικό επίπεδο μετά θα πάρουν το ALOUETTE III γιατί τώρα είναι αδύνατο να το παρακολουθήσουν.

Λύκειο Σπάτων: 10 μαθητές. Η κ. Ιατροπούλου λέει ότι τὰ παιδιά βρίσκονται το βιβλίο πολύ ενδιαφέρον αλλά πολύ δύσκολο γι' αυτό ακόμα δεν έχουν τελειώσει ούτε το 1ο "MAGAZINE".

1ο Λύκειο Κορίνθου: η καθηγήτρια κ. Γκιώνη, με απόφαση από το Χιλιομόδι, διδάσκει το μάθημα με πολλές περικοπές (1 ώρα). Οι μαθητές της αρνούνται ν' αγοράσουν το βιβλίο γιατί είναι ακριβό και μόνο για το πρώτο τρίμηνο. Έτσι αναγκάζεται να τους φωτοτυπεί τις σελίδες.

Λύκειο Βέλλου: καθηγήτρια κ. Παντολέων. Επειδή τὰ παιδιά προέρχονται από τα γύρω χωριά, αδυνατούν ν' αγοράσουν το βιβλίο.

2ο Λύκειο Ορεστιάδας: 5 μαθητές. Η λυκειάρχης που είναι και καθηγήτρια των Γαλλικών, θεωρεί το βιβλίο πολύ δύσκολο και πολύ ακριβό. Επί πλέον δεν υπάρχει βιβλίο για το δάσκαλο.

10ο Λύκειο Θεσσαλονίκης: καθηγήτρια κ. Χαλκίδου. 10 μαθητές. Επειδή το επίπεδο των μαθητών της είναι πολύ χαμηλό δεν έχει βάλει καθόλου το ALOUETTE III αλλά μόνο το "LE FRANÇAIS DE L' HÔTELLERIE ET DU TOURISME". Τὰ ίδια μαθαίνουμε κι από τα Φάρσαλα και από τη Λάρισα.

Π ρ ο τ ε λ ν ο υ μ ε

Για τη φετινή σχολική χρονιά: Να συνεχίσουν το σχολικό τους βιβλίο μέχρι να τελειώσει και επειδή το ALOUETTE III έχει ήδη αγοραστεί από μερικά παιδιά, να διδαχτούν κι απ' αυτό όσο είναι δυνατό, παρ'όλο που οι καθηγητές δυσκολεύονται γιατί δεν υπάρχει βιβλίο.

Δηλαδή σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να επιβαρυνθούν με την αγορά του νέου βιβλίου από τους εξειδικευμένους τομείς επιλογής, που είναι σίγουρο ότι δεν θα μπορέσουν να παρακο-

υποθήσουν.

Αθήνα 30/II/83

Κ. Κουρουπού
Κ. Κουρουπού
καθηγήτρια Γαλλικής

ποσπασμένη στο ΚΕΜΕ με την υπ' αριθμ. Φ. 272.7/Δ2/26071/2-II-83

/γρ του ΥΠΕΠΘ.

Τέλος, Ο Προεδρεύων του Τμήματος κ. Ηλ. Σπυρόπουλος μεταφέρει στο Τμήμα τις διαπιστώσεις των Σχολικών Συμβούλων Αγγλικής και καθηγητή της ΣΕΑΜΕ κ. Παν. Ορφανίδη, ο οποίος: α) Διαπιστώνει την κάτω του μετρίου απόδοση του συστήματος, β) την απροθυμία (ή και την άρνηση) μαθητών να αγοράσουν και δεύτερο και τρίτο βιβλίο Αγγλικής για την ίδια τάξη, γ) το γεγονός ότι δεν υπάρχει στην αγορά ένα από τα βιβλία που, σύμφωνα με τη σχετική απόφαση, έπρεπε να προμηθευτούν οι μαθητές.

Στη συνέχεια, δίνεται ο λόγος στους Ειδ. Επιστήμονες του ΚΕΜΕ, δ. Ευ. Γκούμα και Τρ. Τριανταφύλλου, που λένε:

Στη φάση αυτή, η παρατηρούμενη εφαρμογή του νέου δόγματος από εφόρου δεν αφορμολογείται υπόψη ο όλος ο κύκλος εφαρμογής του προγράμματος. Στη 1.Ε' δόγμηση για τον πρώτο χρόνο, η ποσότητα είναι να διατεθεί το κείμενο και οι προτάσεις και οι διδασκαλίες προετοιμασμένες για να αξιοποιηθεί η όλη πορεία. Οι λόγοι που μας οδηγούν στην άποψη αυτή είναι οι ακόλουθοι:

./.

1. - Διευκολύνει και καθιστά εύκολη την εισήλθση των ελλοίων. Δεν είναι αν 1.Ε' δόγμηση.
2. - Είναι ακόμη υποχρ. για να παρθείν επαρκής λειτουργία του κέντρου μελέτης Σ.Τ.

Τέλος, Ο Προεδρεύων του Τμήματος κ. Ηλ. Σπυρόπουλος μεταφέρει στο Τμήμα τις διαπιστώσεις των Σχολικών Συμβούλων Αγγλικής και καθηγητή της ΣΕΑΜΕ κ. Παν. Ορφανίδη, ο οποίος: α) Διαπιστώνει την κάτω του μετρίου απόδοση του συστήματος, β) την απροθυμία (ή και την άρνηση) μαθητών να αγοράσουν και δεύτερο και τρίτο βιβλίο Αγγλικής για την ίδια τάξη, γ) το γεγονός ότι δεν υπάρχει στην αγορά ένα από τα βιβλία που, σύμφωνα με τη σχετική απόφαση, έπρεπε να προμηθευτούν οι μαθητές.

Στη συνέχεια, δίνεται ο λόγος στους Ειδ. Επιστήμονες του ΚΕΜΕ, δ. Ευ. Γκούμα και Τρ. Τριανταφύλλου, που λένε:

Σε φάση αυτή, η παρατηρούμενη εφαρμογή του νέου δόγμου και εφόσον δεν αμφισβητείται ο ίδιος ο κύριος εφαρμογή του προγράμματος, η Ε' Διεύθυνση για τον αρίστο φρόνιμο, η οποία ήδη είναι να διασφαλιστεί το ισχύον εκπαιδευτικό πρόγραμμα και το διδασκόμενο προγράμμα, έχει να αξιοποιήσει η όλη πορεία.

Οι λόγοι που και ο δόγμα στην άποψη αυτή είναι οι ακόλουθοι:

./.

1. - Διαφοροποιήσεις και αλλαγές των ειδικών κριτηρίων. Δεν είναι αν Ε' Διεύθυνση.
2. - Είναι ακόμη νωρίς για να παρθούν αποφασιστικές αποφασιστικές τον τρόπο με τον οποίο Σ. Γ.

Κ.Ε.Μ.Ε.
ΝΟ. ΓΚΟΥΜΑ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
Ε.Ε. Σ.Σ.

10 Φεβρουάριον 1924

Προς
Το Ίνστιτούτο Μίλων
ΚΕΜΕ

Ψηφ. Α/Π Ε' Δέκτης
α' διδακτικά βιβλικά

Συν φάτις ανεί, επι παρατηρητική εφαρμογή
των νέων δεικνύει και εφόσον δεν εφαινεώδη
αυτός ο όλος ο κύριος εφαρμογή του προγράμ-
ματος επι Ε' Δέκτης για τον πρώτο χρόνο, η
αποψη μας είναι να διευκολυνθεί το ισχύον εν-
αυτο πρόγραμμα και τα διδακτικά βιβλικά
μέχρι να αξιολογηθεί η όλη πορεία
Οι λόγοι που μας οδηγούν στην άποψη αυτή
είναι οι ακόλουθοι:

- 1.- Διευκολυνθεί και απλοποιηθεί των εδωκέντων πριν
αφαιρούνται των ένωσις επι Ε' Δέκτης.
- 2.- Είναι αυτονόητο να παρδούν αποφάσεις
αναγκαζόμενης του εδωκέντων βιβλικά Σ.Σ.

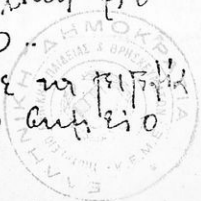
μια δυν υπάρχουν έγωγα στοιχεία δι' όην εν
εφαδα γεννιή με εν. πορεία του μεθιμω

3- οι μαθητές ζευθύνον εν προσώδια κατά
τελείως ανεμπέδωτοι ελχιότες μέρες συν-
δύον εν έναρξη εν μαθημάτων που ήταν
φυσικό να συνδράσκον. Σε συνέχεια όκως,
οι μαθητές έλαβαν ειδικές οδηγίες για τη
διδασκαλία του μεθιμως κυρώ από το έλεγε.

4- Με τα πρώτες συνθήκες, ώρες, διδασκαλία
υψώ, η 7, αν ηρώκεν. Ούτως μελετησής
εν 3 ειδικών ωρών σε γενική Σ. Γ., δεν υπάρχει
ωφελία ερμηνείας δι' τήν οι μαθητές της
Ε' τάξης θα μάθουν εν ζών ηρώκεν
τη συγνή ηρώκεν που το ενδιαφέρον τους
είναι επαγγελματικό. Αποδεχ, η μελετη-
ση και των υπολοίπων 2 ωρών από
γενική σε ειδική θα βεβαιώνον περιβόρε-
ρο εν μαθήματα.

5- Αν θεωρεί ότι τα βιβλία και το μεθιμω
εν γενική Σ. Γ. μπορούν να διευκολύνουν
τη διδασκαλία εν ειδική ηρώκεν, όποιος
αποσώρει τις όρχες ενό ειδικού ενδελε-
χμού υψών και όποιον παρατηρείται
το γεγονός ότι σε μαθητές με ειδική διαπορ-
ψέν επαγγελματικού ενδιαφέροντα, θα διδά-
σκουν βιβλία με θεματολογία όρχων με
φίση και προωπνίες όρχων.

6- Αν υποθέτει ότι οι μαθητές με τη βιβλία
εν γενική ηρώκεν όρχων σε όρχων.

να επισημειώνουν, το είδος αυτό της επισημειώ-
σης δεν έχει καμία σχέση με την επισημειώ-
ση που λαμβάνουν ορισμένα ευρεία διαδε-
δομένα επαγγελματικά βραβεία, όπως π.χ.
τουρισμός, εμπόριο κ.τ.λ.

Το γεγονός αυτό θα έχει ευνόητως καλή
επαγγελματική του βαθμολογία όταν η.χ.
θα έχουν να αντιμετωπίσουν συννοσηφίαν
των σε εξετάσεις τραπέζης, ΕΟΤ και
λοιπών οργάνων.

7. - Επίσης ο ανταγωνισμός εν κλεισί-
συν με τους υποφορτωτές του ΚΕΤΕ θα
ήναι άμεσος. Πως το επαγγελματικό
μέλλον συνίσταται εν κλεισί;

8. - Τελικά ποια ενόχληση θα προση-
γεί η αδυναμία της Πολιτείας που
εξισώνει ένα δευτερόωρο για
τα παιδιά αυτή να τον ληστέψει
προς το χειρότερο που τον δουλεύει;

Οι ενόχληση που ενδέχεται προκύψει
επομένως ταυτόχρονα και προκύψει
χειρότερο του όφους δέχεται.

α. - Διακρίνεται εν κλεισί της Ε' δέχεται ότι
αυτή έχουν διακρίνεται ότι έχουν πλά-
των ΚΕΤΕ - δηλαδή "προσευχή" για
τη ζωή, "ελάχιστη εργασία" κ.τ.λ.

β. — Αξιολόγησαν τον πρώτον υποστηρικτήν
 ηθεί το τέλος Μάϊου με συνημμένην
 βιογραφία από όσα τα στοιχεία που εφάρμο-
 σαν τον Ε' Διάταξη. Η εφημερίδα των
 βιογραφιών να περιέχει μόνο 66 συνδυα-
 σμικές διεργασίες βιογραφίας, αξιολογούμεν
 και αξιοποιούμεν αυτές που όχι 66
 υποκειμενικές φήμες ή περὶ του ^{κατασκευασμένου}
 με τον όρο "ευνδυασμικές διεργασίες"
 εννοήσε τα συστημικές βιωμαί
 ερωτηματολόγιον τόσο από τους υλικοφ-
 τής όσο και από τους μεθυστές. Μόνο
 έτσι θα φανεί ποιάς μελετητικές
 και παρθεναίρες υπηρεσιών δυνάμεις
 ή ερωτηματίες π.χ. ώρες, πίπτι 2,
 μαθηματικά, άλλες συνδυασμοί — και
 66 ποιο ποσοστό.

γ. — Άλλα εν αξιολογούμεν εν έρευνας
 αυτές που με συνημμένην ηθείον
 βιογραφία να συμπληρώσιν αποστάσεις
 66 οχέοντες.

- γ.1. — Το αναλυτικό πρόγραμμα
- γ.2. — Το διδακτικό υλικό (πίπτι 4.2.2.)
- γ.3. — Τον τρόπο διδασκαλίας
- γ.4. — Τον ειδική επιμόρφωση εν
 μαθηματικά.

δ. — Η άποψη ότι δίνοντας τους 66 ώρες
 δυνάμεις 5 ώρες γενική Σ. Γ. ^α
 ωφεληθούν — θα μάθουν διεργασίες εν
 ήτοι 66 66 μετρητο βάθος,

Ε.3. — Με ποσά να πιστώ:

- i. — να παραμεινούν τα ίδια ώς πριν
να αξιοποιηθεί η αποδοτικότητα τους
- ii. — να γίνει πρόσφυγμα ενδυνάμωσης
για όσους έχουν πιστώ που διαφυ-
γούν με το παρόν ανεφάρμοστο πρόγραμμα.

Ας σημειωθεί επίσης υπόψη ότι αυτή
η βήχη γίνεται με 2 επιτροπές Σ.Γ.
οι οποίες παραβινούνται με όλα τα όργανα
με τη διαδικασία Σ.Γ. Δέματα να
βέ μίσητα βήχη δε αξιοποιούν επιδι-
ωκόμενα τόσο με εν Ε' δέσμη όσο και
με τη διαφανή προεξέτιμηση και
ποσοτικοποίηση των μετρημάτων
διδωμένων υγιών.

Με Τηρή

[Signature]

[Signature]

Κατόπιν πήρε το λόγο ο Προεδρεύων του Τμήματος Σύμβουλος Β' ΚΕΜΕ Ηλίας Σπυρόπουλος, που είπε τα εξής:

Ευχαριστώ όλους τους ειδικούς για θέματα ξένης γλώσσας που είτε με τα κείμενά τους είτε με την εισήγησή τους, που μόλις ακούσαμε, διαφώτισαν, πιστεώω, ικανοποιητικά το Τμήμα. Προσωπικά, με όλες τις επιφυλάξεις του μη ειδικού, έχω να παρατηρήσω τα εξής:

1.- Πολύς λόγος έγινε στην εισήγηση των ειδικών επιστημονικών συνεργατών μας κ. Τρ. Τριανταφύλλου και δ. Ευ. Γκούμα για τις "αρχές της πέμπτης δέσμης" με ιδιαίτερη επιμονή στον επαγγελματικό χαρακτήρα της, καθώς μιλούν για "επαγγελματικά ενδιαφέροντα των μαθητών της", για "μαθητές με ειδικά διαμορφωμένα επαγγελματικά ενδιαφέροντα". Νομίζω ότι πρόκειται για παρεξήγηση του σκοπού της πέμπτης δέσμης: νέοι με "ειδικά διαμορφωμένα επαγγελματικά ενδιαφέροντα" είναι οι σπουδαστές των ΤΕΙ (τέως ΚΑΤΕΕ, προς τους οποίους συγκρίνονται οι μαθητές της πέμπτης δέσμης) και οι μαθητές των Τεχνικών-Επαγγελματικών Λυκείων, όχι οι μαθητές του Γενικού Λυκείου (στους οποίους συμπεριλαμβάνονται οι μαθητές της πέμπτης δέσμης). Ο σκοπός; οι ειδικοί μέσα στους γενικότερους του Γενικού Λυκείου, είναι το ανετότερο πέρας των μαθητών αυτών στη ζωή, η απαλλαγή από τις γενικές εξετάσεις μαθητών που δεν επιδιώκουν την εισαγωγή τους στα ΑΕΙ. Και ο σκοπός αυτός εξυπηρετείται με τη διαφοροποίηση από τους μαθητές των άλλων δεσμών σ' ό,τι αφορά την ξένη γλώσσα: εκείνοι έχουν μόνο δύο ώρες της εβδομάδα, οι μαθητές της πέμπτης δέσμης πέντε, άρα θα βγουν ενισχυμένοι με το δυναμικό εφόδιο για τη σύγχρονη ζωή που λέγεται ξένη γλώσσα.

2.- Δεν στηριζόμαστε σε "σποραδικές φήμες ή παράπονα κάποιων καθηγητών", εκτός αν μπορούμε να χαρακτηρίσουμε "σποραδικές φήμες" το υπόμνημα των δύο σχολικών συμβούλων της Γαλλικής (κ.κ. Αθ. Πάτσα και Σ. Κουρκουτίδου), το φήμισμα του Συλλόγου Καθηγητών Γαλλικής, την υπεύθυνη εισήγηση της αποσπασμένης στο ΚΕΜΕ καθηγήτριας Π. Κουρουπού και την υπεύθυνη ενημέρωση από τον Σχολικό Σύμβουλο Αγγλικής και καθηγητή ΣΕΑΜΕ κ. Π. Ορφανίδη. Αντίθετα, αν περιμένουμε τα τέλη Μαΐου για να ξεκινήσουμε έρευνα, θα χάσουμε οπωσδήποτε και το σχ. έτος 1984-85, αφού ό,τι έχουμε να εισηγηθούμε για αναλυτικά προγράμματα, οδηγίες διδασκαλίας,

σχολικά εγχειρίδια κτλ. θα πρέπει να έχουν σταλεί στο Υπουργείο πολύ πριν από τον Ιούνιο.

3.- Ίσως η απόδοση των μαθητών που κάνουν 2 ώρες την εβδομάδα ξένη γλώσσα να είναι μέτρια, όμως, κατά 'κανόνα', η απόδοση ανεβαίνει, ειδικά στα γλωσσικά μαθήματα, όταν διδάσκονταν 5 ώρες την εβδομάδα.

4.- Πιστεύω ότι, πριν εισηγηθούμε ο,τιδήποτε, πρέπει να λάβουμε υπόψη τα εξής δεδομένα:

α) **Τ**ις πραγματικές ικανότητες των μαθητών που αποτελούν το δυναμικό του πέμπτου κύκλου επιλογής. Οπωσδήποτε, όσο και αν μας λείπουν σήμερα τα στοιχεία, δεν είναι ιδιαίτερα toλμηρό να ειπωθεί ότι οι μαθητές αυτοί δεν διακρίνονται για τις δυνατότητες τους σ' ό,τι αφορά την ικανοποίηση των απαιτήσεων της σχολικής πράξης των Γενικών Λυκείων.

β) **Τ**ις πραγματικές ικανότητες των καθηγητών ξένων γλωσσών των Λυκείων μας, που, ως την ώρα τουλάχιστο, δεν έδειξαν στην Ελληνική Κοινωνία ότι οι απόφοιτοι των Λυκείων, ύστερα από έξι χρόνια διδασκαλίας ξένης γλώσσας, κατέχουν αρκετά πράγματα από αυτήν.

γ) Τα περιορισμένα οπωσδήποτε αποτελέσματα των ολιγοήμερων σεμιναρίων. Πολλές εμπειρίες μάς έχουν πείσει ότι όλα τα προβλήματα δεν λύνονται με ένα ολιγοήμερο σεμινάριο, όσο καλά κι αν οργανωθεί αυτό.

δ) **Τ**ις συνέπειες της κονιορτοποίησης του εκπ/κού προγράμματος στα σχολεία μας. Βέβαια η απαράδεκτη κατάσταση, όλα τα τμήματα όλων των ~~σχ~~ τομέων όλων των σχολείων μας να εφαρμόζουν ένα κοινό πρόγραμμα-οδοστρωτήρα, ανήκει - ευτυχώς - στο παρελθόν. Αλλά από το σημείο αυτό ως το σημείο κανένα τμήμα καμιάς τάξης να μην εφαρμόζει πρόγραμμα κοινό με κάποιο άλλο τμήμα, θα οδηγήσει σε αδυναμία προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης, της σχολικής **π**ράξης. Ήδη από το 1983-84 έχουμε σε μια τάξη (Γ' Λυκείου) πέντε τμήματα επιλογής. Αν μέσα στο καθένα απ' αυτά, και μάλιστα στο εσωτερικό μαθημάτων επιλογής, δημιουργήσουμε νέες υπο-επιλογές, φοβάμαι ότι θα οδηγηθούμε σε κονιορτοποίηση της σχολικής πράξης. Και ^{εφαρμοζόμενο} ~~το~~ πρόγραμμα αυτή τη μεθόδευση συνιστά.

ε) Το ότι τα βιβλία ξένων γλωσσών δεν εκδίδονται από τον ΟΕΔΒ, δεν διανέμονται δωρεάν και τέλος, καθώς όλα είναι ξένων εκδοτικών οίκων,

στοιχίζουν πολύ σε συνάλλαγμα. Το δεδομένο λοιπόν ότι ήδη για τους μαθητές αυτούς το ένα βιβλίο, που οπωσδήποτε θα έχουν (της ύλης του μαθήματος του κοινού προγράμματος) δεν θα είναι αρκετό, αλλά πρέπει να εφοδιαστούν με - τουλάχιστον - δύο ακόμα ξένα βιβλία, έχει, νομίζω, τη σημασία του.

στ) Το σημαντικότερο παιδαγωγικό επιχείρημα που οδήγησε το Υπουργείο στην κατάργηση του συστήματος (που ίσχυσε ως πέρυσι) μαθημάτων κορμού - επιλογής και στην υιοθέτηση του συστήματος μαθημάτων "δέσμης" ήταν ότι δεν έχουμε θετικά αποτελέσματα όταν το ίδιο μάθημα (π.χ. μαθηματικά ή αρχαία ελληνικά) ένα τμήμα της τάξης το παρακολουθεί μαζί με τους άλλους ορισμένες ώρες (στο κοινό πρόγραμμα), κατόπιν ορισμένες ώρες παρακολουθεί το ίδιο μάθημα χωρίς τους άλλους (στο πρόγραμμα επιλογής) και την επομένη το παρακολουθεί πάλι μαζί με τους άλλους. Τώρα, αυτό που, καθώς απέτυχε στη σχολική πράξη, το καταργήσαμε, θα το επαναφέρουμε στην ξένη γλώσσα, εισηγούμενοι να παρακολουθούν 2 ώρες την εβδομάδα τα παιδιά της Πέμπτης δέσμης το μάθημα μαζί με τους άλλους (στο πρόγραμμα των 10 ωρών κοινών μαθημάτων) και 3 ώρες να το παρακολουθούν ως πρόγραμμα μαθήματος δέσμης;

ζ) Το ότι θα υποχρεώσουμε μαθητές της πέμπτης δέσμης σε δύο εξετάσεις την ίδια εξεταστική περίοδο, για ένα μάθημα: πράγματι, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις, τον Ιούνιο θα υποχρεωθούν να γράψουν τη μια φορά ξένη γλώσσα ως μάθημα κορμού, την άλλη ξένη γλώσσα ως μάθημα δέσμης.

Οι ~~αυτοί~~ λόγοι ^{αυτοί} με οδηγούν στην άποψη ότι πρέπει να εγκαταλείψουμε τη μεθόδευση που ακολουθήθηκε, γιατί είναι πολύ φιλόδοξη και ελάχιστα ρεαλιστική και να προτείνουμε; οι μαθητές της πέμπτης δέσμης να διδάσκονται σε ενιαίο πρόγραμμα 5 ώρες την εβδομάδα την ξένη γλώσσα, χωρίς ανάμειξή τους με τους μαθητές των 4 άλλων δεσμών, οι οποίοι θα τη διδάσκονται δύο ώρες την εβδομάδα. Έτσι πολύ καλύτερα αποτελέσματα στη γλωσσομάθεια των παιδιών της πέμπτης δέσμης δικαιούμαστε να περιμένουμε, αφού: η καθημερινή ενασχόληση με την ξένη γλώσσα αποτελεί σπουδαία προϋπόθεση για να "στρώσουν" τα παιδιά σ' αυτή, το πρόγραμμα μπορούν να το εφαρμόσουν, χωρίς ιδιαίτερη επιμόρφωση, όλοι οι καθηγητές ξένης γλώσσας από την πρώτη ημέρα του διδακτικού έτους και δεν θα δημιουργηθεί πρόβλημα διδακτικών εγχειριδίων και υπερβολική δαπάνη συναλλάγματος.

Ακόμα έτσι θα προσαρμόσουμε καλύτερα το μάθημα στις περιορισμένες ικανότητες των μαθητών της πέμπτης δέσμης και θα αποφύγουμε τον υπερβολικό κατακερματισμό της σχολικής πράξης, όπως και τις δυσχέρειες ρυθμίσεως διδασκαλίας ενός μαθήματος ταυτόχρονα ως "κοινό" και ως "επιλογής".

Όσο για την καταπιεστική ανάγκη ανανέωσης του μαθήματος της ξένης γλώσσας από την ώρα που εισάγεται στα μαθήματα "πρακτικής ωφελιμότητας", μπορούμε με μελετημένες οδηγίες να συστήσουμε στους καθηγητές και να υποδείξουμε τρόπους προσαρμογής του 5ωρου ενιαίου μαθήματος στις ανάγκες των μαθημάτων της πέμπτης δέσμης. Βέβαια αν αργότερα εξασφαλιστούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την εξειδίκευση της διδασκαλίας στην πέμπτη δέσμη, το Τμήμα με πολλή ευχαρίστηση θα υιοθετήσει νέες προτάσεις. Επισημαίνουμε για τη Διοίκηση τη μόνη πρακτική αδυναμία της πρότασής μας, που μπορεί εύκολα να υπερνικηθεί, αφού τα σχολεία που έχουν πέμπτη δέσμη είναι κατά κανόνα πολυτμήματα: θα χρειαστεί πέμπτη αίθουσα (για την πέμπτη δέσμη) της Γ' Λυκείου δύο ώρες ακόμη την εβδομάδα.

Ακολουθήσε συζήτηση.

Ο κ. Φ. Βώρος είπε:

α) Από όσα έγραφαν οι διδάσκοντες και οι σύμβουλοί τους, προκύπτει ότι πρόβλημα υπάρχει. Οι απόψεις τους αποτελούν και πειστικό "δείγμα", αν λάβουμε υπόψη ότι 80 είναι όλα τα λύκεια όπου λειτουργεί τμήμα ε' δέσμης.

Άλλες έρευνες από ειδικούς ερευνητές που δεν είναι εκπ/κοί δεν μου φαίνονται πιο πειστικές (όσο κι αν φαίνεται αυτό ανορθόδοξο από την πλευρά της ερευνητικής δεοντολογίας). Γιατί συχνά διαπίστωσα ότι χωλαίνει το ερωτηματολόγιο, η προβληματική της έρευνας και η κατεύθυνσή της: και ακόμη πιο συχνά η τέτοια έρευνα δεν κάνει κάτι περισσότερο από το να επιβεβαιώνει τα αυτονόητα ή μάλλον τα πολύ γνωστά. Παράδειγμα: πρόσφατη έρευνα έδειξε ότι το κοινωνικό περιβάλλον του μαθητή είναι ο κύριος παράγοντας για τη σχολική του επίδοση. Και... το συμπέρασμα;... δε χρειάζεται να φροντίσουμε για τα λοιπά σχολεία της χώρας (πέρα από την ανατ. Αττικής και τα πειραματικά σχολεία).

β) Για το συγκεκριμένο θέμα: Υπάρχει η αγωνία των διδασκόντων η άποψή μου συνοψίζεται στο ότι είναι ανάγκη να δοθεί στους διδασκοντες η δυνατότητα να αποφασίσουν οι ίδιοι σε ποιο επίπεδο θα εργαστούν με το συγκεκριμένο ακροατήριό τους· αυτό συνεπάγεται ενδεχόμενα και διαχωρισμό των μαθητών ε' δέσμης από τους συμμαθητές τους.

γ) Το σημερινό πρόβλημα είναι μία πτυχή των εγγενών αδυναμιών (της φιλοσοφίας και των ρυθμίσεων) που συνοδεύουν την ε' δέσμη από τη γέννησή της. Δεν είναι η κατάλληλη στιγμή ν' αναφερθώ σ' αυτό το ζήτημα σήμερα.

Ο κ. Δ. Σακκάς λέγει: Το πρόβλημα δεν είναι εδώ που το τοποθετούμε. Βρίσκεται στην απογοητευτικά πενιχρή απόδοση του μαθήματος των ξένων γλωσσών στα σχολεία μας. Και ως τώρα δεν αναλήφθηκε από το Υπουργείο καμιά ουσιαστική προσπάθεια για την αντιμετώπισή του. Ούτε τη διδασκαλία του μαθήματος κατά τμήματα ομοιόμορφα ως προς το επίπεδο γνώσεων έχουμε ακόμα εισαγάγει, αυτό το πολύ απλό που το υπαγορεύει η λογική και το εφαρμόζουν όλες οι προηγμένες χώρες ακόμα και το τελευταίο φροντιστήριο της κάθε γειτονιάς. Αντίθετα μάλιστα μια προσπάθεια που άρχισε στα σχολεία του Χολαργού προς αυτή την κατεύθυνση σταμάτησε πρόσφατα με διαταγή, παρακαλώ, του ίδιου προϊσταμένου Διευθυντή της Μ.Ε.Ι.

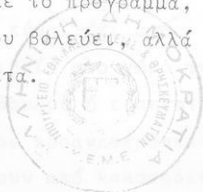
Ούτε μ' αυτή την απόφαση στην οποία διαβλέπω ότι θα καταλήξει το Τμήμα αντιμετωπίζουμε το πρόβλημα. Απλώς πιεζαγωγίζουμε σε προηγούμενη κατάσταση και καταστρέφουμε τη φιλοσοφία και τους σκοπούς της Ε' δέσμης.

Δεν πέτυχε βέβαια αυτό το χρόνο της πρώτης εφαρμογής της η δέσμη αυτή. Δεν ωφελεί να μείνουμε στη διαπίστωση. Τα αίτια να αναζητήσουμε και να πολεμήσουμε. Και αυτά είναι κυρίως η έλλειψη της αναγκαίας ενημέρωσης και προπαγάνδας για την αποδοχή της δέσμης καθώς και η έλλειψη ενδιαφέροντος από πολλούς διευθυντές σχολείων οι οποίοι φοβάμαι ότι είδαν την αλλαγή αυτή απλώς ως κάτι που έρχεται να τους δημιουργήσει προβλήματα. Όμως η Ε' δέσμη θεσπίστηκε για να δώσει διέξοδο σ' ένα πλήθος μαθητών που φτάνουν στη Γ' Λυκείου, χωρίς να επιθυμούν να συνεχίσουν σπουδές στα ΑΕΙ ή χωρίς να έχουν καμια πιθανότητα επιτυχίας στις γενικές εξετάσεις. Αν στο Γενικό Λύκειο φοιτούσαν το 30-35% από τους μαθητές

όπως αρχικά είχε προβλεφτεί, δε θα χρειαζόταν η Ε' δέσμη. Τώρα όμως φοιτούν τα 80% των μαθητών. Και αυτό είναι που κάνει αναγκαία την Ε' δέσμη. Να βοηθήσουμε λοιπόν να λειτουργήσει αυτή η δέσμη και να μην αλλάζουμε τα προγράμματά μας που κάναμε με πολλή περίσκεψη. Όταν μάλιστα είμαστε ακόμα στην αρχή και είναι επόμενο να υπάρχουν δυσκολίες. Το πρόγραμμα είναι σωστό. Είναι πολύ φυσικό οι μαθητές αυτοί της Γ' Λυκείου στις ώρες που έχουν ξένη γλώσσα πέρα από τους άλλους μαθητές να διδάσκονται κάτι το πρακτικότερο και το ωφελιμότερο. Πέντε ολόκληρα χρόνια διδάσκονται την ξένη γλώσσα. Στον έκτο χρόνο σε ορισμένες από τις 5 ώρες του μαθήματος να διδαχτούν και κάτι το ειδικότερο. Να σπάσει λίγο και η ρουτίνα.

Και δεν αποτελεί καθόλου μειονέκτημα, όπως υποστηρίχτηκε, να διδάσκονται τις 2 ώρες σε κοινό μάθημα με τους άλλους μαθητές και τις 3 σε ιδιαίτερο. Ο χωρισμός αυτός δεν διευρύνει το χάσμα ανάμεσα στους καλούς και τους αδύνατους μαθητές, όπως συνέβαινε με τα μαθήματα επιλογής (όπου οι καλοί μαθητές διδάσκονταν περισσότερα για να γίνουν περισσότεροι καλοί), αλλά αντίθετα το μικραίνει, αφού οι αδύνατοι μαθητές της Ε' δέσμης ενισχύονται στη γλώσσα με 3 ώρες επιπλέον και έτσι τους παρέχεται η δυνατότητα να πλησιάσουν το επίπεδο γνώσης των άλλων μαθητών. Ούτε το επιχείρημα ότι οι καθηγητές δεν μπορούν να διδάξουν τη γλώσσα σε εξειδικευμένες περιοχές ευσταθεί. Οφείλουν οι καθηγητές να αποκτήσουν αυτάρκεια στην περιοχή της επιστήμης τους.

Βέβαια, παρουσιάζονται δυσκολίες. Αρχή είναι, θα ξεπεραστούν. Είναι αδύνατοι οι μαθητές. Καθήκον των καθηγητών είναι να κάνουν το μάθημά τους απλούστερο και προσφορότερο. Το μόνο σημαντικό πρόβλημα υπάρχει, πιστεύω στο θέμα της έλλειψης κατάλληλων και φτηνών βιβλίων για τους μαθητές. Αυτό όμως δεν είναι λόγος επαρκής για να αναιρέσουμε όλο το πρόγραμμά μας για τις ξένες γλώσσες στην Ε' δέσμη. Από τις εμπειρίες που έχουμε και θα αποκτήσουμε ακόμα να βελτιώσουμε το πρόγραμμα, όχι να το εγκαταλείψουμε και να επανέλθουμε α' αυτό που βολεύει, αλλά δεν αλλάζει και δεν προσάγει τα εκπαιδευτικά μας πράγματα.

Ο κ. Σ. Παπασημακόπουλος λέγει: Το πρόβλημα των Ξένων γλωσσών στην Ε' δέσμη είναι θέμα ποιότητας μαθητών διότι η Ξένη γλώσσα θέλει κάποια υποδομή που οι μαθητές "λόγω ποιότητας" δεν έχουν.

Αν αυτό δεν παρατηρήθηκε στα άλλα μαθήματα, οφείλεται στην ποιότητα των άλλων μαθημάτων (δεν χρειάζεται μάλλον υποδομή).

Άρα προτείνω οι 5 ώρες να γίνονται μόνο στους μαθητές της Ε' δέσμης και το επίπεδο και το βιβλίο να αφεθούν στην πρωτοβουλία του καθηγητή που διδάσκει.

Ο κ. Κυριάκος Κατσιμάνης λέγει: Πρέπει να ξεκινήσουμε από την ιδιαιτερότητα της Ε' δέσμης και τους σκοπούς που επιδιώκει η Πολιτεία με αυτήν. Πρόκειται για δεδομένα που πρέπει να τα σεβαστούμε, γιατί οποιαδήποτε "εμβαλωματική" λύση που θα αλλοίωνε την ιδιομορφία, της Ε' δέσμης πρέπει να αποφευχθεί. Η Ε' δέσμη είναι μία κατάκτηση και ένα μεγάλο βήμα εμπρός και γι' αυτό πρέπει να την περιφρουρήσουμε.

Από το άλλο μέρος - και μιλώ ειδικά για τα γαλλικά, όπου είμαι περισσότερο ενημερωμένος - πρόσωπα αξιόπιστα και πολύπειρα, όπως οι σχολικοί σύμβουλοι κ.κ. Κουρκουτίδου και Πάτσα, ο πρόεδρος της ένωσης καθηγητών γαλλικής κ. Ρουγγέρης αλλά και καθηγήτριες ζυμωμένες με τη σχολική πράξη διαπιστώνουν δυσκολίες και δυσλειτουργίες. Το πρόγραμμα και τα βιβλία, λένε, δεν περπατάνε στην Ε' δέσμη.

Προτείνω: α) το μάθημα της Ξένης γλώσσας να διδάσκονται και για τις 5 ώρες στα πλαίσια της Ε' δέσμης, έτσι ώστε να μην υπάρχουν από αυτές κάποιες ώρες κοινές με άλλες δέσμες. β) Να συγκροτηθεί τάχιστα μια επιτροπή κατά Ξένη γλώσσα από τους αρμόδιους σχολικούς, συμβούλους, αντιπροσώπους της ένωσης καθηγητών και τον αρμόδιο ειδικό επιστήμονα του ΚΕΜΕ, η οποία θα μελετήσει επισταμένως τα συγκεκριμένα προβλήματα και θα υποδείξει πρακτικές λύσεις.

Εκείνο που μένει, επιπλέον, από την όλη συζήτηση είναι ότι στο μέλλον, πριν συνταχθούν προγράμματα και υποδειχτούν βιβλία στο χώρο της Ξένης γλώσσας (όπου δεν υπάρχει στο ΚΕΜΕ αρμόδιος σύμβουλος ή εισηγητής) επιβάλλεται να αξιοποιούνται οι εκτός ΚΕΜΕ αρμόδιοι που προαναφέρθηκαν και που με την πείρα τους θα μπορούν να μας προφυλάσσουν από κακοτοπιές.

./.

./.

Στη συνέχεια δευτερολόγησε ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος και είπε τα εξής:
Ευχαριστώ όλους τους συναδέλφους που διατύπωσαν τις απόψεις τους. Στη δευτερολογία μου αυτή νομίζω χρήσιμο να σημειώσω τα εξής:

1.- Θα ήθελα να πω στο συνάδελφο κ. Δ. Σακκά ότι δεν χρειάζεται άλλος ένας χρόνος αποτυχημένης και προβληματικής διδασκαλίας για να ει-
σηγηθούμε ένα σύστημα πιο ρεαλιστικό και αποτελεσματικό. "Σκληρόν προς
κέντρα λατίζειν" - και οι δυσκολίες του συστήματος που κατά πλειοψηφία
πέρυσι το Τμήμα πρότεινε και τώρα εφαρμόζεται είναι πράγματι "κέντρα",
ανυποχώρητα σκληρά. Όσο νωρίτερα απαλλάξουμε μαθητές και καθηγητές
από περίπλοκες διδασκαλίες, τόσο το καλύτερο.

2.- Λογικά, δεν νομίζω ότι υπάρχουν καταλληλότερα βιβλία "επαγ-
γελματικής ξένης γλώσσας" από αυτά που προτάθηκαν. Γιατί αν υπάρχουν,
γιατί η αρμόδια Επιτροπή δεν τα πρότεινε;

3.- Δεν χρειάζεται να είναι κανείς σοφός παιδαγωγός για να ξέρει
ότι με στέρηση γενική γνώση, μπορούμε κατόπι να προχωρήσουμε σε εξειδί-
κευση. Έτσι οι απόφοιτοι της πέμπτης δέσμης, αν, αφού αποφοιτήσουν,
ασχοληθούν με επάγγελμα που απαιτεί γνώση ειδικής ορολογίας ξένης γλώσ-
σας, πολύ γρήγορα θα την προσπελάσουν, εφόσον θα έχουν κάποια άνεση
στις δομές της γλώσσας αυτής και στο βασικό της λεξιλόγιο. Αντίθετα,
εξειδίκευση χωρίς στέρηση βασική κατάρτιση, είναι ό,τι το πιο ^αφερέγγυο
μπορεί να προταθεί.

4.- Η ροή των μαθητών της Γ' Λυκείου προς την πέμπτη δέσμη αποδεί-
χτηκε πολύ μικρότερη από ό,τι προσδοκούσε. Επειδή όμως η πέμπτη δέσμη
πρέπει να πείσει, χρέος μας είναι να άρουμε κάθε τι που ενδέχεται να
σταθεί εμπόδιο στην επιλογή της από τους μαθητές - και εμπόδιο θεωρώ
τη φετινή ρύθμιση.

Νομίζω ότι ύστερα από όλα αυτά, μπορούμε να θεωρήσουμε τη συζήτηση
ολοκληρωμένη και να προβούμε σε ψηφοφορία. Προτείνω η ψηφοφορία να γί-
νει σε δύο φάσεις: στην πρώτη να επιλέξουμε τη μία από τις δύο προτάσεις.
Η πρώτη: Το μάθημα ξένης γλώσσας να διδάσκεται στους μαθητές της πέμπτης
δέσμης πέντε ώρες την εβδομάδα, χωρίς ανάμειξη τους με τους μαθητές των
άλλων τάξεων. Η δεύτερη: Να συνεχιστεί η διδασκαλία τους όπως ορίστηκε
για το σχ. έτος 1983-4 (2 ώρες κοινό- 3 ώρες δέσμης). Στη δεύτερη φάση,

αν πλειοψηφήσει η πρώτη πρόταση, να επιλέξουμε ανάμεσα στις δύο προτάσεις: Α, Η διδασκαλία της ξένης γλώσσας να καλύψει τα κενά των μαθητών από τη Β' Λυκείου και στη συνέχεια να ολοκληρώσει το αναλυτικό πρόγραμμα της Γ' Λυκείου, με διδακτικά εγχειρίδια τα ίδια που χρησιμοποιούνται στο κοινό πρόγραμμα, Β, η ξένη γλώσσα να διδάσκεται εξειδικευμένα, με βιλία "επαγγελματικής ξένης γλώσσας",

Ακολούθησε ψηφοφορία.

Ψηφοφορία (Πρόταση Α - Β)

Σκορδίλης	Α'	
Τομπαΐδης	Α'	
Παπασημακόπουλος	Α'	
Παπαδόπουλος	Α'	(σύμφωνα με τη θεωρία επιπέδων διδασκαλίας)
Βώρος	Α'	
Βαρουχάκης	Α'	
Θακιάς	Β'	
Σπυρόπουλος	Α'	

Το Τμήμα αποφασίζεται με ψήφους 7:1 υπέρ της Α' πρότασης.

Στη συνέχεια ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος θέτει σε ψηφοφορία τις ακόλουθες 2 προτάσεις:

1.- Η διδασκαλία της ξένης γλώσσας να αρχίσει στη Γ' Λυκείου από το σημείο που σταμάτησε στη Β' Λυκείου και να ολοκληρωθεί, στη συνέχεια, η διδασκαλία της ύλης της Γ' Λυκείου του κοινού προγράμματος.

2.- Η ξένη γλώσσα να διδάσκεται 5 ώρες εξειδικευμένα, με περιεχόμενο και διδακτικά εγχειρίδια διαφορετικά από το αναλυτικό πρόγραμμα και τα εγχειρίδια του κοινού προγράμματος της Γ' Λυκείου.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	1η
Τομπαΐδης	1η
Παπασημακόπουλος	1η
Παπαδόπουλος	1η
Βώρος	1η

Βαρουχάκης 1η
Σακκάς Λευκή (γιατί έτσι με υπαγορεύει η μειοψηφία μου
στο α' ερώτημα)
Σπυρόπουλος 1η

Με ψήφους 7:1 εγκρίνεται η 1η πρόταση.

Σύμφωνα με το αποτέλεσμα των δύο ψηφοφοριών, το Τμήμα

αποφάινεται

Γνωμοδοτεί να διαμορφωθεί το αναλυτικό πρόγραμμα του μαθήματος ξένης γλώσσας (αγγλικής ή γαλλικής) της πέμπτης δέσμης της Γ' Λυκείου σχ. έτους 1984-85 ως εξής: Κατά το πεντάωρο που διατίθεται εβδομαδιαίως για το μάθημα, οι μαθητές παρακολουθούν, ως ιδιαίτερο τμήμα της Γ' Λυκείου και χωριστά από τους μαθητές των άλλων δεσμών, το μάθημα της ξένης γλώσσας, που περιλαμβάνει συμπλήρωση των κενών από την προηγούμενη τάξη και, στη συνέχεια, εφαρμογή και ολοκλήρωση του κοινού αναλυτικού προγράμματος ξένης γλώσσας της Γ' Λυκείου. Κατά τις απολυτήριες εξετάσεις υποβάλλονται σε μια μόνο εξέταση του μαθήματος της ξένης γλώσσας. Αν μελλοντικά εξασφαλιστούν ορισμένες απαραίτητες προϋποθέσεις για την εξειδικευμένη διδασκαλία ξένης γλώσσας στην πέμπτη δέσμη, να αξιοποιηθούν οι σχετικές προτάσεις που πέρυσι είχε υποβάλει η Ομάδα Εργασίας.

Μειοψηφεί ο κ. Δ. Σακκάς, για τους λόγους που ανέφερε κατά την παρέμβασή του.

Το 1ο θέμα αναβάλλεται.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

1.- Σε πρόσφατη συνεδρίαση (12 / 84) μίλησα για τις εκκενρό-
τητες που διαπιστώνονται στη συγγραφή του βιβλίου. Ειδικότερα
έλεγα ότι: (α) ο κ. Θ. Βερέμης αδυνατεί για λόγους αντικειμενικούς
να ετοιμάσει το κεφάλαιο Βαναροκρατία και (β) ο κ. Φάκαλος αδυνατεί
να γράψει το κεφάλαιο Φραγκοκρατία, που τον είχε ανατεθεί.

2.- Εισηγούμαστε (είναι σύμφωνη γνώμη των μελών της Ο.Ε.Ι.) να
ανατεθεί η συγγραφή των παραπάνω δύο θεμάτων στους: κ. Παύλο Πετρίδη
και Κ. Ντόκο αντίστοιχα. Απ' αυτούς: ο Παύλος Πετρίδης είναι καθηγητής
της Πολιτικής Ιστορίας στη Νομική Σχολή Θεσ/νίκης και ο Κ. Ντόκος ήταν
λέκτορας της Ιστορίας στο Πανεπ. Αθήνας και του έχουμε αναθέσει και το
θέμα Ενωκρατία.

3.- Όροι συγγραφής (έκταση, αμοιβή, κριτές κτλ) οι ίδιοι. Προ-
θεσμία προτείνεται ως το τέλος του Απρίλη 1984.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

Θ Ε Μ Α 4ο :

Ο κ. Κατσιμάνης λέγει:

Μετά την ανάθεση που μου έγινε να κοιτάξω, σε συνεργασία με τον κ. Φούσκα, τα βιβλία Μουσικής πριν αυτά σταλούν για επανέκδοση, θα είχα να γνωρίζω στο Τμήμα τα εξής:

Από την απλή ανάγνωση του βιβλίου "Μουσική Α΄ Γυμνασίου" βεβαιώθηκα ότι όσα είχαν ακουστεί στο Τμήμα κατά την εισήγησή του κ. Φ. Κακριδή και όσα μου εξέθεσε προφορικά ο μουσικός κ. Βασιλειάδης είναι απολύτως ορθά. Μολονότι δεν έχω γνώσεις μουσικής, διαπίσνωσα ότι το βιβλίο είναι γεμάτο από αμφιλεγόμενες θέσεις, προχειρότητες, παραλείψεις και κάθε λογής γλωσσικές σαφρότητες. Πεποίθησή μου είναι ότι δε θεραπεύεται με επιμέρους γλωσσικές διορθώσεις - ιδιαίτερα στα κεφάλαια, όπου και μια απλή μεταβολή στη στίξη θα μπορούσε να οδηγήσει σε αλλοίωση του περιεχομένου.

Αναφορικά με την ιστορία της μουσικής και άλλα συναφή θέματα πεποίθησή μου είναι ότι σε κάθε στίχο ελλοχεύει η ανακρίβεια και η παρανόηση. Η διαβεβαίωση λ.χ. ότι ο Πυθαγόρας ήταν μουσικός (σελ. 8) ή ότι οι πρώτοι συνθέτες εκκλησιαστικής μουσικής ήταν "ιεράρχες και αυτοκράτορες", χωρίς όμως να αναφέρεται από τους τελευταίους έστω και ένας (σελ. 10) αποπνέουν τόσο μεγάλη προχειρότητα, ώστε να είναι αδύνατες οι βελτιώσεις ακόμη και από ειδικό στην ιστορία της μουσικής. Το βιβλίο έπρεπε να είχε γραφεί με άλλο πνεύμα και εντελώς διαφορετικά.

Για όλους αυτούς τους λόγους θα ήθελα να τονίσω τα εξής: γλωσσικές και μόνο βελτιώσεις του επέφερα δεν πρέπει να με κάνουν κοινώνη της ευθύνης για τις ατέλειες, που ασφαλώς θα εξακολουθήσουν να επισημαίνονται στο βιβλίο. Με τη βεβαιότητα λοιπόν ότι δεν μπορεί να υποβάλει κανείς σε εγχείριση ένα ξύλινο πόδι, θα πρότεινα απλώς το εξής: σε περίπτωση που η επανέκδοση του βιβλίου για την Α΄ Γυμνασίου είναι αναπόφευκτη, να διαγραφούν οι σελίδες 5-14 και από τις σελίδες 15-18 να αφαιρεθεί το κεφ. "Επίδραση της μουσικής".

./.

./.

Ο κ. Κων/νος Φούσκας, λέγει:

Η απόφαση του Τμήματος Μ.Ε. αρ. 3/19-1-84 σχετικά με τα βιβλία Μουσικής Α', Β' και Γ' Γυμνασίου και Α' Λυκείου ήταν να ανατυπωθούν τα βιβλία του ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1984-85, αφού γίνουν σ' αυτά διορθώσεις. Τις διορθώσεις - σύμφωνα με την εντολή του Τμήματος - αναλάβαμε ο αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ μουσικός κ.Α. Παπαζαρχής, για το μουσικό μέρος, ο συνάδελφος κ. Κατσιμάνης, για το φιλολογικό μέρος, και ο υποφαινόμενος ως υπεύθυνος για το μάθημα, για τη σχετική εισήγηση.

Σήμερα παρουσιάζω στο Τμήμα διορθωμένο το βιβλίο της Α' Γυμνασίου και με την ευκαιρία αυτή σημειώνω τα εξής:

1) Για την ποιότητα του βιβλίου πληροφόρησα πολλές φορές το Τμήμα. Μετά την τελευταία απόφασή μας δεν ξανασυζητώ το θέμα γιατί αυτό είναι λυμένο, γιατί το βιβλίο θα χρησιμοποιηθεί μόνο για ένα ακόμη σχολ. έτος και γιατί δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική εναλλακτική λύση. Όποιος επιθυμεί να ξαναθυμηθεί την επιχειρηματολογία μου, η οποία στηρίζει την ανάγκη ανατυπώσεως του βιβλίου, παρακαλείται να ανατρέξει στην Πράξη μας αρ. 3/84.

2) Οι διορθώσεις που έκαμε ο κ. Παπαζαρχής δε με ικανοποιούν, γιατί ποιοτικά δε διαφέρουν από το δημοσιευμένο βιβλίο ή γιατί τροποποιούν σε μικρά σημεία το ισχύον Α.Π. χωρίς λόγο ή νομική κάλυψη ή γιατί εισάγουν νέο ύφος γραφής στο βιβλίο κάτω από τα ονόματα των συγγραφέων, οι οποίοι δε ρωτήθηκαν, ή γιατί προτείνουν νέα τραγούδια, τα οποία είναι δύσκολα στη διδασκαλία ή ακατάλληλα λόγω περιεχομένου ή πολιτικοποιημένα και άρα ακατάλληλα για σχολική χρήση.

Στο σημείο αυτό παίρνει το λόγο ο Προεδρεύων του Τμήματος Ηλίας Σπυρόπουλος και λέει: Δεν χρειάζεται να υπενθυμίσω στο Τμήμα ότι μειοψήφισα για την επανέκδοση του βιβλίου της Μουσικής και πρότεινα άλλη λύση. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι μπορώ να αδιαφορώ για την προ-σφορότερη μεθόδευση της ανατύπωσης, μια και αυτή είναι η απόφαση του Τμήματος. Βλέπω ότι ύστερα από τις εισηγήσεις των εισηγητών μας κκ Κ. Κατσιμάνη και Κ. Φούσκα το θέμα περιπλέκεται. Συγκεκριμένα: Το Τμήμα, με απόφαση του ανέθεσε και στον κ. Παπαζαρχή να προτείνει διορ-

θώσεις, βελτιώσεις κτλ στα βιβλία Μουσικής. Ο κ. Παπαζαρής ανταποκρίνεται στην ανάθεση και παρουσιάζει τις προτάσεις του. Εμείς, ενώ υπογραμμίζουμε τις αδυναμίες του βιβλίου, καλούμαστε από τον κ. Φούσκα να αγνοήσουμε εντελώς την εργασία του κ. Παπαζαρή. Μπορούμε; Και ποιά θα είναι η θέση του Τμήματος, αν, μετά την ανατύπωση του βιβλίου, διατυπωθούν αιτιάσεις για κεφάλαια ή παραγράφους του που ανατυπώθηκαν αναλλοίωτες, αν και ο κ. Παπαζαρής, με δική μας εντολή έχει σπισημάνει τις αδυναμίες τους και έχει προτείνει διορθώσεις; Για τους λόγους αυτούς προτείνω να αναβληθεί η συζήτηση του θέματος για την επόμενη συνεδρία και παρακαλώ ο συνάδελφος κ Δ. Τομπαΐδης να δει τις παρατηρήσεις του κ. Παπαζαρή, ιδιαίτερα όσες αφορούν τα τραγούδια, και να εισηγηθεί ό,τι κρίνει προσφορότερο για την ανατύπωση του βιβλίου.

Το Τμήμα αποδέχεται τήν πρόταση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου.

Το θέμα αναβάλλεται για την επόμενη συνεδρία της Δευτέρας 12-2-84.

Στο σημείο αυτό τελείωσε η συζήτηση των θεμάτων.

Ο Πρόεδρος

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφνίτου

Π Ρ Α Ξ Η 17/84

Σήμερα, 13.2.84 ημέρα Δευτέρα και ώρα 0.9:00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσσαγείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κκ Δ. Σακκάς, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπούδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδ. Σύμβουλος, Κυρ. Κατωμάνης, Εασ. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές, και η γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζααφώνιτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κκ Φ. Βώρος, γιατί ήταν στην ΣΕΛΜΕ Τριπόλεως, Α. Αδαμόπουλος, γιατί ήταν σε κανονική άδεια, Μ. Παπαδόπουλος, γιατί ήταν στη Γερμανία.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

Θ Ε Μ Α 1α.- Γνωμοδότηση για το Σχ. Π. Δ/τος, Καθορισμός καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των σχ. Συμβούλων του Ν. 1304/82 Εισηγητής κ. Σακκάς.

Θ Ε Μ Α 2α.- Ανατύπωση του διδ. εγχειριδίου, Μουσική Α' Γυμνασίου, Εισηγητής κ. Φούσκας.

Θ Ε Μ Α 3α.- Τελικό κείμενο οδηγιών για την αξιολόγηση, βαθμολόγηση των μαθητών στο μάθημα της Κοινωνιολογίας Εισηγητής: Ν. Παπαδόπουλος.

Θ Ε Μ Α 4α.- Παροχή πληροφοριών στη Δ/ση Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του ΥΠΕΠΘ. Εισηγητής Δ. Σακκάς.

Θ Ε Μ Α 5α.- Απάντηση Δ/ντή Μ.Τ.Ε. Αν. Αττικής σε τηλεγράφημα διαμαρτυρίας της Πανελλήνιας Ένωσης Καθηγ. Αγγλικής. Εισηγητής: Δ. Σακκάς.

Θ Ε Μ Α 6α.- Συγκρότηση Ομάδας εργασίας για την επιλογή των εποπτικών μέσων στα σχολεία. Εκπ.σης. Εισηγητής: Ι. Σκορδίλης.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Προτάσσεται το 4ο θέμα: Ο κ. Σακκάς λέγει:

Η Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του Υπουργείου Παιδείας με το ΙΑ/94/26-1-84 έγγραφό της ζητεί από το ΚΕΜΕ να θέσει υπόψη της πληροφορίες όσον αφορά το σύστημα επιμόρφωσης των επιδευτικών της χώρας μας (διάρκεια επιμορφώσεων, αντικείμενα, μέθοδοι, δικαιώματα και καθήκοντα των επιμορφουμένων της), προκειμένου να ενημερώσει το Υπουργείο Παιδείας της Ιταλίας που ζήτησε αυτές τις πληροφορίες.

Για το σκοπό αυτό εισηγούμαι να αποσταλεί στην παραπάνω Διεύθυνση του Υπουργείου το συνημμένο αντίγραφο των Π. Δ/τών 177 και 178/1983 με περιεχόμενο την οργάνωση και λειτουργία των σχολών επιμόρφωσης λειτουργών δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης στα οποία θα ανεύρει τα αιτούμενα στοιχεία, παράλληλα να λάβει υπόψη της και όσα γράφονται στο κεφ. Ι, άρθρα 80-83 για την επιμορφωσή του εκπαιδευτικού προσωπικού στο προσχέδιο Νόμου με θέμα τη "δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πρόσθετε πληροφορίες μπορεί να ζητήσει από τη Διεύθυνση Σχολών Επιμορφ. Διδασκ. Προσωπ. του Υπουργ. Παιδείας (Ερμού 15).

Το Τμήμα αφού έλαβε υπόψη το έγγραφο της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ΙΑ/94/26-1-84, την εισήγηση του κ. Σακκά και τη συζήτηση που ακολούθησε,

αποφάσισε:

Δέχεται την εισήγηση όπως έχει.-

ΘΕΜΑ 5ο -

Ο κ. Δ. Σακκάς λέγει: Σχετικά με το από 31-1-84 τηλεγράφημα διαμαρτυρίας της Πανελλήνιας Ένωσης Καθηγητών Αγγλικής για την απαγόρευση της διδασκαλίας της Ξένης Γλώσσας κατά τμήματα ομοίου επιπέδου γνώσεων στα σχολεία του Χολαργού και την απάντηση σ' αυτό του Διευθυντή Μ.Γ.Ε. Ανατ. Αττικής με το έγγραφο 532/1-2-84 κρίνω αναγκαίο το Τμήμα με την πράξη του αυτή να επιστήσσει την προσοχή της ηγεσίας του Υπουργείου στο φαινόμενο που διαπιστώνεται από το περιεχόμενο αυτών των κειμένων. Όπως πληροφορήθηκα, ένας λυκειάρχης με εμπειρίες από υπηρεσία του σε σχολεία της Κύπρου ανέλαβε μια προσπάθεια να διδαχτεί η ξένη γλώσσα κατά ομοιογενή τμήματα ως προς το επίπεδο των γνώσεων στα σχολεία του Χολαργού, για να γίνει δυνατόν να αποδώσει η διδασκαλία των ξένων γλωσσών. Ο λυκειάρχης αυτός υλοποίησε σχετική εισήγησή μας (πράξη του Τμήματος 71/6-11-79). Έκανε ό,τι κάνουν τα σχολεία σ' όλο τον κόσμο ό,τι κάνει ακόμα και το τελευταίο φροντιστήριο της γειτονιάς. Και ενώ θα έπρεπε να επαινεθεί γι' αυτή του την πρωτοβουλία, να ενθαρρυνθεί και να βοηθηθεί, μια διαταγή του Διευθυντή Μ.Ε. Ανατ. Αττικής σταματάει την προσπάθειά του και επαναφέρει τα πράγματα εκεί που ήταν πριν, στα λιμνάζοντα νερά. Στην αντληψη μερικών προέχει όχι ό,τι είναι διδακτικά ωφέλιμο αλλά ό,τι δε δημιουργεί προβλήματα. Και σαν να μην έφτανε αυτό, στην εύλογη διαμαρτυρία της Παν. Ένωσης Αγγλικής ο κ. Διευθυντής ΜΓΕ Αν. Αττικής απαντάει σαν "Ολύμπιος Ζεύς" με αστραπές και βροντές. Θα παρακαλούσα την ηγεσία του Υπουργείου να προσέξει αυτό το απαντητικό έγγραφο. Για απάντηση Διευθυντ Εκπαίδευσης πρόκειται, του πιο πλεονεκτικού εκπαιδευτικού διαμερισματος της χώρας, που εντούτοις είναι ανοίκεια. Απόδειξη ο επιτιμητικός τόνος, τα ερωτηματικά, η αναφορά σε "διαταγή" του ΚΕΜΕ, ωσάν το ΚΕΜΕ να είναι καμιά μεραρχία που εκδίδει διαταγές, και ο λόγος για "αντιπαιδαγωγική μεταχείριση των μαθητών, ενώ φαίνεται ότι ο ίδιος ο κ. Διευθυντής δεν έχει ιδέα από παιδαγωγική, τουλάχιστο στο πρόβλημα που άκαρα και πρόσχημά του εκπαιδευτικού έργου δημιούργησε. Ο Προεδρεύων κ. Σπυρόπουλος λέει ότι συμφωνεί με το περιεχόμενο της εισήγησης του κ. Σακκά, θα τον παρακαλούσε όμως να μετριάσει τη δηκτικότητα ορισμένων εκφράσεων.

Το Τμήμα γνωμοδοτεί ομόφωνα ότι η ρύθμιση διδ/λίας ξ. γλώσσας με βάση την κατάρτιση των μαθητών είναι μέσα στα πλαίσια του σωστού παιδαγωγικού έργου και ότι το Λύκειο Χολαργού θα πρέπει να συνεχίσει να εργάζεται κατά τον τρόπο αυτό, πειραματικά.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Δ. Σαγκάς λέγει: Η Διεύθυνση Π.Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ με το έγγραφό της Δ2/1721/26-1-84 αποστέλλει στο ΚΕΜΕ σχέδιο Π.Δ/τος με θέμα τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των σχολικών Συμβούλων του Ν.1304/82 για σχετική γνωμάτευση σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.185/1976.

Για το σχέδιο αυτό του Π.Δ/τος παρατηρώ τα ακόλουθα:

α) Δεν έχει αυστηρή συγκρότηση στη διατύπωση με αποτέλεσμα τα καθήκοντα των σχολικών συμβούλων να αναπτύσσονται σε περισσότερες και συχνά αλληλοκαλυπτόμενες παραγράφους ή παραγράφους χωρίς λογική διάταξη. Έτσι οι παράγραφοι 11, 12 και 15β (της σελ. 4) μπορούν και πρέπει να γίνουν μία, αφού και οι τρεις μιλούν για "συνεργασία". Η παρ.13 μπορεί να πάει στην παρ. 5 (σελ. 3, σειρά 5), η παράγραφος 6 λογικά πάει ύστερα από την παράγραφο 10 κτλ.

β) Οι σχολικοί σύμβουλοι φορτώνονται και με καθήκοντα που δεν μπορούν να πραγματοποιήσουν, ιδίως οι σύμβουλοι ειδικοτήτων που έχουν πολλούς νομούς στη δικαιοδοσία τους. Έτσι διαγράφεται βέβαιος ο κίνδυνος ορισμένα απ' αυτά που περιέχει το σχ. Π.Δ/τος να μένουν στα χαρτιά.

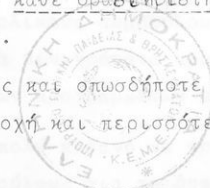
γ) Δεν αναγράφεται πουθενά τουλάχιστο για μια συνεργασία ανάμεσα στους ίδιους τους σχολικούς συμβούλους, ώστε να αναλαμβάνουν από κοινού ορισμένες δραστηριότητες. Θα κάνει π.χ. χωριστά ο κάθε σύμβουλος συζήτηση γονέων και κηδεμόνων; Αν γίνει έτσι, θα εκφυλιστεί η όλη προσπάθεια. Άλλωστε για την οργάνωση τέτοιων συγκεντρώσεων οι σύμβουλοι εκπαίδευσης δεν μπορεί να υποκαταστήσουν τους διευθυντές των σχολών.

δ) Όπως είναι διατυπωμένο το σχ. Π.Δ/τος, τα σχολεία συχνά θα διαλύονται για να κάνουν οι σχολ. σύμβουλοι διάφορες συγκεντρώσεις καθηγητών, γονέων, μαθητών ή άλλες δραστηριότητες (π.χ. δοκιμαστικές διδασκαλίες). Είναι απαραίτητο να οριστεί σαφώς ότι κάθε δραστηριότητα θα γίνεται απαραίτητως σε χρόνο πέρα από τα μαθήματα.

Γενικά το σχ. Π. Δ.τος πάσχει από πολλές απόψεις και οπωσδήποτε χρειάζεται ανασύνταξη ώστε να αποκτήσει καλύτερη συνοχή και περισσότερη

./.

./.

πληρότητα. Και πέρα απ' αυτό να μην περιέχει καθήκοντα που δεν μπορούν οι σχολ. σύμβουλοι να εκτελέσουν ή η εκτέλεσή τους θα τους φέρνει σε προστριβές με τους διευθυντές των σχολείων ή τους συναδέλφους τους.

Πάντως, αν δεν ξαναγραφεί, εκτός από όσα σημείωσα παραπάνω θα είχα να προτείνω και τις εξής επιμέρους βελτιώσεις:

1.- Ο τίτλος του σχ. Π.Δ/τος να γίνει "Καθήκοντα και αρμοδιότητες των σχολικών συμβούλων".

2.- Παρ. 3, σειρά 1, ύστερα από τη φράση "του σχολικού έτους" να προστεθεί "πριν από την έναρξη των μαθημάτων ή και αργότερα αλλά απαραίτητα σε χρόνο μη λειτουργίας των σχολείων". Και παρακάτω στο β' εδαφ της ίδιας παραγράφου, σειρά 2 μετά τη λέξη διαστήματα να γραφεί "εκτός ωρών διδασκαλίας".

3.- Η παρ. 7 (σελ. 3) να αναδιατυπωθεί ως εξής: Αναθέτουν σε εκπαιδευτικούς την πραγματοποίηση δοκιμαστικών διδασκαλιών σε χρόνο εκτός μαθημάτων τις οποίες παρακολουθούν υποχρεωτικά όσοι καλούνται. Τις διδασκαλίες αυτές αξιοποιούν κατά τον καλύτερο τρόπο για να βοηθούν τους εκπαιδευτικούς στο διδακτικό τους έργο.

4.- Στην παρ. 8 τα εντός παρενθέσεως ουσιαστικά να γίνουν ρήματα (αναπτύσσουν θέματα οι ίδιοι ή επιστήμονες..., παρουσιάζουν..., ανακοινώνουν..., παρέχουν).

5.- Παρ. 10 "Σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς αξιολογούν". Με ποιούς εκπαιδευτικούς; Έτσι άοριστα θα μένει;

6.- Η παρ. 15, εδ. α να φύγει, γιατί δύσκολα μπορεί να υλοποιηθεί και γιατί θα προκαλέσει ζητήματα στις σχέσεις των σχολ. συμβούλων με τους διευθυντές των σχολείων. Αν δε φύγει, να γραφεί τουλάχιστον "παρίστανται, αν το κρίνουν σκόπιμο, σε συγκεντρώσεις κτλ".

Ακολούθησε συζήτηση.

Ο κ. Δ. Σακκάς κατέθεσε σημείωμα του κ. Βώρου που έχει ως εξής: Επειδή το σχέδιο του διατάγματος προσγράφει στους σχολικούς συμβούλους έργα πολλά και σπουδαία που δεν προβλέπονταν ποτέ στα πενιχρότατα προγράμματα των βασικών σπουδών μας και των επιμορφωτικών προγραμμάτων μας,

Επειδή η ανάθεση τόσο σοβαρών καθηκόντων είναι πολύ πιθανό να προκαλεί σκεπτικισμό ή ενδοιασμούς στους σχολικούς συμβούλους για τη δυνα-

./.

./.

τότητα ανταπόκρισης επαρκούς σε όλα αυτά,

Επειδή είναι αντικειμενικά σχεδόν αδύνατο να ενημερώνονται μόνοι τους στη νεότερη βιβλιογραφία (επιστημονική-παιδαγωγική),

Για τους λόγους αυτούς προτείνω να προστεθούν τα ακόλουθα δύο εδάφια ως άρθρο 17.

Άρθρο 17:

α) Οι σχολικοί ^{εμβολίου} οργανώνουν κατά ειδικότητα και κατά ανώτερη διοικητική περιφέρει (π.χ. Θράκη, Μακεδονία, Ήπειρο και Κέρκυρα, Θεσσαλία κλπ.) δύο σεμινάρια το χρόνο για αμοιβαία ενημέρωση σε θέματα επιστημονικά και παιδαγωγικά και ανταλλαγή απόψεων για τα ειδικά προβλήματα της ειδικότητας ή της περιοχής τους.

β) Μετέχουν τουλάχιστον τρεις βδομάδες το χρόνο σε επιμορφωτικά σεμινάρια που οργανώνει γι' αυτούς το Υπουργείο Παιδείας (σε συνεργασία και με άλλους φορείς ενδεχόμενα) για θέματα:

- επιστημονικής-παιδαγωγικής ενημέρωσης
- ελληνικής και διεθνούς εκπ/κής έρευνας
- εκπαιδευτικής πολιτικής
- σχέσεων εκπαίδευσης και κοινωνικής δράσης.

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει: Ειδικές παρατηρήσεις:

παρ. 1α. Αντί "την καλύτερη λειτουργικότητά του" να γραφεί "την ομαλή και απρόσκοπτη πορεία της παιδαγωγικής και διδακτικής εργασίας"

" 2. Η φράση "Βοηθούν... της αποστολής τους" να διαγραφεί ως μειωτική για τους εκπαιδευτικούς.

" 3. Η φράση "σχεδιάζεται η υλοποίηση" να γίνει "προγραμματίζεται η εφαρμογή" και στη φράση "να ολοκληρωθεί η προσφορά της προβλεπόμενης ύλης" να προστεθεί μετά το 'προσφορά' η φράση "κατά τρόπο διδακτικά και παιδαγωγικά ομαλό". Παρακάτω το "σχεδιασμού" θα γίνει βέβαια "προγραμματισμού".

" 5. Αντί "συντελούμενο εκπαιδευτικό έργο" θα ήταν ίσως καλύτερο το "επιτελούμενο εκπ. έργο", αντί "πρακτικές υποδείξεις διδασκαλίας" να γραφεί "δοκιμαστικές διδασκαλίες" και να διαγραφεί η φράση "από την πλευρά τους" ως περιττή.

./.

παρ. 7 "Τις παρακολουθούν υποχρεωτικά όσοι καλούνται": επειδή αφορά μια υποχρέωση όχι των σχολικών συμβούλων αλλά των εκπαιδευτικών, θα έπρεπε να απευθυνθεί σ' αυτούς.

" 14. Αντί "φροντίζουν για την ανάπτυξη..." να γραφεί "Ενισχύουν (ή υποστηρίζουν) κάθε προσπάθεια για την ανάπτυξη...", επειδή το έργο αυτό ανήκει πρωτογενώς σε άλλους.

" 15α. "Οργανώνουν συγκεντρώσεις...": επειδή πρόκειται για έναν πρόσθετο διοικητικό φόρτο (η οργάνωση συγκεντρώσεων), να γραφεί "Παρίστανται, εφόσον κρίνουν σκόπιμο, σε συγκεντρώσεις...".

Ο κ. Στ. Παπασημακόπουλος λέγει: Έχω μια επιφύλαξη διότι στο Προεδρικό Διάταγμα δεν αναφέρεται η σχέση των Σχολικών Συμβούλων με τους Δ/ντές Εκπαίδευσης.

Το Τμήμα αφού έλαβε υπόψη του:

1) Το έγγραφο αριθμ. Δ2/1721/26-1-84 με το συνημμένο σ' αυτό σχέδιο Π.Δ/τος για τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των Σχολικών Συμβούλων,

2) Τον Νόμο 186/75, άρθρο 2,

3) Την εισήγηση του κ. Δ. Σακκά, και

4) Την συζήτηση που ακολούθησε,

α π ο φ α ί ν ε τ α ι :

Να προωθήσει στο ΥΠΕΠΘ το σχέδιο Π.Δ/τος για τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των Σχολικών Συμβούλων με τις διορθώσεις που σημειώνονται επάνω σ' ένα αντίγραφο του και με τις ακόλουθες γενικές παρατηρήσεις:

1) Αν ο νέος νόμος για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια Εκπαίδευση δεν προβλέπει αποζημίωση των εκπαιδευτικών για τη συμμετοχή τους σε σεμινάρια εκτός ωρολογίου προγράμματος, τότε πολλές διατάξεις του Π.Δ/τος αυτού θα μείνουν κενό γράμμα.

2) Πρέπει να προβλεφθεί συντονισμός της δράσης των Σχολικών Συμβούλων και των Δ/ντών Εκπαίδευσης, ώστε οι Σχολικοί Σύμβουλοι να μπορούν να επισκέπτονται όλα τα σχολεία ομοιόμορφα. Παρόμοιος συντονισμός πρέπει να προβλεφθεί και για τη δράση των Σχολικών Συμβούλων των διαφόρων ειδικοτήτων.

./.

./.

Θ Ε Μ Α 2ο

Ο κ. Πρόεδρος (παιδί από τον κ. Φούσκα να διαβάσει) και
 οι εκπαιδευτικοί των (ηλικία 16/84)

Ο κ. Κ. Φούσκα λέγει:

Η απόφαση του Τμήματος Μ.Ε. αρ.3/19-Ι-84 σχετικά με τα βιβλία Μουσικής Α', Β' και Γ' Γυμνασίου και Α' Λυκείου ήταν να ανατυπωθούν τα βιβλία του ΟΕΔΒ για το σχολ. έτος 1984-85, αφού γίνουν σ' αυτά διορθώσεις. Τις διορθώσεις-σύμφωνα με την εντολή του Τμήματος- αναλάβαμε ο αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ μουσικός κ.Α. Παλαζαράς, για το μουσικό μέρος, ο συνάδελφος κ. Κατσιμάνης, για το φιλολογικό μέρος, και ο υποφαινόμενος ως υπεύθυνος για το μάθημα, για τη σχετική εισήγηση.

Σήμερα παρουσιάζω στο Τμήμα διορθωμένο το βιβλίο της Α' Γυμνασίου και με την ευκαιρία αυτή σημειώνω τα εξής:

1) Για την ποιότητα του βιβλίου πληροφόρησα πολλές φορές το Τμήμα. Μετά την τελευταία απόφασή μας δεν ξανασυζητώ το θέμα γιατί αυτό είναι λυμένο, γιατί το βιβλίο θα χρησιμοποιηθεί μόνο για ένα ακόμη σχολ. έτος και γιατί δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική εναλλακτική λύση. Όποιος επιθυμεί να ξαναθυμηθεί την επιχειρηματολογία μου, η οποία στηρίζει την ανάγκη ανατυπώσεως του βιβλίου, παρακαλείται να ανατρέξει στην Πράξη μας αρ. 3/84.

2) Οι διορθώσεις που έκαμε ο κ. Παλαζαράς δέ με ικανοποιούν, γιατί ποιοτικά δε διαφέρουν από το δημοσιευμένο βιβλίο ή γιατί τροποποιούν σε μερικά σημεία το ισχύον Α.Π. χωρίς λόγο ή νομική κάλυψη ή γιατί εισάγουν νέο ύψος γραφής στο βιβλίο κάτω από τα ονόματα των συγγραφέων, οι οποίοι δε ρωτήθηκαν, ή γιατί προτείνουν νέα τραγούδια, τα οποία είναι δύσκολα στη διδασκαλία ή ακατάλληλα λόγω περιεχομένου ή πολιτικοποιημένα και 'αρα ακατάλληλα για σχολική χρήση. Ειδικότερα για τα προτεινόμενα ν' εα τραγούδια παρατηρώ τα εξής:

α. Το τραγούδι "Το κυκλάμινο" του Μ. Θεοδωράκη σε στίχους Γ. Ρίτσου είναι διδακτικά δύσκολο γιατί έχει συγχωρόδες. Πως θα διδαχτεί σε μαθητές που δεν ξέρουν ακόμη ούτε σολφές;

β. Το τραγούδι "Κοιμήσου αγγελούδι μου" του Μ. Θεοδωράκη σε στίχους Κ. Είρβου γράφτηκε για κάποιον, που το παιδί του δολοφόνησαν πολιτικοί αντίπαλοι. Είναι φυσικό να εκφεύγει από τους σκοπούς που επιδιώκει η Εκπαίδευση.

γ. Το τραγούδι "Αυτά τα δέντρα" του Μ. Θεοδωράκη σε στίχους Γ. Ρίτσου είναι διδακτικά δύσκολο, μεγάλο σε έκταση και ως ένα βαθμό πολιτικοποιημένο.

δ. Το τραγούδι "Η μικρή Ραλλού" του Μ. Χατζηδάκη σε στίχους Ν. Γκάτσου δεν έχει περιεχόμενο κατάλληλο για σχολική χρήση. Δεν μπορούμε να διδάξουμε στους μαθητές ότι "σαράντα παλικάρια-στην άκρη του γιαλού-επαίξανε στα ζάρια-τη μικρή Ραλλού".

ε. Το τραγούδι "Τα παιδιά του Πειραιά" του Μ. Χατζηδάκη είναι ακατάλληλο για μαθητές λόγω περιεχομένου. Το είδος αυτό ταιριάζει σε άλλω περιβάλλον και όχι σε σχολείο.

Μετά από αυτά προτείνω την απόρριψη των διορθώσεων του κ. Παπαζαρή όπως και των τραγουδιών που θέλει να προστεθούν. Αν όμως σε κάποια φάση εγκριθεί πρόσθεση τραγουδιών στο βιβλίο του ΟΕΔΒ, φρονώ ότι έχουμε υποχρέωση να ενημερώσουμε τους συγγραφείς του.

Όλες τις απόψεις του κ. Παπαζαρή τις καταθέτω στο Τμήμα ως παραστατικά της εισηγήσεώς μου.

3) Επειδή οι διορθώσεις του κ. Παπαζαρή δημιουργούν προβλήματα, εισηγούμαι να μη γίνουν δεκτές. Και επειδή μερικά τμήματα του βιβλίου δημιουργούν επίσης προβλήματα, προτείνω τη διαγραφή τους, χωρίς πρόσθεση άλλης ύλης. Στη γενική αυτή αρχή και στα συγκεκριμένα σημεία -εκτός από ένα- συμφωνήσαμε με τον κ. Κατσιμάνη. Οι προσθαφαιρέσεις έγιναν πάνω στο τυπωμένο βιβλίο του ΟΕΔΒ.

4) Διορθώσεις του βιβλίου, οι οποίες σχετίζονται με τη γλωσσική μορφή του, έγιναν από τον κ. Κατσιμάνη. Τις αποδέχομαι ανεπιφύλακτα. Μερικές διορθωτικές σημειώσεις έκαμα και εγώ. Όλες φαίνονται στο τυπωμένο βιβλίο.

5) Μετά τη σοβαρή επέμβαση που έγινε στο βιβλίο, χωρίς να δημιουργεί -ως εδώ- νομικό, υφολογικό ή διδακτικό πρόβλημα, νομίζω ότι το βιβλίο μπορεί να προωθηθεί στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση, ώστε να χρησιμοποιηθεί κατά το σχολ. έτος 1984-85.

6) Το τραγούδι "Ο θρόνος" του Μ. Λαίβου σε στίχους Κ. Μητρεπούλου είναι πολιτικιστικό. Πέρα από αυτό είναι και παλιό γνωστό και άρα περιττεύει η διδασκαλία του.

Πρωτοκλήσιος

Ακολούθησε συζήτηση.

Το Τμήμα ομόφωνα αποφασίζει να διαγράψει το κεφ. "ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ" σ. 15.

Στη συνέχεια ο κ. Τομπαΐδης λέγει: Το καθαρά μουσικό μέρος των τραγουδιών που προσθέτονται δεν το κρίνω, ως αναρμόδιος. Επίσης δε με απασχολεί αυτή τη στιγμή ο τρόπος με τον οποίο θα περάσουν στο βιβλίο τα τραγούδια (και οι προσθαφαιρέσεις) που δεν είναι των συγγραφέων.

Θα ήθελα μονάχα να πω τα ακόλουθα για την άποψη της "πολιτικοποίησης" και του "άσεμνου" που ακούστηκε: Τα τραγούδια αυτά ("Κοιμήσου, αγγελούδι μου" του Μ. Θεοδωράκη, "Ο δρόμος" του Μ. Λοΐζου, "Αυτά τα δέντρα" του Μ. Θεοδωράκη, "Το κυκλάμινο" του Μ. Θεοδωράκη, "Η μικρή Παλλού" του Μ. Χατζιδάκη και "Τα παιδιά του Πειραιά" του Μ. Χατζιδάκη) τραγουδιούνται σήμερα από όλο τον ελληνικό λαό, από τη νηπιακή ίσαμε τη γεροντική ηλικία, και δεν είναι σωστό να τα αποκλείσουμε από το σχολικό βιβλίο με κριτήρια μη μουσικά.

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Διαφωνώ για την έγκριση της προσθήκης στο βιβλίο του τραγουδιού "τα παιδιά του Πειραιά" γιατί το περιεχόμενό του έρχεται σε αντίφαση με την αγωγή που δίνεται στο σχολείο. Επίσης να αφαιρεθούν τα τραγούδια που σύμφωνα με την εισήγηση απαιτούν συγχορδίες και είναι για μεγαλύτερη τάξη.

Ακολουθεί ψηφοφορία (ΝΑΙ ή ΟΧΙ στην προσθήκη των τραγουδιών).

Σκορδίλης	ΝΑΙ
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΟΧΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακκάς	ΝΑΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ

Το Τμήμα εγκρίνει την προσθήκη των τραγουδιών που προτείνει η Επιτροπή με την μειοψηφία του κ. Παπασημακόπουλου. (ψηφοί 5:1).

Ύστερα απ' αυτά το Τμήμα αποφαινεται ομόφωνα να ανατυπωθεί το σχ. εγχειρίδιο, Μουσική Α' Γυμνασίου με τις διορθώσεις που έγιναν και την προσθήκη των τραγουδιών.

Θ Ε Μ Α 60

Ο κ. Σκορδίλης λέγει:

Κύριε Πρόεδρε,

Σύμφωνα με την απόφαση του Τμήματος που μου ανατέθηκε ο συντονισμός των εργασιών της αναφερόμενης ομάδας εργασίας και μετά από τη συνεργασία που είχα για το θέμα αυτό με τους συναδέλφους του Τμήματος των άλλων ειδικοτήτων, προτείνω τους εκπαιδευτικούς που θα αποτελέσουν την ομάδα και παρακαλώ η πρότασή μου να διαβιβαστεί στο ΥΠΕΠΘ για να λάβει την επίσημη μορφή.

- 1) Θεολογία : Ζευκ~~ι~~χής Αρίσταργος, Θεολόγος αποσπασμένος στο ΥΠΕΠΘ.
- 2) Φιλολογία : Βασίλης Ασημομύτης, Σωτ. Κόνδης και Ιστορία κτλ. Θεοδ. Κουτσουλάκος Φιλολόγος, Ιστορικοί
- 3) Μαθηματικά : Βαβαλιάρος τ. ΓΕΜΕ Αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ.
- 4) Φυσική - Χημεία, κτλ. Ν. Νικολαΐδης Σχολικός Σύμβουλος και Βλάχος, Ορεινού Σοφία αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ.
- 5) Ξένες γλώσσες : Π. Ορφανίδης και Α. Πάτσα, Σχολικοί Σύμβουλοι ειδι-
κότητας.
- 6) Φυσική Αγωγή : Δ. Πρεμέτης Σχολικός Σύμβουλος Διαμ. Ανατολικής Αττι-
κής, Λεων. Τράγγαλος καθ. Φυσικής Αγωγής 53ου Γυμνα-
σίου Αθήνας.
- 7) Μουσική : Αθαν. Παπαζαρής μουσικός αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ.
- 8) Οικ. Οικονομία : Ολ. Κοκκιέβα καθ. Οικ. Οικονομίας, συνταξιούχος
εκπαιδευτικός.
- 9) Καλλιτεχνικά : Αν. Μουζάκης Σχολικός Σύμβουλος Διαμερ. Αθήνας.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Προεδρεύων

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ (ΚΕΜΕ)

Π Ρ Α Ξ Η 18/84.

Σήμερα, 15.2.84 ημέρα Τετάρτη και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής).

Με εντολή του κ. Κακριδή προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κκ Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουαχάκης, Φ. Βώρος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδ. Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφονίτου, ψιλόλογος.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Ν. Παπαδόπουλος, γιατί βρίσκεται στο Εξωτερικό

ΘΕΜΑΤΑ Η.Δ.

1. Έγκριση Πράξης Επιτροπής Κρίσεως για τα Αρχαία Ελληνικά της Β' Λυκείου. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
2. Γνωμοδότηση για τα βοηθήματα Φυσικής, Χημείας, Βιολογίας. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

.../.

Θ έ μ α 1α.- Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει:

Η Δ/ση Εφ. Πρ. Μ.Ε του ΥΠΕΠΘ, με το έγγραφό της αριθ. Φ.211.17/27/Γ2/413/10.2.84 μας στέλνει για έγκριση την πράξη 2/8-2-1984 της Επιτροπής Κρίσης που συγκροτήθηκε με την υπ'αριθ. Φ. 211.13/22/Γ2/3755/16-12-83 απόφαση του Υφ/ργού Εθν. Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Π. Μάραλη, για τον εκσυγχρονισμό των διδακτικών εγχειριδίων του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματέας του Λυκείου.

Με την πράξη της αυτή η Επιτροπή Κρίσης ο μ ό φ ω ν α εγκρίνει όλες τις διορθώσεις, βελτιώσεις, προσθήκες και μεταβολές που έγιναν για τον εκσυγχρονισμό των διδ/κών βιβλίων της Β' Λυκείου:

1. Πλάτωνα, Πρωταγόρας
2. Σοφοκλή, Αντιγόνη

Έχοντας υπόψη: α) το Α.Π. των αρχαίων ελληνικών της Β' Λυκείου, β) τη σχετική με τον εκσυγχρονισμό των παραπάνω βιβλίων πράξη του Τμήματος, γ) τα σώματα των δύο βιβλίων, όπως τελικά εκσυγχρονίστηκαν από την Επιτροπή, προτείνω στο Τμήμα να εγκρίνει την πράξη ^ντης.

Θεωρώ όμως απαραίτητο να εξάρω την ευσυνειδησία και την επιστημονική κατάρτιση, όπως και την παιδαγωγική εμπειρία των μελών της επιτροπής κρίσης: 1. Δημ. Πλατανίτη, φιλόλογο καθηγητή αποσπασμένο στο ΚΕΜΕ, που μέσα σε πολύ στενά χρονικά περιθώρια επεξεργάστηκε με ιδιαίτερη επιτυχία τα λεξιλογικά υποσελίδια σχόλια όπως και τις ερμηνευτικές σημειώσεις του ^ππρωταγόρα του ^ππλάτωνα, 2. Φαν. Σχ. Σύμβουλο Δημ. Βρυζίδη, που κι αυτός μέσα σε στενά χρονικά περιθώρια, αν και το Δεκέμβριο ήταν υποχρεωμένος να παρακολουθήσει το σεμινάριο σχ. Συμβούλων και από τις 16 Ιανουαρίου ανέλαβε τα νέα δυσβάστακτα καθήκοντά του, έφερε σε αίσιο πέρας την εργασία του λεξιλογικού υποσελίδιου σχολιασμού και ερμηνευτικών σημειώσεων της Αντιγόνης του Σοφοκλή.

3. Τον αποσπασμένο στο ΚΕΜΕ φιλόλογο Δ. Αντωνίου, που, αφού ολοκλήρωσε την ανάλογη εργασία του Οιδίποδα Τύραννου του Σοφοκλή βοήθησε κατά το τελευταίο στάδιο παλαιά το έργο της Επιτροπής. Την εργασία των παραπάνω συναδέλφων έχουν δει (στο σύνολό του ή σε τμήματά τους), ο Πρόεδρος του Τμήματος κ. Φ. Κακριδής, οι συνάδελφοι κκ Δ. Σακκάς και Κ. Κατσιμάνης και ιδιαίτερα ο συνάδελφος κ. Β. Θεοδωρακόπουλος.

Τέλος προτείνω για οικονομικούς και άλλους λόγους, τα τρία έτοιμα βιβλία των Αρχαίων Ελληνικών της Β' Λυκείου να αποτελέσουν ένα τόμο με τίτλο "Κείμενα Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας Β' Λυκείου" και να σταλούν για έκδοση από τον ΟΕΔΒ στην αρμόδια

υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ. Τα βιβλία αυτά είναι:

1. Λυσία, Λόγος υπέρ που αδυνάτου
2. Σοφοκλή, Αντιγόνη
3. Πλάτωνα, Πρωταγόρας

Το Τμήμα ύστερα από διευκρινιστική συζήτηση, αποφάσισε τα
α μ ό φ ω ν α :

Δέχεται την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου στο σύνολό της.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Στ. Παπασημακόπουλος λέγει: Από τα έγγραφα Φ.211.17/94/1879/14-8-83 και Φ.Γ2/37/4-1-1984 και συζητήσεις πληροφορούμαστε την απαίτηση των συναδέλφων του κλάδου Α4 για βοηθήματα διδακτικά, πειραμάτων κτλ. Τελευταία εζητήθηκε απερίφραστα και τεύχος με απαντήσεις στην Βιολογία της Γ' Λυκείου. Από το άλλο μέρος είχαμε τα βιβλία Πειραμάτων Φυσικής του Μπουρούτη και μια σειρά πειραμάτων Χημείας των καθηγητών Αμαργιανιτάκη Μαν. και Ψυχάρη Θεόδωρου. Ύστερα από αυτά εισηγούμαι τα ακόλουθα:

1) Να εκδοθούν τα δύο βιβλία του Μπουρούτη από τον ΟΕΔΒ σε 6.000 τουλάχιστο αντίτυπα για να εφοδιαστούν τα νέα Γυμνάσια και Λύκεια και έτσι να βοηθηθούν οι καθηγητές. Αντίτυπα των δύο βιβλίων (ένα για το καθένα) έχει δοθεί στο αρμόδιο γραφείο διδ. βιβλίων την περασμένη χρονιά

2) Να ζητηθεί από τους κ.κ. Αμαργιανιτάκη και Ψυχάρη να βελτιώσουν το χειρόγραφο τους γλωσσικά, να συμπληρωθεί με υποδείξεις των μαθημάτων και των κεφαλαίων που πρέπει να γίνουν τα πειράματα που παραθέτουν και να το επανυποβάλλουν στο ΚΕΜΕ ΓΙΑ τελική έγκριση που θα γίνει από επιτροπή.

3) Η γνώμη μου για έκδοση απαντήσεων στις ερωτήσεις του α' τεύχους Βιολογίας για τους καθηγητές είναι αρνητική. Οι περισσότερες ερωτήσεις του τεύχους είναι πολύ απλές και η έκδοση τεύχους για τους καθηγητές θέτει σε αμφισβήτηση όχι μόνο την επιστημονική τους κατάρτιση αλλά και τις δυνατότητες ^{τους} στο θέμα.

Μια προσπάθεια όμως γενικότερης επιστημονικής και παιδαγωγικής βοήθειας για τους καθηγητές σε σχέση με το βιβλίο αυτό έχει επιχειρηθεί από το ΚΕΜΕ σε συνεννόηση με τους κ.κ. Αργύρη και Μάρκου. Το θέμα

Το 2ο θέμα αναβάλλεται και περιμένουμε σε εύλογο διάστημα εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου.

ΠΡΑΞΗ : 10 / 1984

Ο Προεδρεύων

Η Γραμματέας

Ηλ. Σπυρόπουλος

Δ. Ζαραφωνίτου

ΠΡΑΞΗ 19/1984

Σήμερα, 17-2-84 ημέρα Παρασκευή και ώρα 10.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπάζης, Σύμβουλοι Β', Κυρ. Κατσιμάνης Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Α. Αδαμόπουλος (ασθενής), Ν. Παπαδόπουλος (στο εξωτερικό), Ι. Σκορδύλης, απασχολημένος σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

ΘΕΜΑ 1ο - Προκήρυξη διαγωνισμού για τη συγγραφή βιβλίου (βιογραφία Δημοκρατικού Πολιτεύματος) για τη Γ' Γυμνασίου. Εισηγητής Φ. Βώρος.

ΘΕΜΑ 2ο - Ανατύπωση των διδ. βιβλίων: α) Ιστορία Β' Λυκείου (α' τεύχος).
β) Ιστορία Α' Γυμνασίου, β' τεύχος (ενοποίηση με τα α' τεύχος)
γ) Θέματα Νεότερης και σύγχρονης Ιστορίας από τις πηγές, β' τεύχος, Γ' Λυκείου. Εισηγητής κ. Βώρος.
δ) Βιολογία Γ' Λυκείου (ενοποίηση Α' και Β' τεύχους). Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο

Στη συζήτηση του θέματος παραβρέθηκε και προέδρευσε ο κ. Κακριδής.

Ο κ. Βώρος λέγει:

1.- Όπως είναι γνωστό η πρωτοβουλία για την τωρινή εισήγηση δεν ανήκει σε μένα. Επίμονη υπόδειξη προήλθε από τον κ. Κακριδή. Κι ως τώρα την αντιμετώπισα με αναβολές, γιατί πραγματικά προηγούνταν άλλες υποχρεώσεις που απορροφούσαν όλες τις φροντίδες και το χρόνο μου. Και είμαι αναγκασμένος αυτή την ώρα να κάνω απολογισμό έργου. Θυμίζω π.χ. ότι μόλις το περασμένο Σάββατο (11-2-1984) μπορέσαμε να οργανώσουμε συγκέντρωση των διδασκόντων, για να τους παρουσιάσουμε το τελευταίο τεύχος Ιστορίας από τις Πηγές, που διανεμήθηκε πρόσφατα στα σχολεία και διδάσκεται από την περασμένη βδομάδα. Θεωρώ περιττό να αναλύσω τους λόγους που επέβαλαν και σε μένα την ανάγκη, πριν παρουσιάσω το νέο αυτό βιβλίο στους διδάσκοντες (από την άποψη της διδακτικής μεθόδου), να δοκιμάσω προσωπικά τη διδασκαλία του σε διάφορα σχολεία με συνθήκες κανονικής διδασκαλίας. Θεωρώ επίσης περιττό να πω ότι το βιβλίο αυτό - λόγω της ιδιαίτερης ευαισθησίας των θεμάτων του μας απασχόλησε ως την τελευταία στιγμή της εκτύπωσής του. Και απορώ πώς αυτή την αγωνιώδη προσπάθεια δεν τη συμμερίζονταν όποιοι με πίεζαν για τη σημερινή εισήγηση. Και η υπόθεση βέβαια αυτού του τελευταίου βιβλίου δεν ήταν η μόνη απασχόληση για το γράφοντα. Το είδος και το πλήθος των φροντίδων του και των συμβολών του φαίνεται στα πρακτικά του Τμήματος. Ακόμη και για την προηγούμενη συνεδρίαση του Τμήματος - που διάφοροι λόγοι δε μου επέτρεψαν να την παρακολουθήσω - φρόντισα έγκαιρα να αφήσω -μέσω του κ. Σακκά, ως εισηγητή - γραπτές τις παρατηρήσεις μου για το σχέδιο διατάγματος περί "σχολικών συμβούλων". Και παράλληλα προσφέρω -αμισθί- τις υπηρεσίες μου στη ΣΕΑΜΕ Αθήνας και στη λαϊκή επιμόρφωση, που οργανώνεται από το Υπουργείο Προεδρίας τις πρωινές ώρες της Τρίτης (2 και 2 ώρες). Επίσης στη ΣΕΑΔΕ Τρίπολης κάθε δεύτερη Τετάρτη (ώρες 2). Διευκρινίζω ότι αυτές τις υποχρεώσεις τις ανέλαβα εκούσια, γιατί νιώθω έτσι την εκπαιδευτική μας αποστολή και για λόγους επικοινωνίας με την πραγματικότητα. Παράλληλα με όλα αυτά υπάρχουν συμμετοχές σε Επιτροπές για την UNESCO, για το CODIESEE για τον ΟΟΣΑ, που τις θεωρώ

διπλά χρήσιμες: γιατί προσφέρουμε κάποια υπηρεσία και γιατί έχουμε προσωπική ενημέρωση άμεση για τη διεθνή εκπαιδευτική κίνηση, που είναι όρος αναγκαίος για την ωριμότερη δυνατή αντιμετώπιση των προβλημάτων μας εδώ.

2.- Έναντι όλων αυτών των σημαντικών και επειγόντων ζητημάτων προσκλήθηκα επανειλημμένα - και λίγο φορτικά- για τη σημερινή εισήγηση, για να πω τα εξής γνωστά και αυτονόητα:

α) το βιβλίο που μου ζητείται να επισπεύσω την αντικατάστασή του "λειτουργάει" στα σχολεία πολύ εποικοδομητικά, κατά τις πληροφορίες που ως τώρα έχω (είναι δεύτερος χρόνος ζωής του βιβλίου αυτού).

β) Οποσδήποτε δεν έχει προκαλέσει διαμαρτυρίες ^{διδασκόντων} και/ή διδασκομένων

γ) Του βιβλίου αυτού αδυνατώ να υποδείξω την αντικατάσταση ή με οποιοδήποτε τρόπο ανανέωση, πριν να έχουμε πλήρη την εικόνα του αντίστοιχου της γ' λυκείου, στο οποίο όπως γνωρίζετε επισήμανα σοβαρές ελλείψεις και αδυναμίες επιστημονικές σε πρόσφατη συνεδρίαση (5/1984).

3.- Κατά τις δικές μου εκτιμήσεις στον τομέα που νομίζω ότι έχω περισσότερη ενάργεια για τα προβλήματά του έχουν προτεραιότητα τα ακόλουθα:

α) Προώθηση του α' βιβλίου Σταυριανού, που το χρειαζόμαστε για το Σεπτέμβριο 1984.

β) Προώθηση του νέου βιβλίου ιστορίας γ' γυμνασίου (Κρεμμυδάς), που επίσης το χρειαζόμαστε για το Σεπτέμβριο 1984.

γ) Επίλυση του προβλήματος για το βιβλίο ιστορίας β' λυκείου (εγκρεμεί ανάθεση).

δ) Ολοκλήρωση-βελτίωση-αντικατάσταση του βιβλίου Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη για τη γ' λυκείου (για τους λόγους που έχω αναλυτικά επισημαίνει στη συνεδρίαση 5/1984) κι άλλους που ενδεχόμενα θα εκθέσω εδώ. Οποσδήποτε, η όποια τακτοποίηση αυτής της εκκρεμότητας είναι - στη συνείδησή μου - TERMINUS POST QUEM για την αντιμετώπιση του βιβλίου Στοιχεία Δημοκρ. Πολιτεύματος της γ' γυμνασίου. Άν άλλος κάνει άλλες εκτιμήσεις και δίνει πολλές προτεραιότητες, τον σέβομαι δημόσια και ιδιωτικά και θα τον βοηθήσω να συντάξει τη δική του εισήγηση, όχι όμως με δική μου ευθύνη, γιατί θεωρώ ότι προηγούνται οι ατέλειες του βιβλίου

της γ' λυκείου.

4.- Τέλος, πολύ απέχω από το να νομίζω ότι το τελευταίο βιβλίο που μνημόνευσα (Στοιχεία Δημοκρ. Πολιτεύματος γ' γυμνασίου) είναι τέλειο. Νομίζω ότι ήρθε ο καιρός να επιδιώξουμε και γι' άλλα πολλά βιβλία και γι' αυτό ανανέωσή τους με διαδικασίες προκήρυξης. Και θα ετοιμάσω έγκαιρα τις σχετικές εισηγήσεις, όταν τα θέματα αυτά θα αντιμετωπιστούν με τη δέουσα προτεραιότητα.

Ο κ. Κακριδής λέγει: Είναι γνωστή η τάση του κ. Βώρου να αντιμετωπίζει αυτοβιογραφικά όλα τα ζητήματα, ακόμα και τις υπηρεσιακές εντολές, όπως και η ρητορική του δεινότητα. Απογυμνώνοντας το θέμα που μας απασχολεί επισημαίνω ότι το βιβλίο αυτό που κατά τον κ. Βώρο "περπατάει" έχει απορριφτεί από το Τμήμα, έχει βέβαια χωρίς λόγους. Προτείνω να κάνουμε προκήρυξη συγγραφής του βιβλίου, το γρηγορότερο δυνατό, έστω και ~~αν~~ χρειαστεί να αναθέσουμε με τη φροντίδα της σχετικής εισήγησης σε άλλο συνάδελφο, που να έχει λιγότερο δογματικές απόψεις για τα βιβλία της Αγωγής του Πολίτη και περισσότερο χρόνο να ασχοληθεί με το πρόβλημα. Φυσικά επισημαίνω ότι η στάση του κ. Βώρου μας κόστισε ήδη μερικούς μήνες καθυστέρηση.

Ακολούθησε συζήτηση. Ο κ. Σακκάς λέγει: Το βιβλίο "Στοιχεία δημοκρατικού πολιτεύματος" Γ' Γυμνασίου έχει μια ιδιαίτερη ιστορία. Εκδόθηκε με την ψήφο τη δική μου και του κ. Βώρου και με την πρωτοβουλία της ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας σε αντίθεση με τη γνώμη της πλειοψηφίας του Τμήματος. Και το βιβλίο προχώρησε. Και δε δημιούργησε προβλήματα. Αντίθετα, λένε, μαθητές και καθηγητές το χαίρονται. Και γράφτηκαν για το βιβλίο ευνοϊκά σχόλια. Το βιβλίο λοιπόν φαίνεται πως πηγαίνει καλά παρά τις προβλέψεις του Τμήματος. Θα ανέμενε κανείς να σιωπήσει το Τμήμα. Στο κάτω κάτω δεν έχει το αλάθητο του Πάπα. Και όμως δε σιωπά, αλλά επανέρχεται στο βιβλίο κάθε τόσο και μάλιστα με την πρωτοβουλία του Προέδρου του. Το ενοχλεί φαίνεται αυτό το γεγονός ότι δηλαδή το βιβλίο έχει γίνει αποδεκτό παρά τις προβλέψεις του.

Βέβαια δε λέω ότι το βιβλίο δεν έχει αδυναμίες. Έχει και πρέπει να βελτιωθεί. Όμως υπάρχουν άλλα βιβλία που πραγματικά δημιουργούν προβλήματα και το Τμήμα δεν κάνει καμιά ενέργεια για να αντικατασταθούν.

Γιατί λοιπόν να χχχ αντικατασταθεί ειδικά αυτό το βιβλίο που δε δημιουργεί προβλήματα και που φαίνεται πως το αποδέχονται μαθητές και καθηγητές; Σε τι ωφελεί την εκπαίδευση αυτή η πεισματική επιμονή του Τμήματος;

Όφειλε το Τμήμα, πριν έρθει η εισήγηση του Προέδρου του για συζήτηση, να κάνει δύο στοιχειώδη πράγματα που δεν τα έκανε και δε τα κάνει:

α) Να απευθυνθεί μ' ένα ερωτηματολόγιο στους καθηγητές που διδάσκει το μάθημα για να εκφράσουν τη γνώμη τους για το βιβλίο. Και αν από την έρευνα προέκυπτε ή προκύψει ότι το βιβλίο κρίνεται ακατάλληλο να γίνει προκήρυξη για τη συγγραφή νέου. Έπρεπε το Τμήμα, αφού το βιβλίο εκδόθηκε παρά τη γνώμη της πλειοψηφίας του, να έχει την ευαισθησία να κάνει αυτή την έρευνα, τη στιγμή μάλιστα που επιμένει για την αντικατάσταση του βιβλίου. Αλλά δε βλέπω να την έχει. Ας κάνει επιτέλους το ΚΕΜΕ μια έρευνα αυτού του είδους - τόσο εύκολη άλλωστε - για να δικαιώνει και τον τίτλο του.

β) Μαζί με την προκήρυξη γι' αυτό το βιβλίο να γίνουν προκηρύξεις και για άλλα βιβλία που πραγματικά δημιουργούν προβλήματα και χρειάζεται να αντικατασταθούν.

Μόνο μ' αυτές τις δύο ενέργειες θα μπορούσε το Τμήμα να είναι πειστικό.

Δευτερολογώντας ο κ. Βώρος λέγει: Με την εισήγησή μου αναφέρθηκα σε γεγονότα, σε περιστάσεις που κατ' ανάγκη όφειλα να μνημονεύσω, για να στηρίξω τις θέσεις μου. Επίσης χρησιμοποίησα επιχειρήματα. Και η αντιμετώπιση έγινε - από πλευρά του κ. Κακριδή, όσο κατάλαβα το σημείωμα που μας διάβασε - με ονειδισμούς και μομφές. Θα ήθελα να αποφυγώ να διατυπώσω τη σκέψη που βγήκε πηγαία όταν το άκουγα (αλλά η παρηγοία μου επιβάλλει να την πω: "καθένας προσφέρει στη συζήτηση ό,τι μπορεί").

2.- Εξακολουθώ - και μ' όσες διατυπώθηκαν ενδιάμεσα από άλλους παρατηρήσεις - να φρονώ ότι προηγείται η προκήρυξη συγγραφής (ή όποιας άλλης ανανεώσης) του βιβλίου Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη και Στοιχεία του Δημοκρατικού Πολιτεύματος για τους εξής επιπλέον λόγους:

./.

α) Οι συγγραφείς της γ' λυκείου που είχαν στα χέρια τους το πρόγραμμα της γ' γυμνασίου, το βιβλίο και τις απόψεις άλλων ειδικών και την παράκλησή μας να γράψουν το συμπληρωματικό βιβλίο για τους μαθητές της γ' λυκείου δεν κατάφεραν ως προς το συνταγματικό μέρος παρά να επαναλάβουν το βιβλίο της γ' γυμνασίου (ούτε πάντοτε πληρέστερα ούτε καλύτερα).

β) Οι μαθητές που διδάχτηκαν πρώτοι το βιβλίο της γ' γυμνασίου κατά το 1982-83 διανύουν σήμερα την α' λυκείου και σε 18 μήνες θα είναι μαθητές της γ' λυκείου και θα είναι υποχρεωμένοι να διδαχτούν ένα βιβλίο φτωχότερο από κείνο που διδάχτηκαν. Άρα αυτό, της γ' λυκείου είναι ανάγκη να σπεύσουμε να αντικαταστήσουμε, κατά την ταπεινή μου γνώμη, που θα προσπαθήσω να την ενισχύσω και με άλλες παρατηρήσεις για το βιβλίο αυτό.

3.- Ο κ. Σακκάς είπε τα δέοντα για την ανάγκη μιας έρευνας τα συνυπογράφω. Οι θεωρητικές προδιαγραφές που διατύπωσε ο κ. Βαρουχάκης είναι κατ' αρχή δεκτές για άλλου είδους έρευνες. Εδώ μας ενδιαφέρει η γνώμη των διδασκόντων. Όλοι είναι 1300, όσα τα γυμνάσια. Ένα τυχαίο δείγμα (ερώτημα σε 130 απ' αυτούς, δηλαδή στο 10%, έστω στο 15%) θα μας έδινε σαφή ιδέα αν το βιβλίο είναι καθολικά δεκτό ή απαράδεκτο ή ανεκτό. Και άμεσα θα προχωρούσαμε σε καλύτερες αποφάσεις. Το ίδιο είναι δυνατό να γίνει για βιβλία ιστορίας, φυσικής, μαθηματικών κλπ. Γιατί αποφεύγουμε την έρευνα αυτή την απλή και καθαρή; Και για να μη θεωρηθεί ότι αυτά είναι σκέμματα της στιγμής ότι είναι διακηρύξεις ενυπόγραφες που διατυπώθηκαν σε καιρούς ανύποπτους (π.χ. άρθρο στην Ελευθεροτυπία, 5-1-84, που αντίγραφό του επισυνάπτω).

4.- Θα μπορούσα να σας πω τώρα ένα άλλο θέμα που αποτελεί και παιδαγωγικό και ηθικό πρόβλημα για μας, αλλά σιωπούμε. Τρεις ή τέσσερις φορές έχουμε πει εδώ ότι το κεφάλαιο Ιδεολογία και Κουλτούρα της Κοινωνιολογίας, ωραίο κατά τα άλλα, ταλανίζει ως αντικείμενο εξέτασης. Διατυπώθηκε εδώ ή πρόταση να δηλωθεί έγκαιρα και επίσημα ότι αυτό διδάσκει-

ται αλλά δεν εξετάζεται. Δεν προωθήθηκε. Τώρα φιθυρίζεται σε σχολεία ορισμένης τοπογραφικής ζώνης (ευνοημένης από θνητούς ή θάνατους αμαρτωλούς) ότι το κεφάλαιο αυτό δε θα εξεταστεί. Και αυτό φαίνεται πολύ πιθανό. Αλλά στο μεταξύ βλέπονται οι χιλιάδες των υποψηφίων που είναι έξω από την εμβέλεια αυτού του ψήφου. Η ευθύνη μας είναι τόσο μεγάλη που εγώ θα πρότεινα να διακόψουμε το άλλο θέμα και να ασχοληθούμε με τούτο κατά προτεραιότητα.

5.- Ο κ. Βαρουχάκης είπε ότι κρίνουμε εδώ και αποφασίζουμε για θέματα της ειδικότητάς μας ή και άλλα "κατά την κρίση αγαθού ανδρός". Είναι αναγκαία μια διασάφηση. Η φράση αυτή, από τα χρόνια του Αριστοτέλη, χρησιμοποιείται για θέματα εκτιμητικού χαρακτήρα. Αλλά εδώ, κύριοι, το πρόβλημα μας είναι επιστημονικό, συγκεκριμένο, χειροπιαστό. Απορρίπτουμε ένα βιβλίο χωρίς να το δούμε στην τωρινή μορφή του. Και δε γνωρίζω πόσο μπορούμε να λέμε "κατά κρίση αγαθού ανδρός".

6.- Προβλήθηκε ως "μείζων προκείμενη κρίση" το ότι "το βιβλίο αυτό είχε απορριφτεί από το Τμήμα". Άρα πρέπει να φύγει χωρίς άλλη έρευνα. Αυτό σημαίνει: (α) είμαστε αλάθητοι, (2) αδιαφορούμε αν το βιβλίο βελτιώθηκε στις ενδιαμέσες φάσεις εκτύπωσης και ανατύπωσης, με βάση τις παρατηρήσεις μας ή με πρωτοβουλία των συγγραφέων, (3) αδιαφορούμε για τις κρίσεις των διδασκόντων, που κατ' εμέ είναι καταφατικές, υπέρ του βιβλίου (και κανείς δεν το αρνήθηκε).

7.- Και όμως: νομίζω (και το διακηρύχνω δημόσια, γραπτά, ενυπόγραφα, υπεύθυνα κάθε ώρα και με το άρθρο της 5-1-84) η γνώμη-ψήφος των διδασκόντων για τέτοια θέματα είναι πολύ πιο έγκυρη από τη δική μας. Και απορώ γιατί δεν προσφεύγουμε στην ετυμηγορία τους (θα είναι κακό προηγούμενο;). Η γνώμη των διδασκόντων για τη λειτουργικότητα των βιβλίων είναι εγκυρότερη από εκείνη του θεού, που δεν ανακατεύεται -υποθέτω- σε τέτοια ζητήματα.

8.- Ήθελα να σας παρουσιάσω και άλλες ατέλειες του βιβλίου της γ' λυκείου (εννοιολογική αναρχαία λ.χ. σε διάφορες σελίδες του) που τεκμηριώνουν την άποψή μου ότι αυτό πρέπει να προηγηθεί σε προκήρυξη. Επειδή όμως βλέπω έκδηλη δυσφορία από τον κ. Σπυρόπουλο (που θα 'πρεπε

για πολλούς λόγους να ενθαρρύνει και να επικουρεί την προσπάθειά μου) σταματώ. Και, όταν μου ζήτησε επίσημα τις βελτιώσεις αυτές για την αναγκαία σήμερα ανατύπωση, θα είμαι εδώ ελπίζω..

Ακολουθήσε ψηφοφορία.

ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ (ΝΑΙ ἢ ΟΧΙ)

Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπσσημακόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΟΧΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σαγκιάς	ΟΧΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Το Τμήμα με ψήφους 5:2 αποφασίζει να γίνει προκήρυξη για τη συγγραφή του βιβλίου, Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Ύστερα από την ενημέρωση που έκανε ο κ. Σπυρόπουλος σχετικά με τις θέσεις της Διοίκησης και προσωπικά του Υπουργού για την άμεση προώθηση των βιβλίων όλης της χρονιάς 1974-75,

Επιθυμώ να πω ότι δεν υπάρχει κανένας ενδοιασμός για την ανατύπωση του βιβλίου Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, τεύχος α' (των: Β. Σκουλάτου, Ν. Δημακόπουλου και Σωτ. Κόνδη) για τη β' λυκείου 1984-85, β' τετράμηνο.

Εισηγούμαι λοιπόν την ανατύπωση του βιβλίου αυτού με μερικές μικρές διορθώσεις. Διορθωμένο αντίτυπο θα δώσω στην κ. γραμματέα σε λίγες μέρες.

Το βιβλίο: Θεματική Ιστορία για τη β' λυκείου, που η συγγραφή του εκκρεμεί, θα χρησιμοποιηθεί κανονικά για το σχολικό έτος 1985-86. Ως τότε ελπίζεται ότι θα έχει προωθηθεί κανονικά η συγγραφή-κρίση-έγκριση-εκτύπωση.

Στη συνέχεια ο κ. Βώρος λέγει:

1.- Το τεύχος β' του βιβλίου Ιστορία των Αρχαίων χρόνων κυκλοφόρησε πρόσφατα. Τα πρώτα μηνύματα είναι καταφατικά για τη διδακτική λειτουργία του. Παράλληλα είχαμε προωθήσει τα δοκίμια στους συγγραφείς με την παράκληση να προβούν οι ίδιοι στις αναγκαίες διορθώσεις. Από την επικοινωνία μου μαζί τους γνωρίζω ότι τούτο το Σαββατοκύριακο, ως την 20-7-84 θα μας στείλουν διορθωμένο αντίτυπο. Οι παρατηρήσεις τους είναι κυρίως σε τυπογραφικά αβλεπήματα και μερικές φραστικές βελτιώσεις.

2.- Με αυτά τα δεδομένα εισηγούμαι να ανατυπωθεί ^{το} τεύχος β' (μαζί με το α' σε ενιαίο βιβλίο) της Ιστορίας των Αρχαίων Χρόνων των Λ. Τσακτσά και Μιχ. Τιβέριου για την α' τάξη του σχολικού έτους 1984-85. Διορθωμένο αντίτυπο θα παραδώσω στην κ. γραμματέα μέσα στην επόμενη εβδομάδα.

Τέλος ο κ. Βώρος λέγει:

1.- Για το βιβλίο Θέματα Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας από τις πηγές, για την τρίτη λυκείου, β' τεύχος είχα ένα λόγο ειδικό να περιμένω τις αντιδράσεις της Κοινής Γνώμης. Το β' θέμα του βιβλίου, Ο Μικρασιατικός Πόλεμος 1918-23 αναφέρεται σε περιστατικά που η ανάμνησή τους

είναι ακόμη ζωντανή ή πολύ ζωντανή. Και είναι αυξημένη η ευαισθησία του Κοινού. Είχα πάντα την υπόνοια ότι μπορεί μια αθώα επιστημονική έκφραση να έχει απρόβλεπτες συναισθηματικές αντιδράσεις.

2.- Αλλά τη στιγμή αυτή έχω δύο ενθαρρυντικά μηνύματα: (α) το ένα προέρχεται από συναδέλφους και μαθητές, που εκδηλώνουν ικανοποίηση για τη διδακτική λειτουργικότητα του κειμένου. (β') το άλλο μήνυμα ανάγεται στην επιστημονική συγκρότηση του κεφαλαίου Μικρασιατικός Πόλεμος (1918-23). Στην εφημερίδα Μικρασιατική Ηχώ, όργανο της Ένωσης Σμυρναίων δημοσιεύει στο τελευταίο (πρόσφατο) φύλλο της, αριθ. 242-43, παρουσίαση του βιβλίου μας, ειδικότερα του κεφαλαίου Μικρασ. Πόλεμος, γραμμένη από τον κ. Φάνη Κλεάνθη, που είναι ο ίδιος Μικρασιάτης και συγγραφέας ιστορικού βιβλίου (Έτσι χάσαμε τη Μικρασία). Η παρουσίαση είναι πολύ ενθαρρυντική.

3.- Τώρα μπορεί να εισηγηθώ την ανατύπωση του βιβλίου Θέματα Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας από τις Πηγές για την γ' λυκείου (τεύχος β' για τις "δέσμες" γ' και δ') σε τεύχος χωριστό, για το σχολικό έτος 1984-85, όπως έγινε και για το σχολικό έτος 1983-84. Διορθωμένο αντί-τυπο (με μερικές φραστικές και τυπογραφικές διορθώσεις) θα δώσω στην κ. γραμματέα μέσα στην ερχόμενη βδομάδα.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα τις εισηγήσεις του κ. Φ. Βώρου.

Στη συνέχεια ο κ. Στ. Παπασημακόπουλος εισηγείται την ανατύπωση από τον ΟΕΔΒ του β' τεύχους της Βιολογίας Γ' Λυκείου και την ενοποίηση των δύο τευχών του βιβλίου αυτού. Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο, Πρόεδρος

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Ζαραφωνίου
Δ. Ζαραφωνίου

Π ρ ά ξ η 20/1984

Σήμερα, 22.2.84, ημέρα Τετάρτη και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Παπαδόπουλος (απουσιάζει στο εξωτερικό), Α. Αδαμόπουλος (γιατί είναι ασθενής).

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Α.Π. Αρχαίων στο Γυμνάσιο. Εισηγητής : Ηλ. Σπυρόπουλος.
2. Ανάθεση εκπόνησης χαρτών βιβλίου Ιστορίας Νεότερης και Σύγχρονης, τεύχος γ' της γ' λυκείου. Εισηγητής : Φ.Κ. Βώρος.
3. Α.Π. εισαγωγής στις Ιστορικές Σπουδές (γ' λυκείου). Εισηγητής : Φ. Κ. Βώρος.
4. Παράταση (ή ανάκληση) ανάθεσης συγγραφής βιβλίου Ιστορίας Β γυμνασίου. Εισηγητής : Φ. Κ. Βώρος.
5. Ανακοινώσεις.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θ Ε Μ Α 1ο

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει:

Για το σχ. έτος 1984-85 εισηγούμαι να εφαρμοστούν τα ίδια αναλυτικά προγράμματα που ισχύουν φέτος στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, με μόνη τροποποίηση στο αναλυτικό πρόγραμμα της Α' Γυμναδίου, στην παράγραφο που κάνει λόγο για την Ιστορία του Ηρόδοτου. Συγκεκριμένα, η παράγραφος αυτή αντικαθίσταται ως εξής: "Θα διδαχθούν οι παρακάτω ενότητες από την Ιστορία του Ηρόδοτου: Μέρος Α'."

Βιβλίο 1ο (Κλειώ), Παράγραφοι : 23-24, 26-33, 34-35, 84-91, 178-187, 192-193, 194.

Βιβλίο 2ο (Ευτέρπη), Παράγραφοι: 2-4, 35-42, 52-58, 68-70, 85-90, 92, 107-108, 113-120, 122-125, 135, 147-148, 178.

Βιβλίο 3ο (Θάλεια), Παράγραφοι: 39-43, 60, 80-83, 106.

Βιβλίο 4ο (Μελπομένη), Παράγραφοι : 5-7, 42, 59-62, 67-68, 76

Μέρος Β':

Βιβλίο 1ο (Κλειώ), Παράγραφοι: 1-5

Βιβλίο 5ο (Τερψιχώρη), Παράγραφοι: 99-105

Βιβλίο 6ο (Ερατώ), Παράγραφοι: 109-117

Βιβλίο 7ο (Πολύμνια), Παράγραφοι: 101-105, 206-226

Βιβλίο 8ο (Ουρανία), ολόκληρο το βιβλίο

Βιβλίο 9ο (Καλλιόπη), Παράγραφοι: 58-66.

Το Τμήμα αποφαινεται ομόφωνα : δέχεται την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου στο σύνολό της.

Θ Ε Μ Α 4ο

Ο κ. Θ. Μόρας λέγει:

Επαιτικό έγγραφοι Θ. 212.47/ΠΕ/ΤΣ/330/3.2.84.

1. Σε το έγγραφο αυτό καθίσταται το Τμήμα να δώσει νέες προδιαγραφές (διοικητικές) για τη συγγραφή : α) Ιστορίας Β' Λυκείου

β) Ιστορίας Β' Γυμνασίου

Θ Ε Μ Α 2ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

1. Έχω σε πολλές περιπτώσεις εκθέσει στο Τμήμα ότι τη χαρτογράφηση για τα σχολικά βιβλία ιστορίας την έχει επωμιστεί η κ. Κ. Κύρου, καθηγήτρια τεχνικών, αποσπασμένη στον ΟΕΔΒ.
2. Έχει φιλοτεχνήσει πάνω από 100 χάρτες και διαγράμματα για τα βιβλία ιστορίας α' γυμνασίου, γ' λυκείου (τεύχη 1-3 της Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας, τεύχος 2^ο της Ιστορίας από τις πηγές).
3. Με εισήγησή μας της δόθηκε αποζημίωση για 12 μόνο χάρτες της αρχαίας ιστορίας.
4. Εισηγούμαι τώρα να της δοθεί αποζημίωση για 15 ακόμη χάρτες από τους διπλάσιους του τεύχους γ' της Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας.

Η διαδικασία έγκρισης της αποζημίωσης να γίνει με τις διατάξεις του Ν. 749/1970 άρθρο 7.

Για το σκοπό αυτό να συγκροτηθεί Επιτροπή αποτελούμενη από τα ίδια πρόσωπα που αποφάνθηκαν για την ποιότητα του έργου χαρτογράφησης και την προηγούμενη φορά (α' γυμνασίου).

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

Θ Ε Μ Α 3ο

Το θέμα αναβάλλεται.

Θ Ε Μ Α 4ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

Σχετικό έγγραφο: Φ. 211.17/20/Γ2/330/3.2.84.

1. Με το έγγραφο αυτό παρακαλείται το Τμήμα να ορίσει νέες προθεσμίες (δεσμευτικές) για τη συγγραφή : α) Ιστορίας Β' Λυκείου
β) Ιστορίας Β' Γυμνασίου

2. Για τις δύο αυτές "αναθέσεις συγγραφής" είχα εκθέσει την κατάσταση στη συνεδρίαση 11/1984 και είχα προτείνει να ανατυπωθούν τα παλιά βιβλία για το 1984-85.

3. Αργότερα εισηγήθηκα νέα προθεσμία για το πρώτο από τα βιβλία αυτά. Πρόκειται για συγγραφή ομαδική, με θέματα ποικίλα και μερικά απ'αυτά δύσκολα, που η συγγραφή τους πιθανό δε θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με προκήρυξη. Έτσι η εμμονή στην "ανάθεση" φαίνεται αναγκαία.

4. Για το άλλο όμως βιβλίο, Ιστορία Ρωμαϊκή - Βυζαντινή της Β' Γυμνασίου, τα πράγματα είναι διαφορετικά.

α) Η αρχική ανάθεση έγινε για το 1984-85 (για να έχουμε δηλαδή τώρα νέο βιβλίο).

β) Η προθεσμία έληξε χωρίς αποτέλεσμα, συνεπώς η υπηρεσία είναι αποδεσμευμένη. Και στο μεταξύ ο ένας υποψήφιος συγγραφέας, ο Αλέξης Σαββίδης, ο ειδικός βυζαντινολόγος της συγγραφικής ομάδας, παραιτήθηκε· έμεινε μόνο η Γεωργία Ξανθάκου.

γ) Μία τέτοια συγγραφή μπορεί να προέλθει από προκήρυξη.

δ) Το βιβλίο που έχουμε σε χρήση (Α. Τσακτσίρα - Μαρίας Θεοχάρη - Ζ. Ορφανουδάκη) δε βαρύνεται με καμιά κατακραυγή.

ε) Η περίοδος των αναθέσεων - για την κάλυψη επειγουσών αναγκών σε σύντομο χρόνο - φαίνεται ότι έληξε και ήδη συζητάμε από καιρό επίστροφή στην πιο δημοκρατική και έγκυρη διαδικασία της προκήρυξης, που την έχουμε υποσχεθεί.

5. Ύστερα από αυτή την περιγραφή της τωρινής κατάστασης επιθυμώ να παρακαλέσω το Τμήμα να αποφανθεί για την εμμονή στην αρχική ανάθεση συγγραφής Ιστορίας β' γυμνασίου - που δεν έχουμε την ώρα αυτή νομική δέσμευση, αφού οι συγγραφείς δεν ανταποκρίθηκαν έγκαιρα - με νέα προθεσμία ή για επιστροφή στη διαδικασία προκήρυξης. Ύστερα από την απόφαση του Τμήματος για το ερώτημα αυτό, είμαι έτοιμος να εισηγηθώ ανάλογα. Προσωπικά προκρίνω τη β' λύση.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 21/1984

Σήμερα, 24-2-84, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή, προεδρεύει του Τμήματος ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαζίδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδύλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφονίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Οδηγίες για τη συγγραφή των εγχειριδίων Ιστορίας. Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Οδηγίες για τους βαθμολογητές. Εισηγητής Δ. Σακκάς.
- ΘΕΜΑ 3ο - Ανάθεση συγγραφής του διδ. βιβλίου Αρχαία Ελληνικά Α' πολυκλαδικού Λυκείου. Εισηγητής Δ. Τομπαζίδης.
- ΘΕΜΑ 4ο - Αίτηση Γ. Μπούλιαρη για την κρίση βιβλίων. Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.
- ΘΕΜΑ 5ο - Ανακοινώσεις

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Βώρος λέγει:

1.- Κάθε φορά που γράφεται ένα σχολικό βιβλίο είμαστε υποχρεωμένοι να θυμίζουμε στους συγγραφείς μερικές απλές, γενικές και αυτονόητες αρχές που διέπουν το σχολικό βιβλίο. Η ομάδα εργασίας της ιστορίας θεώρησε ότι θα είναι χρήσιμο αυτές οι αρχές να καταγραφούν σε ενιαίο κείμενο που θα συνοδεύει κάθε μελλοντική συγγραφή. Το κείμενο αυτό έχουν συντάξει οι συνεργάτες-μέλη της ΟΕΙ Χριστίνα Αργυροπούλου και Ανδρέας Παπαευθυμίου.

2.- Οι οδηγίες αυτές δεν προτείνονται με την πρόθεση να περιβληθούν κύρος νομικού κειμένου (άλλωστε δεν υπάρχει τέτοια διαδικασία)· ούτε είναι δεσμευτικές έτσι που να αποκλείουν σε κάθε μελλοντική προκήρυξη ή ανάθεση συγγραφής να διατυπώνονται και άλλες ειδικές οδηγίες που θα αφορούν τη νέα συγκεκριμένη συγγραφή. Όμως οι Οδηγίες οι τωρινές περιέχουν τις επισημάνσεις-υπομνήσεις που είναι αναγκαίες για τη συγγραφή οποιουδήποτε σχολικού βιβλίου ιστορίας.

3.- Με το πνεύμα αυτό προτείνεται τούτο το κείμενο Οδηγιών, να φωτοτυπηθεί και να διανέμεται από την αρμόδια Υπηρεσία στους μελλοντικούς υποψήφιους συγγραφείς σχολικών βιβλίων ιστορίας.

Το Τμήμα συζήτησε την πρόταση, ^{τα} μέλη του διατύπωσαν διάφορες βελτιωτικές παρατηρήσεις για το προτεινόμενο κείμενο Οδηγιών (βλέπε συνημμένα σημειώματα) και αποφάνθηκε:

Το κείμενο των Οδηγιών συγγραφής βιβλίων ιστορίας να διανέμεται από το Τμήμα σε όσους στο μέλλον θα καταπιάνονται με τη συγγραφή σχολικού βιβλίου ιστορίας. Τα μέλη της ΟΕΙ επιφορτίστηκαν με την υποχρέωση να αναδιατυπώσουν το κείμενο παίρνοντας υπόψη τους τις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν.

Το κείμενο των οδηγιών έχει ως εξής:

./.

Αγία Παρασκευή, 15-2-1984

Οδηγίες για τη συγγραφή των εγχειριδίων Ιστορίας

I. Γενικά

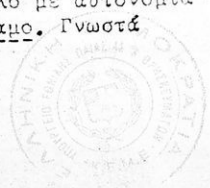
Είναι ευνόητο ότι ο συγγραφέας ενός διδακτικού εγχειριδίου γνωρίζει τις ειδικές συνθήκες που διέπουν το σχολικό εγχειρίδιο, γιατί αυτό δεν απευθύνεται στον ειδικό επιστήμονα αλλά σε μαθητές συγκεκριμένης ηλικίας.

Ωστόσο η Ο.Ε.Ι. θεωρεί ότι δεν είναι άσκοπο να διατυπώσει κάποιες σκέψεις για τη συγγραφή των σχολικών βιβλίων της Ιστορίας. Οι παρατηρήσεις - υποδείξεις της βασίζονται στη διδακτική πείρα και στο συγκεκριμένο προβληματισμό των συναδέλφων για τη διδακτική λειτουργικότητα των σχολικών βιβλίων. Οι παρατηρήσεις αυτές αναφέρονται σε θέματα παιδαγωγικά - διδακτικά.

Στόχος είναι η ιστορική ύλη να γίνεται εύκολα κατανοητή από το μαθητή.

II. Διδακτικές - Παιδαγωγικές αρχές

1. Ο συγγραφέας γράφει για μαθητές στους οποίους έχει υποχρέωση να προσφέρει απλά και, όσο γίνεται, ευχάριστα την ιστορική ύλη. Κατά συνέπεια επιλέγει το κατάλληλο ιστορικό υλικό που βοηθάει τους μαθητές να αναπτύξουν ιστορική συνείδηση και κρίση.
2. Το σχολικό εγχειρίδιο είναι βασικό εργαλείο του μαθητή, το κύριο αν όχι μοναδικό μέσο της σχολικής του μελέτης. Είναι ανάγκη, λοιπόν, να λαμβάνονται υπόψη κατά τη συγγραφή του οι αντιληπτικές δυνατότητες κάθε ηλικίας. Έτσι θα είναι πλήρης και η κατανόηση της προσφερόμενης ιστορικής ύλης και θα πραγματοποιείται ο σκοπός της διδασκαλίας ανάλογα.
3. Το περιεχόμενο του βιβλίου συνιστά ένα σύνολο με αυτονομία και αυτάρκεια, ώστε να είναι διδακτικά αυτοδύναμο. Γνωστά

θεωρούνται όσα υπάρχουν στις προηγούμενες σελίδες του βιβλίου ή, ακόμα, στοιχεία γενικά που έχουν διδαχτεί στις προηγούμενες τάξεις και εύκολα ανακαλούνται στη μνήμη των μαθητών.

4. Η ιστορική ύλη προσφέρεται χωρίς κενά. Δεν είναι σωστό ο καθηγητής να υποβάλλεται στον κόπο και να αναλαμβάνει την ευθύνη για την κάλυψη κενών ή τη διόρθωση ατελειών του εγχειριδίου.

5. Η ιστορική ύλη είναι σκόπιμο να οργανώνεται σε διδακτικές ενότητες για μια, δυο ή τρεις διδακτικές ώρες (2 1/2 έως 3 σελίδες καθαρό κείμενο για κάθε διδακτική ώρα). Οι διδακτικές ενότητες χωρίζονται σε υποενότητες και παραγράφους με ευδιάκριτους τίτλους ή και πλαγιότιτλους, ώστε να διευκολύνεται η προσπάθεια των μαθητών για κατανόηση και αφομοίωση της ύλης.

6. Κάθε κεφάλαιο χρειάζεται ένα προοίμιο, που να προΐδεάζει τους μαθητές για το τι πρόκειται να παρακολουθήσουν, και στο τέλος πολύ σύντομο σημείωμα με τα κύρια σημεία που πρέπει να συζητηθούν στη σκέψη των μαθητών.

7. Η ιστορική αφήγηση παρουσιάζει τα "μερίζονα" τα κρίρια και τα αντιπροσωπευτικά γεγονότα (ονόματα και χρονολογίες αναγράφονται με φειδώ) έτσι, ώστε να δίνεται με αυτά η εικόνα, της ιστορικής εξέλιξης και ταυτόχρονα να γίνεται εμφανής η αιτιώδης σχέση που τα διέπει και γενικότερα η ύπαρξη ιστορικής αλληλουχίας. Η αφήγηση οργανώνεται γύρω από έναν κύριο άξονα, ώστε να διευκολύνει τη μάθηση.

8. Νέοι όροι και αφηρημένες έννοιες αναλύονται μέσα στο κείμενο ή σε υποσημειώσεις ή σε ειδικό γλωσσάριο.

9. Η ιστορική αφήγηση συνοδεύεται από χάρτες, σχεδιαγράμματα, συγκεντρωτικούς ή στατιστικούς πίνακες, αντιπροσωπευτικές εικόνες, αποσπάσματα πηγών κ.ά. Όλα αυτά σχολιάζονται και έχουν οργανική σχέση με την αφήγηση. Αποτελούν έτσι μέρος της διδασκαλίας και παραπέμπουν σε συγκεκριμένο σημείο της κύριας αφήγησης. Η συνολική τους έκταση μπορεί να είναι όση περίπου

και η έκταση της αφήγησης.

10. Στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας διατυπώνονται ερωτήσεις, που στοχεύουν στην εμπέδωση της προσφορόμενης ιστορικής ύλης και τον προβληματισμό του μαθητή.

11. Η παράθεση γενικής βιβλιογραφίας στο τέλος του βιβλίου του γυμνασίου ή στο τέλος κάθε κεφαλαίου του βιβλίου του λυκείου είναι επιθυμητή. Παρακαλούνται όμως οι συγγραφείς να επιλέγουν τη βιβλιογραφία με δύο πρόσθετα κριτήρια: την προσιτότητα και τη χρησιμότητα στη σχολική πράξη.

III. Διατύπωση της ύλης - Γλώσσα

Είναι ανάγκη :

1. Η γραφή που προορίζεται για τους μαθητές να είναι απλή, κατανοητή και κατά το δυνατό γλαφυρή.
2. Να αποτελούν αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής οι όροι που αναφέρονται στα πολιτισμικά επιτεύγματα, να αναλύονται και να παρουσιάζονται με σαφήνεια, ώστε να γίνονται κατανοητοί από το μαθητή. Έτσι μόνο πραγματώνονται οι στόχοι των συγκεκριμένων διδακτικών ενοτήτων.
3. Τέλος, επισημαίνεται ότι, προκειμένου για τη συγγραφή σχολικών βιβλίων, το επιστημονικό και το παιδαγωγικό - διδακτικό κριτήριο νοούνται ως ενιαία και θεμελιακά.

Σημείωση: Το κείμενο τούτο αποτελεί βάση γενικών οδηγιών για τη συγγραφή βιβλίων Ιστορίας, χωρίς να εμποδίζεται η τυχόν προσθήκη ειδικών οδηγιών ή η τροποποίηση άλλων σημείων ανάλογα με την ιδιαιτερότητα του κάθε σχολικού βιβλίου (π.χ. ηλικία μαθητών, βιβλίο γενικής παιδείας ή όσμης κλπ.).

Τα μέλη της Ομάδας Εργασίας Ιστορίας

1. Αργυροπούλου Χρ.

2. Παπαευθυμίου Ανδρ.

Ακολουθήσε συζήτηση.

Το Τμήμα ομόφωνα αποδέχεται το κείμενο αυτό, που αφορά τις Οδηγίες για τη συγγραφή των εγχειριδίων Ιστορίας, να μείνει στο ΚΕΜΕ και να συνάπτεται σε κάθε πράξη ανάθεσης συγγραφής βιβλίου Ιστορίας.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Σακκάς λέγει: Τον ερχόμενο Μάιο θα χρειαστεί να πραγματοποιηθούν σεμινάρια για τους βαθμολογητές στις γενικές εξετάσεις για τα ΑΕΙ, ανάλογα με τα σεμινάρια που έγιναν πέρυσι (βλ. πράξεις του Τμήματος 22/7-3-83 και 35/15-4-83, τα έγγραφα του Υπουργείου Γ2/695/23-3-83, Γ2/927/13-4-83, Γ2/Απριλίου 83, Γ2/953/14-4-83 και την από 22-4-83 τηλεγραφική εγκύκλιο). Για να γίνει η σχετική προετοιμασία έγκαιρα και να μη βρεθούμε κάτω από την ασφυκτική πίεση του χρόνου, είναι ανάγκη να εισηγηθεί το Τμήμα στη Διοίκηση τα ακόλουθα:

1.- Να πολυγραφήσει η Διοίκηση ή να τυπώσει σε φυλλάδιο το συνημμένο κείμενο για την Αξιολόγηση-βαθμολόγηση των μαθητών (Είναι το κείμενο που χρησιμοποιήθηκε και πέρυσι διευρυμένο και βελτιωμένο) σε ανάλογο αριθμό αντιτύπων, ώστε να δοθεί σ' εκείνους που θα διδάξουν στα σεμινάρια καθώς και σ' όλους τους βαθμολογητές των γενικών εξετάσεων.

Σε περίπτωση που η Διοίκηση επιφέρει μεταβολές στα ισχύοντα για τις γενικές εξετάσεις Λυκείου και εκδώσει νέα υπουργική απόφαση θα πρέπει να ελέγξει το κείμενο τούτο μήπως υπάρχουν απόψεις αντίθετες προς τα οριζόμενα από τη νέα υπουργική απόφαση.

2.- Να ετοιμάσει η Διοίκηση σε φωτοτυπίες αριθμό αντιτύπων α) από το αναλυτικό πρόγραμμα το σχετικό με τα μαθήματα δέσμης β) από τις οδηγίες διδασκαλίας των μαθημάτων δέσμης που έχουν σταλεί στα σχολεία υπό μορφή εγκυκλίων και γ) από την υπουργική απόφαση Γ2/1207/16-5-83 για τις γενικές εξετάσεις Λυκείων - ή αυτή που ενδεχομένως θα την αντικαταστήσει - για να δοθούν σ' αυτούς που θα διδάξουν στα σεμινάρια καθώς και στους προέδρους των βαθμολογικών κέντρων.

3.- Να διαφυλλάξει η Διοίκηση και να μας αποστείλει περί τα δέκα (10) γραπτά δοκίμια από τις περυσινές γενικές εξετάσεις για κάθε εξεταζόμενο μάθημα, που να έχουν κλίμακα βαθμολογίας από 8-17 και να είναι γραμμένα με ζωηρά γράμματα ώστε να μπορούν να αναπαραχθούν σε φωτοτυπίες

./.

./.

Για το ιδιαίτερο σεμινάριο που θα γίνει σε όσους διδάζουν στα σεμινάρια, το χρόνο διεξαγωγής των σεμιναρίων τον τρόπο επιλογής των βαθμολογητών και άλλα συναφή θέματα θα ισχύσουν γενικά όσα ίσχυσαν και κατά τη παρελθόν σχολικό έτος (βλ. πράξεις του Τμήματος 22/7-3-83 και 135/4-83 και θα προσδιοριστούν ακριβέστερα αργότερα.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του την ανωτέρω εισήγηση του κ. Δ. Σακκά αποφαινεται: κάνει δεκτή την εισήγηση όπως έχει και παρακαλεί τη Διοίκηση να αναπαραγάγει έγκαιρα τα αναφερόμενα ανωτέρω κείμενα που θα χρησιμεύσει για τη διεξαγωγή των σεμιναρίων για τους βαθμολογητές των γραπτών δοκιμίων.

Θ. Κ. Παπαδόπουλος λέγει:

των γενικών εξετάσεων.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

A.- Γενικές παρατηρήσεις

Το μάθημα της Κοινωνιολογίας αποτελεί μία περιοχή εξαιρετικά πρόσφορη για ν' αναπτυχθεί μεγάλο φάσμα ικανοτήτων του μαθητή. Για την αξιολόγησή του λοιπόν ισχύουν και για το μάθημα αυτό οι γενικές αρχές που εφαρμόζονται και στα άλλα μαθήματα.

Ειδικότερα όμως για τη διδασκαλία-βαθμολόγηση των γραπτών αναφερόμενα παρακάτω τρία βασικά χαρακτηριστικά της Κοινωνιολογίας ως επιστήμης και ως μαθήματος Λυκείου - σύμφωνα με το αναλυτικό του πρόγραμμα:

1.- Η Κοινωνιολογία είναι επιστήμη και μάθημα με ευρύ αντικείμενο γι' αυτό και η θεωρητική της βάση - της οποίας στοιχεία εμφανίζονται στο διδακτικό βιβλίο - παρουσιάζει ευρύτητα, πολυπλοκότητα, πολυδιάσταση κλπ και εξαιρετική δυναμική. Ακριβώς για το λόγο αυτό η θεμελιακή υποδομή θεωρητικών γνώσεων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη μη παρανόησή της από τον διδασκόμενο.

2.- Η Κοινωνιολογία είναι κριτική επιστήμη και μάθημα κρίσης, γιατί μόνο η κριτική στάση απέναντι στα συμπεράσματα των κοινωνιολογικών ερευνών μπορεί να προωθήσει με κάποια ασφάλεια την κοινωνιολογική γνώση.

3.- Η Κοινωνιολογία είναι επιστήμη που αντικείμενό της είναι τα ίδια τα κοινωνικά φαινόμενα της καθημερινής ζωής σε όλα τα μεγέθη, τις κλίμακες και τις εκφράσεις τους. Γι' αυτό η σχέση της θεωρητικής κατάρτισης με τη συγκεκριμένη γνώση της πραγματικότητας είναι άρρηκτη και η ικανότητα "σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη" απαραίτητη.

Β.- Βιδικές παρατηρήσεις

Με την αξιολόγηση στο μάθημα της Κοινωνιολογίας ελέγχουμε:

- 1.- Συγκεκριμένες γνώσεις που απέκτησε ο μαθητής μελετώντας το σχολικό εγχειρίδιο και από εμπειρίες του.
- 2.- Την ικανότητά του να κρίνει, να συλλογίζεται και να τεκμηριώνει τη σκέψη του με περυστική και σταθερή επιχειρηματολογία καθώς και με παραδείγματα από τη σύγχρονη κυρίως πραγματικότητα.
- 3.- Την ικανότητά του να διατυπώνει με σαφήνεια, με ακρίβεια και με πληρότητα τις σκέψεις του.
- 4.- Τη δυνατότητα να παρουσιάζει το ζητούμενο με προσωπική του διατύπωση καθώς και την ικανότητά του να πληροφορεί επαρκώς.
- 5.- Την αναίτηση των αιτίων, των κινήτρων και των συγκεκριμένων δεδομένων που προκαλούν τις κοινωνικές μεταβολές.
- 6.- Τη συνέπεια των λεγομένων και τη λογική αλληλεξάρτησή τους.

Στη συνέχεια ο εισηγητής κ. Θεοδωρακόπουλος πριν εισηγηθεί τον τρόπο εξέτασης Αιτινικών αναφέρει ότι κατά τη συζήτησή του θέματος αυτού θα ήθελε να παρευρίσκεται και ο Προεδρος του Τμήματος κ. Φ. Κακριδής. Καλείται ο κ. Κακριδής ο οποίος αναλαμβάνει τη προεδρία και λέγει τι εξής:

Με το καινούριο βιβλίο που βγάλαμε στο μάθημα αυτό είχαμε από την πρώτη στιγμή μια νεκρανάσταση στη διδασκαλία. Μένει να δούμε το θέμα της εξέτασης.

Αν κρατήσουμε το παλιό σύστημα, τότε η πρόοδός μας θα είναι και στο θέμα αυτό αξιοσημείωτη, αλλά μόνο ποσοτική. Για να έχουμε και ποιοτική πρόοδο, ο τρόπος των εξετάσεων πρέπει να αλλάξει συμπαρασύροντας και αυτό που πιο πολύ μας ενδιαφέρει, τον τρόπο μίθησης και μελέτης.

Το ιδανικό θα ήταν βέβαια να ορίσουμε ότι το μάθημα εξετάζεται από άγνωστο κείμενο (με δεδομένα τα στοιχεία που δεν περιέχονται στην ύλη) όμως αυτό θα ήταν πολύ μεγάλο βήμα και σίγουρα θα προκαλούσε έντονες, ως ένα σημείο και δικαιολογημένες αντιδράσεις. Έτσι προτείνω μια σχετικά μικρή μόνο αλλαγή.

Να εξεταστούν και φέτο τα ίδια τα κείμενα του βιβλίου αλλά να ανακοινωθεί ότι η επιτροπή έχει το δικαίωμα

α) Να αντικαθιστά τα ουσιαστικά και τα επίθετα του κειμένου με άλλα γνωστά - χωρίς αλλαγή του αριθμού, του γένους και της πτώσης (άρα και ~~παρατηρήσεις~~ της λειτουργίας τους μέσα στη φράση),

β) Να αλλάζει το χρόνο των ρημάτων - χωρίς αλλαγή του αριθμού, του προσώπου και της έγκλισης (άρα και της λειτουργίας τους μέσα στη φράση).

Με τον τρόπο αυτό πετυχαίνουμε κάτι πολύ σημαντικό: αποφεύγεται η αποστήθιση της μετάφρασης

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει ότι ως πέρυσι από τις τέσσερες παρατηρήσεις οι 3 ήταν από τη γραμματική, ενώ η τέταρτη ήταν "ενδεχομένως" συντακτική. Στη πραγματικότητα έμπαιναν τέσσερες (4) γραμματικές παρατηρήσεις. Επειδή όμως φέτος με την εισαγωγή του νέου βιβλίου οι μαθητές διδάσκονται συστηματικά συντακτικό και απαντούν σε ερωτήσεις συντακτικές δεν υπάρχει λόγος να υπάρχει το "ενδεχομένως". Η τέταρτη (4) παρατήρηση πρέπει να είναι οπωσδήποτε συντακτική.

Ο κ. Σαγκιάς λέγει: Υπάρχει πρόβλημα για την εξέταση των μαθητών στα Λατινικά, όπως υπάρχουν προβλήματα και σ' άλλα μαθήματα. Όμως να γίνεται εισήγηση για μεταβολή στην εξέταση του μαθήματος και τις γενικές εξετάσεις του Ιουνίου το τέλος Φεβρουαρίου για να περάσει η μεταβολή αυτή σε υπουργική απόφαση που θα εκδοθεί το Μάη και θα γνωστεί το περιεχόμενο της στους μαθητές την παραμονή της εξέτασής τους, κατά τη γνώμη μου, δεν είναι ούτε συνετό ούτε παιδαγωγικά και ηθικά επιτρεπτό. Δεν επιτρέπεται να γίνονται τέτοιες μεταβολές, αν δεν ανακοινώνονται στους μαθητές από την αρχή του διδακτικού έτους και δε γίνεται έγκαιρα η απαραίτητη ενημέρωση.

Και δεν είναι μόνο ότι με την προτεινόμενη μεταβολή θα αιφνιδιαστούν

οι αμθητές στις παραμονές των εξετάσεών τους. Είναι και το ότι είναι πολύ πιθανόν με τη νέα ρύθμιση να κατεβεί η βαθμολογία τους σε χαμηλά επίπεδα. Και επιπλέον οι μαθητές αυτής της χρονιάς να συναγωνιστούν τους μαθητές των προηγούμενων ετών που κατά κανόνα ο βαθμός τους σ' αυτό το μάθημα είναι πολύ υψηλός.

Γι' αυτό φοβάμαι ότι θα προκληθούν αντιδράσεις έντονες και βέβαια δικαιολογημένες. Είμαι βέβαιος ότι η Διοίκηση θα λάβει σοβαρά υπόψη της όλα αυτά και δε θα προχωρήσει σε μεταβολή στην εξέταση του μαθήματος αυτή τη χρονιά που σίγουρα θα βλάψει πολλαπλά.

Ο κ. Φ. Βύρος λέγει: Ως τώρα και ως την ώρα που θα δοθεί ανακοίνωση από το Υπουργείο στους μαθητές αυτοί και οι δάσκαλοί τους έχουν διαμορφώσει τη σχολική τους εργασία σύμφωνα (ή κατ' αναλογία) προς το περυσινό διάταγμα· είναι παιδαγωγικά αδιανόητη και νομικά αστήριχτη η πρόταση να τροποποιηθεί για τούτη την περίοδο η ρήτρα των εξετάσεων.

Για τον άλλο χρόνο - υπό τον όρο της έγκαιρης ανακοίνωσης από Σεπτ. 1984 - το θέμα είναι συζητήσιμο· κι εγώ θα το υποστηρίξω, αφού πρώτα κάνουμε διάκριση διδ. μεθόδου ανάμεσα σε ζωντανές και νεκρές γλώσσες, που φαίνεται να έχει λησμονηθεί από τον εισηγητή της πρότασης.

Ο κ. Κακριδής στη συνέχεια εισάγει σε ψηφοφορία τη Α' πρόταση. Αν το Τμήμα θεωρεί απαραίτητη την αλλαγή του εξεταστικού τρόπου

Ψηφοφορία

Σκορδύλης	ΝΑΙ
Τομπαΐδης	ΟΧΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Βύρος	ΟΧΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακκάς	ΟΧΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Το Τμήμα με ψήφους 5:3 θεωρεί απαραίτητη την αλλαγή του εξεταστικού τρόπου στο μάθημα των Λατινικών.

Στη συνέχεια θέτει σε ψηφοφορία την Β' πρόταση, αν το Τμήμα θεωρεί χρήσιμη την παραλλαγή του κειμένου που θα δοθεί για εξέταση (την έννοια της παραλλαγής την έχει ξεκαθαρίσει στην εισήγησή του ο κ. Φ. Κακριδής).

Ψηφοφορία

Σκορδίζλης	ΝΑΙ
Τομπαΐδης	ΛΥΕΚΗ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΟΧΙ
Σπυρόπουλος	ΛΕΥΚΗ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακκάς	ΟΧΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Το Τμήμα με ψήφους 4 και 2 = 6:2 θεωρεί χρήσιμη την παραλλαγή του κειμένου που θα δοθεί για εξέταση.

Τέλος τίθεται σε ψηφοφορία η πρόταση του κ. Σπυρόπουλου να οριστεί σαφώς ότι η 4η ερώτηση θα είναι οπωσδήποτε συντακτική.

Ψηφοφορία

Σκορδίζλης	ΝΑΙ
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΟΧΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακκάς	ΝΑΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Το Τμήμα με ψήφους 7:1 δέχεται την προσθήκη της συντακτικής παρατήρησης.

Το Τμήμα αποφαίνεται:

Αποδέχεται κατά πλειοψηφία να προτείνει αλλαγή του τρόπου εξέτασης των μαθητών στο μάθημα των Λατινικών και συγκεκριμένα:

α) Μπορούν να γίνουν ελαφρές παραλλαγές (αλλαγή χρόνου ρημάτων, αντικατάσταση ουσιαστικών με άλλα γνωστά). Στο εξεταστέο κείμενο από την Επιτροπή εξετάσεων και

β) Η 4η παρατήρηση να αναφέρεται οπωσδήποτε στο συντακτικό.

ΣΥΝΟΛΟ

Εκπαιδευτής	100
Τεχνικός	100
Εκπαιδευτικός	100
Βίος	100
Κοινωνικός	100
Εκπαιδευτικός	100
Τεχνικός	100
Κοινωνικός	100

Εισάγεται το θέμα για συζήτηση. Προεδρεύει ο κ. Κακριδής ο οποίος λέγει: Παρακαλώ να αναβληθεί το θέμα γιατί βρίσκομαι σε επικοινωνία με τον Υπουργό ο οποίος ενδέχεται να αποφασίσει η διαδικασία για τη συγκεκριμένη ανάθεση να ξεκινήσει λίγο αργότερα.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Το θέμα είναι κατεπείγον και πρέπει να συζητηθεί γιατί ήδη η συγγραφή του βιβλίου έχει προχωρήσει και το α' μέρος θα παραδοθεί τέλος Μαρτίου. Αν δεν γίνει η κανονική ανάθεση δε θα είναι δυνατόν να προχωρήσει η διαδικασία κρίσης και έκδοσης του βιβλίου κατά νόμιμο τρόπο.

Ο κ. Βώρος λέγει: Νομίζω ότι - ακριβώς για τους λόγους που εξέθεσε ο κ. Κακριδής - είναι φρόνιμο από υπηρεσιακή άποψη και επιβεβλημένο από ακαδημαϊκή πλευρά να γίνει αμφίπλευρη ενημέρωση στον Υπουργό για το θέμα που εισηγείται ο κ. Κακριδής.

Ακολουθεί ψηφοφορία (ΝΑΙ ή ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΥ)

ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ

Σκορδύλης	ΝΑΙ
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΟΧΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακκάς	ΟΧΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Με ψήφους 6:2 το θέμα αναβάλλεται.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει: Η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων με το έγγραφό της αρ. Φ.211.17/105/Γ2/2092/18-8-83 μας διαβιβάζει αίτημα του κ. Μ. Μπούλιαρη για επανάκριση των βιβλίων του.

Υπενθυμίζω στο Τμήμα ότι ο κ. Μπούλιαρης είχε υποβάλλει σειρά τεσσάρων βιβλίων για κρίση σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 5 του Ν.186/1975. Το Τμήμα με την αρ. 3/12-1-83 πράξη του έκρινε ότι τα παραπάνω βιβλία δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως χρήσιμα με την έννοια του άρθρου 2. Ο κ. Μπούλιαρης ζήτησε και έλαβε αντίγραφο της πράξης του Τμήματος, και με νέα αίτησή του ζητεί επανάκριση.

Στο σημείο αυτό ο κ. Βώρος θέτει υπόψη του Τμήματος το περιεχόμενο της αίτησης του κ. Μπούλιαρη και συνεχίζει: "Η κρίση των βιβλίων έγινε με τη διαδικασία που προβλέπεται από τον κανονισμό λειτουργίας του ΚΕΜΕ δηλ. εισήγηση του θέματος από αρμόδιο εισηγητή (τον κ. Αδαμόπουλο), συζήτηση και ψηφοφορία (υποχρεωτική για τα μέλη του Τμήματος). Η παραπάνω διαδικασία είναι καθόλα νόμιμη και έχει ακολουθηθεί σε δικάδες παρόμοιες περιπτώσεις. Αντίθετα, η άποψη ότι πρέπει οι μη ειδικοί να δίνουν λευκή ψήφο και ο εισηγητής να περιορίζει την κρίση του μόνο σε ό,τι αφορά την ειδικότητά του, αποτελεί σαφή απόκλιση από τις ισχύουσες διατάξεις.

Εξάλλου, ο νόμος δε δίνει δυνατότητα στο Τμήμα να λειτουργήσει ως δευτεροβάθμιο όργανο ώστε να επανεξετάσει θέμα, για το οποίο έχει ήδη αποφανθεί.

Πάντως θα μπορούσα να προσθέσω ότι προσωπικά, ως εισηγητής, θα ήμουν επίσης απορριπτικός για τόν πρόσθετο λόγο ότι κατά την αληθή έννοια του άρθρου 2 για να κριθεί ένα βιβλίο χρήσιμο, πρέπει να καλύπτει συγκεκριμένες διδακτικές ανάγκες, να χρησιμοποιείται δηλαδή συστηματικά στη σχολική πράξη (π.χ. ένα λεξικό της Δημοτικής). Θυμίζω τέλος ότι το Τμήμα ουδέποτε ως τώρα έχει χορηγήσει "χρησιμότητα" σε βιβλία "φροντιστηριακού" τύπου που κυκλοφορούν σε αφθονία στο ελεύθερο εμπόριο γιατί κάτι τέτοιο μεταβάλλεται σε ισχυρό διαφημιστικό όπλο του εκδότη (ο οποίος ειδικά στην κρινόμενη περίπτωση λέγεται ΚΕ.Μ.ΜΕ.).

Ύστερα από τα παραπάνω εισηγούμαι να εμμένει το Τμήμα στην από-
φαση που πήρε με την πράξη του αρ. 3/12-1-83.

Το Τμήμα, ύστερα από συζήτηση, δέχεται την εισήγησής του κ. Βαρου^Λχάκη
στο σύνολό της.

ΘΕΜΑ 5ο

Ανακοινώθηκε το περιεχόμενο των εξής εγγράφων:

- 1) 3561/30-6-83
- 2) 3990/1-8-83
- 3) 5229/15-11-83

Στο σημείο αυτό τελείωσε η συζήτηση των θεμάτων.

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου
Δ. Ζαραφωνίτου

να πικράνει, να αποθαρρύνει, να προκαλέσει την αγανάκτηση, να ανατρέπει, να απονείμει αδικίες, να καταστρέφει, να οδηγεί στην αποτυχία, να οργαίνει απογοητευτικά όλη τη ζωή.

κατά συνέπεια η αειμολότητα εβγαίνει από μία άποψη πολιτισμική, πράξη από σπινιατική από την θέση τη δεικνύμενης. Μία αποτυχημένη δεικνύμενη (από νόημα), έλκεται καλώς ποιεύμενη. Η έρευνα έρευνας αρνητικά παρατηρώντας) μπορεί να ανακαλύψει με μία άλλη επιτυχημένη από τον έατο το δεικνύει τον συνεπικριτικό την αποτυχημένη ποιεύμενη. Μία όμως σπινιατική και δεικνύει αειμολότητα μπορεί να έλκεται αποτυχημένη διατηρείται η επιτυχημένη για το μαθητή η για την φύση του νέου, για τις σχέσεις του με το δεικνύει του, για την σχέση του ανθρώπου στο σχολείο, γενικά για τις σχέσεις του με το δεικνύει του καλού για όλη τη διαδικασία του.

Πολύ μεγαλύτερη είναι η μαθηματική ευθύνη όταν προβλέπεται για αξιολόγηση που γίνεται από τρίτους, οπότε αποδεικνύει η διεύθυνση μαθηματικής γνώσης και η έγκριση του δασκάλου ποσά προσοχής σε αποκαταστάσεις κάποια ανώμαλη προηγμένη αλάνια σε βάρος του μαθητή του. Στην περίπτωση αυτή το αξιολογούμενο στοιχείο είναι ένα αρμόδιο και ανώμαλο γραμμό δοκίμιο και μόνο αυτό. Όμως, πρέπει, ίσως για όλη τη σταδιοδρομία του ένας νέος άνθρωπος που η γαλήνη επιδοσίου του είναι ουσιαστική πόλη, να παροτρύνει του ομογενεώτατος και κοινωτικού περιβάλλοντος, των ποικίλων καταβολών του, της πολιτικής του βίβλου, της λειτουργίας του σχολείου της πόλεως, ¹³ δίδοντάς.

και ενώ το πρόβλημα της βέλτιστης αξιοποίησης έχει τόσο μεγάλη, τόσο ποσοδοαπαιτηρή σημασία για το παρόν, για το σχολείο για τους γονείς, είναι δύσκολο να λυθεί ικανοποιητικά. Γιατί σχεδόν πάντα εξαρτάται από τα αλφά που το προκαλούν. Κι αυτά αλφά βρίσκονται στις συνθήκες λειτουργίας των σχολείων, της εκπαιδευτικής και την επιδιόρθωση του εδαφτικού ποσοτήτων, την ποιότητα των σχολικών βιβλίων (αλφάβητα, **ακαταστάτητα**), προβλήματα τριτοβάθμιας που γεννούν, το ενδιαφέρον που προκαλούν, τις μεθόδους διδασκαλίας (βιβλίο στον σκοπό βοηθούν το μάθητή) και, στο μάθημα, να αλληλεπιδράει και γενικά να προσφέρεται πνευματικά.

Όπως η δυνάμειος που παρουσιάζει το θέμα, οι πολλές προϋποθέσεις που χρειάζεται να εκπληρωθούν για τη λήψη του δε σπινάρις ότι δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί να βελτιστοποιηθεί τα προϊόντα, να γίνουν οι καλύτερες τμήσεις αξιολόγησης των μαθητών. Μετανοήθηκε επίσης να χρειάζεται να δημιουργηθούν κα-
λύστερα συνθήκες λειτουργίας των σχολείων, καλύτερες δομήσεις, καλύτερα βιβλία, να υλοποιηθούν καλύτερες μεθόδους διδασκαλίας να προσδοκούν στο σχολείο των άλλων προσανατολισμού, ώστε να δίνεται η ευκαιρία στο μαθητή να βελτιώσει δια τις εκπαιδευτικές του για να υποβληθεί να διαπονηθεί σύμφωνα αξιολόγησης που θα εκτελεί το μαθητή ο ίδιος τις δραστηριότητες τις προαναφερθείσες του. Διατηρήθηκε όμως χρειάζεται να αναρωτιέται τι μπορεί να κάνουν για την κατά το δυνατό βελτιστοποίηση αξιολόγησης των μαθητών κάτω από τις προϋποθέσεις συνθηκών.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ενας καινούργιος τρόπος αξιολόγησης προβάλλεται απαραίτητα καινούργιο πνεύμα διεκδικάται. Μόνο αν εγκαταλείψουμε τους παλιούς στην προοπτική αναζήτησης αληθείας, τη διερεύνηση οφείδουμε, την αξιο-λόγηση πειράσεων, τη συγκριτική πληροφορία και τη συνολική πα-ροχή του **ΠΕΡ** τη μορφή καινούργιου ολιστικού γνώσε, μόνο τότε θα μπορούμε να αποκαταστήσουμε από την παρούσα κατάσταση αξιο-λόγηση που επιβάλλει ουσία ανακατασκευή τη μηχανική ψήλη και αμετάκλητη την παλαιά ικανότητα, την ανεξαρτησία, την κα-τασκευαστική διεύθυνση, τη φωνήα. • Στο τελευταίο αυτό στοιχείο πρέπει να στραφούμε το ενδιαφέρον και την προσοχή μας ώστε να την τονώσουμε σε νέα βάση.

Διατυπώνουμε το ερώτημα : Τι μπορεί και τι μπορεί να γίνει
λογισθεί με την εξέταση;

1. Η κατασκευαστική ικανότητα;
2. Η αξιοπιστία ως μέσο διασφάλισης;
3. Η φαντασία και η ενοπνευμένη στην εργασία μας δύναμη;
4. Η αποτελεσματική;

6. Η συλλογιστική ικανότητα για την υποστήριξη μιας "θέσης" ή την απάντηση μιας άσκησης ;
7. Η κατανόηση της επιχειρηματολογίας ;
8. Η κριτική, η συντομία, η σαφήνεια των λόγων, της έκφρασης, γενικά ;
9. Η δυνατότητα διατύπωσης προτασιών γρήγορα για επίλυση προβλημάτων και η συνειδητοποίηση επιχειρηματολογίας ;
10. Η επιμέλεια και η ολοκλήρωση στη διατύπωση των σκέψεων ή επιχειρημάτων κλπ.

Ανέλογα με τη φύση των διάφορων μεθόδων και την ηλικία των μαθητών διαφέρει τα στοιχεία είναι δυνατόν να εφευρεθούν και να αξιοποιηθούν.

Η αξιοποίηση του μαθητή κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους μπορεί να βασίζεται στις επιδόσεις του σε όλα ή σε μερικά μόνο από τα σημεία 7-10 ανάλογα με τους στόχους της μαθησιακής διαδικασίας και την αναπτυξιακή ικανότητά των.

Οι επιδόσεις του μαθητή μπορούν να διαπιστωθούν με την κατά-μερηνή "παρουσία" του στην αίθουσα διδασκαλίας, την προφορική συμπεριφορά του ή στη διεξαγωγή του μαθήματος, τις γραπτές εργασίες του, το τελικό γραπτό έργο της χρονιάς.

Από τα αποτελέσματα είναι σημεία που αναφέρονται προηγουμένως για το μαθητή του γυμνασίου γράφεται ότι προσέδωσαν περισσότερο τα τέσσερα πρώτα και το έκτο (1,2,3,4,10).

Η διδασκαλία στο λύκειο μπορεί να αποβεί και στους δέκα στόχους, κυρίως όμως στους 5,6,7,8,9, χωρίς να λησμονηθεί και ο 10ος αφού η επιδίωξη ενός γραπτού έργου του διανοητικού την πρώτη ενότητα.

3. Οι επιδόσεις για τις γνώσεις και τις ικανότητες, επομένως, μετά το μάθη - Ιούλιο 1984.

Έχεται με τα μαθήματα που διδασκούνται οι μαθητές της γ' λυκείου (γενικά και προγραμματιστικά) τα δεδομένα που προβάλλουν είναι :

1. Οι επιδόσεις σε τα περιόριστοι σε επανέληψη διεγερμένη

όπως, αλλά σε επιτόπου ιδιαιτέρως την κριτική, τη διερεύνηση γνώσης (κυρίως) δηλώσεις της 9-8-1982).

2. Διακρίσεις που υπάρχουν ή ανακινούνται που έχουν για το της διακρίσεων και η πληροφορία των τριών ή μες ελέγχεται η γενική πληροφορία. Προσεται για τα ελάχιστα :

α) Οι γενικές δεξιότητες του ΧΜΕ για τη διδασκαλία των μαθημάτων, ή) Οι ειδικές δεξιότητες που τυχόν περιέχονται στα σχολικά εγχειρίδια και που είναι ή είναι επιμελημένα τη διδασκαλία των αντιστοιχών μαθημάτων. π.χ. οι συνθήκες που περιέχονται στα βιβλία των μαθητικών, της φύσεως και της ηλικίας, οι επιδόσεις που περιέχονται στα βιβλία διανοητικής και κοινωνιολογίας αναφέρονται στοιχεία ενδεικτικά για το έργο των βιβλίων, που ενδέχεται να δοθούν στις τελικές εξετάσεις, τις ενδοσχολικές και τις γενικές αναζητήσεις.

Διέγραψε με το πλάτος των υποστηρίκτων δηλώσεων και έδωσαν αυθεντικές απαντήσεις στις επιδόσεις του μαθητή - Ιουλίου 1984/01 μαθητές σε κλίμα :

- να μάθουν ορισμένα στοιχεία από όσα περιέχονται στο βιβλίο τους (αφήνιση ενός γεγονότος, ανάλυση ενός συμπεριφοράς κλπ.)
- να εμπνεύσουν, ελεγχόμενα, τη δική τους γνώμη, κριτική και αξιολόγηση για ένα γεγονός ή μία κατάσταση.
- να επιδείξουν ένα πρόβλημα παρατήρησης προς εκείνα που περιέχεται το βιβλίο τους.

MEPOB

I. TENIKEL APXEL KAI TENIKEL YPOΔIEFEITY

για τον τρόπο διεξαγωγής των εργασιών των γενικών εφευρέσεων.

Όταν οι πολυμεριστές με έξι ουν υπήρξη τους τις εξαίρετες διατάξεις της υπολογιστικής, επιπλέον θα είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν οι υπολογιστές για την ανάλυση των αποτελεσμάτων.

Ελληνικά, αρχικά αρχικά, τα Στήματα σε κάθε εφευρεμένο μάθημα (με εφευρεμένο τα μαθήματα) νοούνται ως νοούνται και βελτιστοποιούνται ανεξάρτητα το ένα από το άλλο. Αν κάποιος αν' αυτά αναφέρεται σε εφευρεθεί, τότε τα αυτά είναι εφευρεθεί βελτιστοποιούνται. (Εάν σε εφευρεθεί-μά βελτιστοποιούνται σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση ή Κεφάλαιο Επόμενης Επόμενης Επόμενης).

Είναι ανόητη αντίληψη ο βαθμολογητής να συνειδητοποιήσει την τε-
ράστια ευθύνη του. (κρίνεται για την κρισιμότερη βαθμολόγηση).

πάσθια ευθύνη του. (κρίνεται για την κοινωμότερη βαθμολόγηση).

Γι' αυτός: α) η βαθμολόγηση πρέπει να μετρεί ανεμπόδιστη από τυχόν υποκειμενικά κριτήρια του διοριστή. Να γίνονται δηλ. με ψυχρά μέτρα, χωρίς επηρεασμούς, χωρίς εξάρσεις απογοητεύσεως ή ελπίσματος.

προκαταλήψεις, χωρίς εξάρσεις ανοητείας ή ευνουχισμού.

Ερωτηματικό ότι κατά τη διαδικασία του η ασυμπίεστη δύναμη η ενεργεια αποθηκεύουν επί την αντανάκλαση εξολόγηση που αποτελεί το βασικόν στόχο.

Η κλήρης ενημέρωση του βαθμολογητή στο περιεχόμενο (ακριβές και ευρύτερο) των συγγραμμένων θεμάτων είναι βασική προϋπόθεση.

Τι ελέγχεται και βαθμολογείται στο κάθε γράμμα;

- Η ορθότητα της απαντήσεως .
- Η πληρότητα της απαντήσεως .
- Η σαφήνεια και η λογική διατύπωση .

ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΚΡΗΤΙΚΗ ΔΕΔΩΜΕΝΗ

[illegible]

Друг съществителен прелитен пооблажливост уединен

Ο παθολογικής μορφής να προσφέρει στη δύσθυνη του εποπτευόμενος μέλους της Ε.Β.Κ. ή και να συνεργαστεί με άλλο παθολογική.

Κάθε παλαιόπαιχτος διαφέρει το ένα το άλλο, κατά κίνημα, με βάση την ιδιότητα κατά τη διάρκεια της μάχης.

Δοκιμαστική, αρχικά, βαθμολόγηση.

Εννοείται επίσης ότι οι παρονομαστές να εξαρτώνται πρώτα απ' όλα από την κατάσταση της χώρας, για να ευναισθούν τα μέλη της ομάδας παρονομαστών.

Επειτα σε σύγκριση των παθολογιών να γίνει ανάλυση των οβρίδων, προσομογή τους στα δέντρα και οξείκη ανταλλαγή γνώσεων.

После того как были приняты соответствующие меры, в течение 1985 года в СССР было произведено 1,5 млрд. тонн зерна, что на 10% больше, чем в 1984 году.

Να γίνεται προκαταρκτική ενημέρωση στους διοργανωτές ως προς την κατάσταση της βιβλιοθήκης.

Π.Χ. - βασιλευσόντων οδογράφως και αρθρομητρώως.

- ၁ ဗာဗျာဗ် မုာ်လဲလဲ ငွေ ဝဲလဲလဲလဲ

- Ο α' βαθμολογικής σημειώνει με κόκκινο Χρόμα και ο δεύτερος με πράσινο.

- ποιά η εκπαίδευση στην καταχώρηση και υπογραφή των

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΤΩ ΑΝΘΡΩΠΩ ΟΥΣΙΑΣ :

- a) + (существ., ёвас и непростително) = покаяние
- б) - (утопичност, кѣсто на бѣда) = сожалѣние
(наблюдѣн напредъ напредъ не единственнаго непростѣно)
- в) + (существо, добротѣна напредъ) = покаяние (напредъ напредъ)
= покаяние, сожалѣние (напредъ напредъ)

II.

Ειδικότερα για την ΕΚΣΕΣΗ και τη ΜΕΤΑΡΡΑΤΗ κερμένου προβλέπονται και τα εξής ούμματα :

Γενικά στα γραπτά ο διοριστής πρέπει να προσέξει :

- Α) το περιεχόμενο δηλ. το σύνολο των οργανωτικών σχέσεων που διατυπώνεται ο διοριστής κάτω από δεδομένο πρόβλημα.

Βεβαιώνεται θεωρούμεν :

- 1) Η γενικότερη θέση που παίρνει ο διοριστής ανέλυντι στο πρόβλημα, η προοπτική του κινήτη, αυτή μπορεί να είναι και αντιστρατι με της ως τώρα γνωστές και παραδοτικές απόψεις, αρκεί να είναι τεκμηριωμένη. Ο διοριστής δεν πρέπει να επιμελίζεται απ' την ποσοτική του άποψη.
- 2) Το είδος των γνώσεων-δεξιοτήτων, που χρησιμοποιεί ο διοριστής, για να αντιμετωπίσει την θέση του, και μαζί η κριτική του ικανότητα και η οριότητα επιλογής των προσφερόμενων γνώσεων. Ο διοριστής δηλαδή πρέπει να προσέξει : αν οι γνώσεις είναι απορριπτικές και ανισχύον κριτικά του κινήτη, αν αυτοεκρινόμενες στις απαιτήσεις του θέματος κι έχουν λειτουργική σχέση με αυτό, αν βασίζονται στα συστατικά γνωρίσματα των δεδομένων ανωτέρω.
- 3) Ο τόπος που οργανώνει τις σχέσεις του, η ικανότητα του να τους δώσει μορφή λογικών συσχετισμών με αποδοκτική δύναμη και αξία.
- 4) Ο ρόλος και η οριότητα των συσχετισμών που χρησιμοποιεί για να διακρίνει τους τριτογενείς του.
- 5) Η ελαστικότητα ή ευελιξία, η άμεση και η οργάνωση της σχέσης, η έκταση προσαρμογής και ερωτικής ούδεσης.

Τα στοιχεία αυτά ως σύνολο έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα και βαθμολογούνται από 0-10.

Συμμάττα για το περιεχόμενο θεωρούμεν :

- 1) Η προσβολή μιας γενικής πρότασης ή αναπόρρητης θέσης.
- 2) Η ~~κρίση~~ ^{λογική} ~~κατασκευή~~ ^{κατασκευή} μιας οριής θέσης.
- 3) Η φύση και περιγραφή της συσχετιστικής.
- 4) Η απόφαση έδω, ανωτέρω γνώσεων.
- 5) Ο κριτικός φόντος ιστορικών και άλλων παραδοτικών.
- 6) Η ανακάλυψη της έκτασης συσχετισμών με παραγόμενα, συνηθισμένα, ή νέα, γνώσεις στοιχείων. Δεν στοιχείων αυτά είναι αποδοτική η μετρήσιμη χρήση και διάφορα είναι βέβαια σε ενόχληση των λογικών συσχετισμών.
- 7) Τα παραδοτικά στοιχεία που δεν περιλαμβάνονται στις απαιτήσεις του θέματος.

Β) Τα γενικά και ειδικότερα συμπεράσματα.

- 9) Η αντίληψη θεωρούμεν ως γενικότατο σημείο από όπου ο διοριστής βασίζεται έχει η δυνατότητα του κινήτη να δει την ουσία του προβλήματος και να μην στον κινήτη, η κριτική της σχέσης του στην περίπτωση του θέματος.
- 10) Η έκταση των σχέσεων που καθορίζουν το σχέδιο και την ουσία της θέσης.

Βεβαιώνεται θεωρούμεν :

- 1) Η λογική έκταση των σχέσεων, η οριότητα και αρμονική σύνθεση μεταξύ τους, έτσι που να γίνεται η μια μετά από την άλλη κατά λογική ακολουθία και οριότητα ή συσχέτιση των σχέσεων σε ποσοτική συσχέτιση.
- 2) Η οριότητα των συσχετισμών σε κινήτη, κινήτη.
- 3) Η προσδοκτική απάντηση και διακρίση της προοπτικής θέσης.
- 4) Η φύση και οριότητα κινήτη, ο έδαφος του κινήτη.
- 5) Η ανεξαρτησία και προσαρμογής γενικά μέσων (κινήτη) και η κριτικότητα.

Τα στοιχεία αυτά βαθμολογούνται σε σύνολο από 0-4.

Συμμάττα στη διάκριση των σχέσεων θεωρούμεν :

- 1) Η έκταση υπονοούμενης ποσότητας και η άμεση κριτική των σχέσεων.
- 2) Η έκταση αντίθεσης είτε ανάμεσα στα μέλη (κινήτη), είτε ελαστικότητα (κινήτη) είτε αντίθετος στις επιλογές σχέσεων και συσχετισμών.
- 3) Η ικανότητα ποσότητας στην αντίθεση, που δεν μπορεί τη σχέση με νέες επιλογές, αλλά την επιλογές στο σημείο επιλογής με επιλογές και ανεξαρτησία.

Την έκταση ή ποσότητα αυτή αποτελεί το είδος, την ποσότητα του άμεσου, που χρησιμοποιείται ο διοριστής, για να διακρίνει και να παρουσιάσει το σύνολο των σχέσεων του.

Βεβαιώνεται θεωρούμεν :

- 1) Η έκταση της διακρίσεως, η οριότητα και η κριτικότητα, η μετρήσιμη χρήση των συμπερασματικών τρόπων.
- 2) Η οριότητα του άμεσου με τις απαιτήσεις του περιεχόμενου.

και ε) Εξέταση του τεχνικού βιβλίου (ο βιβλός αυτός είναι έργο του
των επιμελητών βιβλίων των αντιστοίχων).

Ε' Μ Α Θ Η Μ Α Τ Ι Κ Α

1ο Η επεξεργασία των βιβλίων πρέπει να επιτελείται σε γνωστός
μορφές που αναφέρονται στα συγκεκριμένα βιβλιογραφικά βιβλία
καθώς και σε κάθε άλλη πρόταση που θεωρείται γνωστή από ποιο-
τιώδη τάξη.

Αν τυχόν γίνεται χρήση άλλης πρότασης, μέσα από τις παραπάνω,
θα πρέπει αυτό να αποδεικνύεται. Με τις παραπάνω προδιαγραφές
γίνεται βενή και μηδ' αδιαβέβη και δε συνάγεται με την ανδρα-
ξη του βιβλιογραφικού βιβλίου.

2ο Θα είναι βιβλιογραφία με την ανώτατη βιβλιογραφία, όταν εκτός
από την οριζή της ανώτατης είναι άφορο σε αυτολόγιο, παρθε-
νη και διαδύομο.

3ο Όταν η επεξεργασία ενός βιβλίου δεν έχει λογική σχέση με αυτό
(συνταγισμός, δοχία με το θέμα πρόβλημα), τότε βιβλιογραφείται
με τη μορφή.

4ο Αν η ανώτατη ενός βιβλίου δεν είναι παρθενη αλλά η πορεία
που ακολουθείται είναι λογική, τότε γίνεται ανώτατη αυτολόγιο
αυτών που πρόκειται.

5ο Υπολογισμός κάποιου βιβλίου ανήκει με την ανώτατη που έχει
στην ουσιαστική επεξεργασία του βιβλίου.

6ο Στοιχεία που αναγράφονται στην ανώτατη, μέσα από τα στοιχεία
για την πρώτη επεξεργασία του βιβλίου, δε λαμβάνονται υπόψη.

7ο Το ανώτατο ενός προβλήματος δε λαμβάνεται υπόψη, όταν δε
βιβλιογραφείται από την πορεία της ανώτατης ή όταν αναγράφεται
χωρίς να προηγείται επεξεργασία του προβλήματος.

Μ' Ο Υ Γ Ι Κ Η Κ Α Ι Χ Η Μ Ε Ι Α

Ι. Θ Ε Μ Α Τ Α

1. Η βιβλιογραφία των γραμμάτων επιτελείται στο περιεχόμενο των εγ-
κεφαλίων βιβλίων βιβλίων.

όπως ή στις επιμέρους των προβλημάτων και που περιέχονται στα
παραπάνω βιβλιογραφικά βιβλία δε λαμβάνεται να αποδεικνύεται, ενός
από αυτό γίνεται κατά την οριζή. Αντίθετα όταν που δεν πε-
ριέχονται στα βιβλιογραφικά βιβλία και χρησιμοποιούνται στις ανωτά-
τες σε βιβλία θεωρείται ή στις επιμέρους των προβλημάτων πρέπει να
αποδεικνύονται.

3. Θα είναι βιβλιογραφία με την ανώτατη βιβλιογραφία, όταν αντιστοι-
χεί στις ανωτάτες αντιστοιχίες:

α) Έχει αντιστοιχία όλη η ύλη σε περιεχόμενο που αναφέρεται στην
ανώτατη ανώτατη του συγκεκριμένου βιβλιογραφικού βιβλίου.

β) Δεν περιέχει επισημειωμένα στοιχεία.

γ) Παρασκευάζει ορθή δομή στη σειρά των νοημάτων.

δ) Διακρίνεται από απλότητα και ακριβότητα.

ε) Περιέχει τα απαραίτητα και ορθά σχήματα για την ανώτατη της
θεωρίας.

4. Κατά τη βιβλιογραφία ενός βιβλίου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως
θεωρία στοιχεία και τα εξής:

α) Η ορθή απεικόνιση και η μέγιστη ενός σημείου ορθή ανώτατη ή
και η επιμετρία ορθή ανώτατη του βιβλίου.

β) Τα στοιχεία και παρθενη σχήματα που είναι σχετικά με το θέμα.

ΙΙ. Π Ρ Ο Β Λ Η Μ Α Τ Α

1. Η ανώτατη ενός προβλήματος βιβλιογραφείται με την ανώτατη βιβλιο-
γραφία όταν ικανοποιεί τα ακόλουθα:

α) Έχει ορθή απεικόνιση και λογική επεξεργασία

β) Περιέχει ορθή και επιμετρία αυτολόγιο

γ) Σχετίζεται με ορθή λογική ανωτάτη ανωτάτη ανωτάτη από τις
αυτές μορφές μετρίωσης.

δ) Περιέχει τα απαραίτητα σχήματα που πρέπει να είναι από τα
παρθενη.

ε) Διακρίνεται από απλότητα και ακριβότητα.

2. Κατά τη βιβλιογραφία ενός προβλήματος πρέπει να λαμβάνονται υπόψη
ως θεωρία στοιχεία και τα εξής:

α) Η ορθή απεικόνιση και η μέγιστη ενός σημείου (έτσι και όχι μέγιστη

τέλους) ορθότητα στην επεξεργασία, ή η ορθότητα στην επεξεργασία μόνο σε ορισμένα σημεία, που πάντως αποτελούν τμήμα μιας ορθής διαδικασίας επίλυσης του προβλήματος.

β) Η σωστή αφετηρία μόνο, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ορθό αποτέλεσμα. Η εκτίμηση φυσικά θα είναι ανάλογη.

γ) Τα σωστά και πλήρη σχήματα που κρίνονται χρήσιμα για την ορθή επίλυση του προβλήματος.

δ) Το αποτέλεσμα ενός προβλήματος δε λαβαίνεται υπόψη, όταν δε δικαιολογείται από την πορεία της επίλυσης που αναγράφεται στο γραπτό ή όταν το αποτέλεσμα αναγράφεται χωρίς να προηγείται επεξεργασία του προβλήματος.

ε) Κατά τη βαθμολογία δε λαβαίνεται υπόψη η προσπάθεια επίλυσης ενός προβλήματος, όταν έχει λανθασμένη αφετηρία και ακολουθεί εσφαλμένη πορεία.

ΠΡΑΞΗ 22/1984

=====

Σήμερα, 27-2-84, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.30 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδής, Ειδ. Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσας, Εισηγητές και η γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφώνιτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Φ. Βώρος και Δ. Τομπαΐδης.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

=====

- ΘΕΜΑ 1ο - Ανατύπωση του σχ. εγχειριδίου, Μουσική Β' Γυμνασίου. Εισηγητής Κ. Φούσας.
- ΘΕΜΑ 2ο - Ανάθεση συγγραφής διδ. εγχειριδίων για την Α' πολυκλαδικού Λυκείου (Βιολογία-Στοιχεία Βιοτεχνολογίας, Φυσική, Πολιτική Οικονομία, Οργανισμός του ανθρώπου. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Σύσταση Επιτροπής για κρίση γεωγραφικών χαρτών. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Ανακινώσεις

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Φούσκας λέγει: Μετά την απόφαση του Τμήματος Μ.Ε. αρ. 3/19-1-1984 σχετικά με τα βιβλία Μουσικής Γυμνασίου και Λυκείου, παρουσιάζω σήμερα στο Τμήμα διορθωμένο το βιβλίο της Β' Γυμνασίου και με την ευκαιρία αυτή σημειώνω τα εξής:

1) Για τα γενικά προβλήματα των βιβλίων Μουσικής παραπέμπω σε όσα είπα στις συνεδρίες μας 16/10-2-1984 και 17/13-2-1984.

2) Οι απόψεις του αποσπασμένου στο ΚΕΜΕ Μουσικού κ. Αθ. Παπαζαρή φαίνονται στο χειρόγραφο του, το οποίο καταθέτω στο Τμήμα. Ο ίδιος βρίσκεται σε αναρρωτική άδεια. Ως προς το ουσιαστικό τους μέρος οι παρατηρήσεις του κ. Παπαζαρή με βρίσκουν αντίθετο κατά το πλείστον. Συγκεκριμένα ο κ. Παπαζαρή:

α) Προτείνει την αφαίρεση από το βιβλίο του ΟΕΔΒ της "Εισαγωγής", σελ. 5-7. Διαφωνώ με την πρόταση, γιατί η εισαγωγή αυτή είναι μια ιστορική επισκόπηση, σύμφωνη με το ισχύον Α.Π. και απαραίτητη. Τα μη εντελώς μουσικά μέρη του βιβλίου είναι ελάχιστα και το συγκεκριμένο τμήμα είναι μόλις 3 σελίδες. Χωρίς εισαγωγή, η οποία αναφέρεται στο μεγαλύτερο τμήμα του εγχειριδίου, το βιβλίο θα κολοβωθεί και δε θα αξιοποιηθεί διδακτικά

β) Φρονεί ότι πρέπει να αφαιρεθούν από το βιβλίο τα τμήματα που αναφέρονται στην εξέλιξη της "Μουσικής στη Δύση" (σελ. 88) και στις "βιογραφίες" των κυριότερων συνθετών της ευρωπαϊκής Μουσικής (σελ. 89-94). Η πρόταση του Μουσικού με εκπλήσσει. Το κεφάλαιο η "Μουσική στη Δύση", μια σελίδα όλη-όλη (σελ. 88), είναι απαίτηση του Α.Π. και προσφέρει στη διδασκαλία του μαθήματος, γιατί δείχνει την προέλευση των φθογοσήμων της Ευρωπαϊκής Μουσικής. Οι "βιογραφίες" των κυριότερων συνθετών (Μπάχ-Χέντελ-Χάινδν-Μότσαρτ-Μπετόβεν) αποτελούν συνέχεια της προηγούμενης ενότητας και κρίνονται απαραίτητες, για να έχουν οι μαθητές μια αοράτη ενημέρωση γύρω από τους γίγαντες της ευρωπαϊκής Μουσικής. Όλοι οι βιογραφούμενοι μουσικοί είναι εξαίρετοι και η προσφορά τους είναι τώρα πια παγκόσμιο κτήμα. Όχι μόνο δε βλάπτει το τμήμα αυτό του βιβλίου, αλλά ωφελεί. Απόδειξη αυτού είναι και η προσπάθεια του κ. Παπαζαρή να ξαναγράψει με το δικό του τρόπο και χωρίς αιτία βιογραφίες των μεγάλων μουσουργών (σε-

λίδες 9-13 του χειρογράφου του).

γ) Επιθυμεί, χωρίς καμιά αιτιολόγηση, την αφαίρεση του τμήματος του βιβλίου "Αναλύσεις έργων" (σελ. 128-137). Διαφωνώ με την πρόταση, γιατί τις "Αναλύσεις" τις απαιτεί το Α.Π., γιατί τις βρίσκω ωφέλιμες και γιατί, από ό,τι ξέρω, τα ίδια έχει αναμεταδώσει και η ΕΡΤ για το ίδιο θέμα και τα ίδια περίπου γράφουν και άλλα συναφή βιβλία.

δ) Χαρακτηρίζει τις "Αναλύσεις βυζαντινών ύμνων" (σελ. 138-40) "μετάφραση" και όχι "αναλύσεις". Συμφωνώ μαζί του, αλλά αυτό δεν είναι λόγος για αφαίρεση του τμήματος αυτού. Η μετάφραση των εκκλησιαστικών ύμνων είναι απαραίτητη, γιατί έτσι οι μαθητές, οι οποίοι δεν έχουν διδαχτεί Αρχαία Ελληνικά, μπορούν να κατανοήσουν το νόημα των ύμνων. Εκείνο που χρειάζεται είναι να διορθωθεί η επιγραφή.

ε) Προσθέτει ένα νέο κείμενο με τίτλο "Περίληπτική εξιστόρηση της εξέλιξης της παγκόσμιας μουσικής από το 1600". Το πρώτο τμήμα αυτής της εξιστόρησης, που είναι αρκετά εκτεταμένο και όχι περιληπτικό, για την εποχή Μπαρόκ, ο κ. Παπαζαρή το πήρε, φαίνεται, από την "Ιστορία Μουσικής" του Νέφ (μετάφραση με προσθήκες Γ. Σκλάβου). Η ύλη αυτή είναι απαίτηση του Α.Π. της Τρίτης (Γ') τάξεως Γυμνασίου και όχι της Δευτέρας (Β') τάξεως. Στο βιβλίο της τάξεως εκείνης, δηλαδή της Γ' (σελ. 72), υπάρχει περιληπτική εξιστόρηση της Μουσικής Μπαρόκ. Είναι περιττό να διδαχτεί δύο φορές ή να φύγει από τη Γ' τάξη και να προστεθεί στη Β' τάξη. Αυτό θα ήταν μια άσκοπη και ανατιολόγηση αλλαγή του Α.Π. του μαθήματος, η οποία δε θα ωφελούσε σε τίποτα.

Το δεύτερο τμήμα της εισηγήσεως του κ. Παπαζαρή για την "εποχή κλασικισμού" διδάσκεται επίσης περιληπτικά στη Γ' τάξη, όπως απαιτεί το Α.Π., σελ. 72, με τίτλο "Κλασική εποχή" Μουσικής. Περιττό να διδαχτεί και εδώ. Εντύπωση πάντως προξενεί η προσπάθεια του κ. Παπαζαρή να ξαναβάλει ύλη για τους Μπάχ, Χάιντεν και Μότσαρτ, η οποία υπάρχει στο βιβλίο (σελ. 89-94), και την οποία με άλλη πρότασή του διαγράφει.

Για όλους αυτούς τους λόγους δε συμφωνώ καθόλου με τις προτάσεις του κ. Παπαζαρή, οι οποίες προξενούν πολλές ανωμαλίες και δημιουργούν προβλήματα, και κατά συνέπεια τις απορρίπτω όλες, εκτός από την παρατήρησή του για τις αναλύσεις των βυζαντινών ύμνων την οποία αποδέχομαι και διορθώνω το βιβλίο.

Με την ευκαιρία όμως της γενικής αναθεωρήσεως του βιβλίου δηλώνω στο Τμήμα ότι διόρθωσα πολλά σημεία του επειδή αυτά είχαν ασάφειες ή υστερούσαν από την πλευρά της γλωσσικής διατυπώσεως ή ήταν τυπογραφικά αβλεπτήματα. Οι διορθώσεις μου σημειώνονται στο βιβλίο με κόκκινη μελάνη.

Αναφέρω επίσης ότι υπεύθυνη θεώρηση της διορθώσεως γλωσσικών σφαλμάτων του βιβλίου έκαμε ο συνάδελφος κ. Κ. Κατσιμάνης.

Ο κ. Κατσιμάνης λέγει: Το βιβλίο "Μουσική Β' Γυμνασίου" το πήρα μόλις πριν από 15'. Γι' αυτό ισχύουν όλα όσα σας είχα πει για το βιβλίο της Α' Γυμνασίου. Το βιβλίο χαρακτηρίζεται από προχειρότητα γραφής, την ευθύνη της οποίας δε θα ήθελα με κανέναν τρόπο να τη συμεριστώ. Ειδικότερα το κεφάλαιο της εισαγωγής (σελ. 5-7-) αναφέρεται σε στοιχεία ιστορίας του αρχαίου πολιτισμού που είχαν γραφεί χωρίς μεγάλη προσοχή. Επομένως έχω την υπόνοια ότι περιέχει πολλά σφάλματα. Προτείνω αυτό το κεφάλαιο να αφαιρεθεί. Αν βέβαια παραμείνει θα κάνω ό,τι μπορώ για τη διόρθωσή του, που βέβαια θα χρειαζόταν ειδικό έρευνاتی και μεγάλη χρονική άνεση.

Το Τμήμα αποφασίζει ομόφωνα να προωθηθεί στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση το βιβλίο της Μουσικής Β' Γυμνασίου με τις διορθώσεις που θα επιφέρει ο κ. Κυρ. Κατσιμάνης.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Σχετικά με τη συγγραφή των βιβλίων για τα μαθήματα του Πολυκλαδικού Λυκείου έχω να εισηγηθώ τα ακόλουθα:

α) Βιβλίο Βιολογίας-Στοιχεία Βιοτεχνολογίας. Το βιβλίο θα γραφεί όπως τα προσαρτημένα σημειώματα με τις εξής διαφορές:

Το βιβλίο θα πρέπει να γραφεί με βάση το μισό περίπου του προτεινόμενου προγράμματος δηλαδή μόνο την Μικροβιολογία χωρίς την άμυνα του οργανισμού (αίμα, ανοσολογία, εμβόλια) και της Βιοτεχνολογίας. Και αυτό διότι όλα τα άλλα καλύπτονται από το πρόγραμμα της γ' Γυμνασίου και η άμυνα του οργανισμού στη Μικροβιολογία υπάγεται στην Ανατομία-Φυσιολογία-Υγιεινή.

Το επόμενο μέρος του βιβλίου θα πρέπει να περιέχει Γεωλογία-Ορυκτολογία σε ισοδύναμη κατανομή όπως γίνεται και στο πρόγραμμα άλλων χωρών όπως π.χ. στη Γαλλία. Η πληθωριστική και αλληλεπικαλυπτική παρουσία βιολογικών μαθημάτων στην Α' ΕΠΑ και η παντελής έλλειψη Γεωλογίας-Ορυκτολογίας με θέματα εξίσου χρήσιμα για την μόρφωση όλων των ελληνοπαίδων στο ΕΠΑ είναι σε βάρος της ισορροπής λειτουργίας της Α' του ΕΠΑ. Σε περίπτωση αποδοχής της προτάσεώς μου είμαι σε θέση να υποδείξω και πρόγραμμα και συγγραφείς μέσα σε 15 μέρες..

β) Για την Πολιτική Οικονομία. Το βιβλίο θα γραφεί όπως τα προσαρτημένα σημειώματα.

γ) Για την Φυσική. Το βιβλίο θα γραφεί όπως το προσαρτημένο σημείωμα.

δ) Το βιβλίο "Οργανισμός του ανθρώπου" θα γραφεί όπως το συνημμένο σημείωμα με τις ακόλουθες διαφορές. Επειδή υπάρχει επικάλυψη με την Ανθρωπολογία-Υγιεινή της Β' Γυμνασίου να τροποποιηθεί η κατανομή της ύλης ώστε τα συστήματα σκελετικό-Μυϊκό δηλ. 2,3,4,5 κεφάλαια να αντικατασταθεί με ένα πολύ περιληπτικό ή καλλίτερα με εικόνες.. Γενικά το πρόγραμμα θα πρέπει να συνοδεύεται με οδηγίες που θα υποχρεώνουν τον συγγραφέα να λάβει υπόψη ότι οι μαθητές διδάχονται πολλά από τα θέματα του προγράμματος μόλις 1,5 χρόνο πριν. Για τον ίδιο λόγο προτείνω την έκταση του βιβλίου να είναι 50% της προτεινόμενης προς όφελος της Γεωλογίας-Ορυκτολογίας

που θα πρέπει να διδαχτεί σε ύλη ενός τουλάχιστον τετραμήνου σε βάρος των δύο βιολογικών μαθημάτων Βιολογίας-Οργανισμός του ανθρώπου.

Το Τμήμα αφού έλαβε υπόψη:

1) Την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου και

2) Τη συζήτηση που ακολούθησε

Γ ν ω μ ο δ ο τ ε ι

α) Το βιβλίο της Βιοτεχνολογίας να μην έχει επικαλύψεις.

β) Αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου για τη συγγραφή του βιβλίου της Φυσικής.

γ) Διατηρεί τις επιφυλάξεις του λόγω πολλαπλών επικαλύψεων στα βιβλία της Πολιτικής Οικονομίας και του Οργανισμού του ανθρώπου.

Εκφράζει την ευχή το Τμήμα, οι επιφυλάξεις να μην υπερβαίνουν τους τρεις (3) για κα'κ' όλης.

Η επιτροπή σε 45 μέλη και της επιτροπής της να υπακούει στο Τμήμα Κ.Ε.Ε. του ΚΕ.Ε.Ε. τη γραμμή της και να υποδέχεται τις προτάσεις της επιτροπής που πρέπει να γίνουν από την επιτροπή. Σε όλη την επιτροπή προτείνονται: 1) Καταργηθεί η επιτροπή, 2) Καταργηθεί η επιτροπή, 3) Καταργηθεί η επιτροπή, 4) Καταργηθεί η επιτροπή, 5) Καταργηθεί η επιτροπή, 6) Καταργηθεί η επιτροπή, 7) Καταργηθεί η επιτροπή, 8) Καταργηθεί η επιτροπή, 9) Καταργηθεί η επιτροπή, 10) Καταργηθεί η επιτροπή, 11) Καταργηθεί η επιτροπή, 12) Καταργηθεί η επιτροπή, 13) Καταργηθεί η επιτροπή, 14) Καταργηθεί η επιτροπή, 15) Καταργηθεί η επιτροπή, 16) Καταργηθεί η επιτροπή, 17) Καταργηθεί η επιτροπή, 18) Καταργηθεί η επιτροπή, 19) Καταργηθεί η επιτροπή, 20) Καταργηθεί η επιτροπή, 21) Καταργηθεί η επιτροπή, 22) Καταργηθεί η επιτροπή, 23) Καταργηθεί η επιτροπή, 24) Καταργηθεί η επιτροπή, 25) Καταργηθεί η επιτροπή, 26) Καταργηθεί η επιτροπή, 27) Καταργηθεί η επιτροπή, 28) Καταργηθεί η επιτροπή, 29) Καταργηθεί η επιτροπή, 30) Καταργηθεί η επιτροπή, 31) Καταργηθεί η επιτροπή, 32) Καταργηθεί η επιτροπή, 33) Καταργηθεί η επιτροπή, 34) Καταργηθεί η επιτροπή, 35) Καταργηθεί η επιτροπή, 36) Καταργηθεί η επιτροπή, 37) Καταργηθεί η επιτροπή, 38) Καταργηθεί η επιτροπή, 39) Καταργηθεί η επιτροπή, 40) Καταργηθεί η επιτροπή, 41) Καταργηθεί η επιτροπή, 42) Καταργηθεί η επιτροπή, 43) Καταργηθεί η επιτροπή, 44) Καταργηθεί η επιτροπή, 45) Καταργηθεί η επιτροπή.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου αποφασίζει ομόφωνα: Το θέμα περνάει στο Τμήμα της Διευτήτριας Εκ/σης του ΚΕ.Ε.Ε.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Στο έγγραφο Φ.300/2489/3-9-1984 του ΟΣΚ που ζητάει να γνωμοδοτήσουμε για την καταλληλότητα και τις, σε αντίθετη περίπτωση, διορθώσεις και τροποποιήσεις των 8 χαρτών που συνυποβάλλονται έχω να εισηγηθώ τα ακόλουθα:

1) Το ΚΕΜΕ ουδέποτε ερωτήθηκε για το ποιους χάρτες χρειάζονται τα σχολεία για τις ανάγκες τους και τι πρέπει να περιέχουν.

2) Τέτοια ενέργεια έγινε μόλις προ λίγων μηνών και η σχετική επιτροπή που θα μεριμνήσει για τις ανάγκες των σχολείων σε εποπτικά όργανα και μέσα ακόμα δε συστήθηκε.

3) Ο ΟΣΚ και άλλη φορά μας επιφόρτισε για την κρίση χαρτών που ήδη είχε παραλάβει. Υποχρεώνεται να κάνει διαγωνισμούς αφού δημοσιεύσει προκηρύξεις που οι όροι τους υπαγορεύονται από την Δ/ση Εποπτικών Οργάνων χωρίς αυτή η τελευταία να συμβουλευεται το ΚΕΜΕ ούτε για τα είδη των χαρτών ούτε για τις προδιαγραφές τους.

Ύστερα από αυτά νομίζω ότι: α) Το Τμήμα Μ.Ε. είναι υποχρεωμένο για τελευταία φορά, και αφού κάνει τις σχετικές παραστάσεις στην υπηρεσία εποπτικών οργάνων για τη μη έγκαιρη προειδοποίηση για τις προθέσεις τις σχετικές με την αγορά χαρτών, να συστήσει επιτροπή κρίσης των υπό του εγγράφου μνημονευόμενων χαρτών.

Η επιτροπή σε 45 μέρες από της συστάσεώς της να υποβάλει στο Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ τη γνωμοδότησή της και να υποδείξει τις σχετικές διορθώσεις που πρέπει να γίνουν, αν αυτό είναι αναγκαίο. Ως μέλη της Επιτροπής προτείνω τους: 1) Πατζάρη Δημήτριο, καθηγητή 1ου Λυκείου Δάφνης, 2) Καραπέτσου Αθηνά, Καθηγήτρια 3ου Γυμνασίου Κερατσινίου, 3) Νικολαΐδη Νικόλαο, Σχ. Σύμβουλο Αν. Αττικής.

Το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου αποφαινεται ομόφωνα: Το θέμα αφορά το Τμήμα της Δημοτικής Εκπ/σης του ΚΕΜΕ.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Α. Αδαμόπουλος ανακοίνωσε:

1.- Αναφορά του Σχ. Συμβούλου Παπαδάκη Ιωάννη πρ. εγ. 285/1-2-1984 Δ/ση Μ.Ε. Χανίων.

2.- Πρόταση της Ε.Μ.Ε. για τη διδασκαλία της Στατιστικής. Αποστολή σχετικής ομιλίας στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Μαθ. Παιδείας από τον Γ. Παπά.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Προεδρεύων

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δημ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 23/1984

Σήμερα, 29-2-1984, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.30 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή, Αττικής). Με εντολή του κ. Φ. Κακριδή προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδ. Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Λθεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Δ. Τομπαΐδης, γιατί βρίσκεται στη Θεσ/νίκη για λόγους υπηρεσιακούς.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Προκήρυξη για τη συγγραφή του διδ. βιβλίου "Αρχές λειτουργίας γραφείου" της Γ' Γεν. Λυκείου (5η δέσμη). Εισηγητής Β. Θεοδωρακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Γνωμοδότηση για το διορισμό των Μπανάσιου Κων/νου και Βρακά Μυρσίνης στη Μ.Ε., ως καθηγητών τεχνικών. Εισηγητής Α. Αδαμόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Αναλυτικά προγράμματα Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας Λυκείου σχ. έτους 1984-85. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Ηλ. Θεοδορακόπουλος λέγει: Όπως είναι γνωστό, το μάθημα "Αρχές Λειτουργίας γραφείου" της 5ης δέσμης εξυπηρετείται φέτος με το βιβλίο του Ευγενιδείου Ιδρύματος "Οργάνωση Γραφείου" και θα εξυπηρετηθεί και κατά το σχολικό έτος 1984-85 με το ίδιο βιβλίο (το τμήμα έχει ήδη γνωμοδοτήσει για την ανατύπωσή του). Όμως αυτός ο τρόπος της εξυπηρέτησης του μαθήματος υπαγορεύτηκε από τα πράγματα, ως λύση ανάγκης. Το μάθημα χρειάζεται δικό του βιβλίο, γραμμένο για μαθητές της τελευταίας τάξης γενικού λυκείου και σύμφωνα με το οικείο Α.Π. Βέβαια είχε γίνει μια προσπάθεια να γραφεί τέτοιο βιβλίο με ανάθεση και γι' αυτό είχε προσπαστεί στο ΚΕΜΕ με την υπουργική απόφαση Ε2/3316/25-4-83 η εκπαιδευτικός του ΚΕΤΕ Κορίνθου Κων/να Καλλιμάνη, αλλά τελικά ούτε η ίδια παρουσιάστηκε στο ΚΕΜΕ ούτε βιβλίο γράφτηκε. Τους λόγους δεν τους γνωρίζω.

Ύστερα από τα παραπάνω εισηγούμαι την ακόλουθη προκήρυξη για τη συγγραφή βιβλίου:

ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ

διαγωνισμού για τη συγγραφή διδακτικού βιβλίου
"Αρχές λειτουργίας γραφείου" για την Γ' τάξη Λυκείου
(5η δέσμη)

Ο Υπουργός Εθν. Παιδείας και Θρησκευμάτων

Έχοντας υπόψη:

- 1.- Τα άρθρα 2 και 5 του Ν.Δ. 749/70 "περί διδακτικών βιβλίων" (ΦΕΚ 277/70 τ.Α').
- 2.- Το άρθρο 80 του Ν.309/76 "περί οργάνωσης και διοικήσεως της Γενικής Εκπαιδεύσεως" (ΦΕΚ 100/76 τ.Α')
- 3.- Το άρθρο 2 παρ. 5 του Ν.186/75 "περί ΚΕΜΕ και διατάξεών των του προσωπικού της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ" (ΦΕΚ 214/75 τ.Α')
- 4.- Την πράξη του Τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ.

./.

Προκηρύσσουμε διαγωνισμό για τη συγγραφή διδακτικού βιβλίου "Αρχές λειτουργίας γραφείου" της Γ' τάξης γενικού λυκείου-5ης δέσμης με τους ακόλουθους όρους:

1.- Σκοπός του βιβλίου, γενικός και ειδικός, είναι ο αναγραφόμενος στο προοίμιο του Αναλυτικού Προγράμματος του μαθήματος, που συντάττει το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ με την πράξη του 2/4-1-84.

2.- Ύλη του βιβλίου θα είναι αυτή που περιλαμβάνεται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της προηγούμενης παραγράφου, διαρθρωμένη κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να εξυπηρετεί δώση εβδομαδιαία διδασκαλία του μαθήματος σ' όλο το διδακτικό έτος.

3.- Γλώσσα του βιβλίου θα είναι η Δημοτική, όπως την ορίζει ο Ν.309/76 (άρθρο 2 παρ. 1-2, ΦΕΚ 100 τ.Α') και την περιγράφουν τα σχολικά βιβλία Γραμματικής της Νεοελληνικής και Συντακτικό της Νέας Ελληνικής έκδοσης ΟΕΔΒ.

4.- Έκταση του βιβλίου: 180 σελίδες καθαρού κειμένου σύν 20% επιπλέον για εικαστικό υλικό.

5.- Κάθε σελίδα κειμένου θα είναι δακτυλογραφημένη μόνο στη μια όψη του χαρτιού και θα περιλαμβάνει 36 στίχους των 60 διαστημάτων.

6.- Η εικονογράφηση του βιβλίου θα είναι κατά την κρίση των συγγραφέων και δε θα υπερβαίνει τις 36 σελίδες. Θα κατατεθεί σε ξεχωριστό φάκελο στις διαστάσεις που θα τεθεί το κάθε αντικείμενο στη σελίδα του βιβλίου.

7.- Η παράδοση του βιβλίου θα γίνει με σχετική αίτηση των συγγραφέων σε έξι (6) δακτυλογραφημένα ή πολυγραφημένα αντίτυπα στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων - Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. - Τμήμα διδακτικών βιβλίων (Ερμού 15, Αθήνα) σε προθεσμία οκτώ (8) μηνών από τη χρονολογία δημοσίευσης της προκήρυξης αυτής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

8.- Ο χρόνος κρίσης του βιβλίου θα καθοριστεί με την απόφαση που θα ορίζει την Επιτροπή κρίσης.

9.- Τα χρηματικά βραβεία και οι έπαινοι για τους συγγραφείς του

βιβλίου ορίζονται ως εξής:

Α' βραβείο	500.000 δρχ.
Β' βραβείο	400.000 δρχ.
Γ' βραβείο	300.000 δρχ.
Α' έπαινος	250.000 δρχ.
Β' έπαινος	200.000 δρχ.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Θεοδωρακόπουλου.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Α. Αδαμόπουλος λέγει:

α) Η Δ/ση Προσωπικού Μέσης Γενικής Εκπ/σης με το έγγραφό της Δ2/28529/5-1-1984 μας διαβιβάζει τα δικαιολογητικά της Βραβά Μυρσίνης του Ευστρατίου με την παράκληση να γνωματεύσουμε αν αυτή είναι ικανή να διδάξει το μάθημα των καλλιτεχνικών στα σχολεία Μ.Ε. Όπως φαίνεται και από την αρ. 2137/2-7-1982 βεβαίωση ΔΙΚΑΤΕΑ το δίπλωμα σκηνογραφίας της Ακαδημίας Καλών Τεχνών της Ρώμης είναι ισότιμο με τα απονεμόμενα διπλώματα από τα ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Εξάλλου όπως προκύπτει από το πρόγραμμα σπουδών της η Βραβά Μυρσίνη του Ευστρατίου είναι κάτοχος της ύλης που προβλέπεται από το αναλυτικό πρόγραμμα των καλλιτεχνικών Γυμνασίου και Λυκείου. Ύστερα από τα παραπάνω με την προϋπόθεση ότι η Βραβά Μυρσίνη είναι απόφοιτος του ελληνικού εξαταξίου Γυμνασίου ή Λυκείου, όπως ο Ν.309 (αρ. 35 παρ. 4) ορίζει, εισηγούμαι ότι αυτή είναι σε θέση να ασκήσει τα καθήκοντα του εκπαιδευτικού λειτουργού σε σχολεία Μ.Ε. ως καθηγήτρια καλλιτεχνικών.

β) Η Δ/ση Προσωπικού Μέσης Γενικής Εκπ/σης με το έγγραφο της Δ2/107/20-1-1984 μας διαβιβάζει τα δικαιολογητικά του Μπανάσιου Κων/νου του Αθανασίου με την παράκληση να γνωματεύσουμε αν αυτός είναι ικανός να διδάξει το μάθημα των καλλιτεχνικών στα σχολεία Μ.Ε.. Όπως φαίνεται από την αρ. 505/2-7-1982 βεβαίωση του ΔΙΚΑΤΕΑ το δίπλωμα σκηνογραφίας του καλλιτεχνικού του Ινστιτούτου θεάτρου Οστρόβσκι της Τασκένδης είναι ισότιμο με τα απονεμόμενα διπλώματα από τα ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Εξάλλου, όπως προκύπτει από το πρόγραμμα σπουδών του, ο Μπανάσιος Κων/νος είναι κάτοχος της ύλης που προβλέπεται από το αναλυτικό πρόγραμμα των Καλλιτεχνικών Γυμνασίου και Λυκείου. Ύστερα από τα παραπάνω με την προϋπόθεση ότι ο Μπανάσιος Κων/νος είναι απόφοιτος του ελληνικού εξαταξίου Γυμνασίου ή Λυκείου όπως ο Ν.309 (Αρθ. 35 παρ. 5) ορίζει, εισηγούμαι ότι αυτός είναι σε θέση να ασκήσει τα καθήκοντα του εκπαιδευτικού λειτουργού σε σχολεία Μ.Ε. ως καθηγητής καλλιτεχνικών.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Α. Αδαμόπουλου.

./.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Για το σχ. έτος 1984-5 εισηγούμαι να ισχύσουν τα αναλυτικά προγράμματα του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας και γραμματείας ως εξής:

1.- Τάξη Α: Θα ισχύσει το πρόγραμμα του 1983-4 ως έχει.

2.- Τάξη Β: α) Ημερήσιο Λύκειο: Θα ισχύσει το πρόγραμμα 1983-4 με τις εξής τροποποιήσεις: ι) Ο Πρωταγώρας του Πλάτωνα θα διδαχτεί από 16 Οκτωβρίου ως τις 30 Νοεμβρίου πέντε ώρες την εβδομάδα, και 1 ως τα τέλη Δεκεμβρίου τρεις ώρες την εβδομάδα. ιι) Η Αντιγόνη του Σοφοκλή θα διδαχτεί από 1 ως τα τέλη Δεκεμβρίου δύο ώρες την εβδομάδα, από 8 Ιανουαρίου ως το τέλος του σχολικού έτους 3 ώρες την εβδομάδα, ιιι) Η ιστορία του Θουκυδίδη θα διδαχτεί από 8 Ιανουαρίου ως το τέλος του σχ. έτους δύο ώρες την εβδομάδα.

3.- Τάξη Γ (πρόγραμμα δέσμης): Θα ισχύσει το πρόγραμμα του 1983-4 με τις ακόλουθες τροποποιήσεις: Η διδασκαλία του "Ανθολόγιου Αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων" από τις 8 Ιανουαρίου ως το τέλος του σχ. έτους γίνεται ^{1 Σεπτεμβρίου ως τις 31 Μαρτίου} ~~και ως 1 Απριλίου ως το τέλος του σχ. έτους 5 ώρες την εβδομάδα~~ δύο ώρες την εβδομάδα. Καταργείται η διδασκαλία της Ιλιάδας του Ομήρου (επειδή η ενότητα που διδάχτηκε το 1983-4 ενσωματώθηκε στο "Ανθολόγιο Αρχαίων Ελλήνων Συγγραφέων").

Για τις τάξεις Α', Β' και Γ' του Εσπερινού Λυκείου θα ισχύσουν τα προγράμματα σχ. έτους 1983-4 ως έχουν.

Το Τμήμα, ύστερα από διευκρινιστική συζήτηση, αποφαινεται ομόφωνα: Δέχεται την εισήγηση του κ. Ηλ. Σπυρόπουλου στο σύνολό της.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 24/1984

Σήμερα, 2-3-84, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεων του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακοιδή προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Δ. Τομπαζής, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδ. Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Στ. Παπασημακόπουλος, Β. Θεοδωρακόπουλος, γιατί είχε κανονική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Α.Π. Γυμνασίου-Λυκείου. Εισηγητές κατά ειδικότητα.
ΘΕΜΑ 2ο - Αναφορά της ΕΛΜΕ Χαλκιδικής. Εισηγητής Φ. Βώρος.
ΘΕΜΑ 3ο - Αναφορά των Ποντιακών Σωματείων. Εισηγητής Φ. Βώρος.
ΘΕΜΑ 4ο - Αναφορά του Β. Κρεμμυδά. Εισηγητής Φ. Βώρος.
ΘΕΜΑ 5ο - Ανακοινώσεις.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

./.

Ο Προεδρεύων του Τμήματος πριν από ^{την} Η.Δ. ανακοινώνει σημείωμα του κ. Κακριδή.

^α Ανακοινώνω στο Τμήμα ότι παίρνοντας υπόψη την καταγωγή, αλλά όχι μόνο την καταγωγή, του συνσδέλφου κ. Ν. Βαρουχάκη, τον όρισα εκπρόσωπο του Τμήματος στο συνέδριο της ΟΑΜΕ στα Χανιά (16-18 Μαρτίου). Το ερώτημα ποιος θα μας εκπροσωπήσει έπρεπε να βρει απάντηση αμέσως, και παρακαλώ να εγκρίνετε την απόφασή μου.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Σχετικά με το σημείωμα του κ. Κακριδή φρονώ ότι δεν υπήρχε λόγος να ζητήσει την έγκριση του Τμήματος. Είχε αρμοδιότητα να αποφασίσει και αποφάσισε. Δε μας μένει παρά να ευχηθούμε ευδωχή του έργου και χαρούμενη διαμονή. Ούτε έγκριση ούτε κριτική ούτε επίνευση.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την πρόταση του κ. Φ. Κακριδή.

./.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Με το έγγραφο αριθμ. Γ2/512/20-2-1984 από τη Δ/ση Φαρμαγωγής Προγραμμάτων Μ.Ε., Τμήμα Α' διαβιβάζεται έγγραφο της Πανελληνίας Ένωσης Ποντιακών Σωματείων, που ζητούν να περιληφτούν στα σχολικά βιβλία ιστορίας στοιχεία από την ιστορία του ελληνικού πόντου.

Σχετικά με το παραπάνω αίτημα μπορεί τώρα η Διοίκηση να απαντήσει ότι:

α) Στο βιβλίο Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία της γ' λυκείου, στο τεύχος γ' υπάρχει ολόκληρο κεφάλαιο για τον Ελληνισμό της Ανατολικής Μικράς και του Πόντου (σελ. 88-117).

β) Στο βιβλίο Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία από τις Πηγές της γ' λυκείου, στο τεύχος β' (που προορίζεται για τις "δέσμες" γ' και δ') υπάρχουν ειδικές σελίδες για τον Ελληνισμό του Πόντου κατά την περίοδο 1919-22 (σελ. 186-87 και 197-99).

Ύστερα απ' αυτές τις συγκεκριμένες πράξεις που πρώτη φορά συντελέστηκαν κατά τη συγγραφή σχολικών εγχειριδίων φρονούμε ότι το δικαιολογημένο αίτημα των Ποντιακών Σωματείων έχει ικανοποιηθεί.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

ΘΕΜΑ 2ο

Αναβάλλεται, ύστερα από σύντομη ενημέρωση που έκανε ο κ. Φ. Βώρος.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Με έγγραφο της Διοίκησης (Φ.211.17/32/Γ2/492/22-2-84) μας διαβιβάστηκε αναφορά του κ. Β. Κρεμμυδά, συγγραφέα του παραπάνω βιβλίου, που προτείνει να υιοθετήσουμε την ονομασία Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος για το βιβλίο αυτό, με το αιτιολογικό ότι ο δικός μας όρος: Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία: ελληνική-ευρωπαϊκή-παγκόσμια είναι "παιδαγωγικά αντιαισθητικός".

Σχετικά με την πρόταση αυτή έχω να παρατηρήσω ότι:

α) Ο τίτλος που έχουμε μεις προτείνει ανταποκρίνεται ακτιβέστερα στο περιεχόμενο του βιβλίου, που είναι ιστορία ειδικά, όχι ο Σύγχρονος Κόσμος γενικά. Και μάλιστα ιστορία ελληνική κατά κύριο λόγο, ευρωπαϊκή κατά δεύτερο λόγο και παγκόσμια μόνο ως προς τις αναγκαίες προεκτάσεις. Λογουχάρη, από τις 130 χώρες του Σύγχρονου Κόσμου μνημονεύονται ειδικά λιγότερες από 30. Πρόκειται λοιπόν για Ιστορία που αναφέρει τις παγκόσμιες σχέσεις και τα παγκόσμια προβλήματα αλλά δεν ιστορεί σε όλο το πλάτος του το Σύγχρονο Κόσμο.

β) Ο τίτλος Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος έχει χρησιμοποιηθεί από τον κ. Κρεμμυδά και άλλους συνεργάτες του στην έκδοση μιας σειράς βιβλίων ιστορίας που κυκλοφορούν στο εμπόριο. Η σύμπτωση των τίτλων αυτών δε νομίζω ότι θα εξυπηρετούσε ούτε εμάς ούτε εκείνον.

γ) Με τη γνώμη αυτή είναι σύμφωνα τα μέλη της Ομάδας Εργασίας της Ιστορίας.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

ΘΕΜΑ 5ο

Ανακοινώθηκε το περιεχόμενο των εγγράφων:

- α) 800/28-2-84
- β) 823/1-3-84
- γ) 801/28-2-84

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Τα αναλυτικά προγράμματα για το σχ. έτος 1984-85 για τα μαθήματα αρμοδιότητας κλάδου Α4 του ημερήσιου Λυκείου και Γυμνασίου θα είναι τα ίδια από φέτος εκτός από τὸ μάθημα Γεωγραφίας Γ' Γυμνασίου και με επιφύλαξη για το πρόγραμμα Φυσικής της Α' Λυκείου μέχρι να κριθεί το αντίστοιχο βιβλίο (Κρέμου-Κόκκοτα).

Ο κ. Αδαμόπουλος είπε ότι για το μάθημα των Καλλιτεχνικών ισχύει το ίδιο Α.Π.

Ο κ. Ι. Σκορδίλης είπε ότι για το μάθημα της Φ. Αγωγής ισχύει το ίδιο για το Λύκειο και για το Γυμνάσιο, όπως το ενέκρινε το Τμήμα και τροποποιήθηκε από τη Διοίκηση.

Ο κ. Βαρουχάκης είπε ότι για το μάθημα της Κοσμογραφίας θα ισχύσει το ίδιο Α.Π..

Ο κ. Βώρος είπε ότι για το μάθημα της Ιστορίας στο γυμνάσιο και το λύκειο θα ισχύσει το ίδιο Α.Π. που ίσχυε και πέρυσι.

Επίσης για το μάθημα της Αγωγής του Πολίτη ισχύει το ίδιο Α.Π.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Πρόεδρος

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 25/1984

Σήμερα, 7-3-1984, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής). Με εντολή του κ. Κακριδή προεδρεύει ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος,

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδίλης, Ειδ. Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφονίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Φ. Βώρος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

ΘΕΜΑ 1ο - Α.Π. Γυμνασίου-Λυκείου. Εισηγητές κατά ειδικότητα.

ΘΕΜΑ 2ο - Διαδικασία κρίσης για το σχ. εγχειρίδιο της Οικ. Οικονομίας Α' Γυμνασίου.

Στην αρχή της συνεδρίας, αποβδισπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

./.

Προτάσσεται το 2ο θέμα. Στη συζήτηση του θέματος αυτού παραβρέθη-
κε και προήδρευσε ο κ. Φ. Κακριδής.

Από την επιτροπή κρίσεως έλαβαν μέρος στη συζήτηση του θέματος οι
κ.κ.:

- 1.- Χ. Τζιαννουδάκη-Καλλιτεράκη
- 2.- Αγγ. Μαρίνου - Βελεντζά
- 3.- Αγ. Μαγγανός, γιατρός

Από τις συγγραφείς έλαβαν μέρος οι κ.κ. Κ. Κοκκολάκη-Φαντέλ και
Μ. Χασαπίδου. Απουσίαζαν οι κ.κ. Φ. Δεκαβάλλα και Θ. Κοκκέβη.

Πρώτη έλαβε το λόγο η κ. Καλλιτεράκη η οποία είπε:

Κριτική του βιβλίου οικιακής οικονομίας για την Α Γυμνασίου των Ο.Κοκκιέβη,Κ.Κοκκιολάκη-Ξαντέλ,Η.Χασαπίδου,Β.Δεκαβάλλα " Για Μιά Καλύτερη Ζωή".

Από τη Χ. Ψιταννουλάρη - Καλλιτεράκη
Διευθύντρια της Χαροκοπείου Α.Σ.Θ.Ο

Γενικά

Διαβάζοντας το βιβλίο αυτό ξανά στην τελική μορφή που το παράδωσαν οι συγγραφείς του, μετά από τις συζητήσεις που είχαμε μαζί κατά την πορεία της συγγραφής του κάθε κεφαλαίου, έχοντας υπόψη τα πρότυπα που χρησιμοποιήθηκαν και την τελική μορφή που θα πάρει κατά την εκτύπωσή του, όπως φαίνεται και από τις δυο ενδεικτικές σελίδες, καταλήγω στις παρακάτω γενικές παρατηρήσεις.

1. Στην ολότητα του ανταποκρίθηκε στους στόχους του προγράμματος όπως τους έθεσε η ομάδα των ειδικών που συνέταξε το πρόγραμμα.

2. Η αλλαγή των τίτλων σε σχέση με την ορολογία του προγράμματος θεωρείται οδύνη, όποτε και το πρόγραμμα μπορεί να δοθεί φραστικά ακόμα σε πιο αυστηρή επιστημονική ορολογία και οι τίτλοι των κεφαλαίων και εννοιών όπως δίδονται στο κείμενο αγγίζουν τον μαθητή στην ηλικία που βρίσκεται και τον ελκύουν περισσότερο.

3. Η ανακατάταξη των κεφαλαίων του προγράμματος είναι σωστή γιατί στην εκπαίδευση προέχει η ψυχολογική προετοιμασία του μαθητή για να δεχθεί τη διδασκαλία του θέματος.

Επομένως σύμφωνα με τα θέματα που έχουν επιλεγεί και αναπτύσσονται στο βιβλίο η σειρά των κεφαλαίων όπως δίδεται είναι η πιο σωστή.

4. Η γλώσσα του είναι στρατή, άμεση, το κείμενο διαβάζεται ευχάριστα, συμφωνεί με τους κανόνες της νεότερης γραμματικής και τανούμματα αποδίδονται με σαφήνεια.

5. Το χάρισμα του κειμένου στις δυο στήλες που είναι γραμμένο και το διαφορετικό χρώμα που θα χρησιμοποιηθεί στην εκτύπωση, δημιουργεί ποικιλία στην εμφάνιση της σελίδας, αλλά και

πρόκειται από τη συνέχεια ενός γλαφυρού κειμένου τα άχαρα
έτια που πρέπει να παρεμβληθούν με συγκεκριμένες υποδεί-
ξεις, τεχνικά ή τεχνολογικά θέματα και ορισμούς που αφ' ενός
δίδεται έμφαση, και αφ' ετέρου αν είχαν γραφεί μέσα στο
κείμενο θα έσπαζαν με την ψυχρότητά τους τη λογοτεχνική
ομή του,

δ. Από πλευράς παιδαγωγικής πιστεύεται ότι είναι προσιτό
εγκυκλοπαιδικό στην ηλικία των παιδιών των 12 ετών που απευθύ-
νεται και τα μηνύματα που προσφέρει στο μαθητή είναι θετικά,
στα πλαίσια της χριστιανικής ηθικής και της πολιτιστικής
παράδοσης.

Έχει γίνει κατά τη γνώμη μου μια πολύ ωραία προσπάθεια από
τους συγγραφείς να δώσουν ένα βιβλίο που να ερμηνεύει τα πορί-
σματα της επιστήμης και να τα απευθύνει στο μικρό έφηβο σύμφω-
τα με τη σύγχρονη αντίληψη της ειδικής διδακτικής του μαθήματος
οικιακής οικονομίας.

Η εισαγωγή είναι σκόπιμη και δηλώνει το πνεύμα που προσ-
φέρει οι γνώσεις στον μαθητή και συγχρόνως το δείχνουν και
οι καθηγήτριά για ανάλογο χειρισμό των θεμάτων κατά τη διδα-
κτική.

Βέβαια κρίνεται σκόπιμο να προστεθούν στο τέλος του κάθε
κεφαλαίου οι ερωτήσεις και οι ασκήσεις, γιατί βοηθούν το μαθη-
τή να δώσει έμφαση στα βασικά θέματα που πρέπει να στρέψει το
επίσημο του και θα πρέπει να συνοδεύσουν όλα τα κεφάλαια
του βιβλίου.

Επίσης είναι και ένας πρώτος οδηγός για την καθηγήτρια, για-
τί την κατευθύνει στα κύρια σημεία που θα πρέπει να επιμελίνει
και να τα θέσει σε συζήτηση στους μαθητές της.

Οι ασκήσεις όπως το σπύτι με τα σκαλοπάτια και τα παράθυρα
στο μάθημα εγκυκλοπαιδικό για την ηλικία αυτή των παιδιών που
επιδιόκονουν τους είναι ακόμα μεγάλο για το παιχνίδι και έτσι
μοιράζονται καλύτερα τις έννοιες και τα μηνύματα του μαθήμα-
τος. Άλλωστε και τα ίδια τα παιδιά σε σχετικές αξιολογήσεις
για το μάθημα της οικιακής οικονομίας είχαν εκφρα-
στεί με καθεμιά και είχαν ζητήσει παιχνίδια στα βιβλία
οικιακής οικονομίας.

Η άσκηση στα πνευματικά παιχνίδια ανοίγει το δρόμο και σε πρακτικές εφαρμογές σε θέματα δεξιοτεχνίας, που περιέχονται μέσα στα κεφάλαια του βιβλίου και που είναι απαραίτητα για μια οργανωμένη πνευματική ανάπτυξη και εποικοδομητική ή δημιουργική δραστηριοποίηση των παιδιών στην αρχή της εφηβείας τους με ήπιες ασχολίες, σε ισορροπία με τα ζωικά παιχνίδια και τις αθλοπαιδιές.

Εκτός από τις ασκήσεις του βιβλίου πιστεύεται ότι είναι απαραίτητο να συγγραφεί σχετικός οδηγός για την καθηγήτρια οικιακής οικονομίας και μέχρι τότε να τους δοθούν σχετικές επεξηγήσεις και υποδείξεις με μορφή σεμιναριακή ή κάποια άλλη μορφή μετεκπαίδευσης για να αποφέρει καλύτερα αποτελέσματα η χρήση του καινούργιου βιβλίου.

Ειδικότερα, εξετάζοντας μεμονωμένα το κάθε κεφάλαιο θα πρότεινα τις εξής διορθώσεις:

1. Στην εισαγωγή την 3η και 4η παράγραφο θα πρότεινα να διαφοροποιηθεί ως εξής:

Η οικιακή οικονομία είναι μια εφαρμοσμένη επιστήμη που προσφέρει ένα σύνολο θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων στομαθητή για να τον βοηθήσει να αναπτύξει τον εαυτό του μέσα στην οικογένεια, και να οργανώσει τη ζωή του κατά τον καλύτερο τρόπο.

2. Κεφ. I σελ. 4α να διαγραφεί το "γιατί".
σελ. 6α να αντικατασταθούν οι λέξεις στις παρενθέσεις αντίστοιχα με τις λέξεις (επιλέξεις) και (αντί να).
σελ. 6β αντί της τελευταίας παραγράφου να γραφεί (Δεν νομίζεις πως θα μπορούσε να περιορίσεις το χρόνο που παρακολουθείς τηλεόραση στα πιο ενδιαφέροντα και επίκαιρα θέματα και να αξιοποιήσεις τον υπόλοιπο ελεύθερο χρόνο σου καλύτερα;)
σελ. 6γ να αντικατασταθούν οι λέξεις στην παρένθεση (κάποιες φορές που έχεις ελεύθερο χρόνο)
σελ. 6δ να αντικατασταθεί η λέξη (φούστα) με τη λέξη (πανταλόνι).

Κεφ. II το ντύσιμό σου.

σελ. 16 να φύγει από τον τίτλο η φράση (πριν πας στα μαγαζιά) και να γίνει τίτλος στο Β της σελίδας 19.

- 17 Α2α οι γραμμές (κυκλικές) να γραφεί (κάμπυλες) β) (γυαλιστερά) να παραληφθεί η λέξη.
- 18. (Τέλος) να γίνει (εξίσως).
(Γι' αυτό) να γίνει (Τέλος).
γ) Να συμπληρωθεί - όταν λέμε υφή, εννοούμε - (την δ-
ική εντύπωση της ποιότητας της ύλης) από την οποία...
19 Β. Να γίνει ο τίτλος (πριν πας στα καταστήματα) και έ-
να προστεθεί μια παράγραφος όπως:

Μερικές γνώσεις για την ποιότητα των ρούχων πρέπει να έχεις
πας να ψυλίσεις, για να μπορέσεις να κάνεις πιο καλή επιλογή.
Γνώσεις αυτές πρέπει να αναφέρονται στην ποιότητα των υφασμάτων
σε μερικές βασικές ιδιότητες που έχουν. Επίσης πως θα δημιουρ-
εις τα κριτήρια της επιλογής σου και τι ιδιαίτερα να προσέξεις
καταστήματα.

α) Να αντικατασταθεί ολόκληρη η παράγραφος ως εξής:
ές που προσέρχονται από τη φύση και είναι ζωϊκής και φυτικής
πλευσης. Ζωϊκής προέλευσης είναι το μετάξι του μεταξοκίτρινου,
αλλά που προσέρχεται από διάφορα ζώα, όπως από το πρόβατο
βατόμαλλο ή αρνόμελλο) από την κατοίκια (μοχαίρ και κασιόρ)
την καμήλα (καμηλό, αλπακά) από το κουνέλι και τη γάτα (αγκορά).
κής προέλευσης είναι το βαμβάκι, το λινάρι, το καννάβι, η
τα κ.α.

β) Να γίνει πιο συγκεκριμένο όπως: (... ανήκουν τα πολυαμί-
(νάυλον, περλόν), οι πολυεστέρες (ντάκρον, τρεβίρα), τα α-
ικά (ορλόν) οι πολυουρεθάνες (λύκρα), οι μεταλλικές
οι γυάλινες ίνες).

- Επίσης να διορθωθεί: (η ραιγιόν είναι η πρώτη τεχνητή...)

Στον πίνακα των υφών έχω τη γνώμη να γραφούν στις συνθετι-
ίνες η χημική τους ονομασία.

υφάσματα

Τα υφάσματα γίνονται βασικά με τρεις τρόπους: υφαίνονται,
παιται ή γίνονται τσόχα. Τα περισσότερα υφάσματα υφαίνονται
αγαλειούς και λέγονται υφαντά. Ανάμεσα στο στημόνι, που εί-
οι κάθετες κλωστές του αγαλειού περνάει οριζόντια το υφάδι, ^{ζενά} συνεχές
η βοήθεια της σαΐτας. Ανάλογα με το πέρασμα της σαΐτας φτιάχ- ^{νήμα,}

νούνται διάφορα είδη υφάσμεν και έχουν σαν αποτέλεσμα πολλούς τύπους υφασμάτων. Τα πλεκτά υφάσματα, όπως τα "ζέρσεϋ" φτιάχνονται σε πλεκτομηχανές. Ένα συνεχές νήμα σχηματίζει θηλίες με τη βοήθεια βελονών και μέσα σ' αυτές πλέκονται άλλες θηλίες, όπως γίνεται με τα πλεκτά του χεριού. Οι τοίχες φτιάχνονται από ίνες, συνήθως μάλλινες ή συνθετικές, που βρέχονται και πιέζονται με θερμότητα, όπου να γίνουν ένα σώμα.

Βαφή: Τα περισσότερα υφάσματα είναι στην αρχή άσπρα ή γκριζα και μετά βάφονται (τα γκριζα πρώτα λευκαίνονται) ή τυποβάφονται. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση λέγονται εμπριμέ.

Άλλα υφάσματα γίνονται από νήματα που έχουν ήδη βαφτεί και καθώς υφαίνονται νήματα με διάφορα ^{χρώματα} δημιουργούν κρυστάλλους, γραμμές ή γεωμετρικά σχήματα.

Τελείωμα ("φινίρισμα"): Όταν τα υφάσματα βγουν από τον αργαλειό, υποβάλλονται σε διάφορες επεξεργασίες για να πάρουν τις τελικές τους ιδιότητες: να κάνουν χνουδύ, όπως τα χνουδωτά, να μη τσαλακάνουν, να γίνουν αδιάβροχα, να μη λεκιάζουν και να μην καίγονται. Τελικά σιδερεύονται και διπλώνονται.

Κεφ. III σελ. 24γ να προστεθεί στο τέλος η πρόταση (μπορείς να σκεφθείς μερικά;)

Β. Εσύ και το Σπίτι σου

σελ. 37α να προστεθεί στο τέλος πριν το "θυμήσου ότι" η πρόταση: (Κάνε μια μακέτα του δωματίου σου και λύσε τα προβλήματα της λειτουργικότητας του χώρου).

5-3-1984

Βιργινία

Η κ. Μαρίνου - Βελντζά έλεπε:

Καλλιθέα 24-2-1984

Π ρ ό ς

Το Υπεργυβείο Εθν. Παιδείας,

Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε

Κ.Ε.Μ.Ε

Θ Ε Μ Α : Κρίση βιβλίου " Οικιακή Οικονομία " Α' Γυμνασίου

Ύστερα από προσεκτική μελέτη του δακτυλογραφημένου αντί-
τυπου και με βάση το υπ' αριθμ. 211,12/36/γ2/2426 έγγραφο, έχω
να παρατηρήσω τα εξής :

1. Το βιβλίο εξυπηρετεί πλήρως τον σκοπό και επί πλέον
αναφέρεται και στα βασικά της διατροφής - αφού το καθημερινά
προβλήματα δεν αφορούν μόνο την κατοικία και την ενδυμασία αλλά
και την διατροφή.

2. Οι συγγραφείς δικαιολογούν σαφώς γιατί δεν έχουν ακο-
λουθήσει το Αναλυτικό Πρόγραμμα 79/16-9-83 και συμφωνώ μαζί
τους.

3. Αφού δεν έχει ακολουθηθεί " κατά γραμμή " το αναλυτικό
Πρόγραμμα η ύλη διαφέρει και επομένως διαφέρει και η διάταξη
της ύλης. Η διάταξη του βιβλίου κατά την γνώμη μου είναι σωστή
και λογική.

4. Μερικές επικεφαλίδες έχουν αλλάξει. Αυτό βέβαια δεν
μειώνει κατά την γνώμη μου το βιβλίο.

5. Η Γλώσσα - Μορφή του βιβλίου είναι εκείνη που πρέπει
να είναι απλή, στρωτή, κατανοητή, νεοελληνική γλώσσα.

6. Η εικονογράφηση, από τις φωτοτυπίες που είδα, πρέπει
να είναι εξαιρετική.

7. Αν τελικά εγκριθεί και εκδοθεί νομίζω ότι το βιβλίο αυτό θα είναι ένα από τα πιο ψυχολογικά και παιδαγωγικά βιβλία που πήραν ποτέ τα Ελληνόπουλα.

8. Έχω να κάνω τις εξής παρατηρήσεις στο κείμενο :

Σελίδα 4 παρ. 4 : διαφωνώ με όλη την παράγραφο.

" 5 παρ. 4 : "εξυπνάδα", "καλλιτεχνική κλίση"

δεν είναι κληρονομικά.

παρ. 6 : ψυχολογική ή ψυχική ;

" 10 παρ. 4 : " γλυτώσει ", ίσως κάποια άλλη λέξη.

" 12 : " γονείς ", καλύτερα άλλοι.

: " φόρεμα ", καλύτερα πουκάμισο.

" 13 : " φύση " - φύση

: " περιβ' άλλον " - περιβάλλον.

" 14 : Η ζάχαρη

: Ένας δερματολόγος ... να παραληφθεί

" 15 : "πιστολάκι" στεγνωτήρι μαλλιών

Να προστεθεί κάτι για τα κοντα μαλλιά

" 17 : Παθήσεις

" 21 : ή κοντίνεις τη ζακέτα σου.

" 23 : θυμάσαι

: οι άλλοι

" 24 : το "να" στην αρχή

" 25 : αντί "παραγγελιές", υπευθυνότητες
που ανέλαβες.

" 26 : που μπορείς να πάρεις

" 32 : κομματάκια ύφασμα

: μεγενθυτικός φακός (όχι)

: "στοιβάζει" άλλη λέξη.

: "πατίνι" επικίνδυνο.

Σελίδα 32 : " ψαλίδια ", επικίνδυνο

: "σου", του

" 33 : " κάτοικον διδαχθέντες ", να φύγει
: να παραληφθεί Σε...όμως.

" 34 : άλλη λέξη γιά " βρωμόλογα "
: " " " " ανώτερα "
: να φύγει " την απόδοση σου "

" 35 : αντί στην καθηγήτρια που..., σε κάποιον
που γιορτάζει και που εσύ εκτιμάς.

" 36 : αντί γιά " στήσει ", προετοιμάσει.

" 37 : (Γειτονιά)

" 38 : το τέλος της 4ης παρ. να φύγει

" 41 από τέλος : και ειλικρίνεια.

" 42 : αλλάζεις
: " καλής ποιότητας ", να φύγει

" 43 : και ψηλώνουν
: κυρίως
: " φόρεμα ", πουκάμισο

" 44 : " λαμπερά ", να φύγει

" 45 : " ο λίνος ", τό λινάρι
: " που προέρχεται από το πετρέλαιο ", από
τα παραπροϊόντα του
: συνθετικές υφαντικές

" 46 : πιέζονταν
: και τα χρώματα
: " ζέρσεϋ ",είναι ένα είδος μόνο
: " εμπριμέ ", άλλο

" 51 : " ; ", είναι σωστό ;

" 56 : " τα ὀρισμένα "

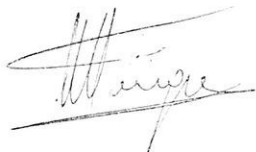
" 57 : " η μητέρα σου " (κάποιος)

Σελίδα 70 : Ηχορύπανση

" 71 : " ντεσιμπέλ ", όχι για θόρυβο

Στο κεφάλαιο Διατροφή ύστερα από στενή συνεργασία με
δύο από τους συγγραφείς κ.κ. Κοκκολάκη και Χασαπίδου, έγιναν
πολλές αλλαγές, γι' αυτό είναι στο κείμενο επάνω οι διορθώσεις.

(Αγγελική Μαρβίνου)

Ο κ. Μαγγανάς δεν κατέθεσε εισήγηση.

Στη συνέχεια ακολούθησε συζήτηση και ο Προεδρεύων του Τμήματος
κ. Ηλ. Σπυρόπουλος παρακάλεσε τον εισηγητή του θέματος να φροντίσει
να φέρει στο Τμήμα το συντομότερο δυνατό το βιβλίο για την τελική
κρίση.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο Προεδρεύων του Τμήματος κ. Σπυρόπουλος είπε ότι την Δευτέρα 12-3-84 θα γίνει συνεδρίαση με θέματα για εξέταση:

- α) Διαδικασία κρίσης για την Φιλοσοφία.
- β) Διαδικασία κρίσης για την Ψυχολογία, και
- γ) Εξέταση των ξένων γλωσσών (Γ' δέσμη).

Στη συνέχεια ο κ. Παπαδόπουλος θέτει υπόψη των μελών του Τμήματος το Α.Π. των μαθημάτων Κοινωνιολογία και Ψυχολογία που ακολουθεί:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ (Δ' και Ε' δέσμης) Γ' Λυκείου

Σκοπός του μαθήματος (ο ίδιος, όπως στο προηγούμενο Α.Π.)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: ΤΥΠΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

- I. Αγροτική και προβιομηχανική κοινωνία
- II. Η βιομηχανική κοινωνία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΣ

- I. Κοινωνική διαστρωμάτωση
- II. Κοινωνική κινητικότητα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

- I. Μορφή και λειτουργία των κοινωνικών θεσμών
- II. Μεταβολή και μετασχηματισμός των κοινωνικών θεσμών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο: ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ-ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ (δε θα διδαχτεί στην Ε' δέσμη)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ (Δε θα διδαχτεί στην Ε' δέσμη)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

- I. Κοινωνικοποίηση
- II. Κοινωνικός έλεγχος ./.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

I. Νοοτροπίες

II. Στερεότυπα, πεποιθήσεις και προκαταλήψεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΤΗΣ

I. Κοινωνική στάση

II. Γνώμες-Κοινή γνώμη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

ΑΝΟΜΙΑ-ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο: Η ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Σκοπός του μαθήματος (ο ίδιος δόως στο Α.Π. ΦΕΚ 230/80/6-10-80)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- 1.- Η Ψυχολογία άλλοτε και τώρα
 - α) Σύντομη ιστορική πορεία
 - β) Η σύγχρονη Ψυχολογία
- 2.- Η σύγχρονη Ψυχολογία ως σύστημα
- 3.- Οι μέθοδοι διάγνωσης και έρευνας

ΜΕΡΟΣ Α' ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

A.- Το άτομο στην εξέλιξή του

- 1.- Εξέλιξη: Περιεχόμενο και γνωρίσματα
- 2.- Παράγοντες της εξέλιξης
- 3.Θ Διαδικασία της εξέλιξης
- 4.- Βασικά στάδια εξέλιξης και χαρακτηρισισμός τους
 - α) Βρεφική ηλικία
 - β) Νηπιακή και πρώτη παιδική ηλικία
 - γ) Δεύτερη παιδική ηλικία
 - δ) Προεφηβική και εφηβική ηλικία

- ε) Η ηλικία της ωριμότητας
- στ) Η ηλικία των γερατειών

Β.- Το άτομο ως προσωπικότητα

- 1.- Ατομικότητα, χαρακτήρας, προσωπικότητα
- 2.- Προσπάθειες περιγραφής της προσωπικότητας
- 3.- Απόψεις για τη δόμηση της προσωπικότητας
- 4.- Η προσαρμογή και η προβληματική προσωπικότητα
- 5.- "Διαφορές των φύλων"

Γ.- Το άτομο στην κοινωνία

- 1.- Η ανθρώπινη συμπεριφορά και ο κοινωνικός προσδιορισμός της
- 2.- Η ομάδα
- 3.- Τρόποι ηγεσίας
- 4.- Κοινωνική αντίληψη και ανθρώπινες σχέσεις
 - α) Κοινωνική αντίληψη
 - β) Κοινωνική στάση
 - γ) Γένεση και αλλαγή των στάσεων
- 5.- Επικοινωνία και αλληλοεπηρεασμός
 - α) Σημασία, μέσα, μορφές
 - β) Διαταραχές της ανθρώπινης επικοινωνίας
 - γ) Ειδικές περιοχές και μορφές διαταραχών της επικοινωνίας
- 6.- Μορφές ψυχικής - κοινωνικής νοσηρότητας
 - α) Επιθετική συμπεριφορά
 - β) Βία - Εγκληματικότητα-Κοινωνικός ανταγωνισμός - Άγχος
 - γ) Αλκοολισμός - Ναρκωτικά

ΜΕΡΟΣ Β' ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Α.- Οι γνωστικές λειτουργίες

- 1.- Σχηματισμός της Αντίληψης
 - α) Αίσθημα - Αίσθηση
 - β) Αντίληψη
- 2.- Η μάθηση
 - α) Μάθηση ως σύνδεση ερεθισμάτων
 - β) Οργανική ή αποτελεσματική σύνδεση και ενορατική μάθηση

- γ) Η ενορατική μάθηση με εποπτική σύλληψη
- δ) Κοινωνική μάθηση

3.- Η Μνήμη

- α) Μνήμη και λήθη
- β) Διαταραχές
- γ) Η συνείδηση
- δ) Η προσοχή
- ε) Τα όνειρα

4.- Η νόηση

- α) Σχηματισμός της έννοιας
- β) Νόηση και γλώσσα
- γ) Δημιουργική νόηση
- δ) Η νοημοσύνη
 - 1) Παράγοντες της νοημοσύνης
 - 2) Μέτρηση της νοημοσύνης
 - 3) Η αντικειμενικότητα της μέτρησης

B.- Τα κίνητρα της συμπεριφοράς και τα συναισθήματα

1.- Τα κίνητρα

- α) Χαρακτηριστικά των κινήτρων
- β) Είδη κινήτρων
- γ) Διαμόρφωση των κινήτρων

2.- Τα συναισθήματα, διαταραχές των συναισθημάτων

3.- Η ικανοποίηση των ορμών και αναγκών-τάσεων

Συγκρούσεις

4.- Μηχανισμοί άμυνας

5.- Η απόφαση

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα το Α.Π. των μαθημάτων αυτών.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο Προεδρεύων

Ηλ. Σπυρόπουλος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφνίτου

ΠΡΑΞΗ 26/1984

Σήμερα, 12-3-1984, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπσδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Ι. Σκορδύλης, Ειδ. Σύμβουλος, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσας, Εισηγητές και η γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Κυρ. Κατσιμάνης, Εισηγητής.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Διαδικασία κρίσης για το σχολικό εγχειρίδιο, Ψυχολογία Β' Λυκείου.
- ΘΕΜΑ 2ο - Διαδικασία κρίσης για το σχολικό εγχειρίδιο, Φιλοσοφία Γ' Λυκείου.
- ΘΕΜΑ 3ο - Εξέταση ξένων γλωσσών (Ε' δέση). Εισηγητές: Δ. Σακκάς, Κυρ. Κατσιμάνης.
- ΘΕΜΑ 4ο - Ανατύπωση Μαθηματικών Α' Λυκείου. Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.

Στην αοχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδριάσεως, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Προτάσσεται το 4ο θέμα.

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης λέγει: Για την κάλυψη των διδ/κών αναγκών της Α' Λυκείου στον κλάδο της 'Αλγεβρας εισηγούμαι την ανατύπωση του διδ. βιβλίου "Μαθηματικά Α' Λυκείου", 'Αλγεβρα" για το σχ. έτος 1984-85 με τις διορθώσεις και προσαρμογές που έχουν σημειωθεί στο κατατιθέμενο αντίτυπο.

Για το σχ. έτος 1985-86 θα υπάρξει έγκαιρα ειδική εισήγηση.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση.

Handwritten signature or initials.

ΘΕΜΑ 1ο

Στη συζήτηση του θέματος παραβρέθηκαν οι συγγραφείς του βιβλίου (κ. Ζάχος, πλήν του κ. Παπαδόπουλου που είναι μέλος του Τμήματος) και τα μέλη της Επιτροπής Κρίσεως (κ.κ. Θ. Τζόλα, Θ. Γκόντοβος, κ. Κ. Σταύρου και Μ. Φατούρου).

Πρώτη έλαβε το λόγο η κ. Θ. Τζόλα η οποία είπε:

./.

Σε γενικές γραφές η άσφα ήτοι για το βιβλίο είναι δεκτή.
 Η υπό των περιέχει είναι ενδιαφέροντα και η δόμηση επί του εσφί-
 ρου μεράλια μακροσημεία, είναι γραμμένο σε ερωτική γλώσσα.

Προσάγει σε ερώτη με το ήδη δημοσιευμένο βιβλίο διὰ το ενδια-
 φέροντα για το παλιό και ^{ερωτικό} ~~ερωτικό~~ θέματα και αυτή έχο-
 ησαν να σε αντικαταστήσει, αφού βέβαια διαρρηδαίει σε ορισμένα παλαιά
 τη γνώμη μου πρώτα.

Δεχόμενος ερωτήσεις είναι ότι μετά από ταδε μεράλια παραδέχεται
 περίληψη, θέματα για σύζητηση και βιβλιογραφία.

Το κύριο παλαιά τη γνώμη μου πρώτα ερωτικό του βιβλίου, που φέρει
 όλην ελπίδα να διαρρηδαίει είναι ότι σε γενικές γραφές είναι γραμμένο
 σε ειδικό ανώτερο επίπεδο των διδασκόντων αλλά και των διδασκόμενων.
 Η διαφωτισμένη ορισμένων θέσεων γίνεται με τρόπο διότι, με
 παράδειγμα άλλων διωχών, έλλειψη ~~αριστων~~ παραδειγμάτων, φέρει έτι
 δύσκολη ορολογία και ^{εvidenti} φρασολογία. Αισιόγει εάν οι συγγραφείς να φρά-
 σιδέται των διδασκόντων ειδικών στην ψυχολογία ενώ δεν είναι.

Από ερευνητική άποψη νομίζω ότι το βιβλίο είναι αρκετά
 για επιμελημένο. Διακρίνω επιμέλεια σε ορισμένα θέματα όσον εσο θέμα
 επί κομμένων που ενώ στην ανάμνηση ορίζεται με θεωρητικό παλα-
 ειεύσας, και ~~α~~ αναφέρεται ότι «η ψυχολογική έρευνα δεν έχει ακόμη
 παραφέρει για το ποιά είναι οι παράγοντες επί κομμένων. Στην φραση-
 κτιστάτα αρχαίμε τη γνώση αυτού του θεωρητικού παρασκευασμάτων» σελ 227
 δίνεται κατόπιν μεγάλη έμφαση στη μέτρηση επί. Αναφέρεται στην περίληψη
 ότι είναι μέγεθος που μετρήσας με ειδική μεθόδον (ενώ είναι θεωρητικό
 παρασκευασμα. Φαίνεται ότι τελικά ο παλιός θα συγγραφεί το 19
 χωρίς να έχει παραλάβει τι μετρήσει (αφού ούτε οι ειδικοί δε συμφωνούν
 πάντοτε σ' αυτό).

Προκάσει

— Να εγγραφεί το βιβλίο από ^{την} ~~την~~ κρίση ^{της} ~~της~~ διοίκησης.

1. Να διαγραφούν ορισμένα κεφάλαια των βιβλίων του 1^{ου} όγκου με φρενοεικότα η ομάδα», η Κοινωνική αντίληψη και ανδρώδεις σχέσεις, η Κοινωνική εσάση, (διακαταλείπει στη ανδρώδεια εκπαίδευση), η ημάδα», με τρόπο πιο εύλητο για τον μαθητή και για τον καθηγητή που είναι μη ειδικοί. Στη 1, να αφαιρεθούν οι καλές θεωρίες, να προστεθούν παραδείγματα, να διευκρινιστεί η μέθοδος στη διδασκαλία (να βοηθηθούν τα παιδιά και οι καθηγητές να παραλάβουν τη χρησιμότητα ή τον εσάση του κάθε κεφαλαίου), η φρενική διακίνηση να αυξομεγεθυνθεί

- Να γίνει συζήτηση το λεξιγραφικό λεξικό (χρυσόβιβλος), με ανάθεση
~~σε~~ έως το δυνατόν περισσότερων από κοινή όριση που αναφέρονται στο βιβλίο
 έσω κι αν περιλαμβάνει όσον π.χ. ταξίδι, νευρικός, ράδι, ισοστάθμη
 ο μαθητής έχει κι αυτού δική του εξήγηση

— Να παραλείπει ή να περιορίζει σε έκταση ή να γραφεί με μικρά για επιφύλαξη εκείνων που θέλουν να έχει για διδασκαλία η επιθεωρησία.
Αν και επεκρίνεται στο τέλος του παραγράμ. ότι οι επιθεωρησίες δεν υπάρχουν για να επιβάλλουν την συμπεριφορά, την συμμορφότητα ή την μοναδικότητα της προσωπικότητας παρά ανθρώπων και να ότι η αρχική ιδέα τους να παταχθούν τους ανθρώπους σε λίγες κατηγορίες με βάση κάποια ευμε-
πρήνευτα χαρακτηριστικά είναι παλιό και παλιό και επικίνδυνο, γράφεται
ότι και οι μαθητές και οι μη ειδικοί μαθητές πρέπει να δίνουν έμφαση
στην παλιό δεδομένη της έκτασης που δίνεται στην περιγραφή των ειδών.
Ειδικότερα ^{οι ειδικοί} ~~οι ειδικοί~~ επιθεωρητές επιθεωρητές διδασκαλίας ή φυσικής αρρώστιας είναι
επικίνδυνοι αν δε ελεγχθεί από ειδικό. Είσιον ~~στην~~ που φαίνεται δύσκολο
να γίνουν παλαιότεροι οι φυσικομαθητές φυσικοί (α επιθεωρητές φυσικής
να έχει ο φυσικός όχι ειδικοί με χαρακτηριστικά όπως η οικονομία,
παρατήρηση και. — Μόνο ειδικοί πρέπει να το αναλύσει.

- Να περιγραφούν οι αλληλές διεργασίες για τη δόμηση της προσωπικής
της. Πόριζω όα να υποβάλουν.

- Να παραλειφθεί η ενότητα για τη μέτρηση και να υπολογιστεί η να περιοριστεί σε έκταση και να δοθεί παρά η εύρηση αριστερή γρά το αν είναι δυνατό να επιδεικνύεται η μέτρηση μιας ποσότητας που όσο και περισσότερο γίνεται που είναι βαθμύ εσωτερικότητα μιας ευρηκτικότητας που είναι, από αυτή τη μέτρηση περιλαμβανομένης των βυθίων οι προερχόμενοι από ενοχλήματα περιβάλλοντα οι υδατοίμα, α δε βαθμύονται (καταλύονται από το φάρμα) αλλά περιγράφονται στο περιεχόμενο των ελέγχων και διατελούνται στα «γραφικά» «εφαρμογές».
- Επειδή τα δείγματα για εύρηση που παραδίδονται είναι μερικοί ενδιαφέροντα σε γενική γραμμή, αλλά άλλες φορές & δύσκολα στη διαδραματίζονται και για τον φάσμα και για τον παθητικό ως π.χ. 95. «Η ενότητα των δύο φύλων είναι δύο αλληλεπιδράσεις δέμα κοινωνικών και οικονομικών ενδεχόμενων» ("κατά το πρόβλημα"). Μπορεί να επισημάνει ορισμένες αλλαγές στην εύρηση κοινωνικών και των δείχνουν ακριβώς και τέτοις; η να φέρουν να δίνουν περιφέρει γέννη και νέες διαδραματίζονται των δειγμάτων στην παθητική είτε με ένα φύλλο, είτε με κάποιο εφύλακτο.
- Να ελεγχιστούν διεξοδικά οι αλλαγές και τα εφελκυστικά.

Δεν φρονιμώ σε επιμέρους παρατηρήσεις γιατί από τη εύρηση που ενδιαφέρονται κυρίως από τον κ. Γιάνκοβο και από την κ. Φακίρα

Εξέλιξη

Σύμφωνα με την απόφαση φ 212.12/45/Γ2/3142/3-11-83 του Υπουργείου Νηπιών, Παιδείας και Εργασιακών με την οποία ορίζεται ως ένας από τους βασικούς κριτές για το παραπάνω βιβλίο, ενυπόχτυ στο επόμενο βιβλίο ενυπόχτυ την κρίση μου, όπως έχω υποχρέωση.

Οι παρατηρήσεις μου κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες, ανάλογα με την οπτική γωνία από την οποία γίνεται κάθε φορά: 1) Γενικές Παρατηρήσεις, 2) Παρατηρήσεις από πλευράς περιεχομένου, 3) παρατηρήσεις από παιδαγωγικής πλευράς και 4) μεθοδολογικές παρατηρήσεις. Στο τέλος επιγράφεται η ευχαρίστηση του έργου και η τελική κρίση αναφορικά με αυτό.

1. Γενικές παρατηρήσεις

Υπάρχουν δύο βασικά σημεία στην παρουσία του βιβλίου, τα οποία οι βιβλιοκριτές πρέπει να διευκρινίσουν, γιατί όπως είναι διατυπωμένα προωθούν λανθασμένες απόψεις οι οποίες σε ουσία δεν περιορίζονται μόνο στην παρουσία του βιβλίου, αλλά αφορούν στο έργο του βιβλίου. Αυτά είναι:

α) Η οροδότηση της ψυχολογίας απέναντι στις υπάρχουσες κοινωνικές επιστήμες που εξετάζουν την ανθρώπινη δραστηριότητα. Από μισή π.χ. να γίνει με την αναφορά στην οπτική γωνία κάτω από την οποία η ψυχολογία εξετάζει την ανθρώπινη δραστηριότητα, "εμφυτική" και "εξωτική". Να γίνει περισσότερο σαφές, ποτέ πλευράς της ανθρώπινης δραστηριότητας αποτελούν αντικείμενο ψυχολογικής έρευνας και έρευνας. Ταυτόχρονα να γίνει σαφές ότι η -ταχιστο ή αλτρου - ψυχολογία δεν ταυτίζεται με τη βιοψυχολογία ή την ψυχοβιοψυχολογία, ότι δηλ. τα ψυχολογικά φαινόμενα (συνείδηση, συμπεριφορά) δεν ταυτίζονται ούτε αναφέρονται στη βιοψυχολογία, τα οποία αποτελούν τις προϋποθέσεις για την εμφάνισή τους πρώτων. Επί δε ήταν καλό να γίνει από την αρχή με ένα

πράγμα αναφορά στην καθιερωμένη ζωή του ανθρώπου, η οποία διαφοροποιείται ως προς άλλων βιολογικών οργανισμών κυρίως από το γεγονός ότι άνθρωπος αντιλαμβάνεται τον κόσμο και τον εαυτό του μέσα στον κόσμο και όχι πλέον έχει ειρήνη (δ.η. συνείδηση) αυτής της αντίληψης. Αφού από την αρχή φαίνεται ότι ο φυσικός κόσμος του ανθρώπου (που είναι η λειτουργία ανάλυσης και συνθετικής της ψυχολογίας) δεν είναι δυνατό να καλύπτει στις διαφοροποιήσεις που υφίσταται το νευρικό σύστημα (ή αυτές επιτελούνται ή εφευρετικές επεξεργασίες (βλ. MEAD 1962: 3-25), αλλά προϋποθέτει τη χρήση συμβόλων από τον άνθρωπο (η.χ. χρήση λέξεων), τα οποία οριστούν δυνατότητα την εμφάνιση της συνείδησης του εαυτού μας και του κόσμου.

3) Ο όρος "εμπειρία" δεν είναι καθαρόν όρο, όπως χρησιμοποιείται από τον συγγραφέα (η.χ. β. 8). Η ορολογία αυτή προκύπτει από ανάγκη να γίνει, γιατί ενώ η.χ. ο όρος χρησιμοποιείται για να οριστεί τι είναι η εμπειρία ψυχολογία, παντού δε φαίνεται να έχουν στο μυαλό τον συγγραφέα, όταν τον χρησιμοποιούν. Η επιλογή, βέβαια, που έμαθα να τον συγγραφέα φαίνεται να είναι "μικροβιοριστική", όταν φράζουν ότι η εμπειρία ψυχολογία "ακριβώς έχει ως αντικείμενο ότι μπορεί να παρατηρηθεί και να μετρηθεί και ακόμη να μετρηθεί" (β. 14). Από αυτό και από μια άλλη πρόταση στη σελίδα 8: "Η ψυχολογία είναι το αντικείμενο επιστήμης περιορίζοντας το αντικείμενό της στις συνθήκες της φυσικής ζωής, τη συμπεριφορά των ζωντανών οργανισμών". Οι συγγραφείς φαίνεται να ταυτίζουν την "φυσική ζωή" με τη "συμπεριφορά" αναφέροντας τη θέση της συμπεριφοράς (η.χ. J. WATSON). Από τη στιγμή που η "εμπειρία" των συγγραφέων είναι την ψυχολογική κατάσταση δεν μπορεί να γίνει ορατή από τον αναγνώστη (μαθητή), γίνεται προφανές, ειδικά εμφανίζοντας τη λειτουργία υπέρ των μικροβιορισμών ως υπέρτερη: είναι γνωστό ότι υπάρχουν και άλλοι κατευθύνσεις στην ψυχολογία που δεν μετράνε απλυστικότητα των "ορατών" συμπεριφορών. Οι συγγραφείς και ενώ κατά τη γνώμη μας δύο μέθοδοι: ή να επιτελούνται τη συμπεριφορά των όρων "εμπειρία", ώστε με αυτόν να γίνεται αναφορά και στον εσωτερικό κόσμο του ατόμου, ή να διασαφηνιστεί ότι η συμπεριφορά των ζώων (των βιολογικών οργανισμών χωρίς συνείδηση ή αυτοσυνείδηση).

ν έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με τη συμπεριφορά των ανθρώπων, οτιδη.
 ορίζεται για δύο διαφορετικά πράγματα (φαινόμενα), η μελέτη των οποίων
 παύει δύο διαφορετικά επίπεδα ανάλυσης. Αν ο μαθητής δε μάθει
 τη ροπή του αυτού του βιβλίου ότι η ψυχική ζωή των ανθρώπων οφρα-
 νίζεται πάνω σε τυχόν διαφορετικές αρχές, από ότι αυτή των άλλων
 ωπτανών οργανισμών, τότε κινδυνεύει να μάθει περισσότερο ψυχολογία, παρά
 ψυχολογία. Αν τυχόν οι διδασκαστές επιμένουν στον όρο "συμπεριφορά", τότε
 1) πρέπει να τον αποδιαστίχουν από τον ίδιο όρο στην καθημερινή ζω-
 στική χρήση ή 2) πρέπει να διευκρίνουν το σημαντικό του πεδίο, ώστε
 να περιλαμβάνει και μη ορατά, αλλά υπαρκτά, ψυχικά φαινόμενα ή
 επιδηλώσεις.

Μια ακόμη γενική παρατήρηση και ορισμένη προτίεση για τη βελτιώ-
 η τον πύρανα περισκομένων.

Ο τρόπος που γίνεται η αρίθμηση της διάρθρωσης των γενικών και επι-
 τρεών ενότητων που φαίνεται προβλεπόμενης, δηλαδή περιλαμβάνεται αυτομοιο-
 γνή σποχτική (π.χ. έμφροια φράσματα, νούμερα ή μικρά φράγματα). Προτίεση
 να ενιαίο τρόπο αρίθμησης, με τη χρήση μόνο αριθμών, γιατί έτσι
 ούνεται νομότερα ποια επιμέρους ενότητα ανήκει σε ποια ευρύτερη
 ενότητα και πώς. Επίσης προτίεση την ολότητα των φράσεων "ΜΕΡΟΣ Α'"
 και "ΜΕΡΟΣ Β'" σε ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ ή ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ, αντίστοιχα. Έτσι θα
 είναι:

- 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Ν. Πολεπόπουλος)
- 1.1 Η ψυχολογία άλλους και τώρα
- 1.1.1 Σύντομη ιστορική πορεία
- 1.1.2 Η σύγχρονη ψυχολογία (γενική)
- 2 Η σύγχρονη ψυχολογία η ερώτηση
- 3 Οι μέθοδοι διδασκαλίας και έρευνας

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΗΣ

- 1 Το άτομο στην εξέλιξη του (Ν. Πολεπόπουλος)

1.1

Ταυτόχρονα προτείνω τις παρακάτω αλλαγές στη διαρρύθμιση των

περιλαμβανόμενων:

ΜΕΡΟΣ Α' (αντί του υπέρχρηστος) ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΒΕΒΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

- 1 (αντί του υπέρχρηστος) Εφέλιψη: Ορισμός και γνωρίσματα
- 4 (") Βασικά στάδια εξέλιξης του ατόμου και οι χαρακτηριστικές τους
- 3 (") Απόψεις για τη δομή της προσωπικότητας
- 4 (") Κοινωνική προέλευση και η προβληματική προσωπικότητας
- 5 (") Φύλο και προσωπικότητα
- 2 (") Ο κοινωνικός προσδιορισμός της ανθρώπινης συμπεριφοράς
- 2β (") Κανόνες, ρόλοι και εφέλιψη της ομάδας
- 3 (") Μορφές ηγεσίας και ο αντίκτυπος της στη συμπεριφορά της ομάδας (συντηρητική, δημοκρατική και αυταρχική συμπεριφορά)
- (") Ανθρώπινη εξέλιξη και η αντίληψη του "άλλου"
- α (") Οι κοινωνικές παράμετροι της αντίληψης
- 1β (") Οι στάσεις
- (") Ανθρώπινη εξέλιξη: αλληλεπίδραση και επικοινωνία
- (") Μορφές ψυχοκοινωνικής νοσηρότητας
- β (") Αποφυγισμός, σίχνοι, εξουλησιαστικότητα
- γ (") Αλκοολισμός και νάρκωτική

ΜΕΡΟΣ Β'

- Πα (αντί του υπέρχρηστος) Η μάθηση ως σύνθετο ερμηνεύματων
- 2β (") Οργανική (ή αποσπασματική) σύνθεση και συστατική μάθηση
- 2α (") Το πέρασμα του θόρονταϊκ
- 2α (") Σχηματισμός των εννοιών
- III (") Η ικανοποίηση των οργάνων και των αντηνών. Συμμετοχής
- IV (") Τα συναισθήματα και οι διαταραχές τους

Παρατηρήσεις περιεχομένου (ΠΕ)

Οι παρατηρήσεις αυτής της κατηγορίας αφορούν ισχυρισμούς των συγγραφέων ή αποδόσεις ισχυρισμών τρίτων από την πλευρά των συγγραφέων που έχουν, κατά τη γνώμη μου, προβλημάτα (ή δεν ευσταθούν, ή δεν είναι πλήρεις ή και τα δύο). Προτείνω να γίνουν όσο το δυνατόν περισσότερες διορθώσεις, αν όχι όλες.

Παιδαγωγικές Παρατηρήσεις (ΠΑ)

Οι παρατηρήσεις αυτές αφορούν ζητήματα του υψιμέτρου (όρους, ισομερειών, λαθιμενών κτλ) που θα ήταν δυνατό να προηγηθούν αμφιβολίες στους αθητές, ως προς το αν κατανόησαν ορθά και πλήρως το εμνησθέντα το ποσό γίνεται λόγος. Αφορούν επίσης ζητήματα που θα ήταν δυνατό να οφειλόσαν δέος ή φοβίς στον μαθητή, ή ακόμα να δώσαν αφορμές για άστοχες ερμηνείες κοινωνικών και φυσικών φαινομένων. Τέλος αφορούν ζητήματα που παρουσιάζουν δυσκολία κατανόησης παρόλη την οδότητα και την πληρότητα της, επειδή δεν ανταποκρίνονται στο γνωστικό επίπεδο των μαθητών, ή ζητήματα που δεν ανταποκρίνονται στα διαφέροντα των μαθητών αυτής της ηλικίας.

Μεθοδολογικές παρατηρήσεις (ΜΕ)

Οι παρατηρήσεις αυτής της κατηγορίας αναφέρονται στις εσφαλμένες και εσφαλμένες μεθοδολογικές παραδοχές των συγγραφέων ως προς ορισμένους ισχυρισμούς των καθώς επίσης και ως προς ορισμένες στρατηγικές παρουσίασης της ύλης. Έτσι υπάρχουν π.χ. πάντοτε παρατηρήσεις όταν οι συγγραφείς χρησιμοποιούν απέναντι σε μια θεωρία (π.χ. την "ευνοϊκή") και εμφανίζουν τις προτάσεις της ως φημιώδεις ισχυρισμούς προτάσεις, όταν δεν γίνεται δέουσα κριτική σε απαραίτητους όρους ανεξαρτησίας ως προς ορισμένους χαρακτηρισμούς των φυσικών φαινομένων, όταν υποστηρίζονται τα ευνοϊκά εφελκυστικά στην ανάπτυξη των φυσικών φαινομένων κτλ.

Έτσι έχουμε αναλυτικά:

π.χ. 6 (ΠΑ) "χηματισμός... νόση": Η λέξη νόση να αντικατασταθεί από τη λέξη "νοσηρότητα", που δεν ταυτίζεται με την νόση. Αλλιώς δεν αποφεύγεται να προκύψουν μαθητές το συμπέρασμα ότι η χηματισμός "εξέρχεται", π.χ. έχουν νόση, πράγμα που δεν συμβαίνει.

π.χ. 5 (ΠΑ) "γίνεται άρνησις της θεωρίας...": καλύτερα διευκρινίζεται ή κύριος αντιπρόσωπος. Δεν υπάρχει λόγος για μια "λογική" ή "συντηρητική" ορθότητα στην περίπτωση αυτή.

π.χ. 7 (ΠΑ) "Ασθενής... έρπενος": αντί "φροσύνη και άνοση" να γίνει "χρηστή ομορφονία".

εξ. 8 (ΠΑ) : "Η σύμφωνη ψευδής..... συμπεριφοράς."

Υπάρχει αρκετή αβεβαιότητα στην πρόταση αυτή. Να βρουν οι αναγνώ-
στες διευκρινίσεις, ώστε ο ορισμός να καλύπτει βαθιά και κατανυγ-
στεί να διευκρινιστεί π.χ. α) γιατί είναι προσηγορική (ήτοι είναι οι ηθικές),
β) αν η συμπεριφορά των ζώων και του ανθρώπου παρουσιάζουν
ιδιαιτερότητες, γ) ποιων συμπεριφερόμενων "αίτιων" της συμπε-
ριφοράς είναι η ψευδής μελέτη (προσέχει ότι όχι των
αιτίων της ανθρώπινης συμπεριφοράς, γιατί τότε θα συζητούσε
όχι τη ψυχολογία κοινωνικής - της ζωής - επιδημίας).

εξ. 9 (ΠΕ) : "Τον άνθρωπο και των άλλων ζώων" : Δίνεται η εντύπωση ότι
πρόκειται για το ίδιο πράγμα, ενώ έχουμε αδιανόητη διαφορά
ανάμεσα στη μια και στην άλλη συμπεριφορά. Να παρ-
ληφθεί το "άλλων".

εξ. 10 (ΠΑ) : Σχεδόν όλα τα δέκατα για συγγραφή είναι δύσκολα (όχι
ακατάλληλα), επειδή δη προηγουμένως γινόντο (ήδη), που θα
ήταν απαραίτητη για την ανάπτυξη τους. Ιδιαίτερα η τέταρτη
κρίση, που είναι και η πιο ενδιαφέρουσα, παρουσιάζεται
στο μαθητή ως αρκετά δύσκολη, επειδή δη αναλύεται προ-
βλεπόμενα η έννοια της συμπεριφοράς του ανθρώπου.

εξ. 10 (ΜΕ) : Η σημασία του όρου "ψευδής" στην καθημερινή χρήση της φράσης
απέχει βέβαια από την αντίστοιχη σημασία του στο πλαίσιο
επιστημονικών συζητήσεων. Αρκούντως που είναι οι συζη-
τήσεις για την καθημερινή χρήση του όρου είναι αίσθη.

εξ. 11 (ΠΑ) : "Γιατί... περιβάλλοντος" : Να παραληφθεί ο όρος "λή-
τον" και στη θέση του να μπει ο όρος "ανάπτυξη".

εξ. 12 (ΠΕ) : "3. κοινωνική ψευδής" : Η κοινωνική ψευδής δεν είναι
μέρος της ψευδούς, αλλά αυτόνομη επιστήμη που
πρόκειται από τη "ψευδής" ψευδής ή κοινωνική ψευδής.

εξ. 14 (ΠΑ) : "Πρόκειται... αναιρέτης" : Όλοι μας χρησιμοποιούμε
"κρίση" στην καθημερινή ζωή. Ο μαθητής δε κερδίζει να
τροπομεταβεί με τη λέξη "επιδημία". Πρέπει ακόμη
να γίνει σαφές ότι πρόκειται για λανθάνουσα και άπονη
αντιπαράθεση που γίνεται επιδημική, αν καίτοι η καίτοι

προσπαθήσουν να τις επιβάλουν ως ορθές με τη βία.

λ. 15 (ΠΑ) "Η αυτοορατήρηση... υποσημειώνω". Η λέξη "επισημειώνω" Γαλιναίη περιττός βόρος και δέος απέναντι στην ερευνητική προσπάθεια. δε κερδίζεται.

λ. 15 (ΜΕ) Υπάρχει αμφισβήτηση ανάμεσα στην παρουσίαση (επισημείωση) και στη συνέπιπτη ή το ερωτηματολόγιο. Η συνέπιπτη, καθώς επίσης και το ερωτηματολόγιο δκν είναι "παρουσίαση". Το υψιχέτρο όμως τα παρουσιάζει σαν να ήταν... καλό θα ήταν οι συγγραφέας να ταξινομήσουν τις μεθόδους διαφάνειας και έρευνας σε ποιοτικές (ανοικτές) και ποσοτικές (κλειστές), και να καλύψουν τις επίμαχες τεχνικές στην αντίστοιχη κατηγορία.

λ. 16 (ΠΑ) Για να μπορεί ο μαθητής να συμπίπτει με στοιχεία τα χαρακτηριστικά συμπεριφοράς του πελάτη, καλό θα ήταν αυτά να γράφονται σε μια σελίδα, το ένα κάτω από το άλλο, ως εξής:

α) Η ανεξαρτησία...

β) Η δυνατότητα...

γ) Η δυνατότητα κοινωνίας...

Η αρχή αυτή θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε όλο το βιβλίο.

λ. 16 (ΠΑ) "Ψυχολογική κριτική": Ο όρος "κριτική" προέρχεται προβλημάτων κατανόησης. Είναι άραγε να μην ο υποδοχός όρος "τέστ" ή "έλεγχος".

λ. 17 (ΠΑ) "Το αντιπροσωπευτικό δείγμα": Να προστιθεί παραπομπή, γιατί ο μαθητής μπορεί ενώ δεν άκουσε (έλαβε) ούτε τί είναι "δείγμα", ούτε ποιο "δείγμα" είναι αντιπροσωπευτικό. Δεν υπάρχει δηλ. δυνατότητα να κατανοήσει τη φράση.

λ. 20 (ΠΑ) "Αλλά και στη σύνθεση... πιδανωτήτων". Να διευκρινιστούν με μια επισημασμένη υποσημείωση οι όροι "ιστογράμματα", "απομνημόνιο", "δυναμικά", "ταύτων", "δυναμικές ενώσεις", επηδών την επιθυμία και πονδών σε προσηγορική χρήση.

λ. 23 (ΠΑ) Στο δείγμα για την εξέταση του ανθρώπου, το έμφανος και το παλτό είναι έχουν το ίδιο ύψος. Έτσι γίνεται να μην είναι στην κορυφή αλλά όχι στο μέγεθος.

ε. 23 (ΠΑ) : "Οι άλλοι... αναντιστήκη". Για την αντιστήκη των άλλων να αντιστήκη το "αναντιστήκη" από τα άλλα "δεν είναι αντιστήκη".

ε. 24 (ΠΑ) : "Γ. ποσότητα...". Η πρόταση που αρχίζει με το "που" ίσως προηγείται παραπάνω των άλλων.

ε. 24 (ΠΑ) : Το θέμα απαιτεί εφάρμοξη, ιδιαίτερα στην περίπτωση της αντιστήκης για το μαθητή.

ε. 25 (ΠΑ) Το διόρθωμα "δύο-επιδείκναι" είναι ασαφές, γιατί και οι δύο όροι είναι τεχνικοί όροι, που σημαίνει πως πιθανώς δε συνήθισται. Η φράση "νέες δομές" έχει επίσης προσηγορία. Επίσης το ίδιο για τη φράση "επιδείκναι" είναι επιδεξιότητα.

ε. 25 (ΠΑ) "Οι νοητικές...". Για το μαθητή της Β' γυμνασίου είναι δύσκολο να διακρίνει ανάμεσα σε νόημα και νοητική. Εκτιμάται ότι ο όρος για πρώτη φορά (ε. 22), να δοθεί ένας πληρότερος ορισμός και να διασαφηνιστεί σε τι διαφέρει η νοητική από τη νοητική. Ταύτοισμα να γίνει σαφές ότι πρόκειται για συγκεκριμένη νοητική (π.χ. ΠΙΑΣΕΤ κ.α.) από τη νοητική της ουσίας η νοητική εφάρμοξη του ανθρώπου παρουσιάζει "νοητική" (Die Stufentheorie).

ε. 26 (ΠΑ) "αδυναμία, καίριος, νοητική". Ο όρος "νοητική" προηγείται συχνά, επειδή έτσι που χρησιμοποιείται είναι σαν να είναι κάτι διαφορετικό από τη καίριος και την αδυναμία. Άλλωστε χρησιμοποιείται για πρώτη φορά στο βιβλίο. Επειδή είναι ειδικός όρος, χρησιμεύει προσδιορισμό.

ε. 27 (ΠΑ) "είναι μια ψυχική δύναμη". Η φράση είναι δύσκολη.

ε. 30 (ΠΕ) "π.χ. τα παιδιά-αδελφικά των...". Η φράση είναι υπερβολοποιημένη (κρίσιμη παραγωγή). Κυρίως σε κοινωνικές και όχι σε παιδικές λέξεις ορίζεται αυτή η καίριος. Ακόμα και αν ήταν σωστή η παιδική ερμηνεία, δε θα ήταν παιδική ορθή να αντιστήκη με τόσο προσηγορία.

40
τητα, επειδή έτσι δεν αποχρησιμεύεται να διακρινούνται δυσάρεστε συναισθήματα (σε αναφορική μορφή, πώς θα αισθανόταν το παιδί ενός αλκοολικού συνάμα μάστιγας στη β' φρενιά, όταν σπασεί καπνί τέτοιο: δεν είναι σκόπευο να αρχίσει να αμείβεται για τις κινήσεις του αναντίστασης)

32 (ΠΑ) "νομοτέχνης της μάθησης" = "καθημερινή χρήση"

α) Το αν έχει ή η κριτική στην περίοδο της μάθησης διακρίνεται από νομοτέχνη, δεν έχει μέχρι τώρα "διαπιστώσει". Από "νομοτέχνη", να μην "διαδικαστεί".

β) Η φράση "μάθησης στην καθημερινή χρήση" είναι ασαφής.

Από "καθημερινή χρήση" να μην στην καθημερινή χρήση της γνώσης.

32 (ΠΑ) "Το ότι μάθησης". Η φράση "κοινή-δυσχερής" είναι δυσνόητη. Να αντικατασταθεί.

32 (ΜΕ) Να γίνει σαφές, ότι η ερμηνεία της μάθησης που προέρχεται στις 31, 32 & 33 αναφέρεται στη θεωρία της συμπεριφοράς (behaviorism) και ότι, ζυγίζω, πρόκειται για μια συμπεριφορική άποψη. Αλλιώς οι μαθητές αποκτούν την (εξασκήση) γνώση ότι πρόκειται για μια αντιπροσωπευτική (ή τη μόνη) τυπολογία ερμηνείας του φαινομένου της μάθησης.

33 (ΠΑ) "Στοι πρώτα χρόνια ενισχύει". Ο όρος "κλαστικός" είναι ιδιόμορφος, προέρχεται από τη θεωρία της συμπεριφοράς, και συνήθως δεν χρησιμοποιείται για να αναφερθεί χωρίς καμία επιφύλαξη (έως σε υποσημείωση).

33 (ΠΕ) Η κοινωνική μάθηση ταυτίζεται με την κοινωνικοποίηση, η οποία με τη σειρά της ορίζεται ως "οικονομική" τρόπων συμπεριφοράς. 1) κοινωνική μάθηση ή κοινωνικοποίηση δεν ταυτίζεται (ο δεύτερος όρος έχει ευρύτερη σημασία) ή β) η "οικονομική" τρόπων συμπεριφοράς κτλ. είναι μόνο μία υποπερίπτωση της κοινωνικής μάθησης, και όχι κοινωνική μάθηση αν γίνει (βλ. HURRELMANN (ULICH 1980)

34 (ΠΑ) "Η μάθηση είναι διαδικασία του περιβάλλοντος, που ξεκινάει από την οργανική ωρίμανση". Αυτός ο ορισμός είναι ασαφής (τι σημαίνει διαδικασία του περιβάλλοντος; πάντως δεν είναι μετωπική του όρου "environmental process", είναι

- 35 (ΠΑ) Η φράση "πολλὴ ομάδα παρὰφόντων" εἶναι δυνατότη.
Πατί οὐκ "ὅς ποιοῦν παρὰφόντη δὲ μπορούσε νὰ στήρικται
ἐν ἐπιστημονικῇ" "
- 37 (ΠΕ) Περὶ τοῦ στο τέλος τοῦ 2^{ου} μῆνα συνέβη. Οἱ μαθηταὶ
ἀποταῖν ἐπὶ τὴν ἐπὶ τὴν ὅτι το μὲν οὐκ ὀφείκει ἢ δυνατὴ
("ἀποκρίναι") λαμβάνει. Ἡ φράση ἔχει ἡμετέραν εἶναι λαμβανόμεν.
- 37 (ΜΕ) Η φράση τῆς ἐπὶ τῆς γίνεται ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος τῆς ἐπὶ τῆς
ἐπὶ τῆς (πᾶσι κ.α.). Ἀπὸ νὰ γίνει βαρὺς στὸν ἀκροατὴν.
- 38 (ΠΑ) 4 φράσεις "τὰ παιχιδία τοῦ" (προσφώνη μεταφράσεως τοῦ
ὄρου (role-play ἢ Rollenspiel) εἶναι δυνατότη. Ἀλλωστὴ
πρόκειται γὰρ τεχνικὸν ὅρον καὶ ἡ κατανόησις τοῦ δὲν εἶναι ἀπολύτως
- 38 (ΠΑ) "τὰ λητουργικὰ . . . λητουργία - εἰρήνης . . . αὐτῆς". Ἡ φράση
"ἐπὶ τῆς λητουργίας - εἰρήνης" ἐπὶ τοῦ ὅτι εἶναι ἀδόκιμη ἐκφράσις,
παρουσιάζει δυσχερὲς κατανόησις (τὴν σημαίνει γὰρ τὸ μὲν
τῆς δ' αὖτε ἢ τῆς "λητουργίας";)
- 39 (ΠΑ) "λητουργικαὶ δραστηριότητες". Νὰ γίνει βαρὺ - χρεὼς τῶν ἐπὶ
τῶν "λητουργικῶν".
- 40 (ΠΑ) "Τὸ παιδί γιγαντῶν . . . με τὸν μετὰ τὸν". Ἡ διακρίσις νὰ
γίνει βαρὺτερη.
- 40 (ΜΕ) Οἱ παρατηρήσεις ἀναφορὰς μετὰ τὰ "παιδι" ἀφορᾷ παιδιὰ
ἐννοητικῶν κοινωτικῶν καὶ πολιτικῶν. Οἱ ἐρμητικὲς δὲ ἔχον
ἐπὶ τῆς ἰσχύος. Ὅμως στὸν ἀκροατὴν τὸν ὑμῶν δὲ φαίνεται
ἡ ἀβεβαιότης τῆς ἐπὶ τῆς ὅς συνάρτησις μετὰ τὸν (κοινωνικὸν
πολιτικὸν) χρόνον καὶ τόπον. Νὰ γίνει βαρὺ ἡ ἀβεβαιότης τῆς
ἐπὶ τῆς (ἐπὶ τῆς ἀλλωστὴ εἶναι καὶ τὰ ὅρια τῶν "ἐπὶ τῆς
ἐπὶ τῆς").
- 43 (ΜΕ) Ὅτι ἀναφέρεται γὰρ τὸ εἶδος εἶναι ἐπὶ τὸν καὶ τὸν.
Ποῖος εἶναι ὁ "μαθητὴς" τὸν ὑμῶν; Οἱ ἀσφραγίδες παρουσιάζουν
ὡς "κομμάτια" ἐννοητικῶν στρατηγικῶν διαπαιδαγγωγικῶν.
- 45 (ΠΑ) Ὁ ὅρος "αὐτοαναπόδημα" εἶναι ἀσάφης. Νὰ προσδιοριστῇ τὸ
περιεχόμενον τοῦ. Ἡ κατανόησις τῶν διακρίσεων ἀπὸ τὸν περὶ
ἄλλω μετὰ τὴν ἐρμῆν τὸν ἀποκρίναι: "κυμαίνεται πρὸς τὰ
ἐπὶ τῶν καὶ πρὸς τὰ ἐπὶ τῶν". (κυμαίνεται ἢ ἐπὶ τῶν;)

- 45 (ΠΕ) Η ερμηνεία για το τούτο και το ποτό είναι άστοχη (ώρουν
 με τη γένεση και την εξέγερση).
- 46 (ΠΑ) Τόσο..... σημαίνει να ανασταίνω. Τα ξέρουμε αυτά
 καθ' εαυτά δε "σημαίνουν" αναστάτωση, αντίθετα βιώνεται
 ως αναστάτωση κάτω από ορισμένες συνθήκες (κοινωνικο-
 πολιτισμικό πλαίσιο). Οι μαθητές της β' γυμνασίου είναι αρκετά
 "έμφυλοι", ώστε για να μπορούν να μάθουν ότι η αναστάτωση
 στον αθεϊστικό χώρο δε προέρχεται από μόνη της, αλλά από
 τις ιδιαίτερες συνθήκες κάτω από τις οποίες γούνε
 επινοούν τον (ερωτήμα "ταμπά", εχθρική προδοτική
 κοινωνία κ.τ.λ.)
- 48 (ΠΑ) "Έτσι το σπίτι του.... συνδυάζει". Η πρόταση αυτή είναι
 ασαφής.
- 49 (ΠΕ) "Foris" αντι "foris".
- 50 (ΠΕ) Η στάση των foris δε ερμηνεύεται (ή, ταχύνεται, δε
 ερμηνεύεται μόνο) με την απήχηση της συντροφιάς, αλλά κυρίως
 με το συνημιγμένο του πόνου προεκταχισμού (τε είναι πόνος
 επιτηρητός ή αφορμός).
- 51 (ΠΑ) "παρουσιάζονται αλλαγές... ικανοτήτων". Η πρόταση να γίνει περι-
 σσότερο σαφής.
- 52 (ΠΑ) "κοιτ' ενδοκίβη". Η έκφραση είναι αδόκιμη και προβληματική
 (δυσνόητη).
- 53 (ΠΑ) "Έχουμε... προς το σχήμα". Καλύτερα "απέναντι στο σχήμα",
 "Όμως από.... μπορεί". Αντί "λαβόντων υπόψη του", καλύτερα
 "παίρνει υπόψη του".
- 54, 55 (ΜΕ) Η έννοια της "κρίσης", ενώ είναι "λειτουργική" στην οντότητα,
 δε αναφέρεται καθαρά και έτσι η "κρίση" παραμένει μετε-
 φυσική υπόθεση. Οι μαθητές απορούν την (εξασφάλιση)
 ενήλικα ότι καθέναι έχει και μια "κρίση" και ότι
 αυτή υπάρχει και στον οριστικό του στόμον. Απλή
 η ερμηνεία αυτή ως μια εξαιρετική θεωρία για
 τις "κρίσεις". Να γίνει σαφές η σχετικότητα της
 κρίσης. Είναι να αναφερθούν ελλειψισμοί ερμην-

ντες (οι "χρίστη" ως κοινωνικά κατασκευασμένα). Η διάκριση αυτή
 σε "φρενις χρίστη" και "ψευδοφρενις" είναι αρκετά προβληματική,
 ιδίως όταν είναι αυθαίρετη, όταν δηλαδή απεικονίζεται το κριτήριο για
 το διαχωρισμό των "κρίσεων" σε "φρενις" και "ψευδοφρενις". Τελικώς
 η πρόταση φέρει από τις χρίστη χρειάζεται αναθεώρηση.

53(ΠΑ) "Οι πρώτοι φρενις χρίστης". Παύλωση η φρενις είναι
 άστοχη, όπως κι άλλων και ο όρος "φρενις χρίστη" στις προ-
 κρίσεις οφείδεται. Αξίζει ότι πρόκειται για τεχνικό όρο, γιατί
 δε χρησιμοποιείται σε συστηματική διότι περισσότερο σεμνότερους και
 περισσότερο κατανοητούς όρους, όπως π.χ. "εφαρμογή" ή,
 καλύτερα, "ερωτική". Το θέμα αυτό είναι "φορτισμένο",
 και απαιτεί περισσότερο χώρο για να απομυθοποιηθεί.

53(ΠΑ) "π.χ. για τα γόδια θεωρούνται επιπλέον τα "αδριανικά"
 του". Η πρόταση είναι παύλωση προβληματική. Τι γίνεται
 με τον καλώς τ.β. Λυκίου που δε έχουν "φρενις χρίστης"
 εμπειρία και, άρα, δε επικρίνουν τον "αδριανικό" τους;
 Είναι αναγκαστικό να γίνει σαφές στο κείμενο, ότι οι εμπειρίες
 αυτές δεν προσδίδουν "αδριανικό" στο άτομο, αλλά αλλιώς
 σε ορισμένους κύκλους ισχύει ο μύθος ότι προσδίδουν "αδριανικό".
 Δηλαδή, οι καλώς της δ' Λυκίου που δε έχουν σπουδή-
 "τη ερωτική εμπειρία να αισθάνεται λιγότερο άνετη από
 ότι εκείνοι που έχουν τέτοια εμπειρία. Ίσα-ίσα, το φάσμα
 με τη ψυχολογία έρχεται να διαλύσει αυτό το μύθο και
 να "θεραπεύσει" την ψύχωση των ερωτικών αντήχων μεθυστών.

53(ΠΑ). Η λέξη "εμπειρία" είναι αρκετά ασαφής. Τι εννοεί σε
 συστηματική; Πλατωνικό φίλο, ερωτικό φίλο (boy-friend ή girl-friend),
 αρραβωνιαστικό ή σύζυγο; Να γίνει σαφές ότι διακρίνω-
 νται μερικοί που είναι όλοι αυτοί οι βέλτεροι είδους αποστάτες,
 ως προς τις ποικίλες αρχές που ακολουθούν ή παραβιάζουν.

54 (ΠΑ,ΠΕ) Στο κείμενο η ερωτική εμπειρία παρουσιάζεται ως
 "αναπόσπαστη της φρενις χρίστης αρχής". Αυτό είναι και το πιο
 αδύνατο σημείο των βιβλίων στο θέμα "ετήσιον", ετήσιον ηρώτων
 και εμπειρία στον άνθρωπο δε είναι "αναπόσπαστη" της

ελλά μια καθαρά κοινωνική συμπεριφορά, αλλά ο άνθρωπος α) υπερβεί (δυσ. υπερβή) τη "φυσική ορμή", β) υπερβεί το πρόσωπο που θα παίξει το ρόλο του ερωτικού εαυτού (υμναστική) γ) "φυσική ορμή" γίνεται και με ότομα διαφορετικής φύσης ή φύλου, αν τη νοήσουμε ως καθαρή βιολογική υπόθεση) ή δ) υπερβεί τη διαδικασία της ερωτικής πράξης (υπάρχουν φανεροί κοινωνικοί φραγμοί ως προς το ΠΟΤΕ, ΠΟΥ και ΠΩΣ αναπτύσσεται ερωτική δραστηριότητα). Η μη καθορισμένη τοποθέτηση των συμπεριφορών, δυστυχώς, ως συνέπεια να μη γίνεται φανερό η διαίρεση η "υμναστική της φυσικής ορμής" ως βιολογική διαδικασία, και της ανθρώπινης ερωτικής δραστηριότητας ως κοινωνικής διαδικασίας που βασίζεται μάλιστα, αλλά δεν προσδιορίζεται από τις ανθρώπινες βιολογικές λειτουργίες (βλ. ιδίως ΚΥΗΝ 1954: 121 κ.ε.).

1. Εδώ οι συγγραφείς πρέπει να υμνούν αλληλίας.
 54 (ΠΑ) "Συνεπεία φρήγορ το στάδιο της αυτοϊκανοποίησης. παιδαγωγικά όπλα παρατήρηση, γιατί ενδέχεται η "υμναστικότητα" και η "ωριμότητα" του ατόμου με το "φρήγορ" του σταδίου της αυτοϊκανοποίησης. Δι' αχίλεις μετά από αυτά οι μαθητές της Β' Γυμνασίου το συμπέρασμα ότι πρέπει να φτηνίσουν φρήγορ το στάδιο της αυτοϊκανοποίησης, αν δεν το έχουν ήδη φτηνίσει; Σε τι διαφέρει όμως τότε αυτή η στάση απέναντι στον αυταναγκασμό, από την κοινή, στερεότυπη "κατάδοση" αυτής της συμπεριφοράς; Η ψυχολογία Β' Γυμνασίου θα έπρεπε να βοηθάει το μαθητή να αποκρίνεται στην στάση απέναντι στον εαυτό του, σε σχέση με το γεγονός του αυταναγκασμού και αν επιτρέπεται να τον "μπερδεύει" ακόμα περισσότερο από ότι ήδη γίνεται η καθημερινή, στερεότυπη παθητική αντίληψη αναφορικά με το θέμα.

55 (ΠΑ) "να αναμείνουν ή να αρνούνται τις συμπεριφορές, ότι να μην κάνουν τις συμπεριφορές".
 57 (ΠΑ) "να μην νομίσουν εύκολα ότι είναι βέλπιστα". Η πρόταση δεν είναι σαφής.

1. 60 (ΠΑ) "περιωρισμένη" ή "δίνεται στο περιώριο", αντί "περιωρισμένη"
Ολόκληρο "πρόκειται" όμως --... ατομο" είναι άσχετος.

2. 62 (ΠΕ) Η ατομικότητα δεν είναι μόνο βιολογική υπόθεση, αλλά
κυρίως κοινωνική (πρόκειται για την αντίληψη των
διαφορετικών βιολογικών χαρακτηριστικών εαυτών, καθώς
επίσης και για την αντίληψη των βιογραφιών
των χαρακτηριστικών ως μοναδικών (βλ. GOFFMAN
1976:74).

3. 62 (ΠΑ) Πώς χρησιμοποιείται ο όρος "χαρακτήρας"; Αν χρησιμοποιείται
με την ποινή έννοια, κακώς. Αν όχι, να δοθεί ορισμός.
Η φράση που χρησιμοποιούν οι βιολογικοί για τον "χαρα-
κτήρα" είναι ιδιότυπα βυρτιομένη (μωρολογική, βλεπών,
γιατί τι σημαίνει "εχάρει", τι "εχαράσκει", ποί
και πώς; ποιος διοικείται, πώς, ποτέ αυτή των "εχάρει-
ει"; Τι σημαίνει "εχαράσκει" αποτυπώνεται; Μετά
από αυτή τη φράση ο "χαρακτήρας" αποτελεί υπόθεση,
ενώ δεν είναι παρά μια αυθαίρετη κατηγορία για
την ερμηνεία της συμπεριφοράς των ατόμων, ιδιαιτέρως για
την ερμηνεία των διαφορών στη συμπεριφορά.

4. 63 (ΠΑ) Ο ορισμός του "χαρακτήρα" είναι δυνατότος και άσχετος.
Η βιολογική λογική και πράξη ως στοιχείο του χαρακτήρα
δεν φωτίζει τον όρο περισσότερο. Η διδασκαλία ανάγκες
στην ατομικότητα, τον χαρακτήρα και την προσωπικότητα
δεν έχει γίνει αρκετά άσχετος.

5. 63 (ΠΑ) Υπάρχει διαφορά ανάμεσα στο "εγώ" και την "προσωπικό-
τητα". Είναι η προσωπικότητα η έννοια που έχει το άτομο
για τον εαυτό του, η αυτή που έχουν οι άλλοι για το α-
τομο, ή ακόμα αυτή που υποθέτει το άτομο ότι έχουν
οι άλλοι για αυτόν (ή για αυτήν);

6. 64 (ΠΑ) Η προσέλαση για τη διακρίση του όρου "προσωπικό-
τητα" είναι ατυχής. Οι όροι "σωματική οργάνωση", "φυσιολο-
γία" και "ψυχολογία" αναφέρονται προσδιορισμό για τη φύση
και τον χαρακτήρα.

5. 64 (ΠΑ) "αυτός είναι προσωπικότητα". Αποκό παρατήρησις, επισημ. δὲ
 "λέγει" "προσωπικότητα" ἔχει ἀφροσύνην καὶ αἰ, δὲν εἶναι ἀναγκαστική.
 5. 64 (ΜΕ) "Οἱ ἀμερικανοὶ ψυχολόγοι...". Ὅλοι οἱ ἀμερικανοὶ ψυχολόγοι, ὅχι, βέβαια. Νὰ γίνει σαφές ὅτι ορισμένοι ἀμερικανοὶ ψυχολόγοι πρεσβεύουν τὴν ἀπόψιν που παρέρχεται, οἱ ὅσοι εἰς τὸν βιβλίον.

5. 64 (ΠΑ) "εἶναι καὶ ἐπιπολέσιο καὶ ἐπικίνδυνον". Ἀπὸ "ἐπικίνδυνον", νὰ μὴ εἶναι "ὅσοπο". Διαφορετικὰ ὁ μαθητὴς δα συνάπτει καὶ ἐκεῖνὰ "ἐπικίνδυνον" πρόσωπα σὺν ἐκδήλυνσιν ψυχῆς.

5. 67 (ΠΕ) "Ὁ κ. κτυπὼν δυνατὴ τὴν πύρτα. Ὁ προσδιορισμός, δυνατὴ δίνει ἓνα πρῶτον ποσοτικὸν στοιχείον γιὰ τὴν συμπεριφορὰν τοῦ κ. μόνο μετὰ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι εἶναι δεδομένη ἡ ὁμοιοπία τῶν παρατηρητῶν (ἢ ἐκείνων που ἀντιλαμβάνεται τὸ ἐκδήλητον). Ἀλλοιῶς ὁ προσδιορισμός δυνατὴ δίνει τωσυχρόνα ἓνα πρῶτον ποσοτικὸν στοιχείον γιὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ παρατηρητῆ.

5. 70 (ΜΕ) "Τὸ λίθος... συμπεριφορῇ ἀντιθετῇ". Ὁ ἰσχυρισμός αὐτὸς δὲν ἀναπομνηνεύεται σὺν πραγματικότητι, ὅπου ἡ συμπεριφορὰ τῶν ἀνθρώπων προσδιορίζεται ὡς ἓνα μικρὸν ἐπιμέλειαν καὶ ἀσπικότητος, ἀλλοῦται καὶ ψόδους τωσυχρόνα (βλ. COFFEMAN 1963).

5. 74 (ΠΑ) "Μία ἀπ' αὐτῶν... σὺν ἀνθρώπων". α) ὁρθόν εἶναι "ἑστῆμα δῆμανους" καὶ οὐ "ἑστῆμα ἐκκοιτοδότης". β) ~~ἐ~~ ἐπισημ. δὲν ἀναγράφεται ὡς τῶρα (5. 74) πονεῖται οἱ ὅροι αὐτοί, οἱ μαθητὴς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὸν κατανοήσουν.

5. 77 (ΠΑ) Ἡ κριτικὴ ἀπέναντι σὺν τυπογραφίᾳ νὰ γίνει πιο σαφὴς καὶ πιο περικειμένη. Νὰ ἀναγεῖται πάλι ἀνέμφως ἐμφανητέρας ἢ ἐμφανητέων σὺν τυπογραφίᾳ, τότε ἀναπτύσσονται καὶ κτλ. Δε γίνεται π.κ. πονεῖται λόγος γιὰ τὴν κοινὴν κρίσιν χρῆσιν τῶν τυπογραφικῶν, που δὲν ἦταν διανοητικὴ παχυνδία ορισμένων ψυχολόγων, ἀλλὰ ἐπεκτείνετο πρακτικῇ υπόθεσιν (π.κ. νομιμοποιήσας μιὰ συμπεριφορὴν τῶν ἀνθρώπων). Ἡ ἐκτείνε τῆς κριτικῆς ἀπέναντι σὺν

Είς των τυχηρών. Εύλογον λοιπόν να αναρωτηθεί ο μαθητής:
"Πατι αφισρώνη το βιβρίο τότς δειδύθι. Για την περιγραφή των
τυχηρών, τις οποίες στο τέλος χαρακτηρίζεται ενοποιητικά "επι-
κινδυνεύει". Η απορία αυτή ή πρέπει να λυθεί, ή δεν πρέπει να
προκύψει. Το δεύτερο είναι δυσκολό να επιτευχθεί με αναπροσχηματισμό
στη διαμόρφωση της όλης.

ε. 76. (ΠΑ). Ο μαθητής δεν αντιλαμβάνεται τη σημασία της διακρίσεως
που είναι ο Πλάτωνας. Να γίνει βάση η άεση ανάμεσα
στη διακρίση αυτή και στη νομιμοποίηση (δικαίωση) του
status quo (διαίρεση των πολιτών σε τρεις κατηγορίες με
κριτήριο ψυχολογικό και διακρίση της δικαιοσύνης).

ε. 80 (ΠΑ) Ο μαθητής δεν αντιλαμβάνεται πώς ερμηνεύσαν τις
θεωρίες αυτές τον κοινωνιολογισμό.

ε. 82 (ΠΑ) Η έννοια "ψυχικός χώρος" παρουσιάζεται εστιασμένη, δηλ. σαν
να είχε υιοθέτησε άτομο ένα και μόνο ψυχικό χώρο. Να γίνει
βαθεί ότι πρόκειται για αναδυτική μορφή με σκο-
πό να συζητηθεί και το φαινόμενο για περιοχή στην οποία
αναπτύσσεται η δραστηριότητα των ατόμων.

ε. 84 (ΠΕ) Η θεωρία του υποκειμενισμού, όπως αναπτύχθηκε από τον
WATSON δεν επηρεάζει ούχποτε στο βραδυσταθμικό
χώρο. Αυτό έγινε στις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας.
Ο SKINNER, που θεωρείται ως βασικός εκπρόσωπος αυτής
της τάσης, επηρεάζεται ούχποτε έναν παλιό μικρό κύκλο
ψυχολόγων.

ε. 84 (ΠΑ) "Όσο θα δούμε... εκεί". α) να αναφερθεί σε ποιά
κεφάλαια θα γίνει αυτό, β) η φράση "όταν η ΚΑΤΑΡΑΝ
επιπλησισθεί για εκεί" είναι αδόκιμη και ασαφής.

ε. 85 (ΜΕ) Οι συγγραφείς μεροληπτούν υπέρ της θεωρίας της συμπε-
ριφοράς στην περιγραφή και ερμηνεία της προσωπικότητας,
την οποία παρουσιάζουν τεχνητά, σαν να ήταν η τελευταία
λεξη πάνω στο ψήγμα αυτό. Ταυτόχρονα διενεργεί-
ονται μαθήματα άλλης θεωρίας της προσωπικότητας

να είναι γνωστό στο διεθνή χώρο (εξεχρηστική θεωρία, θεωρία της υπερβιολογίας, αλληλεπιδράσεις, κοινωνική θεωρία, βιογενετική θεωρία. Βλ. π.χ. HURRELMANN/ULICH 1980).

Σ. 85 (ΜΕ) "Ισως υπονοείται, η ψαχμα... είναι". Θα μπορούσε να συζητηθεί με την πρόταση: "ή να τοποθετήσει να υπονοήσει γιατί θέλει να είναι όπως εκείνο επιθυμεί να είναι". Διαφορετικά οδηγούμαστε σε ένα ψαχματικό προσδιορισμό του ανθρώπου με τη βοήθεια της ψαχματίας, ενώ πρέπει να δειχθεί μελλοντικά τον κοινωνικο-ιστορικό του προσδιορισμό.

Σ. 86 (ΠΑ) "Το περιβάλλον, οι κοινωνικές συνθήκες, ...". Η φράση δεν είναι σαφής. Ανατίθεται βέβαιον συμπληρωμένα άτομα ή ομάδες με τα οποία επινοούνται καθε ένα από κας.

Σ. 86 (ΠΑ) Η λέξη "προσαρμόζεται" αντικαθίσταται "συμμορφώνεται", έτσι όπως είναι στο κείμενο. Να γίνει σαφές ότι οι δύο έννοιες δεν ταυνίζονται. Επίσης, αυτό που προσαρμόζεται είναι το άτομο και όχι η προσωπικότητα. Έτσι όπως είναι το κείμενο, δίνεται η εντύπωση μιας υπόστασης (προσωπικότητα) δίπλα σε μια άλλη υπόσταση (άτομο).

Σ. 87 (ΠΑ) "Έτσι "προσαρμόζεται" στο περιβάλλον του". Αντί "προσαρμόζεται", "συμμορφώνεται".

Σ. 88 (ΠΕ) "... είναι εργοδότης, Αρχές, κράτος". Αρχές με μικρό α, κράτος με μικρό ε.

Σ. 88 (ΠΑ) "Το ίδιο αυτό τυπότερο...". Λειτουργεί αλληλεπίδραση... καλύτερα "να συμπεριφέρεται", αντί "να λειτουργεί".

Σ. 90 (ΠΑ) Δεν γαίνεται καθαρά η σχετικότητα του όρου "προβληματισμός" και η "απροσαρμοστος" από πολιτικό σε πολιτικό αλλά και από κοινωνικό περιεχόμενο σε κοινωνικό περιεχόμενο.

Σ. 91 (ΜΕ) "Πρόβλημα που η επιστήμη σήμερα το ρυθίζει...". "μπορεί να το ρυθίσει" αντί "το ρυθίζει".

Σ. 91 (ΜΕ) Η ερμηνεία που δίνεται για τη διαφύλαξη των

27
ρόζον των δύο φύλων (η ψευδοανδρική) είναι μία μόνο θεωρία, όχι
η θεωρία. Να γίνει σαφές η δεκτικότητα της οπτικής φαντασίας.
84 (ΠΑ) "Ετσι το άτομο δε βρίσκεται ... περιβάλλον". Η πρόταση παρου-

82 (ΜΕ) βίβη προβλήματα υποσυνείδητος, ιδιαίτερα ο όρος "λεπτοσύνη".
Η πρόταση είναι ασαφής - δε μπορούμε να μιλήσουμε
για απόψεις με βιολογικά κριτήρια, εκτός αν νοήσουμε
την έννοια της ασάφειας στατιστικά (δηλ. με βάση τη
συχνότητα). δε μπορούμε να δεχθούμε αυτονόητα ότι η
βίβη έχει "δυο πόδια", εκτός αν υποθέσουμε ότι η βίβη έχει
δυναμική, δηλ. νοή. Ανεξάρτητα όμως από την παραπάνω
παρατήρηση, ο συλλογισμός των συγγραφέων έχει νόημα
μόνο με τον όρο ότι πρόκειται για αποψηχοσύνη ομόφυ-
λη εθνοαληθινή επινοήσιμια. Ίσως οι συγγραφείς ανα-
φέρουν στην πραγματική ετήσια ότι πρόκειται για δυναμ-
ρισμό που η κοινωνία μας τη δέχεται ή δεν τη δέχεται, και
όχι για απόψεις περί δε.

82 (ΠΑ) Στην διαφοροποίηση των αρσενικών και θηλυκών χαρακτήρων
Η λέξη "χαρακτήρες" προκύπτει εύκολα. Οι συγγραφείς εννοούν
"ξύλο" και φράζουν "χαρακτήρες".

82 (ΠΑ) Η λέξη "ανθρώπινα" έχει σχέση με τους κοινωνικούς ρόλους
"άντρας" και "γυναίκα" και όχι με τη διφυή μας
εθνοαληθινή "ξύλο".

82 (ΠΑ) "Υπάρχει ... τον ρόλο λεπτοσύνης ...". Η πρόταση είναι ασαφής.

82 (ΠΕ) Η κοινωνικοποίηση των φύων αρχίζει από την πρώτη περίοδο
και όχι από το δεύτερο χρόνο μετά τη γέννηση.

83 (ΠΑ) "Τι αυτό και ... κοινωνικής επιβολής". Όπως είναι, η πρό-
ταση είναι ασαφής.

83 (ΠΕ) Η απιστία της κοινωνίας μας στην αλλαγή αυτή δεν
περιορίζεται στις ελάχιστες περιπτώσεις, όπως υποθέτουν οι
συγγραφείς. Το "double standard" δεν είναι εφεύρημα,
αλλά οργάνο στοιχείο της νεοελληνικής κοινωνίας.
Δεν υπάρχει λόγος να υφαισώμεθα την ιστορία, αλλιώς
οι καλώς αυτή τη γνώμη, τη διαπιστώνουν καθημερινά.

95 (ΠΑ). Οι ερωτήσεις (3) & (4) είναι τέτοιες που οι απαντήσεις τους να έρχονται σε αντίθεση.

97 (ΠΕ) "κι αώς προερχόμενη, "κοινωνιοποίηση". Κακώς δίνεται η επίσημη ότι προερχόμενη είναι κοινωνιοποίηση.

98 (ΠΑ) "Είμαι της. Το βασικό υαλόνι του κοινωνιολόγου ... ατόμου".
4 πρόταση είναι αβυσσής.

99 (ΠΑ) Από τον "face-to-face" να γίνει "πρόσωπο-πρ-πρόσωπο"

100 (ΠΑ) Από τον "πομπός" και "δύτης" (μυχαριστική ύψους), να γίνει "αποστοχός" και "αποδύτης".

100 (ΠΑ) Στην ερώτηση (3) υπάρχει η φράση "κοινωνική ελλη-
λτιδρ-ελα" για πρώτη φορά στο βιβλίο. Να διευκρινιστεί η ουσία της.

100 (ΜΕ) Στην την προηγούμενη ενότητα απαντάει η αναφορά στη Ρωσία, ως τον κυρίαρχο στοιχείον στην πορεία της κοινωνιοποίησης του ατόμου. Η τεχνική σημασία της Ρωσίας τούγεται σύμφωνος όσον αφορά τον ειδικό στα δημοκρατικά και τη κοινωνιοποίησης. Η απάντηση της εδώ είναι ότι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του βιβλίου, που όμως μπορεί να αρθεί, είναι τον κατάλληλο σχολαστικό των κειμένων.

101/102 (ΠΕ) Το κριτήριο της ύπαρξης στόχων και "εξέλιξης" δεν είναι ικανό να στηρίξει τη διαφορά ανάμεσα στις τυπικές και τις άτυπες ομάδες. (Το κακό φαινόμενο, υποθέτω, από τη μετοίχηση των όρων "formal" και "informal" σε "τυπικός" ή "άτυπος", εστιάζοντας).

103 (ΠΕ) "Τελος υπάρχει - - - ιδιότητα". Ο αφορισμός ορισμός της "κοινωνικής τύφης" είναι προβληματικός. Χρησιμοποιεί περισσότερο προσεκτικά στον ορισμό. Πρώτα-πρώτα να δώσουν ο συγγραφέας από ποιον δανείζεται τον ορισμό (κυρίως, αν δεν είναι δικός του)

103 (ΠΕ) "περιθωριοποίησης" αντί "περιθωριοισμού"

104 (ΠΕ) "η μάχη αναπτύσσεται" "αλληλίου γράφει", αντί "αποκτάται..."

104 (ΠΕ) "άτομα μιας συγκεκριμένης ιδιότητας αποκτούν τύφιν". Να προσδιοριστεί τι είδους ιδιότητα αποκτών βάσει της

- ε. 105 (ΠΑ) Ο όρος "πομπός επιδραστής" δε είναι ορθός. Επίσης, ας
 "δητήρ", καλότερος είναι ο όρος "αποδητήρ".
- ε. 106 (ΠΕ) "η αλληλεπίδραση δυνάμεων", αςτι "αλληλ. δυνάμεις".
- ε. 106 (ΠΕ) "η αλληλεπίδραση δυνάμεων ...". Η έννοια είναι αβυσσική.
 Επίσης, η ίδια αλληλεπίδραση προκύπτει και στην ικανότητα του
 να εκπαιδεύσει όλους αυτούς τους πόρους.
- ε. 106 (ΠΕ) Το παράδειγμα με τον καθυστερημένο μαθητή στο γυμ-
 ναστήριο είναι άσχετο, γιατί εδώ δε προβάλουν τόσο οι
 πόροι "νέος", "ηλικιωμένος", όσο οι πόροι "αδυναμία",
 "μαθητής".
- ε. 107 (ΠΑ) Να επισημανθεί σε ποιο κείμενο θα αναφερθούν τα προ-
 βλήματα για τα οποία γίνεται λόγος.
- ε. 107 (ΠΑ) α) να αντικατασταθεί ο όρος "γενετήρεια" με τον όρο
 "ερωτική" β) ο ιδεοπροσδιορισμός δε είναι ορθός (ποιός ερωτή-
 ριστική ικανοποίηση σε ποτόν, πώς είναι κοινωνική κυρίως
 προσδιοριζόμενο). Αναμφίγα έτσι π.κ. ο ρόλος της γυναίκας
 ως "βιολογικής μητέρας" ή "βιολογικής τροφής" (δυσχερής).
- ε. 108 (ΠΑ) "υπάρχουν πόροι που παίρνει κακή φυσική". α) "ακαταμάχητα"
 ή "υποδύεται", δε "παίρνει" ή β) αντι "φυσική", "αυτόματα".
- ε. 109 (ΠΑ) Ο όρος "ομαδική επίδραση" είναι ασαφής
- ε. 109 (ΜΕ) Δε έχουν όλοι οι ομάδες ηρέτα, όπως αφήνουν οι συζητήσεις
 να επηρεάζει στο κείμενο.
- ε. 109 (ΠΕ) Αςτι "εμπειροφόρος-ηγετίας", να υπάρχει "εμπειροφόρος (ηγετίας)".
- ε. 110 (ΠΕ) Η ερμηνεία της δραστηριότητας των Εβραίων του κειμένου
 ως "αφελείς" (κοιμήτες). Δε νόμιζαν απλά, αλλά όντως έδειχναν
 τις "αμαρτίες" οι Εβραίοι: πρόκειται για κοινωνική ανεπάρκεια,
 όπως αντιπροσέχει στην ερώτησή μας.
- ε. 110 (ΠΕ) Αςτι "δυσχερής", "ιανότις εμπειροφόρος"
- ε. 111 (ΠΕ) "δίνεται κατ'εξοχή". Να αντικατασταθεί με πιο δύσκολη
 έννοια.
- ε. 111 (ΠΑ) Υπάρχει κάποιον ή φράση "στο τέλος του παραγράφου", που
 μας θυμίζει ότι πρόκειται για ένα παράγραφο. Να γίνει
 καλύτερη η σύνδεση του παραγράφου και των ερωτήσεων.

Σ. 113 (ΠΑ) Η ερώτηση (3) είναι προκλητική, γιατί υποχρεώνει το μαθητή να εκφραστεί δημόσια (στη τάξη) για να δώσει ένα γίγνημα, για το οποίο δεν είναι καθόλου βέβαιο αν είναι σε θέση να εκφραστεί καλώς. Ο μαθητής ίσως αντιμετωπίσει τη διαφορά ανάμεσα στην αλήθεια (κατάθεση της ουσίας) και τον στο δημοκρατικό πρότυπο, ενώ δεν αντιλαμβάνεται, που είναι και το πιο πιθανό για τα παιδιά των αγροτών ή των εργατών π.χ.) και την προδοχή (ανακρίβεια της διαφοράς που τον ενόχλησε αρκετά).

Σ. 114 (ΠΕ) Ο όρος "ποινωτική αντίληψη" διακρίνεται εύκολα. Καλύτερα βέβαια "αντίληψη".

Σ. 114 (ΠΕ) Η διακρίβωση ανάμεσα σε πρόσωπα ή πράγματα σύμφωνα με το όσον αφορά την ποιότητα της αντίληψης είναι προκλητική. Δεν μπορούμε να φανταστούμε από τη "παιδεία" ότι τα αισθητήρια όργανά μας αντιλαμβάνονται πραγματικά πιστά. Αλλιώς το υποθέτουμε.

Σ. 117 (ΠΑ) "Αποδίδεται ότι.... λέγεται". Η πρόταση είναι διυλιστική.

Σ. 117 (ΠΑ) Η φράση "χωρίς να ποινωθούν" να κρινοποιούνται.

Σ. 116 (ΠΑ) Για να απομυθοποιηθεί ο μαθητής το πρώτο βήμα χρησιμοποιείται πρόκληση πληροφορίας.

Σ. 117 (ΜΕ) Λήγει απάντηση την έννοια η πρωτεύουσα διαφορά της γνώσεως που μετρηθεί ανάμεσα στο ποινωτικό περιβάλλον και στην απηλόνισή του στη βελτίωση του υποκειμένου.

Σ. 119 (ΠΑ, ΠΕ) α) ο όρος "έννοια ετοιμότητα" είναι ασαφής και αδιόριστος, β) να φημιθαριστεί ότι η στάση δεν είναι συμπεριφορική, αλλά ετοιμότητα για συμπεριφορά.

Σ. 119 (ΠΑ) Από τη το φανταστικό διαχωρισμό ανάμεσα σε τρεις (φυσικές) ελπίες, να δοθεί ένα πιο φωτεινό παράδειγμα.

Σ. 120 (ΠΑ) Το βήμα έχει ασαφείς. Να διακρίνεται οι φράσεις "μετρητής ανεξαρτησίας μετρητής" (ίσως εννοεί μετρητής), "ελεγκτής μετρητής", "ποινωτικές διαδικασίες", "λειτουργίες ενδογενούς αισθητήρων" (προσέχει) εννοεί ενφραση βουνοειδών καλών μέσω γνώσεως).

- 120 (ΠΕ) "Τους κομμουνιστές που ενοτώνουν...". Το "ενοτώνουν" δε ενοφύγισα.
- 120 (ΠΕ) "Το κορίτσι" Το παράδειγμα δεν είναι σαφές.
- 122 (ΠΕ) Αντί "βιοψυχικής", "ψυχικής" αυτοόψονας.
- 124 (ΠΕ) Αντί "μηνύμενη αποστολή" (που είναι κοινά λήξη με-
ταίφραση του "boomerang effect"), να γίνει "μετατρέπεται
σε μηνύμενη".
- 125 (ΠΑ) "Εδώ φαίνεται να είναι μια νομοτέλεια...". Αντί "νομοτε-
λεια", "εμπειρική αρχή", ή "κανόνες".
- 125 (ΠΑ). Το παράγραφο του FESTINGER παρουσιάζεται λίγο
μπερδεμένο. Να γίνει πιο απλή παρουσίαση.
- 125 (ΠΑ) Ο όρος "ομάδα ανασφοράς" να διευκρινιστεί περισσό-
τερο, γιατί δεν μπορούμε να υποθέσουμε ότι είναι ήδη
γνωστό στον μαθητή.
- 125 (ΠΕ) Αντί "είχαν αναχαιτί", "είχαν υποδουλή".
- 127 (ΠΕ) Η ποσάνοψη των "μηνύμενων", ότι "ενοικονομίες".
- 128 (ΠΑ) "Η ανασφορά μας είναι". Η πρόταση δεν είναι σαφής.
- 128 (ΠΕ) Αντί "μετενοικονομίες", "μετα-ενοικονομίες".
- 129 (ΠΑ) "Ακριβώς υπάρχουν... συμπερίφορα". Η πρόταση είναι ασαφής
Τον χανό στο υπαίτιο για την "ενοικονομία", η ενοικονομία
ανάγκασε στους συγγραφείς και τους μαθητές πρέπει να
είναι καλή.
- 129 (ΠΑ) Ο όρος "ψευδαλληγορία" δημιουργεί προβλήματα, επειδή
οι μαθητές δεν φέρουν με ποιο κριτήριο διαφοροποιείται
η αλληγορία από την "ψευδαλληγορία". Πού ανα-
φέρεται το ψήνισ, στο περιεχόμενο της αλληγορίας,
ή στο γεγονός της αλληγορίας;
- 129 (ΠΕ) Αντί "ενοικονομίες", "μετέκοτες στην ενοικονομία"
- 129 (ΜΕ) Οι διαφοροποιήσεις της αλληγορίας (πρόστρος)
είναι πολλών προβληματικές, γιατί δεν υπάρχει "λογική"
στα κριτήρια με τα οποία γίνεται. Πρέπει να στερε-
τώσουμε ότι πρόστρος αυτές μορφές, και να
μην προχωρήσουμε σε άλλες;

[Handwritten signature]

- 130 (ΠΑ) Το σχήμα έχει ορισμένα μειωτικότερα. Έτσι δν
 είναι σαφές α) πώς συνδέεται η συνειδησιμότητα με την πράξη,
 β) ποιές διαδικασίες συνειδησιμότητας αφορούν ποιο πρόσωπο,
 γ) ότι το ίδιο μήνυμα στην ανθρώπινη επικοινωνία απευθύ-
 νεται ταυτόχρονα στον "απέναντι" και στο "εγώ", δ) ότι
 ο όρος "αποσπείρεται" (1) είναι πλανεμένος, κ (2)
 έτσι όπως είναι στο σχήμα δν διευκολύνει την κατανόησή
 του.
- 131 (ΠΑ) "Έχουν οι ίδιοι κάποιες κλητήρια.... διαδοχικά γινώσκει".
 4 πρότασι δν είναι αμετάβλητες.
- 132 (ΠΕ) Ο δόκιμος όρος είναι "επιχρηστικά", όχι "επιχρηστικά".
- 132 (ΠΑ) "Έτσι περιγράφεται κίνηση). Όλη η περίοδος
 χρησιμοποιείται επιφραδία.
- 137 (ΜΕ) Απία των κομμάτι είναι ταυτόχρονα και η επιφραδία
 (ετοιμότητα) με την οποία παρτηρησιμότητα ο ένας
 τη σιγή του άλλου, και η επιφραδία με την οποία
 "προσβάλλεται".
- 143 (ΠΑ) Ο όρος "πρόσμος" είναι άγνωστη όλων μερικές και κλητήρια
 να τον μεταρδεύσει με το "πρόσ" και την "πρόση". Να
 διακρίνεται η ογκωδία του.
- 145 (ΠΑ) Να βίβη κλητήρια "κίνητρο", στην πρόταση: "Όταν ένα κλητήριο
 (αντικείμενο)
- 146 (ΠΕ) Απία "κατακρίνεται", "αποχρησιμεύεται".
- 151 (ΠΑ) "Γίνεται βίβη, βίβη το άτομο." 4 πρόταση
 δν είναι αμετάβλητες. Πραγμασιμότητα μετρησιμότητα
 δν έχουν οικονομικά κίνητρα, αλλά είναι
 "τρόπος ζωής" (π.χ. μετρησιμότητας των ΗΠΑ).
- 151 (ΠΑ) "Το άτομο έμαθε να συμπεριφέρεται πηριβόλτος".
 Η ερμηνεία είναι μάλλον μονοκλήρις. Θα μπορούσε
 να ηεί και τις το εφίς: "Ένας τρόπος να τρηπυσιμότητα
 ης".
- 152 (ΠΑ) "Πρόσημα για ορισμησιμότητα "επισημαστικά". Οι πρότε-
 ρες να γίνουν σαφέστερες.

153 (ΜΕ) Η ερμηνεία που δίνουν οι συγγραφείς στην ερμηνευτική είναι μονομερής. Να αναφερθούν και οι άλλες ερμηνείες, γιατί αλλιώς οι μαθητές απούσαν την επίγνωση ότι η μη-εφαρμογή (δρ. ή κανονική) συμπεριφορά ορίζεται στην παρεμπόδιση των αντιστάσεων. Υπάρχουν ολοκληρωμένοι θεωρίες για την παιδική κοινωνικοποίηση (βλ. π.χ. KOHLBERG 1976, HOFFMAN 1970 ανάμεσα στις άλλες)

και αυτό που είναι βέβαιο, είναι πως οι άνθρωποι δεν τηρούν τους κανόνες συμπεριφοράς που ισχύουν για μια κοινότητα ή κοινωνικό θεματικό, αλλά και μόνο επειδή φοβούνται τις συνέπειες, αλλά και επειδή αποδέχονται ("εσωτερικίζουν") τους κανόνες.

153 (ΠΑ) Να γίνει σαφές τι εννοούν οι συγγραφείς με τον όρο "αυτονομικός". Παράλληλα να γίνει σαφές πως συνδέεται ο αυτονομικός με άλλες αρχές της κοινωνικής και οικονομικής ζωής.

154 (ΠΑ) "Αυτό είναι μια κατάσταση στρέψης... άτομο". Η πρόταση δε στέκεται κατά τη γνώμη μου. Μπορεί να βελτιωθεί, ώστε να μην υπάρχουν στην ίδια πρόταση ταυτόχρονα οι λέξεις "στρέψης" και "αίχμος".

156 (ΠΑ) Η ουσία των δέν... ουσία". Η πρόταση είναι ασαφής. Η λέξη "ουσία" δεν είναι η κατάλληλη λέξη. Αν θέλουν οι συγγραφείς να χρησιμοποιήσουν "αιχμός", να τη βάλουν σε εισαγωγικά.

157α (ΠΕ) "δημιουργούν εφάρτη", από "κάνουν εφάρτη".

157 (ΠΕ) "απαίτηση" ή "απιδραση", όχι "απάντηση - απιδραση".

160 (ΜΕ) Η περιγραφή γίνεται από τη σκοπιά της θεωρίας της συμπεριφοράς, και παρουσιάζει, όπως είναι λογικό, το μετασχηματισμό της παραπάνω θεωρίας. Να γίνει σαφές από πια σκοπιά γίνεται η ανάλυση. Το βασικό μετασχηματισμό αυτής της προσέγγισης είναι ότι δεν παίρνει υπόψη το σύνθετο συμβολικό (ψάρεμα) που παρεμβάλλεται ανάμεσα στο ερέθισμα και την "απάντηση".

- 165 (ΜΒ) "Μερίση φρεν". Οι διαπιστώσεις αυτές ανήκουν σε παρωχημένη ψυχολογική θεωρία (παράλογισμός, ψυχοφυσική) που έχουν αφεκρία τον W. WUNDT. Ο μαθητής πρέπει να τις φτωχίσει, αλλά δεν πρέπει να μπει με την εστίαση ότι είναι εσφαλμένες. Ήδη από την εποχή του ΜΕΑΟ (αρχές του αιώνα) είναι γνωστό ότι δεν είναι δυνατό να αναχρηματιστεί το ψυχικό γεγονός (την αντίληψη, δηλ. το περιεχόμενο της συνείδησης) σε νευροφυσιολογικά δεδομένα. Η αντανάκλαση της ψυχολογίας απέναντι στη νευροφυσιολογία, άλλωστε, έγκυρη ακριβώς ότι το "ψυχικό γεγονός" δε μεταφράζεται σε νευροφυσιολογικό γεγονός (βλ. ιδιαιτέρως G. H. MEAD 1962: 1-25)
- 165 (ΠΑ) Τα ευδιφρήκη τμήματα Α, Β, Γ δε γράφονται να είναι ίδια, π.χ. βία, αλλά ώστε να είναι ίδια. Για να έχει αξία το βιβλίο πρέπει να είναι όντως ίδια, οίχου να μαθητές συνήθως δουλεύουν με το χάρακα να δουν, πόσο έφυγαν.
- 173 (ΠΑ) και στην περίπτωση οι μαθητές μπερδεύονται με την εστίαση ότι είναι δυνατό να δημιουργούνται αισθήματα κατατά να γίνονται αντίληπτα από το υποκείμενο (αλλοιώς, πώς θα μπορούσαμε να μιλάμε για αισθήματα) χωρίς τη μεσολάβηση συμβόλων (φωσφάτος). Απτή η εστίαση δεν είναι εσφαλώς ορθή.
- 176 (ΜΕ) Η συνήθεια στα ανθρώπινα, και η "συνήθεια" στο βιβλίο του ΡΑΥΛΟΝ είναι δύο διαφορετικά πράγματα. Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ αναφέρεται στις συνήθειες των ανθρώπων. Το πέρασμα του ΡΑΥΛΟΝ άσχετα συνδέεται με τη φωνή του Αριστοτέλη.
- 177 (ΠΕ) "Με τον τρόπο αυτό μάθανε δύμνηα". Η μορφοβιοριστική ερμηνεία της φωνητικής πρόσδεσης είναι παρωχημένη. Παράλληλα υπάρχουν άλλες, εφιοδίες, ερμηνείες (βλ. CHOMSKY 1957, 1965, RIADET 1967).

NYGOTSKY 1966 / αλλά το θέμα δεν έχει λήξη ακόμη.
Θα ήταν λάθος να μείνουν οι μαθητές α) με την εντύπωση ότι
η εμφάνιση της φυσικής τερματίζεται σύμφωνα με τη θεωρία
της συμπληρωμαριότητας, κ β) ότι το θέμα έχει λήξη.

182 (ΠΑ) Η σύνδεση του φωνήεν με το πέρασμα των SKINNER
είναι τουλάχιστο παρατηρητέα. Τα "καλά" δεν μπο-
ρεί να ταυτιστεί - ούτε να παραχρησθεί - με την
ικανότητα των βιολογικών αυτών των πτηνών του
SKINNER στο πέρασμα του (operant conditioning). Το
περισσότερο ή άλλως δε δρώ βάσει εκείνου, ούτε μπορεί
να γίνει το νόμο του SKINNER (!). Αντίστροφα, ο άνθρωπος
δρώ βάσει εκείνου, και - ίσως - με βάσει το παραπάνω
φωνήεν.

183 (ΠΑ) "Όμως ο προγραμματισμός ποιο". Σε τι αντανακρί-
νεται η λέξη "όμως"; Η πρόταση είναι ασαφής.

183 (ΠΕ) Όλα τα παραδείγματα που αναφέρονται εδώ είναι ελληνικά,
οι σημειώσεις είναι παρέμφυτοι στίχοι.

184 (ΠΕ) Η σημασία της ικανότητας του χιμαλζή είναι λανθασμένη.
Το "κατέφατάν" οδηγεί την εντύπωση ότι η διαφορά της
"ρόσης" του χιμαλζή και του ανθρώπου είναι διαφορά
βιολογική, ενώ πρόκειται για ασταθιστική τομή στον
εφελξισμό (ανάπτυξη των συμπεριχών στον άνθρωπο ή
διπλή της διαφοροποίησης του κτηνικού κτηνικού
αποστήματος και του μηχανισμού παραφυγής έχουν).

184 (ΠΑ) Όσα αναφέρονται σε συζήτηση για τη μάθηση στο εκο-
λόγιο είναι σχετικά ορθά, αλλά δεν προσηλώνουν
από το πέρασμα του KÖHLER. Συνήθως πρέπει να
αποσυντεθούν από αυτό.

186 (ΠΑ) Η φράση "μάθηση για μάθηση" μπορεί να παροί-
ρη τον μαθητή να τον τερματίσουν ως "μάθηση για
τη μάθηση". Καλύτερα, "μάθηση που εξυπηρετεί την
πέρα πέρα μάθηση".

(ΠΑ) Η ταύτιση της κοινωνικής μάθησης με τη μίμηση δεν είναι ορθή. Παράλληλα, δεν είναι ορθός ο διχωρισμός σενάριο-εξά στην κοινωνική μάθηση με "εναρμόνιση" των "καρκατίων" μάθησης, και στην τυποποιημένη μάθηση, με μάθησης νοσητικής καρκατίων. Η κοινωνική μάθηση α) περιέχει γνωστικά στοιχεία και σπινθηρίζει στην νόηση, β) δεν είναι μόνο, ή δεν είναι κυρίως μίμηση.

186 (ΠΕ) Η ερμηνεία του κεννισμού δεν πηδύει τον νεφρώση. Αν δεχθούμε ότι καπνίζει κανείς για να μην φτωχιστεί από τους άλλους, τότε προκύπτει το ερώτημα, γιατί επιθυμεί να ταυτιστεί με τους "κοινωνιστές" και όχι με. με : τους "μη-κοινωνιστές"; Η ερμηνεία του κεννισμού είναι περισσότερο πενήλωση, από ότι απαντάται στο κείμενο (π.χ. περίεχτα στοιχεία συμπεριφοράς, ανήλθους νέας ταυτότητας, "κόδης" κτλ.)

187 (ΠΑ) Οι συγγραφείς δίνουν την επήλωση στο μαθητή: α) ότι υιοθετούν την ερμηνεία του FREUD για την ομοφορολογία, β) ότι υιοθετούν την κοινή αντίληψη ότι η ομοφορολογία είναι προβληματική συμπεριφορά. Η να γίνει σαφής στα μαθητές αυτή η τοποθέτηση των συγγραφέων ως τοποθέτηση (και όχι ως η μόνη ορθή τοποθέτηση), ή να αλλάξουν την ερμηνεία της ομοφορολογίας. Προσέχω να γίνει το δεύτερο.

188 (ΠΑ) "Ο οργανισμός μας... χρονιά". Για να μην διαταραχθεί εύχρηστος στους μαθητές, η πρόταση να αρχίσει ως εξής: "Όταν συμπεριφερόμαστε αποχετιστικά ή κυρίως ως βιολογικοί οργανισμοί, ο οργανισμός μας...". Μία άλλη, καλύτερη, λύση είναι η εξής: "Σύμφωνα με τη θεωρία της συμπεριφοράς, ο οργανισμός μας...".

189 (ΠΑ) Υπάρχουν και άλλη θεωρία της μάθησης, που δε κέρσισε να αναφέρεται, εδω και ποτέ

200 (ΠΑ) Για να μην συμπληρωθεί στον μαθητή η έννοια ότι η συνείδηση έχει υπόσταση, μάλλον εδράζεται στον εσωτερικό μας κόσμο, να οριστεί η συνείδηση ως η δυνατότητα του ατόμου να είναι αναφορής (να αποκτήσει επιφάνεια) στον κόσμο του και στο περιβάλλον.

201 (ΠΑ) Επειδή τα παιδιά βγάζουν από το σώμα αναφορές ανάμεσα στο συνείδητο, το υποσυνείδητο και το ασυνείδητο, να γίνει σαφές ότι το σώμα είναι συμβολικό (ιδιόμορφο) και ότι συνεπώς είναι να βγάζει κατ'εξουσιοδότηση για τη θέση και για το "εμφεδόν" όπου περιέχεται στο κέντρο. Εξ άλλων να γίνει σαφές ότι ο χωρισμός των ψυχικών κόσμων στα τρία αυτά μέρη γίνεται από μια συνεπηρεπτική οπτική γωνία (FREUD κ.α), είναι έτσι τρόπος να χρησιμοποίησε τα ψυχικά φαινόμενα, δηλαδή η απεικόνιση κάποιου "πραγματισμού".

202 (ΜΕ) "Μια επιθυμία π.χ. ... όμορφο μέρος". Εδώ υπάρχει και μεθοδολογικό βήμα, κατά τη γνώμη μου: οι συγγραφείς υποθέτουν (βιωματικά) πως είναι δυνατό να μιλάμε για επιθυμία που έχει ένα άτομο, χωρίς αυτός να γράφει στη συνείδηση, δηλ. χωρίς το άτομο να έχει επιφάνεια των επιθυμιών αυτών. Αν δειχτούμε κάτι τέτοιο, νομίζουμε διαίτητα που πύρτε στη μαφία και τη δεισιδαιμονία, γιατί κοιτάς βρά μπορείς να πεις ότι ένα άτομο είχε επιθυμία των οποίων όμως δεν είχε επιφάνεια. Πώς θα μπορούσε τότε το άτομο να προστεθεί τα εσωτερικά του από την κοίτη της ανδριανής μας; Οι συγγραφείς, αν τελικά αποφασίσουν να διατηρήσουν το παράδειγμα, θα μπορούσαν αλλιώς να πουν: "μια επιθυμία π.χ. για μια επιθυμία, που σε αποδίδει την επιθυμία σου να ικανοποιηθεί, - - - - -".

203 (ΠΕ) "Η ολοκληρωτική... έννοια μήλο". Οι συγγραφείς φαίνεται να δειχτούν ότι η ψάχουλα σου ως έρχεται να συμβολίσει την έννοια, που προκύπτει

της ηλικίας. Η παραδοχή αυτή δεν εντοπίζεται και είναι αναγκαία να διορθωθεί.

2.13 (ΜΕ) "Η χρήση των συμβόλων διεκρίτων". Απρί "Διευκρίνιση"
επιτρέπει η υποστήριξη δυνατότητας τη διεκρίτων (Βλ. ΜΕΑΔ 1962:6886).

2.213 (Π4) Έτσι φαίνεται μάλιστα η εντύπωση ότι το άτομο που ήταν
δυσχερής στη πληροφορία και μετά τις ταξινόμηση και
στη συνέχεια την έννοια. Ορθό είναι ότι όλοι οι "πληροφο-
ρίες" έρχονται στο άτομο μέσω της χρήσης ηλικίας,
την οποία κάθε άτομο βρίσκει "έτοιμη", ως ένα βαθμό,
αλλά φτάνει με ένα σε μια ομάδα που χρησιμοποιείται
για ηλικία.

2.214 (Π4) Οι μαθητές έχουν με την εντύπωση ότι η πρόταση έχει
ισχύ για τον άνθρωπο, όχι όμως για τον πρωτόγονο άνθρωπο.
Απρί η εντύπωση δεν είναι ορθή, συνήθως δεν πρέπει
να δημιουργηθεί. Η λέξη ηλικίας και νόησης δεν
είναι διαφορετική ανάμεσα στα πρωτόγονο άτομο
και στο σύγχρονο άτομο, επειδή τόσο ο ένας όσο
και ο άλλος βασίζονται στο αίμα ως κατ'ήγη
κατασκευαστική της ανθρωπότητας επικοινωνία.

2.216 (ΠΕ) "Τότε (σωστή) λέξη". Πρέπει ένα "δεν".

2.225 (ΠΕ) "αίμα της ίδιας ηλικίας", απρί "τα συνολικά της".

2.226 (Π4) Ο πίνακας δεν είναι σαφής και χρησιμοποιείται διευκρίνιση.

2.227 (Π4) Η ερμηνεία στη μέτρηση της νοημοσύνης είναι δυσχερής-
τα γίνεται, αν διακρίνεται με το μέγεθος της περιφέρειας
των τρέψ. Πρέπει να διακρίνεται από την ερμηνεία κριτικής.
ότι τα προβλήματα (οι ερωτήσεις ή οι ασκήσεις) ενός
τέστ νοημοσύνης όταν χρησιμοποιείται στο σχολείο
είναι τα ίδια για παιδιά που προέρχονται από
διαφορετικά κοινωνικά στρώματα, μερικές φορές
για εθνική διαφοροποίηση της νοημοσύνης. Επίσης
πρέπει να γίνει σαφές, ότι τα τρέστ νοημοσύνης που
τρέψαν και αποτελούν μέσο νομιμοποίησης της

εγκυρία επιλογής. Παράλληλα να γίνει σαφέστερο ότι τα τέσσερις νομοσχέδια αναπτύχθηκαν όχι επηλυ ορισμένοι φανατισμοί έγιναν τυαυόθτοι αναφορικά με το πρόβλημα της ανεργίας, αλλά επιδη διάφοροι οργατισμοί (κυρίως κυπριακοί) απημετω-
πιδαν την ανάγκη να κάνουν μια επιλογή ανάμεσα στο
μωδότη (ή του υπαυήριου για ένα επάγγελμα) και τωτώρα να τη διαλογισθούν με ένα υλοτιόεται, αντικειμενικό
κρίτήριο. Έτοι εφμηται, άλλωστε, και η επιμονή να
προσπαύει να μετρήσουμε και πω δν έχουμε ανόρα
προβλιδει. Οι μωδότη πρέπει να κατανοήδων ότι το κύριο
πρόβλημα με τη μέτρηση της ανεργίας δν είναι ότι
ταμωκτη δυσμενιστικά άτομα σε "έφυλα" και "μη-έφυλα"
(αυτι δν ήταν το λιγότερο), αλλά ότι η ταμωκτη αυτ
έχει συνέπεια για την κοινωνική επιλογή του
ατόμου, του οποίου μετράται η ανεργία.

ε. 231 (ΠΕ) "Η αναδητοποίηση της", ατ "η υπαφή της" (της της ΠΕΠΕ).

ε. 232 (ΠΑ) α) δε γίνεται διάκριση ανάμεσα στο ετήσιο και στην
ανεργία, β) δν γίνεται διάκριση ανάμεσα σε βιομηχανία
ανεργία και "κοινωνικο-πολιτισμική" ανεργία, γ) δίνεται
η εντύπωση ότι όλα τα ετήσια μετρηθέντα κοτά τον ίδιο
τρόπο, δ) το ετήσιο ταμωκτη (αυτιόεται) με μέτρο
αντικείμενο, ενώ πρόκειται προφανώς για όπιδωστε δέτη σε κίνη-
την μηχανισμό των ετήσιων.

ε. 234 (ΠΑ) Έτοι όμω είναι, ο Παναγιώτης προφανή αμωα. Να μπορούμε
να βεβαιώδω για να γίνει ενμωότερα κατανοητός.

ε. 237 (ΠΑ) Ο μωδότης είναι με την εντύπωση, ότι μόνο η επιτυχία
ενισχύει το κίνητρο. Η εντύπωση αυτ είναι άτοπη,
δυνάμει δν πρέπει να διατηρηθεί. Να αναμωδω
π.φ. ότι και η αποτυχία μπορεί να ενισχύει το
κίνητρο, και ατ το βεβαιούμε ότι δν είναι στην
καθεμία φωτ, με δ και έφυ από το δαχτιό.

- 245 (ΠΕ) "Βεβρία, ο άνθρωπος στόχο του". Ανάμετα στο "άν-
θρωπος" και "πρίσθη" να προστεθεί η λέξη "θυμιά".
- 247 (ΠΑ) Οι μαθητές μίσην με την επίσημη, ότι το "δίστημα"
ανάμετα στη Μαδρίτη και το περίοι έχει για καθο-
ριστικότητα, είναι δηλ. δίστημα σε κάθε περίπτωση και
για ποιοδήποτε άτομο. Αυτό φυσικά δεν εννοείται. Γι' αυτό
πρέπει να διακριθείται ο όρος, που όταν ισχύουν, το
δίστημα αυτό είναι πραγματικό δίστημα.
- 247 (ΠΕ) Σίμφρονος υπάρχει και όταν το άτομο έχει άλλη-
λοαποχρησιμότητα ανάμετα. Να γίνει σαφές ότι
η εμφάνιση συμπεριφοράς δεν είναι τυχαία, αλλά
εφαρτάται από τους ρόλους που ερμηνεύει το
ατομικό, συνήθως από το πλέγμα των κοινω-
νικών σχέσεων μέσα στις οποίες είναι επηρεαζόμενο.
- 254 (ΠΑ) "Εκωσιπιδιμική διαδότης. . . . γουαϊδία". Στο παράδειγμα
δε φαίνεται αυτό που αποστέλλει και την ουσία
της υπόθεσης, ώστε να αποκτήσει το παράδειγμα την
αξία του: η στροφή της επιδεξιότητας προς τη
γουαϊδία δεν ερμηνεύεται τόσο με τη "μετάδοσή" της
επιδεξιότητας, οφεί ο κύριος στόχος είναι αυτόγιντο,
όσο με μια αναλλακτική στρατηγική για την
επιτήρηση του ίδιου στόχου. Αυτό που φερριμύνηται γου-
αϊδία από τον κύριο του "εχθρό" τα βρίσκει πηγή
καιά τι θα προηγήσει στο δίκτυο με όλα των
φερριμύνητων γουαϊδιών. Στο παράδειγμα δεν
είναι αρκετά φανερή αυτή η σύνδεση.
- 256 (ΜΕ) "Αι υποφραμυδοί σίμφρονος". Προστίθεται βέ-
βαια για την ψυχαναλυτική χρησιμότητα. Αυτό να γίνει
σαφές, διαφορετικά οι συγγραφείς δεν αποστέλλουν
τη χρησιμότητα υπέρ της ψυχαναλυτικής θεωρίας,
η οποία παρνοείται ως γενικώς ισχύουσα.

γ. 261 (ΠΑ) "Βουλευτική πράξη, γνώ." α) Ο Ιερωτικός δεν
 εντοπίζει, στο μέτρο που κοίδη ανθρώπινη δραστηριότητα
 (και του πρωτόγονου, βίαιου) βασίζεται σε ένα είδος
 "δειλίας" που κομμάτιζεται με τη ροή της αμφο-
 λων, ο κτητικός των οποίων είναι αποχρηστικά
 ανθρώπινη ιδιότητα, β) Αλλά και αν έκτο ο
 Ιερωτικός, πρέπει να υποδείκνυε ότι έκτο για
 διαφορετικούς λόγους στον πρωτόγονο και το παιδί,
 από ότι στο γνώ. Στο πρώτο όμως αὐτὸ δὲ γίνεται
 βαρετό.

γ. 261 (ΠΕ) Η κτηνική της ευμεριτιάς (τον πόνο που στα-
 καλά η διακρίτη ένα πρήφραγμα διακτά με βάθος
 "εξαιτίας των κτηνικών δυνάμεων" είναι υπερσημαντική.
 Μα फिर बाप्टी ότι υπάρχει διαφορά αντίθετα
 σε ένα (κυρίως) κοινότητα και σε ένα προχρηστικό κτήριο,
 και ότι η διακρίτη της διακτά είναι για σπουδή,
 ανεξάρτητα από τη συνθήκη κάτω από τις οποίες
 παρήχθη. Αν με τον όρο "παρορμητική" εννοήθηκε
 η ανεμεριτιά στην οποία καταλήφθηκε χωρίς
 να συνειδητοποιήθηκε το γεγονός, τότε η διακρί-
 τη της διακτά είναι διακρίτη να νοηθεί ως
 "παρορμητική ανεμεριτιά".

Τελική κρίση

Τα κυριότερα πηχτοκαταγμένα αυτοί του βιβλίου είναι
 ότι τόσο τα θέματα όσο και η ανάλυση των ανταποκρι-
 νων γενική στις πρωτογενείς προϋποθέσεις και τα διακριτά
 των φασμάτων αυτής της μηχανής, έτσι ώστε η λειτουργία να fi-
 νει ανεξιστονό μεθόδια, και ότι, όπως είναι σύμφωνο, ένα
 από τα πιο ανιχνεύσιμα. Το βιβλίο δίνει πολύ καλή αφορμή
 για ανάλυση στην τέχνη, ιδιαίτερα πάνω σε προρρηγμένα

ΣΠ

η εφηρησία, αλλά όχι μόνο δ'αυτά. Θίγονται προβλήματα που χρόνια ολόκληρα έχουν στο περιθώριο, η αιτία της αδυναμίας του κράτους να παρακολουθήσει την εξέλιξη στην υφιστάμενη κοινωνία και της έλλειψης θάρρους από πλευράς των κυβερνήσεων να τα θίγουν. Επί τείρους, υπάρχει η δυνατότητα το κράτος να φαντί χρήσιμο στον μαθητή με αναφορά την καθημερινή ζωή και τη δραστηριότητά του δ'αυτή. Αναγκαιότητα το βιβλίο αυτό προωθεί σημαντικά τη σύνθεση αναμέτρηση στο κράτος και την κοινωνία, για σύνθεση που δε μπορούμε να καυχούμε ότι έχει παρόμοια στο υφιστάμενο Γυμνάσιο και στην υφιστάμενη εκπαιδευτική. Μέσα από το βιβλίο της φυσικής ο μαθητής μπορεί να δει ποιος από τις σκεπτικότητας, κατευθυντής απόκτης η "φυσική" που διαδέχεται γρήγορα τη φύση και τη λειτουργία των φυσικών νόμων του ανθρώπου τέχνης και ποιός απαιτείται αναπόφευκτη ή απώρευση. Μαθαίνει έτσι να αντιμετωπίζει κριτικά τις έννοιες και άτομα συνήθως χρησιμότητας των φυσικών φαινομένων, όπως αυτές συμπεριφέρονται να "υπολογιστούν" στην καθημερινή ζωή και να διακρίνονται μέσα από την ηθικολογία.

Τα χαρακτηριστικά αυτά τα βιβλία έχουν αναγνωρίσει προσδιορίζονται. Είναι αναπόφευκτο, ότι τα χαρακτηριστικά, για τα οποία γίνεται λόγος πιο πάνω, δε ισχύουν, αν δε αρθούν τα χαρακτηριστικά που προσδιορίσαμε. Θυμίζουμε όμως την άρνηση της ένταξής, και για αυτό η τεχνική κρίση για το βιβλίο αυτό είναι δετική.

Θ. Γκισόπουλος

Bibliography

CHOMSKY, N. 1957

Syntactic Structures. Den Haag

CHOMSKY, N. 1965

Aspects of the Theory of Syntax. Cambridge.

SOFFMAN, E. 1969

The Presentation of Self in Everyday Life. London

SOFFMAN, E. 1976

Stigma. Notes on the Management of Spoiled Identity. London

HOFFMAN, M. L. 1970

Moral Development. In: MUSSEN, P. H. (ed) McCormick's Manual of Child Psychology. Vol. 2, New York, pp. 261-359

HURRELMANN, K. / D. ULLICH (Hrsg.) 1980

Handbuch der Sozialisationsforschung. Weinheim und Basel

KOHLBERG, L. 1976

Moral Stages and Moralization: The cognitive-developmental approach.

In: LICKONA, T. (ed.) Moral Development and Behavior. New York, pp. 31-53

KUHN, M. 1954

Kinsey's View of Human Behavior. In Social Problems, 1.2, 1954, pp. 119-125

MEAD, G. H. 1962

Mind, Self and Society. Chicago

PIAGET, J. 1967

Six psychological Studies. New York

VYGOTSKY, L. 1966

Development of the higher mental functions. In: Psychological Research in the USSR. Moscow

Τέλος ο κ. Κ. Σταύρου λέγει:

Το σύγγραφο "Ψυχολογία Β' Λυκείου" των συγγραφέων Π. Παπαδόπουλου και Δ. Ζάχου είναι, κατά τη γνώμη μου, κατάλληλο για σχολικό εγχειρίδιο. Απαιτείται όμως να εξεταστούν οι παρατηρήσεις και οι προτάσεις που ακολουθούν. Σελ. 1-8

Ενδεικτική αναζήτηση:

Παρατηρήσεις ως προς την επιστημονική και παιδαγωγική θεώρηση.

1) Στο σύγγραφο προτάσσεται, μετά την εισαγωγή, η ευρωπαϊκή θεώρηση της συμπεριφοράς και ακολουθεί στο β' μέρος η αναλυτική θεώρηση της ψυχικής ζωής.

Επειδή στο Π.Δ. 922/6.10.80 και στο έγγραφο της απόφασης της συγγραφής ορίζεται αντίστοιχη διάταξη της ύλης, πρέπει να εξεταστεί η τυχόν αυτή αλλαγή. Πάντως η γνώμη μου είναι ότι η κατάταξη που έκαναν οι συγγραφείς είναι προτιμότερη για παιδαγωγικούς και πρακτικούς λόγους.

2) Οι πειρίσματα που υπάρχουν στο τέλος κάθε "εφαρμογής", εκφράζουν προτάσεις, αφού τροποποιηθούν και εντοπιστούν, να προταχθούν σε κάθε κεφάλαιο και να αποτελέσουν εύστοχα προλογικά σημειώματα.

3) Ενώ στην εισαγωγή γίνεται αναφορά στο έργο των μελετητών της ψυχολογίας (Freud, Jung, Fromm), στη συνέχεια γίνεται έμφαση μόνο στην ορολογία τους. Απαιτείται μεθοδικότητα άλλοι ενόψει επιστημονικής, άλλωστε σε μας. Αν οι πρώτοι δεν έχουν επηρεάσει τη συγγραφή, γιατί τους αναφέρουμε στην εισαγωγή; Αν οι δεύτεροι,

1 Παρατηρήσεις ως προς τη γλωσσική διαμόρφωση.

* Στις σελίδες 1 έως 8 που επισημασμένες έχουν μεταφράσει
 οι κληρικοί που προτίθω διαβάζουν ή αλλοίως να απορρίψουν
 τη γλωσσική καινοτομία: ηχ. συγχρόνως γίνεται (αρκ. συγχρόνως) σ. 123,
 να γίνει αλφίσκος (αρκ. αλφίσκος) σ. 126 κα.
 προσηγορίως αρκ. αρκ. σ. 32
 υψιπέδους " υψιπέδους σ. 46
 αληθία " αληθινά σ. 49
 πορτί δύσκολο " πορτί δύσκολο σ. 52
 κτίστρος α. πορτί σελίδας αρκ. κτίστρος

2) αναδιαρθρωμένη παραγράφος ηχ. σ. 10 σελ. 32-4, σ. 39 σελ. 12,
 σ. 40 σελ. 33-34 σ. 42 σελ. 7-8, σ. 46 σελ. 35-39

3) ξηροίτες παραγράφων: ηχ. σ. 40, σελ. 15, 27, σ. 43 σελ. 9
 σ. 45 σελ. 16 κα.

4) αριθμητικά βλ. λήψεις ηχ. συγκατατίθω αρκ. διατίθω,
 ερωτημένη συνήθεια ή προσέγγιση αρκ. εγγύτητα σ. 59

5) έχουν επισημάνει επίσης βήματα χωρίς που είναι δυσνόητα
 όπως σελ. 127, 86 κα

~~X~~

- 23, 61x 9 : 66 εὐχρησθῆ με τα ἄλλα ἴωα / 66 ἀντίθεσθ με τα ἄλλα ὅτα
 " " 15 : κόβηα μετὰ το 'δρυσίαις,
 " " 25 : "περὶ ψυχῆς" (τῶν τεχνῶν) τὴν ψυχὴν (ἀρτί μὲν οὐοία)
 " " 31 : Μπορεῖ νὰ ἀφανθῇ ἡ γράβη "γίγνηαι παλῆας καὶ αὐτῆς
 τῆς ἐκείνης, γιὰ τὴν νῦν ὄντι 66. 4
 24 61x 11 : ἀρτί" καὶ νυρίως μετὰ τὴν "Φυσιολογίῃ Ψυχολογία" καὶ
 προτίκω : νυρίως μετὰ τὸ ἔργο τῶν "Φυσιολογίῃ Ψυχολογία
 " " 16 : ἀρτί καὶ ἰσοτόμο ἔργο "Ψυχολογίας τῶν γυναικῶν,
 προτίκω : τὸ ἰσοτόμο ἔργο τῶν "Ψυχολογία τῶν γυναικῶν,
 25 61x 24 : ἀρτί "Σημειώματα, προτί : 0 φέρουντ ἡμεῖς ...
 26 " 10 : θεωρία ἀρτί ἀποψη
 " " 19 : Μόρο ἀρτί ἰσὴν
 27 " 25 : νὰ διαγραφῇ ἡ λῆξ "ἀποσία,
 28 61x 24 : 26 περὶ τὸν αὐτὸν τῶν ἐκείνης Μπορεῖ νὰ ἐντιβῇ
 γιὰ νὰ ἀποφωθῶν οἱ ἐκπαρῆγες (π.χ. ἔχῃ γιὰ τῶν
 ἡδῶν, ὅμοι παρ' ἡ καὶ ἔχῃ γιὰ τῶν ἐκείνης νηδῶν ἡδῶν,
 61x 27) καὶ νὰ ἀποφωθῶν οἱ γράβες ἀπὸ τῶν
 καὶ ἐκείνης γιὰ.
 " 61x 324 : ἀνατίκτω γράβες : διαγράφονται οἱ λῆξες : δὲν
 νῦν καὶ παρ' αὐτῶν ... αὐτῶν ... αὐτῶν ... αὐτῶν
 61x 12 61x 10 : Μοτίβα (μετὰ ἡμῶν)
 " " 25 : διαφωρῶν (μετὰ ν)
 61x 23 " 15 : ἀνατιβῇ γιὰ : νὰ ἐξηγηθῇ ὁ ὅρος.
 61x 24 " 9 : ἰσὴν ἡμῶν περὶ τὸ "66 εὐχρησθῆ μετὰ τῶν ἐκείνης ἐκείνης
 61x 25 : Νὰ ἐξηγηθῇ ὁ ὅρος
 61x 27 : Νὰ ἐξηγηθῇ ὁ ὅρος
 61x 32 61x 28 : προσηγορίων ἀρτί ἡμῶν
 61x 36 " (τῶν αὐτῶν) : δύο ἀρτί 2

- 37 : αναγράφονται οι εχθροί με τη βοήθεια των φίλων να
 συζητηθούν: τότε αναγράφει και συντάσσεται με τον
 πατέρα, τότε αναγράφει το περιεχόμενό του.
- συχ 17: συγχρόνως από συγχρόνως
- 38 συχ 12: πρόκειται για μια ημερίδα της ένωσης των ημετέρων;
- συχ 24: ενώ και κάτω γράφει ότι η άλλη ημερίδα,
- 39 συχ 12: αναδιατήρηση: που αναδιατηρεί το έργο να διατηρηθεί
 (από τον βίτη το έργο που είναι να διατηρηθεί
 ή αναδιατηρείται γινόμενο)
- συχ 14: ημετέρο από βίτη (ή κατέβηκε ή υπήρξε)
- 40 συχ 15: Παράγραφος
- συχ 27:
- συχ 31: πώς από πώς
- συχ 30: συγχρόνως από συγχρόνως
- 33-34: Θα μεταφερθεί σε εργασία σύνταξη: συντάσσεται σε
 συγχρόνως με άλλα παιδιά να πραγματοποιούνται κτλ...
- συχ 40: συντάσσεται από συντάσσεται
- 42 συχ 8: αναδιατήρηση-συντήρηση: Πάνω για να διατηρηθεί
 των παιδιών για να έχουν είναι η συντήρηση των
 ημετέρων, όπου συντήρηση προσδίδει είναι η
συντήρηση.
- 43 συχ 9: Παράγραφος
- συχ 15: συγχρόνως από συγχρόνως
- συχ 24: συντήρηση: Πάνω όπως η συντήρηση των, και
βίτη την ημερίδα εφαρμόζει ...
- 45 συχ 3: συντήρηση: από τη βίτη των ...
- συχ 14: Θα ελεγχθεί μαζί τους η γρήγορη: Έτσι προσεγγίζει ημερίδα
 χαλαρή είναι η σύνταξη των βίτητων οργάνων,
 που βίτηται γίνεται χωρίς αναλογία.
- συχ 16: Παράγραφος

46 σελ 9 : κρατούνται από κρατίδα

4 10 : τα προβλεπόμενα και προς την ανθρωπότητα

• 13 : ίσως αντιστοιχούν από ικανοποίησης ανάγκης (;

• 35-39 : Αντίθετα... πολύ σοβαρά προτίθενται να διαχωριστούν

Αν ο έλεος έχει λάβει, από το σινοχινέζικο περιβάλλον και το ισχυρό, ηγήρη και υνώδυνη κτηρίων των θωρακικών αρχών που εχτιζονται με τη σταθερότητα πρώτης, είναι βέβαιο ότι θα αντιμετωπίσει και τα ανάλογα προβλήματα με ευκολοποιητικό τρόπο. Διαφορετικά η έλλειψη κτηρίων συνήθως πρόβλημα και σοβαρότητα προβλεπόμενα.

47 σελ 4 : ο ίδιος όρος είναι να επιμένουν ή να απειλούν

• 27 : παρατηρούνται από έλαση.

• 28 : (από τον κύριο, κωδ) από (κωδ, κωδ)

48 σελ 5 : Παραγγέλλει

" 623 : "

" 137 : "

49 " 5 : είναι (χωρίς r)

" " 11 : Παραγγέλλει

" " 13 : αναδιανύμενη : για οριζόντια δεδομένα και οριζόντια

" " 26 : αληθινά αντίθετα.

50 " 4 : Παραγγέλλει

" " 8 : "

" " 13 : "

" " 11 : ευχαρίστηση από ευχαρίστηση

" " 14 : Παραγγέλλει

51 " 2 : στη κοινή εξέταση των ισθών

(από την κοινή εξέταση των ισθών...)

" " 7 από τους : Παραγγέλλει

- 2.71 σελ 15 : σταθερός ανή σταθερό
- 2.72 α 1 : έλα 4^ο, των δυο ημερών (;)
- 2.72 α 2 : ηλιουρά παρατηρήσεις : ηλιώδης διαμόρ.
- 2.74 α 13 : συστήματα ηλιασύνθεσης : α
- 2.77 σελ 6 έμ τζος : σε ένα παράρτητο
- 2.77 α 9 : δώ ημερών ο ίδιος για ... (να προβλεφεί το όριο)
- 2.78 σελ 7^ο από τζος : Επαγγελματίες, κύριος και άρχοντες
ανή Σημάτων, Νοσημάτων και Φιλοσόφους (Γλ κα 165
Φιλοσοφία Γ' Λυκείου ΟΕΔΒ 1983)
- 2.80 σελ 14 και 15 : έρωτες : α es μπορούμε να α αποδώσει
στην ελληνική ή α προχω;
- 2.81 σελ 4 : επιβίβα των τζος στην ελληνική συζήτηση : η
παραβολή του τζος ως δώ ένα πτυχίο.
- 2.81 σελ 19 : ναυαγία ανή ναυαγία
- 2.81 α 3^ο από τζος : της βαλίας (να προβλεφεί το έργο)
- 2.85 α 4-9 : μπορούμε να παρατηρήσουμε
- 2.85 α 4^ο από τζος : μπορούμε να ερμηνεύσουμε ανή να ερμηνεύσουμε...
- 2.86 α 7-9 : συβόλαιο οι ελπίες.
- 2.90 σελ 3-4 : το συστημένο, σε συστημένο έργο ανή
α δοκίμιο σε δοκίμιο έργο.
- 2.90 σελ 7 : αραβίων : ηλιώδης για την έρευνα
- 2.91 α 25 : παράρτητο
- 2.91 α 29 : δίνου αν ανή τους
- 2.92 α 1-3 : αραβίων : για, ή την έρευνα έρευνας
επιστημονικά, έρευνα...
- 2.92 α 16,17 : χρωματισμένα, χρωματισμένα : ηλιώδης για τον έρευνα
- 2.93 σελ 2 : να αναδιατυπωθεί η αρχή της πρότασης να αρχίσει
να παρατηρήσει.
- 2.93 σελ 24 : να διαγραφεί "οι γυναικες", να αρχίσει παρατηρήσεις

- η. 101 σελ. 3 : κα διαγραφή "δε μοιάζει να λένουν. με ημί, γράμ)"
 είναι λανθάνουσα παραποίηση
- " σελ. 18: παράγραφος
- 102 " 19: "
- 102 " 5^ο από το τέλος: παράγραφος
- 103 " 11: παράγραφος
- 103 " 12: "
- 103 " 6^ο από το τέλος: παράγραφος
- 106 " 23: παράγραφος
- 106 " 5^ο από το τέλος: κείμενος αντί κειμένου
- 110 " 7: παράγραφος
- 111 " 16: (Tausch) - Tausch: κα διαγραφή
- 113 " 6: (Nitar) " "
- 124 " 13: παράγραφος
- 124 " 5^ο από το τέλος: παράγραφος.
- 126 " 23: αβέβαια αντί εβέβαια
- 127 " 17: Αν αναφορική το παράθεμα με 64.97 κα ληφθή
 υπόψη κα δι.
- 127 " 20: παράγραφος
- 127 σελ. 32: διαγράφεται το κα: αρχική παράγραφος
- " σελ. 32-35: συνόλη κα χροί
- " σελ. 39-40: όπως ελήφθη υπόψη από: κα διαγραφή
- 128 σελ. 5: συγχρότως αντί συγχρότα
- 128 " 27: έπειτα (ή) με αντί οι (ή) οι
- " " 28: με (ή) με ... αντί (ή) με ...
- 129 " 12: κα αναχρησιμοποίηση αντί αναχρησιμοποίηση.
- " " 22: δε κείνη κα αντί (ή) - έως (ή) έως, κα κα
 αναχρησιμοποίηση η αναχρησιμοποίηση.
- " " 6^ο από το τέλος: συγχρότως αντί συγχρότα

- [illegible]

- σλ 226 : σμύχλια γὰ ρα διαβάσας οἱ ἡλιεῖς τὸν οὐρανὸν
 • 231 σμχ 9 : καὶ οὐκ ἔστιν ἀνὴρ οὐκ-καὶ οὐκ ἔστιν
 • 232 σμχ 12 : ἐνὶ οὐρανῷ ἀνὴρ ἐνὶ οὐρανῷ
 • 233 ο 7 : ἵνα τοῖς ὅλοις γινώσκῃς τὴν καὶ τὴν ἀντιμετώπιον
 δίδωκεν τὴν σλ. 236. ἵνα τὴν ἐνὶ οὐρανῷ ἀνὴρ ἡ
 καὶ ἀντιμετώπιον τὴν σλ. 236
 • 235 σμχ 5 ἀνὴρ τὸν ὅλον : χυμὸς τὸν ζῆλον ὅλον
 • 236 ο 7 : καὶ ἡ ἀντιμετώπιον ἀντιμετώπιον τὸν ὅλον : χυμὸς τὸν
 ἀντιμετώπιον τὸν ὅλον
 σλ 238 σμχ 50 ἀνὴρ τὸν ὅλον : καὶ τὸν ὅλον ἀνὴρ καὶ τὸν ὅλον
 σλ. 242 σμχ 6 : τὸ (καὶ τὸν ὅλον)
 σλ. 251 ο 12 καὶ 15 ἀνὴρ τὸν ὅλον : καὶ διασπασθὲν οἱ ζῆλοι ὅλον
 σλ. 252 σμχ 8 : ἐς : ὅτι καὶ τὸν ὅλον ἀνὴρ τὸν ὅλον
 ἀντιμετώπιον τὸν ὅλον.
 σλ. 253 σμχ 7 : γινώσκῃς ἀνὴρ γινώσκῃς
 ο 16 : ἐνὶ οὐρανῷ ἀνὴρ ἀντιμετώπιον : καὶ ἀντιμετώπιον
 τὸν ὅλον. / δίδωκεν ἀνὴρ δίδωκεν
 σλ. 262 σμχ 10 : καὶ δίδωκεν ἀνὴρ ἡλιεῖς ἀντιμετώπιον. ἵνα γινώσκῃς
 ἀντιμετώπιον. καὶ τὴν καὶ τὴν ἀντιμετώπιον.

15

Στη συνέχεια πήρε το λόγο η κ. Φατούρου· η κρίση της για το βιβλίο ήταν γενικά επαινετική, αλλά υπήρχαν πολλές παρατηρήσεις στα επιμέρους, κυρίως προτάσεις για απλοποίηση ή και κατάργηση ορισμένων κεφαλαίων. Η εισήγηση της θα επισυναφθεί στο πρακτικό εφόσον και όταν κατατεθεί και σε γραπτή μορφή.

Ακολούθησε διευκρινιστική συζήτηση και ο Πρόεδρος του Τμήματος παρακάλεσε να έρθει το θέμα για τελική κρίση το ταχύτερο δυνατόν.

ΘΕΜΑ 2ο

Στη συζήτηση παραβρέθηκαν οι κριτές: Α. Μπαγιώνας, Ν. Ψημμένος και Χρ. Βέικου.

Ο κ. Μπαγιώνας δεν κατέθεσε εισήγηση.

Νίκος Κ. Ψημμένος

Για το νέο εγχειρίδιο φιλοσοφίας Γ' Λυκείου

Οι παρατηρήσεις μου για το εγχειρίδιο των Ευαγγέλου Ρούσσου και Κυριάκου Κατσιμάνη έχουν το χαρακτήρα προτάσεων για τη βελτίωσή του. Οφείλω ωστόσο να σημειώσω ότι διατηρώ πολλές επιφυλάξεις ως προς τη χρησιμότητα όχι μόνο του συγκεκριμένου εγχειριδίου, αλλά γενικά του τύπου εγχειριδίων που η Πολιτεία έχει επιλέξει για την εισαγωγή των μαθητών του Λυκείου στη φιλοσοφία και την ιστορία της. Το τί εννοώ θα φανεύ, νομίζω, από την παρουσίαση της εργασίας των δύο συναδέλφων.

Ο κ. Ρούσσος, γνωστός ερευνητής προβλημάτων της αρχαίας και ιδιαίτερα της προσωκρατικής φιλοσοφίας, εκλήθη να ιστοριογραφήσει τη φιλοσοφική σκέψη μιας χιλιετηρίδας σε 60-65 σελίδες, όπως αναγράφεται στους "τυπικούς όρους" της ανάθεσης συγγραφής του εγχειριδίου. Το ότι τις υπερέβη κατά 20-25 σελίδες είναι σίγουρα προς τιμή του, ταυτόχρονα όμως δείχνει και πού οφείλουμε ν' αναζητήσουμε τον κύριο λόγο της σίγουρα λειψής διαπραγμάτευσης της σκέψης των Σοφιστών, του Σωκράτη, του Πλάτωνα και των άλλων στοχαστών της αρχαιότητας.

Έτσι δεν πρέπει να παραξενευόμαστε, αν στο κεφάλαιο για τους Σοφιστές δεν δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην πολιτική φιλοσοφία τους, αν στο κεφάλαιο για το Σωκράτη λείπει κάθε μνεία είτε της δίκης και καταδίκης του είτε της προσφοράς του στην ανάπτυξη της επιστήμης και στη γέννηση της θεωρίας των ιδεών, όπως ο Αριστοτέλης την ερμηνεύει (Μετ. Ι078 Β 27-32) κι αν, τέλος, στο κεφάλαιο για τον Πλάτωνα δεν παρατίθεται ο μύθος του σπηλαίου και δεν εξηγείται η έννοια της παιδείας που ο μύθος αυτός με σαφήνεια προβάλλει.

X5

Με το πνεύμα της πλήρους κατανόησης των δυσκολιών που ο συγγραφέας είχε ν'αντιμετωπίσει έχω γι'αυτό να προτείνω της παρακάτω "βελτιώσεις" του κειμένου του:

1. Στον πίνακα των περιεχομένων ίσως να πρέπει να εξηγηθεί τί περίπου εννοείται με τους όρους κοσμολογική, εννοιολογική και πραξιολογική περίοδος. Αυτό θα ήταν καταρχήν δυνατό με την απόδοση των τίτλων περιγραφικά. Για παράδειγμα: Περίοδος αναζήτησης μιας πρώτης αρχής του κόσμου - Περίοδος αποκρυστάλλωσης των πρώτων εννοιών - Περίοδος στροφής του στοχασμού προς τον άνθρωπο και τις πράξεις του.
2. Το όλο κείμενο θα μπορούσε να είναι λιγότερο πλούσιο σε όρους με ειδική φόρτιση: Ο όρος ιδεολογία στη σ.2 θα μπορούσε ή ν'αποφευχθεί ή ν'αντικατασταθεί με τον παραστατικότερο όρο κοσμοθεωρία, ο όρος κοσμογνωσία στη σ.3 θα μπορούσε ν'αναλυθεί σε γνώση του κόσμου κοκ. Τα ίδια ισχύουν για τους όρους ή χαρακτηρισμούς: "προεπιστημονικός άνθρωπος", "προεμπειρική κατάσταση του κόσμου", "ζωομορφική και ανθρωπολογική επέννοια" (σ.4), "θεογονικός Ωκεανός", "βεδικό υγρό", "υλοζωϊστική έννοια", "προκοσμική κατάσταση" (σ.5) "κοσμολογική αρχή", "μυθοκρατική αξία" (σ.7), "υπερβατική πραγματικότητα", "υλοζωιστική ουσία" (σ.9), "υπερβατική αρχή" (σ.10), "μεταβολισμός της αυσίας" (σ.11,13 και 14), "υπερβατισμός" (σ.12), "υλοζωιστικό κριτήριο", "πλουραλιστική βέση", "μορφοπλασία" (σ.13) "μεταβλητότητα" (σ.14), "έννοια της απολου ύλης" (σ.18), "νοοκρατία", "υπερβατικό όν" (σ.22), "διαλεκτική", "αυτόνομη ηθικότητα" (σ.26), "έκρατος ιδεαλισμός" (σ.33), "μορφολογική θεώρηση", "τελεολογικό κριτήριο" (σ.37), "προωστική δύναμη", "καθημερινολογία" (σ.50), "εννοιακή παράσταση" (σ.56) και "υποστάσεις του όντος" (σ.58).

KS

3. Στο κεφάλαιο για τον Ηράκλειτο δεν πρέπει, νομίζω, να λείπει η έστω και στοιχειώδης ανάλυση του πρώτου αποσπάσμάτου: Σ' αυτό αποτυπώνεται η σύζευξη δύο σημαντικών διδασκαλιών του (της διδασκαλίας του για το λόγο ως ρυθμιστικής αρχής με τη διδασκαλία του για το γίνεσθαι) και προβάλλεται η φιλοσοφία του στην πλέον κριτική της διάσταση απέναντι σ' όλους τους ανθρώπους γενικά και απέναντι στους "πειρώμενους" φιλοσόφους ιδιαίτερα.
4. Θα μπορούσαν επίσης να προσεχθούν πιο πολύ οι μεταβάσεις από θέμα σε θέμα, ιδιαίτερα στις σελίδες 10 (Πυθαγόρειοι - Ελεάτες) και 47 (Ζήνων - Χρύσιππος).
5. Στη σ.12 έχω την εντύπωση πως ο λόγος για τη "γίγαντομαχία περί της ουσίας" ως φάσης του Πελοποννησιακού πολέμου μπορεί να οδηγήσει σε ερμηνευτικές παρανοήσεις.
6. Το όνομα του Δευκίππου, όσο αμφισβητούμενη κι αν είναι η μορφή του, θα πρέπει, νομίζω, ν' αναφερθεί στις σελίδες 17-20, στις οποίες εκτίθεται με συντομία η σκέψη των ατομικών φιλοσόφων.
7. Την παράθεση του πρώτου αποσπάσματος του Πρωταγόρα πρέπει ν' ακολουθήσει σύντομη ανάλυσή του με στόχο την ανάδειξη της σημασίας της έννοιας της υποκειμενικότητας τόσο ως έκφρασης τους "πνεύματος" της εποχής των Σοφιστών όσο και ως απαρχής της γενικής στροφής του φιλοσοφικού ενδιαφέροντος από τη φύση στον άνθρωπο.
8. Εφόσον κρίνεται απαραίτητη η απαρίθμηση των κατηγοριών του Αριστοτέλη στη σ.35 ίσως να πρέπει να επεξηγηθούν στις παρενθέσεις με σαφήνεια: Όχι στην αγορά, αλλά ο Κορίσκος είναι στην αγορά κλπ.
9. Η ιουδαίο-ελληνική φιλοσοφία (σσ.57-58) αξίζει ενός ειδικού κεφαλαίου. Έτσι όπως η αναφορά της προτάσσεται της έκθεσης των νεοπλατωνικών θεωριών δημιουργούνται, νομίζω, συγχύσεις.

ΙΟ. Άλλες βελτιώσεις, που προτείνω με μορφή επισημειώσεων στο κείμενο του συναδέλφου, δεν αφορούν θέματα με ιδιαίτερη βαρύτητα για την όλη διαπραγμάτευση. Ο κ. Ρούσσος, στον οποίο θα παραδώσω το χειρόγραφο που μου εστάλη από το Υπουργείο Παιδείας, μπορεί αν θέλει, να τις λάβει υπόψη του.

Επισημειώσεις υπάρχουν και στο κείμενο του κ. Κατσιμάνη, που κι αυτός αν θέλει, μπορεί να τις λάβει υπόψη του για να το βελτιώσει στα σημεία που νομίζω και νομίζει πως πρέπει να επαναδιατυπωθούν. Ωστόσο το κείμενο αυτό καθ'αυτό είναι προβληματικό ως κείμενο εισαγωγής στη φιλοσοφία. Οι αρετές της γραφής του κ. Κατσιμάνη, αρετές που και δημόσια επεσήμανα σε ανύποπτο χρόνο (πρβλ. "Μαντατοφόρος" 21, 'Άμστερνταμ 1983, σσ.ΙΙ-Ι2), αποβαίνουν αρνητικές για το σκοπό του.

Η ρευστότητα του λόγου του, η δυναμικότητα της ανάπτυξης των επιχειρημάτων και αντιεπιχειρημάτων του και η επιμελημένη τεκμηρίωση πολλών απόψεών του με την αυθεντία αναγνωρισμένων σοφών και φιλοσόφων πολύ φοβούμαι ότι συντείνουν στο χαρακτηρισμό του κειμένου του ως εισαγωγής στη φιλοσοφία ενός ευρύτερου κοινού και όχι ειδικά των μαθητών της τρίτης Λυκείου.

Η δυσκολία κάθε εισαγωγής στη φιλοσοφία έγκειται αναμφίβολα στην ανάγκη παρουσίας του φιλοσοφικού προβληματισμού ως διδακτέας και εξεταστέας γνώσης. Κι αν η ιστορία της φιλοσοφίας προσφέρεται για μία τέτοια παρουσίαση, ο φιλοσοφικός προβληματισμός, όταν μάλιστα παρουσιάζεται από φιλοσοφούντα, δεν προσφέρεται. Γι' αυτό και ο συνάδελφος αναπτύσσει τις απόψεις του φιλοσοφώντας και όχι διδασκοντας. Μόνο στις σελίδες ΙΟ-70 φέρει το κείμενό του τα χαρακτηριστικά διδακτικού εγχειριδίου.

Η σκέψη μου πάει γι' αυτό σε μία ολική πρόταση ως προς τους όρους συγγραφής του εγχειριδίου φιλοσοφίας που θα διατυπωθούν σε μία νέα προκήρυξη: Ίσως θά 'πρεπε να δοκιμασθεί η δυνατότητα εισαγωγής των μαθητών στη φιλοσοφία με τη βοήθεια μιας σύντομης ιστορίας της φιλοσοφίας και μιας επιλογής φιλοσοφικών κειμένων που θα συνοδεύονται από υποδειγματικές αναλύσεις. Μέχρι τότε κρίνω απαραίτητη την εκτύπωση του νέου εγχειριδίου που παρα τις επιφυλάξεις μου παραμένει αξιόλογο στο βαθμό που συμβάλλει στην καθαρεύουσα μια "φιλοσοφική εισαγωγή" των αναγκών του. Είπατε όμως ότι αλλιώς... Πέρα από την πρότασή μου αυτή υπάρχουν ωστόσο και οι επιμέρους παρατηρήσεις μου για το κείμενο που όφειλα να κρίνω:

1. Καταρχήν συναντούμε κι εδώ κάποιους όρους που δυσκολεύουν χωρίς λόγο την κατανόηση των προσφερόμενων απόψεων. Οι όροι "αντικειμενική πραγματικότητα", "αισθητικές κατηγορίες", "αισθητική" (σ.3), "οντολογία" (σ.4), "αιτιώδης σχέση" (σ.11), "αντικειμενικότητα" (σ.20), "διαλεκτική" (σ.30), "απειροσύνολο" (σ.51) κλπ θα μπορούσαν, για παράδειγμα, όταν πρωτοαναφέρονται, είτε να εξηγηθούν είτε ν' αποδοθούν με περίφραση.
2. Ορισμένες φράσεις του κειμένου μου θυμίζουν τη γλώσσα των διαφημίσεων. Αναφέρομαι συγκεκριμένα στις φράσεις "ανασαίνει τον καθαρό αέρα της αμφιβολίας" (σ.3), "άσκηση του πνευματικού βλέμματος" "εωσφορικές δυνάμεις απειλούν" (σ.5), "να προσφέρει ανοιχτούς ορίζοντες" (σ.7), "πρόκειται για λογικό σκάνδαλο" (σ.41) και "κανείς οσοβάρους άνθρωπος δεν αμφιβάλλει σήμερα" (σ.66).
3. Θα μπορούσαν ν' αποφευχθούν ορισμένοι χαρακτηρισμοί που στο άκουσμά τους μεταφερόμαστε σε άλλου είδους σκέψη. Για παράδειγμα, οι χαρακτηρισμοί "εωσφορικές δυνάμεις" (σ.5) και "σκέψη των πρηγμένων, πνευματικά, λαών" (σ.52).
4. Συχνά χρησιμοποιούνται λέξεις που πιθανό να οδηγούν τελικά σε συγχύσεις: Το ρήμα "αναγκάζεται" στη σ.2, το επίθετο "πραγματικά" στη σ.7, το επίρρημα "πρωτίστως" στη σ.41 κλπ.

5. Από το πρώτο κεφάλαιο του πρώτου μέρους δεν θά 'πρεπε κατά τη γνώμη μου να λείπουν χαρακτηριστικά κείμενα των HERDER και HUM-BOLDT.
6. Δεν είμαι τόσο βέβαιος ότι ο στίχος "Κι ήταν το χαμογέλιο σου σαν έτοιμο σπαθί" δεν αποτελεί κρίση, έστω κι αν έχουμε μόνο προσωπικές θεωρήσεις μετουσιωμένες μάλιστα "από την ποιητική έμπνευση" (σ.28).
7. Στις σελίδες 36 και 37 θα μπορούσαν να προστεθούν παραδείγματα.
8. Απορώ γιατί το πέμπτο κεφάλαιο του πρώτου μέρους δεν συνοδεύεται από φιλοσοφικά κείμενα, όπως όλα τα άλλα κεφάλαια.
9. Τα όσα αναφέρονται στη σ.47 για τον Ηράκλειτο απηχούν αριστοτελικές απόψεις. Ίσως να πρέπει ν'απαγκιστρωθούμε απ'αυτές.
10. Στο 6ο κεφάλαιο του πρώτου μέρους θα περίμενα και κείμενα του HEGEL.
11. Εκέφτομαι μήπως το ιστορικό μέρος του τελευταίου κεφαλαίου του πρώτου μέρους θά 'πρεπε να προταχθεί του όλου κειμένου.
12. Στη σ.86 θα μπορούσε να γίνει κάποια αναφορά στον αγνωστικισμό του KANT και ν'αναφερθεί ο όρος αγνωστικισμός.
13. Τα φιλοσοφικά κείμενα του δεύτερου κεφαλαίου του τρίτου μέρους ίσως να πρέπει ν'ακολουθούν χρονολογική σειρά.
14. Στη σ.136 δημιουργείται ίσως η εντύπωση ότι λογική ανάλυση έχουμε μόνο στις περιπτώσεις που απαριθμούνται.
15. Στη σ.145 θά 'πρεπε ν'αναφερθεί η αρχή της επαληθευσιμότητας και διαψευσιμότητας του POPPER.
16. Το όλο κείμενο μπορεί να συμπληρωθεί με βιογραφικό λεξικό των σοφών ή φιλοσόφων που αναφέρονται στο κείμενο, εκτός αν προτιμηθεί η αναφορά των χρόνων γέννησης και θανάτου τους στα σημεία που πρωτοαναφέρονται.

Η δίκη που υπήρξε θα αφορά την αυτοδυναμία, από
τη γέννησή μου, ως απομνημόνευτο βιβλίο στη διδασκαλία της
εργασίας μου στο ενδεχόμενο να παύσει να απομακρύνεται σε
μαθητές ήδη διακρινόμενους από το κοινό κομμάτι
ότι και το διανομο παρίστανται τον μαθητή της φιλοσοφίας
στα σχολεία της.

Αρνούμαι να περιβλώ με ενδοσκόπιο την απόφαση ενός μέτρου
να την αρνηθεί ελληνική φιλοσοφία για τους ελπίδες λόγους:

α) ο αρνητής ελληνικής φιλοσοφίας λόγος αν διδασκείται σε
Γυμνάσιο και στο Λύκειο είναι αντιστατικός (Αριστοφάνης, Κρίτων
και Πρωταγόρας αλλοιώς) και συνιστά από τα θεωρητικά
αίτια προσεγγίζονται ως κοινότητες και προσηγορίες
απορροήσας παρὰ αν μαθητές φιλοσοφίας. Έχουν δυνάμεις
πρώτο γκαρσ αναγνώριση ασθένειες σε μια περιπέτεια της οντο-
λογίας (επίσης και υποκείμενα αν νόσο της).

β) Ο λόγος φιλοσοφίας αν παρανοήσεται στην παιδεία οδών
η διαρκεία της οντολογίας της, ως είναι ο Πλάτωνας και η
από αυτό ο Σωκράτης. Μια ασθένεια να διδασκάνε και να
Ηθικά Μυθολογία τον Αριστοφάνη δε γίνεται να καταφέρει
να σπάσει λόγους. Έτσι ο "δύο" Πλάτων παρὰ το αόριστο
μετακίνη των ασθένειες συνιστά τη φιλοσοφική ασθένεια της
σε λόγους ε.χ. της γενετικής οντολογίας της Προσπαράτη, της
επιπορευτικότητας των Αριστοφάνη, της γέννησης από μια νόσο
της ιδιοπροσώπιας των Σωκράτη και των Αριστοφάνη. Έχουν
δυνάμεις με ένα πρώτο γκαρσ αναγνώριση ασθένειες οδών
της οντολογίας αν απλά αν στη γέννη της οντολογίας της
ταυτοποίησης.

γ) Το θέμα της φιλοσοφίας αν γίνει ηρωϊκότατα ένας
διαρκώς κίνος από με ελπίδες νόσους μαθητών-
στη να κινούνται το πρώτο μέτρο να η λογική να

הם אפוא כמעט בלתי ניתנים, או נכשלים, או אף אחרים לחלוטין

- Η θεωρία ότι ουσία αυτή ήταν ουσία που αφορούσε την αγωγή των υγρών για
την Γνωστική (δ. 72) να αποδειχθεί ότι ουσία διακρινόταν
αίθριο (αίθριο παρόμοιο είναι ούτως ή άλλως στο 2ο και 3ο απ. δ. 82 μ.
στον να είναι η αγωγή να θεωρείται ότι είναι και η ιδιότητα
αίθριο (αίθριο) οι θεωρίες της γένεσης αέρος και να είναι οι
αίθριο οι αέροι παρόμοιοι τον αέριο (αίθριο, αέριο)
αίθριο και αέριοι της γένεσης).

τις μ' ἑνα χιρσοο ἀπαρτα τον παρρησιαν ὁμοιοτητι
(ο. 35) τον ὁμοιοτητα μαθητον τον ἑδον τον (ἐκκον, ἄκον
ἐπαμνημονοι, τον ἑνα παρρησιαν ὁμοιοτητα μαθητον) τον ὁμοιοτητα

1.38 да давајат јак одговор и наметнуваат околности кои
не можат да се докажат.

[illegible][illegible]

Και με την ελπίδα, ροήσε από τον θάνατο αναγέννηση να έρθει,
πάλι να γινεί καρπός από το σπrikάτο του λήθους το γένος
που σε τίποτ, αν υπήλθεν (σ. 174 - 7) πάλι τον αγνός έφιν
όπου είναι εμπνευσμένη (σ. 57) "εορτασμός" "εορτασμός" (σ. 59)

Το 3ο θέμα αναβάλλεται.

Στο σημείο αυτό διακόπτεται η συνεδρίαση του Τμήματος.

Η Γραμματέας
Ροζα-Ζωή
Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

Γενική κατά σειρά : Θεωρείται ότι είναι "Έκτακτο" το θέμα που αφορά στην κατάσταση των μαθητών που έχουν μετακομίσει σε άλλα σχολεία λόγω της κατάστασης στην περιοχή τους.

Όσον αφορά το θέμα της "Εκπαίδευσης των μαθητών που έχουν μετακομίσει σε άλλα σχολεία", η Επιτροπή αποφασίζει να συζητήσει το θέμα αυτό στην επόμενη συνεδρίαση της. Η Επιτροπή αποφασίζει επίσης να συζητήσει το θέμα της "Εκπαίδευσης των μαθητών που έχουν μετακομίσει σε άλλα σχολεία" στην επόμενη συνεδρίαση της.

Ο κ. Ν. Ζαχαράκης υποστηρίζει ότι οι μαθητές που έχουν μετακομίσει σε άλλα σχολεία πρέπει να αντιμετωπίζονται με ειδική μέριμνα.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

α.α.3 και 4 : Η Επιτροπή αποφασίζει να συζητήσει το θέμα αυτό στην επόμενη συνεδρίαση της.

α.α.5 : Διατηρείται η απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιανουαρίου 1974, με την οποία αποφασίστηκε να συζητηθεί το θέμα αυτό στην επόμενη συνεδρίαση της.

α.α.7 και 8 : Αλλάζει σειρά η συζήτηση των θεμάτων που αφορούν στην κατάσταση των μαθητών που έχουν μετακομίσει σε άλλα σχολεία. Η Επιτροπή αποφασίζει να συζητήσει το θέμα αυτό στην επόμενη συνεδρίαση της.

α.α.9 : Διατηρείται η απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιανουαρίου 1974, με την οποία αποφασίστηκε να συζητηθεί το θέμα αυτό στην επόμενη συνεδρίαση της.

α.α.10-12 : Η Επιτροπή αποφασίζει να συζητήσει το θέμα αυτό στην επόμενη συνεδρίαση της.

α.α.12 : Η Επιτροπή αποφασίζει να συζητήσει το θέμα αυτό στην επόμενη συνεδρίαση της.

υπογλήτριά Μ. ΧΑΡΙΤΟΥ - ΦΑΤΟΥΡΟΥ
ηλ.φ. (031) 991-3-86

Παρατηρήσεις Μ. Χαρίτου-Φατούρου για το βιβλίο
Ψυχολογία Β' Λυκείου των : Ν. Παπαδόπουλου
και Δ. Ζάχου.

ΓΕΝΙΚΕΣ παρατηρήσεις

Γενικά καλό βιβλίο : θεματολογία καλή. "Έχει περιλήψεις. "Έχει βιβλιογραφία γενική και ειδική. "Έχει θέματα για συζήτηση. Ζωντανεύει με διάφορες εικόνες.

"Όμως : Πρέπει να περιγραφεί ή έπιασή του σχεδόν στο μισό. Στις ειδικές παρατηρήσεις υποδεικνύεται τί θα μπορούσε να παραληφθεί και πιθανόν στη θέση τους θα μπορούσε να μπει έκτενης περίληψη. Καλό θα ήταν να μπει μια ένότητα για τη σεξουαλική ζωή. Π.χ. θεωρώ έντελως περιττή και άνιαρή την ένότητα που αναπτύσσεται στις σελ. 36-61.

"Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος επεκτείνεται συχνά σε λεπτομέρειες που δεν χρειάζονται. "Ο κ. Δ. Ζάχος έχει καλύτερη οργάνωση της ύλης του.

ΕΙΔΙΚΕΣ παρατηρήσεις

σελ.3 και 4 : Να φύγει κάθε μνεία στην αρχαιότητα. Να τονισθεί αντίθετα ότι η ψυχολογία είναι επιστήμη των τελευταίων 150 χρόνων.

σελ.5 : Διαγραφές: "Από "Ο φρόντ με τό.....Μάρξ".
"Από " Σημαίνει για.....μοναδικός".

σελ.7 και 8 : "Αλλαγή σύμψακα με υποδείξεις: Οι αντιπροσωπευτικοί να μπειν κατά περιοχές της ψυχολογίας. Δεν μπορεί να σταματά στον Λεβίν δηλαδή 40 χρόνια πίσω. Ποιά τα κριτήρια επιλογής των κορυφαίων ψυχολόγων. Γιατί δεν μνημονεύονται οι Piaget, Bandura, Skinner κλπ. Τί ζητάει ο Μ. Ponty.

σελ.9 : Naville: είναι μόνο κοινωνιολόγος.

σελ.10-12 : Να συντομευθεί ή εισαγωγή και να περιγραφεί τί εξετάζει η ψυχολογία χωρίς να χαριστεί σε περιοχές. Να μπειν μόνο οι "ειδικοί κλάδοι".

σελ.12 : Να φύγει "ατομικές διαφορές" και να τονισθεί η όλη έννοια της προσωπικότητας.

- σελ.12 : Κοινωνική Ψυχολογία: σ'αυτή άνοίκει ή Ψυχολογία τής Έργασίας κλπ.
- σελ.12 : Γενικά: νά γίνει άλλη κατάταξη. "Η Έξελικτική Ψυχολογία πρέπει νά μπει στους κλάδους.
- σελ.13 : Φεύγει ως κλάδος ή "Ψυχολογία τής Συγκοινωνίας": Νά μπει μαζί μέ τούς άλλους κλάδους από κάτω.
- σελ.15-21 : Νά περιορισθεϊ στό μισό.
- σελ.17-19 : Νά φύγουν όλες οι εϊκόνες τών τέστ. "Απαράδεκτο δεοντολογικά.
- σελ.22 : Νά μπει παράδειγμα ενός Ψυχολόγου καί όχι τού Νίτσε.
- σελ.25 : "Ακατανόητο σχήμα: Νά φύγει."
- σελ.28,29 : "Αυτόγενεϊς παράγοντες" δέν υπάρχουν. Τό "Τρίγωνο" δέν ισχύει. "Όλα τά σχήματα καί τό σκεπτικό στή σελίδα 29 πρέπει νά φύγουν.
- σελ.31-34 : Νά μπουν κατά κύριο λόγο οι βιολογικοί παράγοντες πού επηρεάζουν τήν εξέλιξη καί οι περιβαλλοντικοί νά αναφερθοῦν ως μάθηση κλπ. πού δά αναπτυχθοῦν στά ανάλογα κεφάλαια.
- σελ.35 : Τό σχήμα στήν έρώτηση νά φύγει γιατί ό μαθητής έχει ώόμή ανεπαρκείς γνώσεις.
- σελ.36-61 : Νά φύγει όλο καί στή θέση του νά μπει ένότητα γιά σεξουαλική ζωή καί εξέλιξη.
- σελ.62-66 : Νά φύγει όλο.
- σελ.63 : Νά φύγει ή παράγραφος μέ τά "μυϊρά", "έξελίξιμη" - όχι "έξελιγμένη".
- σελ.64 : "Όχι μόνο οι "Αμερικάνοι Ψυχολόγοι.
- σελ.64 : Δέν αμειωβητεϊται ή "Ψυχοπαθητική προσωπικότητα".
- σελ.65 : Νά έξηγηθοῦν τά σχήματα.
- σελ.65 : Τά σχήματα άκατανόητα.
- σελ.78-80 : Νά φύγει. Νά άρχισει από τόν Freud.
- σελ.85 : Πώς μπορεί τό άτομο νά "θέλει νά εϊναι"; Δέν τό καθορίζει αυτό ή κοινωνία;
- σελ.86 : "Προβληματική" νά αντικατασταθεϊ μέ κάποιον όρο όπως "έυκολίες προσαρμογής", "άπροσαρμοστη" (βλέπε επίσης σελ.89 κ'έξης).
- σελ.86. : "Εκαιοποιημένα" κίνητρα, "προκλούν" τό άτομο: άδύναμοι όροι.
- σελ.90 : Νά φύγουν οι όνομασίες στήν προβληματική προσωπικότητα καί αν εϊναι άνάγκη νά μείνει ή περιγραφή.

- σελ.91 : 'Αμφισβητώ τό 'ότι μπορεί νά διαπιστωθεῖ τό φύλο παρά τό γεγονός
ότι διαμορφώνεται καρῖς στό ἔμβρυο.
- σελ.92 : 'Η αιματική ὑπεροχή τῶν ἀνδρῶν εἶναι ἱστορικά ἐπίκτητη. Νά προστε-
θοῦν οἱ οἰκονομικοί λόγοι τῆς αιματικῆς διαφοροποίησης (καταμερι-
σμός τῆς ἐργασίας στήν πρωτόγονη κοινωνία) καί ἡ καταπίεση ἀπό
τόν ἄνδρα σέ σχέση μέ τήν οἰκονομική ἐξάρτηση τῆς γυναίκας.
- σελ.94 : Νά φύγει.
- σελ.97-104 : Γενικῶς νά ξαναγραφεῖ μέ τή βοήθεια κοινωνιολόγου ἢ κοινωνικοῦ
ψυχολόγου. 'Αδόκιμο παράδειγμα στή σελ.97. Συγχέεται ὁ κοινωνικός
προσδιορισμός μέ τήν κοινωνικοποίηση πού εἶναι δύο διαφορετικά
πράγματα.
- Κοινωνικός προσδιορισμός: ἀνάλογα μέ τήν κοινωνική ομάδα μέσα στήν
ὁποία διαμορφώνεται τό άτομο ἔχει ἄλλη νοοτροπία, (ἰδίως ἀξίες
κλπ. (ἱστορικότητα τῶν ἀξιών). 'Εδῶ χωροῦν πολλές εἰκόνες.
- σελ.98 : "μεσίτης" ἀδόκιμος ὅρος : : καλύτερα "φορέας" ἀξιών κλπ.
- σελ.99 : "αὐτοπραγμάτωση": ἀμφιλεγόμενος ὅρος - τουλάχιστον νά ἐξηγηθεῖ
- σελ.101 : "νησί" - ἀδόκιμο παράδειγμα . Τό νησί ἐπικοινωνεῖ
"έντονα" (τουλάχιστον νά μποῦν εἰσαγωγικά).
- σελ.102 : "Μίζα" - "συμφετός", ὅροι ἐντελῶς ἀδόκιμοι, δέν ἐρμηνεύονται αωσιά.
- σελ.103 : Le Bon - ἄγνωστος.
- Τάξη: χοντρό λάθος ὅτι τήν ἀποτελοῦν άτομα μιᾶς συγκεκριμένης ἰδιό-
τητας
- Τάξη: σύνδεσμος : τυπική ομάδα - τάξη - κοινωνικοοικονομική ομάδα
- σελ.105 : 'Από τήν πρώτη κιόλας φράση πρέπει νά εἰπωθεῖ ὅτι βασικός παράγοντας
γιά μιᾶ ομάδα δέν εἶναι μόνο ἡ ἐπικοινωνία, ἀλλά καί ἡ κοινή ἀνάγκη
καί συμφέροντα, παρ' ὅλο πού αὐτά ἀναφέρονται παρακάτω.
- "στερεότυπο": ἔχει ἐρμηνευθεῖ προηγουμένως; "Αν ὄχι δά πρέπει νά γίνει
ἐδῶ.
- σελ.106 : Γιατί ἡ ἀπόκτηση πολλῶν ρόλων προσκρούει στήν ἀνάγκη ἀξιοποίησης
ὅλων τῶν μελῶν μιᾶς ομάδας;
- "ἀντιδημοκρατική": ὄχι! Τί ἐννοεῖ;
- σελ.106 : ἡ "σύγκρουση ρόλων" εἶναι ἄλλο πράγμα: πχ. νοικοκυρά vs. ἐργαζόμενη.
Αὐτά πού λέει ἐδῶ εἶναι ἄρνηση νά ἀκολουθηθεῖ συμπεριφορά - μοντέλο

σχετικά με κάποιον ρόλο.

- σελ.107 : "Νευρωτική": νά αποφεύγεται ο όρος.
- σελ.107 : "Πρόκειται για μίξη.....ή αγωγή": αντιφάσκει με προηγούμενα που λέει για "διαφορά δύο φύλων".
- σελ.109 : "'Αντιανταρχική": καλύτερα "laissez-faire": αδόμητη, αναρχική έαυς.
- σελ.109 : "Καταπιεστικοί άρχηγοί λαών μαλό τέλος": πώς δέν είχαν! Έρρίκος ο Η' κ.ά. Νά μὴν λέμε αναφρίβειες καί άνάφελους ρομαντισμούς καί κλισέ.
- σελ.109 : "'Ελευθεριότητα": αδόκιμο. Θυμίζει "έλευθερία ήθων".
- σελ.109 παρ2 : "Έπιτοτε αυτό έχει αποδειχθεί ότι δέν ισχύει.
- σελ.110 : "Πρός τούς νέους". Νά αντικατασταθεί: προς τά μέλη της ομάδας.
- σελ.111 : "Παιδιο". Νά αντικατασταθεί: μέλους της ομάδας.
- σελ.111 : TAUSCH: Νά δοθεί ως άναφορά - ξεκάφατο έτσι.
- σελ.112 : 3η με 4η παράγραφο βρίσκονται σέ αντίφαση: Νά φύγει ή 3η παράγραφος: "Είναι πανερό.....κοινωνία γενικά".
- σελ.114 : Κοινωνική αντίληψη καί ανθρώπινες σχέσεις: Κοινωνικός προσδιορισμός κατά κύριο λόγο (βλ.σελ.100).
- σελ.116 : "κοινορρητισμός": νά γίνει "συμμόρφωση".
- σελ.120 : Νά φύγει: "Τούς χαροκύλαιες.....χτυπούν".
- σελ.121 : "Μία στάση.....δηλ.,δέση": Έδώ άπαραίτητη ή έπιτακτοποίηση.
- σελ.121 : Νά φύγει: "οι Έβραίοι σκότωσαν τό Χριστό".
- σελ.121 : "Αυτό όμως.....πάντοτε ψεύδονται": νά φύγει.
- σελ.122 : "Τά ατοοστερότυπα είναι θετικά": Όχι - βλέπε θαυρία Rogers.
- σελ.124 : "Δέν είναι μάλιστα.....προσφύγων": νά φύγει: Αύθαίρετα, όχι αποδεδειγμένα.
- σελ.127-141 : Νά φύγει. Δύοκοιο θέμα. Έδώ συχνά αύθαίρετα συμπεράσματα καί προτάσεις. Λυσιβόλης άείας παραδείγματα.
- σελ.142 : "Κοσμορότητας": Όχι. Καλύτερα "ευσυνοαρμωσίας".
- σελ.143 : "Κάποιες θαυρίες": Αδόκιμο. Ποιές θαυρίες, θά πρέπει νά όνομαζοδούν.
- σελ.145 : "Τιμαρίες για έπιθετική συμπεριφορά". Καλύτερα "ή ένισχυση της μὴ έπιθετικής συμπεριφοράς".
- σελ.145 : "'Αντιδραστική": νά έξηγηθεί ο όρος γιατί έχει άλλη έννοια στην κοινή.
- σελ.145 : "Ταραχή": Καλύτερα: "άγχος".
- σελ.146 : "Γίνεται από τά πράγματα.....άπό κάτω": Αδόκιμο.

Καθηγήτρια Μ. ΧΑΡΙΤΟΥ - ΦΑΤΟΥΡΟΥ
Τηλέφ. (031) 991-3-86

- 5 -

- σελ.156-157α : Νά φύγει: Τονίζει κανείς περισσότερο από ότι χρειάζεται το θέμα των ναρκωτικών.
- σελ.164 : "Όχι "ψυχικό" αλλά "ψυχολογικό".
- σελ.172 : "Είναι χαρακτηριστικό.....αρχαίο": Νά φύγει.
- σελ.175 : "μέ τα ειδικά γυαλιά που παρουσίαζαν τά πάνω κάτω": Νά εξηγηθεί περισσότερο.
- σελ.181 : Το πείραμα του Σκίνερ (σελ.182) : Νά φύγει.
- σελ.181 : "Συντελεστική μάθηση" - "Συντελῶ στην αλλαγή του περιβάλλοντος" για τόν Σκίνερ..
- σελ.182 : Του θάρονται δέν είναι οργανική ή μάθηση!
- σελ.187 : "Αν δέν γίνει.....προστίθενται προβλήματα": Νά φύγει. Είναι μονόπλευρη καί επικύνδινη έρμηνεία.
- σελ.188 : Κοινωνική μάθηση: Νά γίνει σύνδεση με άπίψεις Bandura.
- σελ.205 : "Υπόβαθρο": Τί θά πει αυτό;
- σελ.208 : "Ψυχική ζωή": άδόκιμο σήμερα πιά.
- σελ.211 : "Νόηση": Καλύτερα "Σκέψη", "Γνωστικές λειτουργίες".
- σελ.211 : "Ο άνθρωπος.....έγκεφαλικής λειτουργίας": Νά φύγει (βλ. πειράματα με πιθήκους πού χρησιμοποιούν σύμβολα - γλώσσα).
- σελ.213 : Έδώ πρέπει νά είπωθεϊ κάτι περί Piaget, πολύ σύντομα.
- σελ.214 : Έδώ πρέπει νά άναφερθεϊ κάτι για τούς κοινωνικούς παράγοντες πού επηρεάζουν τή σκέψη σέ σχέση με τή γλώσσα.
- σελ.215 : "Όλη ή ένότητα Δημιουργική νόηση είναι ούσιαστικά λύση προβλημάτων καί όχι δημιουργική σκέψη. Νά φύγει όλο ως άχρηστο.
- σελ.220 : Τελευταία παράγραφος πολύ δύσκολη έτσι όπως διατυπώνεται.
- σελ.226 : Δυσνόητο σχήμα.
- σελ.228 : Πρέπει νά είπωθούν καί άλλα: πχ. πειράματα καί δημογραφικές μελέτες πού άποδεικνύουν διαφορές κοινωνικο-οικονομικών στρωμάτων. Ρατσισμός Eysenk, Jensen κλπ. Επίσης βλ. ο μύθος του I.Q.
- σελ.232 : "Ελατήριο": Ποιός είναι ο άρος πού μετακρίζει έδῶ; Μίλλον: "έρεθισμα"; δηλ. cue;
- σελ.235 : Πρώτη παράγραφος μέχρι....."βιολογική καταβολή": Άντιφατικά με τά άμέσως προηγούμενα.

Καθηγήτρια Μ. ΧΑΡΙΤΟΥ - ΦΑΤΟΥΡΟΥ
Τηλέφ. (031) 991-3-86

- 6 -

- σελ.235 : "'Υποθετικά κατασκευάσματα": Καθόλου. Υπάρχουν καί πολύ μάλιστα.
Τά ένστικτα δέν υπάρχουν.
- σελ.239-244 : Πολλά αúθαίρετα. "Η νά μειωθεῖ στοῦ ἐλάχιστο ἤ νά φύγει τελείως.
- σελ.251-256 : Νά φύγει ὅλο: Δύσκολο. Μπορεῖ νά παρεξηγηθεῖ σέ πολλά σημεῖα του.
"Η τουλάχιστον νά σταματήσει στή σελ. 253 καί νά συνδεθεῖ μέ τό
προηγούμενο κεφάλαιο.
- σελ.257-263 : Νά φύγει ὅλο: περιττό.

Καθηγήτρια Μ. ΧΑΡΙΤΟΥ - ΦΑΤΟΥΡΟΥ
Τηλέφ. (031) 991-3-86

16/4/1984

ασηγητή κ. Φάνη Κακριδή
πρόεδρο ΚΕΜΕ
Προσγγείων 396, 'Αγ. Παρασκευή
Θ Η Ν Α

ύριε Πρόεδρε,

"Αν καί κάπως καθυστερημένα σας στέλνω καί γραπτά τίς παρατηρή-
σεις μου γιά τό βιβλίο τής Ψυχολογίας. "Αλλωστε οί συγγραφείς έχουν υπ'
ύψη τους τό μεγαλύτερο μέρος τών παρατηρήσεών μου τίς όποίες συζητούσαμε
έπί τρεΐς ώρες περίπου άμέσως μετά άπό τή σύσκεψη.

Μέ τιμή

Μ.Χαρίτου-Φατούρου

επιμελητής: Μ. ΧΑΡΙΤΟΥ - ΦΑΤΟΥΡΟΥ
ηλ.φ. (031) 991-3-86

Παρατηρήσεις Μ. Χαρίτου-Φατούρου για το βιβλίο
Ψυχολογία Β' Λυκείου των : Ν. Παπαδόπουλου
καί Δ. Ζάχου.

ΓΕΝΙΚΕΣ παρατηρήσεις

Γενικά καλό βιβλίο : Θεματολογία καλή. "Έχει περιλήψεις. "Έχει βιβλιογραφία γενική και ειδική. "Έχει θέματα για συζήτηση. Ζωντανεύει με διάφορες εικόνες.

"Όμως : Πρέπει να περιοριστεί η έκτασή του σχεδόν στο μισό. Στις ειδικές παρατηρήσεις υποδεικνύεται τί θα μπορούσε να παραληφθεί και πιθανόν στη θέση τους να μπορούσε να μπει έκτενης περίληψη. Καλό θα ήταν να μπει μια ενότητα για τη σεξουαλική ζωή. Π.χ. θεωρώ έντελως περιττή και άνιαρή την ενότητα που αναπτύσσεται στις σελ. 36-61.

"Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος επεκτείνεται συχνά σε λεπτομέρειες που δεν χρειάζονται. "Ο κ. Δ. Ζάχος έχει καλύτερη οργάνωση της ύλης του.

ΕΙΔΙΚΕΣ παρατηρήσεις

σελ.3 και 4 : Να φύγει κάθε μινεία στην αρχαιότητα. Να τονισθεί αντίθετα ότι η ψυχολογία είναι επιστήμη των τελευταίων 150 χρόνων.

σελ.5 : Διαγραφές: "Από "Ο φρόνιτε με τό.....Μάρξ".
"Από " Σημαίνει για.....μοναδικός".

σελ.7 και 8 : "Αλλαγή σύμφωνα με υποδείξεις: Οι αντιπροσωπευτικοί να μπουν κατά περιοχές της ψυχολογίας. Δεν μπορεί να σταματά στον Λεβίν δηλαδή 40 χρόνια πίσω. Ποιά τα κριτήρια επιλογής των κορυφαίων ψυχολόγων. Γιατί δεν ισημονεύονται οι Piaget, Bandura, Skinner κλπ. Τί ζητάει ο M. Ponty.

σελ.9 : Naville: είναι μόνο κοινωνιολόγος.

σελ.10-12 : Να συντομευθεί ή εισαγωγή και να περιγραφεί τί εξετάζει η ψυχολογία χωρίς να χωριστεί σε περιοχές. Να μπουν μόνο οι "ειδικοί κλάδοι".

σελ.12 : Να φύγει "ατομικές διαφορές" και να τονισθεί η ολική έννοια της προσωπικότητας.

Καθηγήτρια Μ. ΧΑΡΙΤΟΥ · ΦΑΤΟΥΡΟΥ
Τηλέφ. (031) 991-3-86

- 2 -

- σελ.12 : Κοινωνική Ψυχολογία: σ'αυτή άνοίκει ή Ψυχολογία τής Έργασίας κλπ.
- σελ.12 : Γενικά: νά γίνει άλλη κατάταξη. 'Η Έξελεκτική Ψυχολογία πρέπει νά μπει στους κλάδους.
- σελ.13 : Θεύγει ως κλάδος ή "Ψυχολογία τής Συγκοινωνίας": Νά μπει μαζί μέ τούς άλλους κλάδους άπό κάτω.
- σελ.15-21 : Νά περιορισθεϊ στό μισό.
- σελ.17-19 : Νά φύγουν όλες οι εικόνες τών τέστ. 'Απαράδεκτο δεοντολογικά.
- σελ.22 : Νά μπει παράδειγμα ενός Ψυχολόγου καί όχι τού Νίτσε.
- σελ.25 : Άκατανόητο σχήμα: Νά φύγει.
- σελ.28,29 : "Αύτογενείς παράγοντες" δέν υπάρχουν. Τό "Τρίγωνο" δέν ίσχύει. "Όλα τά σχήματα καί τό οικειτικό στή σελίδα 29 πρέπει νά φύγουν.
- σελ.31-34 : Νά μπουν κατά κύριο λόγο οι βιολογικοί παράγοντες πού επηρεάζουν τήν εξέλιξη καί οι περιβαλλοντικοί νά άναφερθοϋν ως μιάηση κλπ. πού θά άναπτυχθοϋν στά άνάλογα κεφάλαια.
- σελ.35 : Τό σχήμα στήν έρώτηση νά φύγει γιατί ό μαθητής έχει άκόμη άναποριές γνώσεις.
- σελ.36-61 : Νά φύγει όλο καί στή θέση του νά μπει ένότητα για σεξουαλική ζωή καί εξέλιξη.
- σελ.62-66 : Νά φύγει όλο.
- σελ.63 : Νά φύγει ή παράγραφος μέ τά "μικρά", "έξελίξημη" - όχι "έξελεγμένη".
- σελ.64 : "Όχι μόνο οι Άμερικάνοι Ψυχολόγοι.
- σελ.64 : Δέν άμφοισθεϊται ή "Ψυχοπαθητική προσωπικότητα".
- σελ.65 : Νά έξηγηθοϋν τά σχήματα.
- σελ.65 : Τά σχήματα άκατανόητα.
- σελ.78-80 : Νά φύγει. Νά άρχίσει άπό τόν Freud.
- σελ.85 : Πώς μπορεί τό άτομο νά "θέλει νά εϊναι"; Δέν τό καθορίζει αυτό ή κοινωνία;
- σελ.86 : "Προβληματική" νά άντικατασταθεϊ μέ κάποιον όρο όπως "δυσκολίες προ-σμογής", "άπροσάρμοστη" (βλέπε επίσης σελ.89 κ'έξης).
- σελ.86 : "ίκανοποιημένα" κίνητρα, "προκάλουν" τό άτομο: άδόκιμοι όροι.
- σελ.90 : Νά φύγουν οι όνομασίες στήν προβληματική προσωπικότητα καί αν εϊναι άνάγκη νά μείνει ή περιγραφή.

Καθηγήτρια Μ. ΧΑΡΙΤΟΥ - ΦΑΤΟΥΡΟΥ
Τηλ.επ. (031) 991.3-86

- 3 -

- σελ.91 : Άμφισβητώ τό ότι μπορεί νά δικαιωσθεῖ τό φύλο παρά τό γεγονός
ότι διαμορφώνεται νωρίς στό έμβρυο.
- σελ.92 : Η αιματική υπεροχή τών άνδρών είναι ιστορικά επίκτητη. Νά προστε-
θούν οι οικονομικοί λόγοι τής αιματικής διαχωροποίησης (καταμερι-
σμός τής εργασίας στην πρωτόγονη κοινωνία) καί ή καταπίεση από
τόν άνδρα σέ σχέση μέ τήν οίκονομική εξάρτηση τής γυναίκας.
- σελ.94 : Νά φύγει.
- σελ.97-104 : Γενικώς νά ξαναγραφεί μέ τή βοήθεια κοινωνιολόγου ή κοινωνικού
ψυχολόγου. Άδόκιμο παράδειγμα στή σελ.97. Συγχέεται ό κοινωνικός
προσδιορισμός μέ τήν κοινωνικοποίηση πού είναι δύο διαφορετικά
πράγματα. .
Κοινωνικός προσδιορισμός: ανάλογα μέ τήν κοινωνική ομάδα μέσα στην
όποία διαμορφώνεται τό άτομο έχει άλλη νοστροπία, (ιδίως αξίες
κλπ. (ιστορικότητα τών αξιών). Έδώ χαρούν πολλές εικόνες.
- σελ.98 : "μεσίτης" άδόκιμος όρος : : καλύτερα "μεσάζων"άξιων κλπ.
- σελ.99 : "αυτοπραγμάτωση": άμφιλεγόμενος όρος - τουλάχιστον νά εξηγηθεί.
- σελ.101 : "νηοί" - άδόκιμο παράδειγμα. Τό νηοί επικοινωνεί
"έντονα" (τουλάχιστον νά μπούν είσαγωγικά).
- σελ.102 : "Μίζα" - "συμφετός", όροι έντελώς άδόκιμοι, δέν έρμηνεύονται σωστά.
- σελ.103 : Le Bon - άγνωστος.
Τόξη: χοντρό λάθος ότι τήν αποτελούν άτομα μιας συγκειμεμένης ιδιο-
τητας
Τόξη: σύνδεσμος : τυπική ομάδα - τάξη - κοινωνικοοικονομική ομάδα
- σελ.105 : Από τήν πρώτη κιόλας φράση πρέπει νά είπωθεῖ ότι βασικός παράγοντας
γιά μιá ομάδα δέν είναι μόνο ή επικοινωνία, αλλά καί ή κοινή ανάγκη
καί συμπερόντα, παρ' όλο πού αυτά άναφέρονται παρακάτω.
"στερεότυπο": έχει έρμηνευθεῖ προηγουμένος; "Αν όχι δά πρέπει νά γίνει
έδω.
- σελ.106 : Γιατί ή άπόκτηση πολλών ρόλων προσκρούει στην ανάγκη αξιοποίησης
όλων τών μελών μιας ομάδας;
"άντιδημοκρατική": όχι! Τί έννοεί;
ή "σύγκρουση ρόλων" είναι άλλο πράγμα: πχ. νοικοκυρά vs. εργαζόμενη.
Αυτά πού λέει έδω είναι άρνηση νά όκολοιθόρσει συμπεριφορά - μοντέλο

Καθηγήτρια Μ. ΧΑΡΙΤΟΥ - ΦΑΤΟΥΡΟΥ
Τηλέφ. (031) 991-3-86

- 4 -

σχετικά με κάποιον ρόλο.

- σελ.107 : "Νευρωτική": νά αποφεύγεται ο ὄρος.
- σελ.107 : "Πρόκειται για μίξη.....ή άγωγή": αντιφάσκει με προηγούμενα πού λέει για "διαφορά δύο φύλων".
- σελ.109 : "Αντιαυταρχική": ^{έννοεῖ τὸ} καλύτερα laissez-faire: άδόμητη, άναρχική ἔσως.
- σελ.109 : "Καταπιεστικοί άρχηγοί λαώνκαλό τέλος": πῶς δέν εἶχαν! Ἐρρίκος δ' Η' κ.ά. Νά μὴν λέμε άναφρίβιες καί άναρελούς ρωμαντισμούς καί κλισέ.
- σελ.109 : "Ἐλευθεριότητα": άδόκιμο. Θυμίζει "Ἐλευθερία ἡθῶν".
- σελ.109 παρ2 : Ἐκτοτε αὐτό ἔχει άποδειχθεῖ ὅτι δέν ἰσχύει.
- σελ.110 : "Πρός τούς νέους". Νά αντικατασταθεῖ: πρὸς τά μέλη τῆς ομάδας.
- σελ.111 : "Καιδιοῦ". Νά αντικατασταθεῖ: μέλους τῆς ομάδας.
- σελ.111 : TAUSCH: Νά δοθεῖ ὡς άναφορά - ξεκάθαρο ἔτσι.
- σελ.112 : 3η με 4η παράγραφο βρίσκονται σέ αντίφαση: Νά φύγει ἡ 3η παράγραφος: "Εἶναι καινερό.....κοινωνία γενικά".
- σελ.114 : Κοινωνική αντίληψη καί ανθρώπινες σχέσεις: Κοινωνικός προσδιορισμός κατὰ κύριο λόγο (βλ.σελ.100).
- σελ.116 : "κοινορρομιμοῦ": νά γίνει "συμμόρφωσης".
- σελ.120 : Νά φύγει: "Τούς χωροφύλακες.....χιτυποῦν".
- σελ.121 : "Μία στάση.....δηλ., θέση": Ἐδῶ άπαραίτητη ἡ ἐπικειστοποίηση.
- σελ.121 : Νά φύγει: "οἱ Ἑβραῖοι σκότωσαν τὸ Χριστό".
- σελ.121 : "Αὐτό ὁμος.....πάντοτε ψεύδονται": νά φύγει.
- σελ.122 : "Τά αὐτοστερεότυπα εἶναι θετικά": Ὁχι - βλέπε θεωρία Rogers.
- σελ.124 : "Δέν εἶναι μάλιστα.....προσφύγων": νά φύγει: Αὐθαίρετα, ὄχι άποδεδειγμένα.
- σελ.127-141 : Νά φύγει. Δύσκολο θέμα. Ἐξῶ συχνά αὐθαίρετα συμπεράσματα καί προτάσεις.
- σελ.142 : "Αικειβόλης άξίας παραβειγμένα." ^{Αικειβόλης άξίας παραβειγμένα.} "Κουπροτήτας": Ὁχι. Καλύτερα "δυσπροαρμοστίας".
- σελ.143 : "Κάποιες θεωρίες": Ἀδόκιμο. Ποιές θεωρίες, θά πρέπει νά ὀνομαστοῦν.
- σελ.145 : "Τιμωρίες γιά ἐπιθετική συμπεριφορά". Καλύτερα "ἡ ἐνίσχυση τῆς μὴ ἐπιθετικῆς συμπεριφορῆς".
- σελ.145 : "Αντιδραστική": νά ἐξηγηθεῖ ὁ ὄρος γιανί ἔχει ἄλλη ἔννοια στήν κοινή.
- σελ.145 : "Ταραχή": Καλύτερα: "άγχος".
- σελ.146 : "Γίνεται ἀπό τά πράγματα.....ἀπό κάτι": Ἀδόκιμο.

Καθηγήτρια Μ. ΧΑΡΙΤΟΥ - ΦΑΤΟΥΡΟΥ
Τηλ.εφ. (031) 991-3-86

- 5 -

- σελ.156-157α : Νά φύγει: Τονίζει κανείς περισσότερο από ότι χρειάζεται το θέμα των ναισιωτικών.
- σελ.164 : "Όχι "ψυχικό" αλλά "ψυχολογικό".
- σελ.172 : "Είναι χαρακτηριστικό.....ἄρρωστο": Νά φύγει.
- σελ.175 : "μέ τά είδικά γυαλιά πού παρουσίαζαν τά πάνω κάτω": Νά ἐξηγηθεῖ περισσότερο.
- σελ.181 : Τό πείραμα τοῦ Σκίνερ (σελ.182): Νά φύγει.
- σελ.181 : "Συντελεστική μάθηση" - "Συντελῶ στήν ἀλλαγὴ τοῦ περιβάλλοντος" γιά τόν Σκίνερ.
- σελ.182 : Τοῦ θόρνταϊν δέν εἶναι ὀργανική ἡ μάθηση!
- σελ.187 : "Ἄν δέν γίνεῖ.....προστίθενται προβλήματα": Νά φύγει. Εἶναι μονόλευρη καί ἐπικύνδινη ἐρμηνεία.
- σελ.188 : Κοινωνική μάθηση: Νά γίνεῖ σύνδεση μέ ἀπόψεις Bandura.
- σελ.205 : "Ἐπόβαθρο": Τί θά πεῖ αὐτό;
- σελ.208 : "Ψυχική ζωή": ἀδόκιμο σήμερα πιά.
- σελ.211 : "Νόση": Καλύτερα "ἐκέψη", "Ἰνωστικές λειτουργίες".
- σελ.211 : "Ὁ ἄνθρωπος.....ἐγκεφαλικῆς λειτουργίας": Νά φύγει (βλ. πειράματα μέ πιθήκους πού χρησιμοποιοῦν σύμβολα - γλώσσα).
- σελ.213 : Ἐδῶ πρέπει νά εἰπωθεῖ κάτι περί Piaget, πολύ σύντομα.
- σελ.214 : Ἐδῶ πρέπει νά ἀναφερθεῖ κάτι γιά τοὺς κοινωνικοὺς παράγοντες πού ἐπηρεάζουν τή σκέψη σέ σχέση μέ τή γλώσσα.
- σελ.215 : Ὅλη ἡ ἐνότητα Δημιουργική νόση εἶναι οὐσιαστικά λίση προβλημάτων καί ὄχι δημιουργική σκέψη. Νά φύγει ὅλο ὡς ἀχρηστο.
- σελ.220 : Τελευταία παράγραφος πολὺ δύσκολη ἔτσι ὅπως διατυπώνεται.
- σελ.226 : Δυσνόητο σχῆμα.
- σελ.228 : Πρέπει νά εἰπωθοῦν καί ἄλλα: πχ. πειράματα καί δημογραφικές μελέτες πού ἀποδεικνύουν διαφορὲς κοινωνικο-οικονομικῶν στρωμάτων. Ρατισμός Eysenk, Jensen κλπ. Ἐπίσης βλ. ὁ μῦθος τοῦ I.Q.
- σελ.232 : "Ἐλατήριο": Ποιὸς εἶναι ὁ ἔρος πού μεταφράζει ἐδῶ; Μύλον:"ἐρέθισμα"; δηλ. cue;
- σελ.235 : Πρώτη παράγραφος μέχρι.....'βιολογική καταβολή': Ἀντιφατικά μέ τά ἀμέσως προηγούμενα.

Καθηγήτρια Μ. ΧΑΡΙΤΟΥ - ΦΑΤΟΥΡΟΥ
Τηλέφ. (031) 991 - 3 - 86

- 6 -

- σελ.235 : "'Υποθετικά κατασκευάσματα": Καθόλου. Υπάρχουν και πολύ μάλιστα.
Τά ένστικταδέν υπάρχουν.
- σελ.239-244 : Πολλά αδιάφρετα. "Η νά μειωθεί στο ελάχιστο ή νά φύγει τελείως.
- σελ.251-256 : Νά φύγει όλο: Δύσκολο. Μπορεί νά παρεξηγηθεί σέ πολλά σημεΐα του.
"Η τουλάχιστον νά σταματήσει στή σελ. 253 και νά συνδεθεΐ μέ τό
προηγούμενο κεφάλαιο.
- σελ.257-263 : Νά φύγει όλο: περιττό.

